13. gada gājums. Maksā 50 sant.

AIZSARGS

MĒNEŠRAKSTS VALSTS AIZSARDZĪBAI
UN AIZSARGU DOMAI, LATVISKAI
RAKSTNIECĪBAI UN KULTŪRAI

1935 - № 6

SATURS

		Lapp.
VISPĀRĒJĀ DAĻA	Kapt. V. Deglavs. **Valsts drošība un tās priekšnoteikumi**	354
	Kapt.-ltn. R. Osis. **Ziemeļvidzeme brīvības cīņās**	356
	O. R. **Skaistā Latgale**	359
	A. G. **Maršals Jāzeps Piļsudskis †**	360
	J. Ķīselis. **Atbrīvotā Rīga**	362
MILITĀRĀ DAĻA	Pulkv. Klinsons. **Kaŗaskolas pirmo kadetu atbrīvošanas cīņas**	367
	7. Siguldas kājnieku pulka 16 gadi	370
	Kapt.-ltn. Ķikulis. **Aizsargu apmācības vasaras nometnēs**	371
	Bruņoto vilcienu pulka 16 gadi	372
	Krasta artilerijas pulka 15 gadi	374
	Aviācijas pulka 16 gadi	374
	Sakaru bataljona 16 gadi	375
	Eskadras 14 gadi	375
	Vltn. A. Gerdzens. **Kaŗaspēka vadība un kauja zīmējumos**	376
	Kapt. V. Deglavs. **Bermontiāde**	376
	Nepareizas un pareizas rīcības piemēri	380
LITERĀRISKĀ DAĻA	Augusts Brocis. **Jūnija kauju balāde**	381
	Al. Grīns. **Debesu ugunis** (3. turpinājums)	382
AIZSARGU UN AIZSARDŽU DZĪVE	**Ministru Prezidents Dr. K. Ulmanis un armijas augstākā vadība pie aizsargiem**	387
	—rts. **9. Madonas aizsargu pulks**	388
	Aicinājums rakstnieka A. Saulieša kapa pieminekļa lietā	389
	—rts. **10. Cēsu aizsargu pulka 11 gadi**	390
	Chronika	391
	Čiv - čiv. **Pēc gada atkal Rīgā**	398
BIBLIOGRAFIJA UN MĀKSLA	R. Osis, F. E. **Apskati un recenzijas**	399
LATVIJA PAGĀJUŠĀ MĒNESĪ	E. Blanks	401
ĀRZEMES UN ĀRPOLĪTIKA	T. Veicherts	404
SPORTS	**Skrējiena stils. Augstlēkšana ieskrienoties**	407
ŠACHS	K. Bētiņa vadībā	408
HUMORS	Ačuks. **Divi grenadieŗi.** Illūstrējis E. Rirdāns	409
	L. Šanteklers. **Mazas dziesmiņas**	410
	E. R. **Šaušanas apmācības reglaments illūstrācijās**	411
NO REDAKCIJAS UN IZDEVNIECĪBAS	**Lasītājiem un līdzstrādniekiem**	411

Pielikumā: **„Aizsargu organizācijas dzīve“** Nr. 29.

Nākošais „Aizsarga“ numurs iznāks 15. augustā

Žurnāls „AIZSARGS“ iznāk ik mēneša 15. dienā

Abonēšanas maksa gadā ar piesūtīšanu: iekšzemē — Ls 4,—; uz ārzemēm — Ls 8,— Naudas pārvedumi adresējami: Rīgā, Aizsargu štābs, „Žurnāls Aizsargs“, pasta tekošs rēķins Nr. 10435. **Redakcija un izdevniecība** atrodas: Rīgā Aizsargu ielā Nr. 29/31, Aizsargu namā, ist. 10. Tālrunis 9-3-1-1-9. **Darba laiks:** darbdienās no plkst. 9—15 **Atbildīgais redaktors** runājams redakcijā trešdienās no pl. 17—18. Dzīv. tālr. 95315

AIZSARGS

MĒNEŠRAKSTS VALSTS AIZSARDZĪBAI UN AIZSARGU DOMAI, LATVISKAI RAKSTNIECĪBAI UN KULTŪRAI

1935. gads **15. jūnijs** **№ 6/144**

Nāc, nākdama Jāņa diena,
Tev ir pulka gaiditāju:
Govis gaida zāļu kroņu,
Meitas skaistas līgošanas.

VISPĀRĒJĀ DAĻA

Kapteinis V. Deglavs.

Valsts drošība un tās priekšnoteikumi

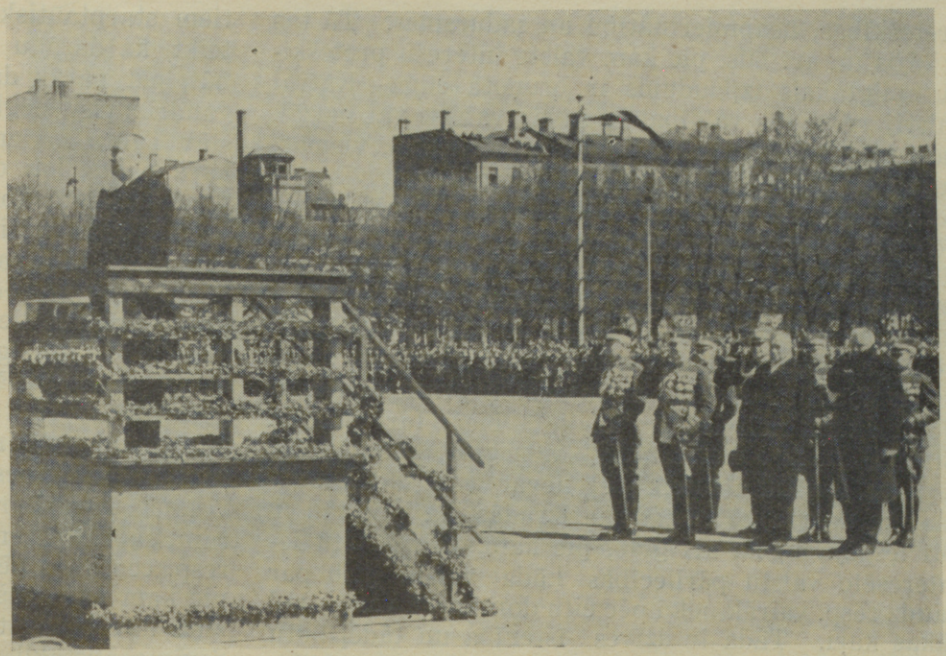
XVII. gadusimteņa franču filozofs René Descartes teica: «Es domāju, tā tad es esmu (Cogito, ergo sum).". Izejot no šīs neapstrīdamās atziņas ir neapšaubāmi, ka mēs esam, bet būt vai citiem vārdiem eksistēt, dzīvot var dažādi, jo dzīve ir neskaitāmu, daudzpusīgu parādību, darbību un notikumu komplekts, kurā viss iespējamais ir iespējams (saprotot zem iespējamā arī to, kas var likties neiespējams), un tādēļ ir nepieciešams dzīves saturs, mērķis, ideāls, jo pretējā gadījumā mēs nevis dzīvotu, bet veģetētu. Cilvēka spējas ir ierobežotas un mūžs ļoti īss. Tādēļ dzīves mērķi (šī vārda sociālā nozīmē) spraust, aptvert un pēc viņa censties ar pietiekošām izredzēm uz sekmēm var vienīgi daudzu paaudžu kopīgiem spēkiem. Bet kopīgs darbs, it sevišķi ja tas ir ilgstošs, prasa impulsu un saskaņošanu vai citiem vārdiem, ideālus definējošu vadību un, bez tam, lai pēdējā varētu būt pilnvērtīga, vadības autoritātes atzīšanu. Tā tad ir nepieciešams: ideāls resp. ideāli un autoritāte, pie kam varētu teikt, ka autoritāte ir ideāla motori.

Ikviena darbība un tā tad arī cenšanās pēc ideāla, par kādu šī apcerējuma nolūkiem uzskatīsim nodrošinātu, uz tiesiskiem pamatiem dibinātu dzīvi ar vislabvēlīgākām nākotnes izveidošanas iespējamibām, saistīta ar laiku un telpu. Tā nonākam pie valsts idejas, jo vienīgi valstī kā laika, tā arī telpas ziņā ir iespējama autoritātīvā un pietiekoši sekmīga cenšanās pēc ideāla resp. vislabvēlīgākām nākotnes izveidošanas iespējamībām. Šo apgalvojumu varētu pamatot ļoti dažādi, bet pietiks ar šādu konstatējumu: vienas valsts locekļus lielā mērā nivelē un tādēļ arī vieno kopīgā pagātne, daudzas kopējas iedzimtas īpašības un, līdz ar to, jūtas, domas un tieksmes, valoda (apzinātai, pilnvērtīgai dzīvei visnepieciešamākais instrūments), territorija, klīmats, ikdiena un t. t. Bez tam vēl arī trūkumi un kļūdas, jo, kā jau teikts, cilvēka spējas ir ierobežotas un mūžs ļoti īss un tādēļ defekti un, līdz ar to, kļūdīšanās ir neizbēgama parādība. Kļūdu daudzums ir bezgalīgi liels un to raksturs ļoti dažāds, bet par lielāko, visu pārējo kļūdu summu tālu pārsniedzošu kļūdu jāskaita bezdarbība, jo tā ir diāmetrāli pretēja mūsu uzdevumam — censties resp. darboties. Par nākošo smagāko kļūdu uzskatāma darbības mērķa nezināšana, jo vienmēr jāzina ko grib — tādēļ, ka nezinot darīs ko negrib un arī iznākumā būs tas, ko negrib. Beidzot trešā, visplašākā kļūdu kategorija — kļūdīšanās līdzekļu izvēlē, kuŗu, savukārt, varētu dalīt divās daļās: a) no — kaut arī nepareizas, kļūdainas — domāšanas izrietošas kļūdas un b) nedomāšanas sekas. Šīs kļūdu katēgorijas pirmā grupa resp. uz domāšanu dibinātas kļūdas ir lielā mērā attaisnojamas un ļoti bieži ir pat neiespējami pateikt, kur beidzas domstarpība vai pārpratums un sākas kļūda vai otrādi. Turpretim otrai grupai (uz domāšanu dibinātām kļūdām) nav nekāda attaisnojuma, jo ikviena nemotivēta rīcība, neatkarīgi no sekām, ir kvalificējama kā absurds. Tā tad: 1) vienmēr jādarbojas, 2) vienmēr jāzina darbības mērķis un 3) ikvienai rīcībai jābūt motīvētai.

Tālāk — par rīcības motīvu apsvēršanu: šeit, starp citu, jārēķinās ar līdzekļiem un stāvokli resp. pašreiz esošo. Bet esošais ir tikai bijušā virsslānis un tādēļ jāņem vērā arī bijušais resp. piedzīvojumi, pie kam par cilvēces svarīgāko piedzīvojumu jāskai-

Vaiņaga nolikšana Brāļu kapos š. g. 15. maijā.

Valsts Prezidents Alberts Kviesis uzrunā parādes dalībniekus.

ta atziņa, ka no piedzīvojumiem jāmācās vai, citiem vārdiem, tie jāstudē, jānovērtē un jāizmanto, jo bez pareizi novērtēto piedzīvojumu izmantošanas nav domājams progress resp. tuvošanās ideālam. Pirmā kārtā, protams, izmantojami personīgie un, it sevišķi, savas valsts un tautas piedzīvojumi, jo tie ir vispilnīgāk izjūtami, aptverami, saprotami un visvairāk saistīti ar mūsu stāvokli, vajadzībām un interesēm, un tādēļ tieši šie piedzīvojumi ir mums visvairāk noderīgi. No sacītā izriet: 1) personīgie piedzīvojumi ir jānovērtē (lai nelīdzinātos Savoijas Eižēna ēzelim, kuŗš neskatoties uz piedalīšanos vairākos kaŗa gājienos tomēr gudrāks nav ticis); 2) jāzina savas valsts un tautas vēsture, jo, runājot līdzībā, katrs no mums ir nekas cits kā savas valsts un tautas atoms; 3) tā paša iemesla dēļ vajaga sekot, censties izprast un piemēroti spējām un stāvoklim pozitīvi ietekmēt valsts dzīves notikumus — protams, absolūti nevainojamiem līdzekļiem resp. ikvienam nepārtraukti pildīt savu pienākumu.

Ja visu līdz šim teikto ievēros — būs panākts ļoti daudz, bet tomēr ne viss, jo individuālie piedzīvojumi ir parāk ierobežoti un arī jebkuŗas, pat visvecākas un kultūrālākās valsts vēsture ir vairāk vai mazāk nepilnīga, vienpusīga un tādēļ tā nekādā ziņā nevar dot pietiekošu vielu visu valsts dzīves vajadzību novērtēšanai. It īpaši mūsu laikmetā, kad gandrīz visu valstu likteņi ir cieši saistīti savā starpā. Bez tam mums jāņem vērā: a) no mūsu agrākās vēstures daudz kas ir gājis zudumā vai arī tendenciozi — naidīgi apgaismots; b) mūsu valsts ir viena no visjaunākām un tādēļ arī šī iemesla dēļ tieši mums maksimāli jāizmanto citu piedzīvojumi, jo savējie var nokavēties, izpalikt vai, labākā gadījumā izmaksāt pārāk dārgi.

Vēl, beidzot, dažus vārdus par tradicijām, kuŗas, savā ziņā, varētu definēt kā par paradumu kļuvušus piedzīvojumus. Labas tradicijas stabilizē un atvieglo dzīvi, un tādēļ vērtīgus piedzīvojumus jācenšas pārvērst tradicijās.

*

Līdz šim neviens no neskaitāmiem kaŗiem nav bijis pēdējais un jau tādēļ vien ir pietiekošs pamats apgalvojumam, ka pagātnes kaŗiem nākotnē sekos vēl daudzi citi. Un bez tam: dzīve ir darbība, bet darbība neizbēgami rada pārmaiņas un, līdz ar to,

Ministru Prezidents Dr. Kārlis Ulmanis pieņem manifestantu sumināJumus.

pretešķības, neapmierinātību un sadursmes. Tā tas ir bijis un arī būs, pie kam valsts interešu pretešķību spilgtākais izpaudums ir bruņota cīņa. Katrai valstij resp. tās valdībai ir savas vairāk vai mazāk pamatotas vēlēšanās (šī vārda pozitīvā vai, vismaz, negatīvā nozīmē resp. vēlēšanās iegūt vai, vismaz, nezaudēt). Šo centienu reālizēšanas iespējamības tiek vai, vismaz, var tikt rūpīgi apsvērtas. Spilgts pierādījums — kādas lielvalsts ārpolitika Tālos Austrumos, pie kam šī viegli uzminama valsts šinī ziņā nebūt nav vienīgā, jo vienu no visu valstu politikas pamatprincipiem varētu izteikt apmēram šādi: ar iespējamību saskaņota vajadzība prasa attiecīgu rīcību, kaŗu neizslēdzot un ļoti bieži (arī pašreiz Eiropā) nekaŗo nevis tādēļ, ka negrib, bet gan tādēļ, ka dažādu iemeslu dēļ nevar (un tādēļ izliekas, ka negrib). Tā tad: ja izrādās, ka var, tad ir ļoti iespējami, ka arī grib, pie kam, ja pēc citu ieinteresēto valstu pārliecības kāda valsts grib par daudz resp. vairāk nekā pēc citu domām tā var — tad sākas kaŗi. Tāda ir dzīves īstenība un tādēļ būtu naivi domāt, ka tik maz reāls un, varētu pat teikt, nedzīvs piedzimis pasākums, kā pašreizējā atbruņošanās konference (kuŗa, kaut gan oficiāli vēl nav slēgta, tomēr jau sen uzskatāma par izjukušu) varētu noderēt par pietiekoši sekmīgu pretkaŗa līdzekli. Tas pats sakāms arī par ļoti daudziem citiem starptautiskiem pasākumiem. Vispār, varētu teikt, ka dažādu miera „garantiju" pašreiz ir, varbūt, pat pārāk daudz, jo bez miera līgumiem, kuŗi gandrīz visi slēgti uz „mūžīgiem laikiem", vēl pastāv Tautu savienības pakts, Lokarno līgumi, pretkaŗa pakts, ļoti daudzi neuzbrukšanas līgumi, Londonā noslēgtā konvencija uzbrucēja noteikšanai un t. t. Ne jau velti ir radušies tādi izteicieni kā „paktimānija" un „paktu inflacija", bet tieši šī parādība ir viens no pierādījumiem (tāpat kā daudzas ārsta receptes liecina par slimību), ka vēl ļoti ilgi, varbūt pat mūžīgi labi apkalpots ierocis nodrošinās mieru nesalīdzināmi labāk par aprakstītu, apzīmogotu un ev. Tautu savienības arķivā uzglabajamu papīru un tādēļ nevar būt divu domu par nepieciešamību gatavoties kaŗam. It sevišķi tādēļ, ka gatavošanās kaŗam ir vēl lielākā mērā gatavošanās mieram, saprotot zem pēdējā jau agrāk definēto ideālu resp. cenšanos pēc iespējami pilnīga dzīves satura, pie kam nav īpaši jāaizrāda, ka nekad apstākļi šinī ziņā nav bijuši tik izdevīgi kā tagad un ka šie izdevīgie apstākļi maksimāli jāizmanto. Lai katrs dod labāko, ko spēj. Lai visa mūsu dzīve un darbs būtu Latvijas propaganda vispasaules mērogā ar krietniem apbrīnošanas cienīgiem darbiem. Tad Latvija un latvieši sasniegs kalngalus un mūsu bērniem klāsies labāk nekā mūsu tēviem.

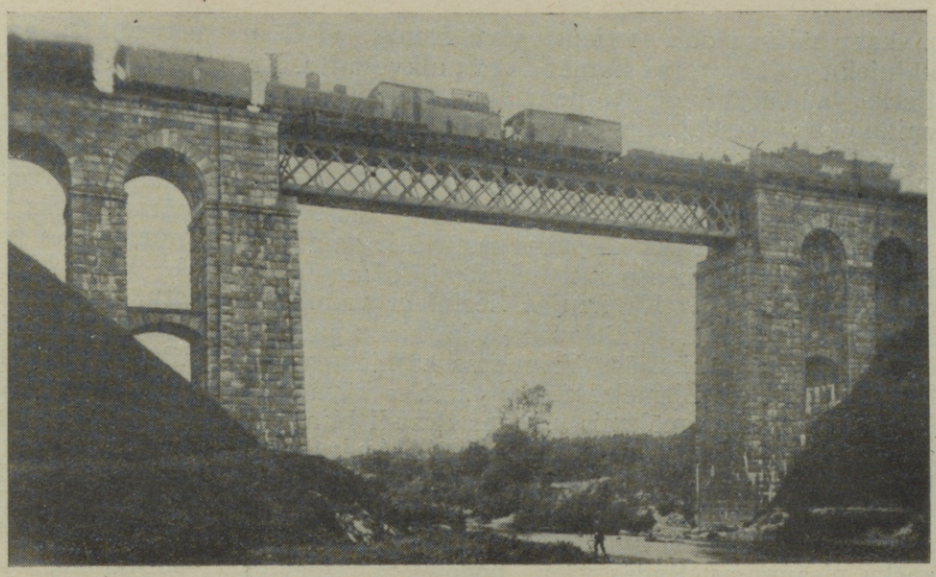
Kapt.-ltn. R. Osis.

Ziemeļvidzeme brīvības cīņās

Vidzemes ziemeļu daļa stipri cieta lielajā pasaules kaŗā. Biežās rekvizīcijas un dažādas nodevas, kuŗas, iesākoties juku laikiem, bija grūti atšķirt no bruņotas laupīšanas, noplicināja jau tā stipri sabrukušo agrāko turību. 1917. gada beigās un 1918. gada sākumā, sabrūkot transportam un pievedumiem, krievu armija centās pārtikt no vietējiem līdzekļiem. Sākoties lielinieku patvaļai, sākās arī viņu lozungu pielietošana, pie kam vispopulārākais toreiz bija lozungs „laupi salaupīto", proti — laupi latvja zemkopja sūri, grūtā darbā iestrādāto rocību. Aizstāvju zemkopjiem nebija. Vīriešu lie-

Ģenerālis (toreiz plkv.-ltn.) Berķis pie Ābeļu mājām, kuŗās 1919. gada jūnijā atradās viņa štābs.

Igauņu bruņotais vilciens uz Raunas tilta.

lais vairums pildīja kaŗa dienestu, latvju strēlnieku pulki, lielāko tiesu, atradās frontē, bet „kārtību" aizmugurē noteica visvarenais krievu XII. armijas „iskosol's" (kareivju izpildu komiteja), žīda Nachimsona personā. Tad nāca 1918. gada februārī vācu uzbrukums un tas izvajāja „varonīgos" krieviņus ar visiem «iskosol'iem», daļu sagūstot, bet lielai daļai aizmūkot uz Krieviju. Straujais vācu uzbrukums nedeva krieviem iespēju izvest salaupītās mantas, bet tagad to īsti vāciski plānveidīgi un metodiski uzsāka okupanti. Krievu kaŗa mantas, rekvizētā labība, lopi, pat visādi atkritumi tika aizvesti uz Vāciju. Aizgājušā krievu kaŗaspēka vietā nācās uzturēt vācu okupācijas kaŗaspēku. Sākās maišelnieku plūdi no stiprāk izpostītiem apgabaliem. Uztura likstām pievienojās vislielākā nebrīvība satiksmē un katrai brīvākai domai smagi uzgūlās vācu okupācijas dzelzs dūre.

Vācu okupācijas vara gatavoja senlolota Lielvācijas sapņa piepildīšanos austrumos. «Latviešu» delegācijas griezās ar karstiem padevības lūgumiem pie vācu ķeizara pievienot Vidzemi prūšu ērgļa varai. Kas tie bija par latviešiem, ikvienam īstam latvietim bija skaidrs, bet tanīs laikos neviens protestēt nevarēja. Tauta galīgi apmulsa un apjuka šaī dažādo pārdzīvojumu juceklī. Laupītāju krievu lielinieku vietā bija atnākuši tikpat cītīgi „rekvizētāji" vācu okupācijas varas veidā. Abas varas ne tikai paņēma un piesavinājās tautas materiālās bagātības, bet izrādīja vislielāko tieksmi pakļaut savai ietekmei un vajadzībām arī tautas garīgās bagātības un līdz ar to, arī tautu pašu. 1917. gada beigās un 1918. gadā, latvju nacionālo centienu garīgais centrs, pēc Rīgas krišanas vācu rokās, pārvietojās uz Valku un, pa daļai, uz Tērbatu un Tallinu. Tomēr nacionālās idejas vēl nebija paguvušas izplatīties plašākās tautas masās un rast sev viņās piekritējus un atbalstītājus.

Vācu okupācijas varai sabrūkot, 1918. gada beigās, Ziemeļvidzeme, nepaspējot nokratīt šo slogu, jau pakļuva zem sarkano okupantu varas, jo Latvijas valdība nepaguva noorganizēt pretošanos. Tagad jau sarkanajiem bija zināma „prakse". Sākās tribunāla un kailas atriebības laiki. Ziemeļvidzemē valdīja visšausmīgākais terrors. Šinī laikā, kad sarkano vara likās nostiprināmies, sāka augt arī pretspars. Ziemeļvidzemē nebija aizmirsts senais Kauguru cīnītāju drošais prāts un pašaizliedzība. Drošākie vīri pameta savas mājas un gāja mežos, jeb pāri frontei, kuŗa 1919. gada sākumā jau bija atvirzījusies līdz Ziemeļvidzemes robežām. Igauņi, noorganizējot nacionālās kaŗaspēka daļas, spieda soli pa solim, niknās kaujās, no savas zemes laukā svešos, varmācīgos iebrucējus. Bēgļu laikos daļa no latviešiem atrada pagaidu pajumti Igaunijā. No ministru prezidenta Ulmaņa, kuŗš līdz ar Latvijas valdību atradās Liepājā, atsūtītiem kaŗavīriem un Igaunijā dzīvojošiem latviešiem saformējās Valmieras kājnieku pulks, kuŗš Igaunijas armijas sastāvā 1919. gada 28. martā uzsāka savas slavenās latvju zemes brīvošanas kauju gaitas. 1. februārī igauņi un somi, kuŗi atbalstīja igauņus viņu brīvības kaŗā — ieņēma Valku, Rūjienu un dažus Ziemeļvidzemes pagastus. Līdz ar to radās it kā bāze turpmākām operācijām par Ziemeļvidzemes atbrīvošanu no lielinieku jūga. Bet ne tikai šāda nozīme bija atbrīvotiem pagastiem. Tanīs nodibinājās kārtība un valdīja miers, kāds nu piefrontē iespējams. Tas deva salīdzināšanas iespējas un drīzi vien lielinieku valdītos apgabalos jau zināja, ka no ziemeļiem nāk latvju valdības kaŗaspēks, kuŗa kaŗavīri pie savām cepurēm nes mūsu nacionālās krāsas. Nacionālās idejas atrada atbalsi un atbalstu plašās tautas masās. 20. martā pie Valmieras kājnieku pulka nodibināja rezerves bataljonu, no kuŗa vēlāk saformējās 2. Cēsu kājnieku pulks. 31. martā nodibinājās Ziemeļlatvijas brigāde. Valmieras kājnieku pulkam pienāca papildspēki — Valmieras baterija un jātnieku nodaļa. Sīvas cīņas nācās izturēt Valmieras kājnieku pulkam, jo sarkanie bija pārspēkā. Vairākkārt sarkano kaŗaspēks mēģināja satriekt valmieriešus, bet tas neizdevās. Šinīs kaujās valmierieši izauga par stipru, kaujās rūdītu vienību un 27. maijā, kopā ar igauņu kaŗaspēku, valmierieši lauž sarkano pretošanos un nākamā dienā jau ieņem Api. 31. maijā pulks ieņem Vecgulbeni, kur saņem lielāku kaŗa laupījumu. Tāļākās kauju gaitās Valmieras kājnieku

pulkam nākās plaši izstiept savu fronti, jo Cēsu kājnieku pulkam sava komandiera pulkveža-ltn. Kr. Berķa vadībā jāvirzās uz dienvidiem pret jaunu ienaidnieku. Neskatoties uz to, Valmieras kājnieku pulkam ir bagātīgi panākumi. Valmierieši ieņem Cesvaini un caur Ļaudonu nonāk Krustpilī. Kaujās ar sarkanājiem gūts bagātīgs kara laupījums. Gūstekņu saņemts vairāk kā pulka sastāvā ir karavīru. Bez tam sarkaniem atņemti lielgabali, ložmetēji un citas kara mantas. Kā kaujas liecinieki valmieriešiem bija igauņu 1. jātnieku un 1. kājnieku pulki.

Laikā, kad risinājās Valmieras kājnieku pulka kauju gaitas, pie Ziemeļvidzemes pamales kāpa augšup jauns negaisa mākonis un viņa draudi bija vērsti ne tikai pret Ziemeļvidzemi vien. Apdraudēta bija mūsu valsts un Igaunijas patstāvība. Mūsu dienvidus karaspēka līdzšinējiem sabiedrotiem—vāciem šķita bīstami saviem mērķiem mūsu un igauņu spēku pieaugums. Radās vācu nodomiem izdevīgs moments. Ziemeļvidzemes spēki bija izkaisīti — Valmieras kājnieku pulks un citas daļas (Ziemeļlatvijas partizāņu pulks) atradās frontē kaujās ar lieliniekiem. Jelgavas kājnieku pulks Naukšēnu muižā vēl nebija saformēts, bet Cēsu kājnieku pulks atradās formēšanas stadijā, vāji apbruņots un vēl neapmācīts. Tāpat izkaisīti un aizņemti kaujās bija igauņu spēki. Tamdēļ vācu nodoms bija pasteigties un sakaut mūsu spēkus katru atsevišķi, lai tad varētu diktēt savu gribu. Bet vācu plāniem un nodomiem asiņainu krustu pārvilka pāri mūsu un igauņu karaspēka varonība un Cēsu kājnieku pulka komandiera pulkveža-ltn. Kr. Berķa drošā rīcība.

Vācu karaspēks savu virzīšanos Ziemeļvidzemē motivēja ar vajadzību atbrīvot zemi no lieliniekiem. Aizrādījumam, lai meklē lieliniekus aiz Aiviekstes, vāci nepiegrieza vērību. Tāpat nekādus panākumus nedeva ievadītās sarunas. Pārtraucot sarunas, 6. jūlija naktī vāci uzbruka Cēsis aizstāvošam Cēsu kājnieku pulkam. Sīvā cīņā pret lielā pārspēkā esošu ienaidnieku, kurš pie tam bija priekšzīmīgi apbruņots un apmācīts, Cēsu kājnieku pulks noturēja savas pozicijas un atsita vācu uzbrukumus. Pulks ievadīja arī pretuzbrukumu, bet nelaimīgā kārtā krita mūsu apejošās rotas komandieris, kapteinis Veitmanis. Visas pulka rezerves bija izlietotas. Kad noskaidrojās, ka ienaidnieks, izmantodams brīvos spēkus — sāk apiet pulka kreiso spārnu, pulks pilnā kārtībā atgāja uz izdevīgākām Raunas upes pozicijām, kur nostājās kaujas gatavībā. Pulks bija zaudējis ap 40 kritušu un 100 ievainotu karavīru. Ienaidnieka zaudējumi bija daudz lielāki. Pulks izturēja kaujas kristības un atiešanas laikā atgāja pilnā kārtībā pateicoties labai vadībai un karavīru izcilus varonībai. Tikai 21. jūnijā, t. i. pēc divām nedēļām vāci uzsāka savu uzbrukumu par jaunu. Tagad jau pulks bija papildinājies un arī kaujā nestāvēja viens. Igauņi sūtīja visus savus spēkus. Niknās kaujās mūsu un igauņu karaspēks sakāva vācus un piespieda tos bēgt. Turpinot uzbrukumu, vāci tika atspiesti līdz Juglas upei un 3. jūlijā Strazdumuižā uz sabiedroto valstu priekšstāvju priekšlikumu, tika noslēgts pamiers. 6. jūlijā mūsu karaspēks ienāca Rīgā un apvienojās ar pulkveža Baloža karaspēku, lai turpmāk nestu Latvijas armijas nosaukumu un virspavēlnieka vadīts nestu zemei brīvību.

Ziemeļvidzeme nu bija atbrīvota no svešām varām. Sākās rosīgs un ražens atjaunošanas darbs. Sadalīto muižu vietā izauga jaunsaimniecības. Šķita, ka vienprātība, kas deva tik svētīgus panākumus mūsu atbrīvošanas karā, tiks ņemta vienmēr un visur par paraugu. Bet tā nebija. Atradās cilvēki, kuŗi veikli prata izmantot mūsu satversmes nepilnības savtīgiem nolūkiem, lai sējot naidu un nesaprašanos tautas starpā un ārdot tautas spēku un vienību, skaldītu un valdītu. Dažās Ziemeļvidzemes pilsētās nesen padzītās varas karogs bija lielāks svētums par valsts karogu, liekot visdziļākā novārtā mūsu kauju varoņu ideālus. Pilsētās un lauku pašvaldībās saimniekoja vienas dienas politiķu bars. Jauns slogs bija uzgūlies Ziemeļvidzemei un smacēja tās attīstību un uzplaukumu.

Valsts un armijas vadība pieņem parādi.

15. maija parādes kopaina Vienības laukumā.

Un tad, pavasaŗa rītā, ar pirmiem saules stariem nāca prieka vēsts. Partiju kundzībai bija pienācis neslavens gals. Ziemeļvidzemes lauku sētas un pilsētas uzgavilēja. Prieks un ticība dzīvei radija vēl neredzētu sajūsmas vilni tautā. Augstā godā celtais vienprātības un atbildības tikums rada ražīgus augļus. Tik daudz vētru un negaisu pārcietušā Ziemeļvidzemē valda miers un kārtība un kā sargātājs un visu vienotājs visā zemē pland sarkanbaltsarkanais Latvijas karogs.

O. R.

Skaistā Latgale

Austrumos, aiz Pededzes siliem, Aiviekstes klāniem, Ļaudonas — Odzienas purviem un augšzemes Daugavai plešas skaista zeme, kuŗai sensenis, pašas tautas dotais, Latgales vārds.

Kad Zemgales arājs pavasarī vēro zaļo zelmeni un tikai retumis kur vēl pavīd ziemā saputinātā sniega saplakušās atliekas, Latgales arājs parasti vēl veic pēdējos ziemas vedumus ragavu ceļā. Irves bangas kuļ ledus segu un vējš to izdzēnā visās debesu pusēs, kad Lubāns un Razna vēl stinguma skauti. Un ziemā te salst sausāk un asāk kā Liepājā un vasaras saulei ir citāds siltums kā Zemgalē.

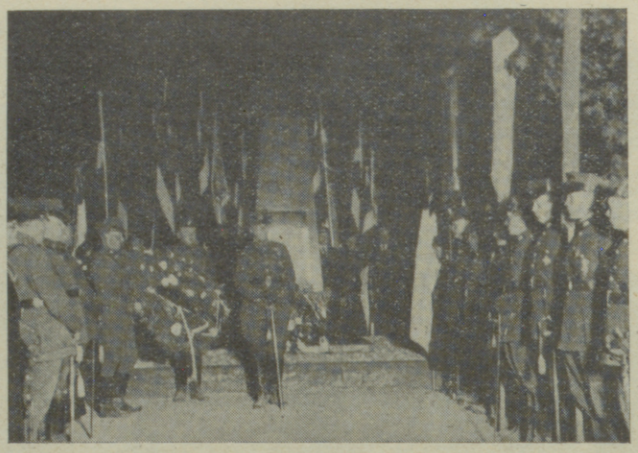
Māmuliņa Daugaviņa kā vienotāja piesaista Latgali Zemgalei un Vidzemei un krāšņi ir Daugavas mežainie Krāslavas loki un slaidais gūlums Nīcgales, Dunavas un Dignājas pļavās. Klusi šalko niedrās Lubānas ūdeņi un vējā un vētrās balti putu zirgi skrienas Raznā un vareni ir viņu dzīto viļņu piesitieni Debeskalna un Kaunātu liedagā. Agrā zaļuma ziedi kad iedzirkstas kokos un kad ar pirmām salnām rudenī zaļās lapās sabirst zelts, tad reti kur viņu atspulgs ūdeņos tik dziļi daiļš, kā līkumotā Eža simtsalu krastmalās. Diži ir Liepnas un Žiguru meži un savu ceļa rādītāju vēl gaida Teiča, Orlavas un Stampaka purvu ūdeņi.

Ezeriem, pakalniem un siliem pāri debesu zilgmē balo Aglonas torņi un viņu zvanu skaņas vasaras sākumā un briedumā aicina desmitiem tūkstošu lūdzēju un svētceļnieku un ļaužu jūŗa ir skatāma Donata dienā Krāslavā.

Dzirkaļu varenais kalns un tā mazākie brāļi Latgales šveicē glabā savos dziļumos mūsu tautas slaveno senatni un mierīgi viņos dus mūsu senču kauli, kas šeit staigājuši, aruši un kā krietni savas Tēvzemes dēli ir cieši nosargājuši latvju zemes robežas jau pirms gadu tūkstošiem. Par spīti visiem naidniekiem un svešām varām, Latgalē vēl šobaltdien dzidri skan latvju mēle un no senatnes žņaugiem palikušas tikai piļu drupas Ludzā, Rēzeknē, Viļakā, cietokšņa valņi Daugavpilī, zviedru skansts pie Aiviekstes u. c. Savā lielā vairumā Latgales latvis saglabājis sevī visas mūsu tautas labās īpašības. Pieticīgs un izturīgs, sīksts un nesalaužams Latgales

Valdības galva ar Kaŗa ministri Latgales atbrīvošanas svinībās Rēzeknē.

Vaiņaga nolikšana pie kritušo brīvības cīnītāju piemineklja.

arājs ir palicis savai dzimtai zemei un tautai uzticīgs, un kad Latvijas atbrīvošanas karaspēks stāvēja pie Sitas, Lubānas un Daugavas, Latgales latvis pameta arklu, savu dzimto sētu un ģimeni, un stājās zemes brīvotāju rindās. Latgales partizāņu pulkā plecu pie pleca cīnījās Vidzemes malēnietis, Kurzemes augšgalietis, jūrmalnieks un Latgales latvis un varena bija šī Latgales pulka cīņu gaita kaujās par savas dzimtās zemes, tautas un latvju valsts brīvību un neatkarību.

Ilgus gadus pakļauti citām varām un iespaidiem, Latgales latvji bija itkā atsvešinājušies no saviem pārējiem ciltsbrāļiem, bet tēvu zemes brīvības cīņās lietās asinis un nestie upuri ir sakausējuši latvju ciltis vienā lielā nedalāmā un nesalaužamā vienībā un spēkā. Gan vēl notika dažādu graujošu un tautai naidīgu spēku centieni skaldīt šo vareno latvju cilšu vienību, apzinīgi izceļot negātīvākās parādības, un ar sāpīgiem pašlepnumu aizskarošiem uzbrukumiem sēt naidu cilšu starpā, bet visai rīdīšanas un skaldīšanas politikai vēsturiskais 15. maijs pārvilka švītras.

Atliek tikai vēlēties, lai Vidzemes, Kurzemes un Zemgales latvji vairāk un dziļāk iepazītu Latgali un viņas latvietības sargus — tās arājus un skaisto zemi, kuŗu šie arāji apdzīvo. Ir pārāk maz pabūt laiku dienestā jeb citādos apstākļos nokļūt kādā no Latgales pilsētām un no tur un tās apkārtnē redzētā spriest par visu Latgali un tās arājiem. Daudz reižu jāsajūt sirdī dziļas sāpes dzirdot slavas vārdus par saulrietu Kaprī salā, Alpos, vai citur ārzemēs, bet par latvju zemes skaistumu tikai nicinošus vārdus. Un cik bieži vien šāds savas zemes daiļuma nicinātājs no mūsu zemes jaukuma nezina nekā. Viņš pazīst labi Rīgas ielas un burzmanākās vietas jūrmalas plūdmalē, bet nevar iedomāties kāds skaistums atveŗas viņa acīm, kad viņš vasaras klusā vakarā uzkāpis Debesu kalnā raugās saules zeltītos Raznas ūdeņos. Liekas, ka sirmā senatne šalkotu ap skatītāju un vecais Razna stāsta par seniem laikiem, kad latvju mēle skanējusi no Vislas līdz Pliskavai un no Burtnieka līdz Pripietas purvājiem. Un kas būs pavadījis kādu laiku starp Latgales latvju arājiem un tos iepazinis, tas sapratīs un tuvāki pazīs šīs skaistās zemes tautu un lielāka un varenāka viņa krūtīs izaugs ticība latvju tautas dižajam vienotām spēkam un vienībai un viņš dziļi izjutīs un sapratīs cik vienādi spoži mirdz mūsu četras zvaigznes Vidzeme, Latgale, Zemgale un Kurzeme un ka Latvijas mātei ir vienlīdz mīļš un dārgs piejūŗas un iekšzemes latvis.

29. un 30. maijā Latgales latvji svinēja savas zemes 15. brīvības gada dienu Latgales sirmajā pilsētā Rēzeknē un šinī dienā visi latvju brīvības karotāji atcerējās lielo darbu, kas tika veikts 15 gadu atpakaļ apvienojot visas latvju ciltis zem viena karoga savā valstī Latvijā.

A. G.

Maršals Jāzeps Piļsudskis †

Polijas maršals, Polijas neatkarības atjaunotājs, Polijas nekronētais karalis aizgājis mūžībā, piepulcināts savas nacijas varoņu saimei, ieņēmis Vaveles pils kapenēs goda vietu starp poļu tautas senājiem valdniekiem un lielākajiem kauju vadoņiem. Pēc viņa sēro visa plašā poļu zeme, no Daugavas līdz Dņestrai, jo poļiem viņš vēl dzīvs būdams, bija kļuvis par varoņleģendu. Par vienu no vislielākajiem, cēlākajiem vīriem Polijas vēsturē.

Piļsudska dzimtene — Viļņas apgabals; viņa paša senči — Lietuvas bajārcilts. Tak vēstures gājumam labpaticies, lai poļu tautas atbrīvotājs nebūtu vienīgais Polijas valstsvīrs ar lietuviešu asinīm un mūsu brāļu tautas zemē izaugušu ciltskoku.

Jau Piļsudska tuvākie priekšteči bijuši karotāji, kas tomēr velti cīnījušies pret krieviem-apspiedējiem par poļu tautas brīvību. Sava cīņu mērķa sasniegšanu un savu cēlo naidu tie atstājuši viņam kā svētu mantojumu. — Vai var būt lielāks gandarījums, kā mūža galā apzināties, sev un citiem teikt: es esmu paveicis, ko iesāka mans vectēvs, par ko cīnījās tēvs. Un aizeju pie senčiem, slavas saules apskaidrots, nacijas mīlestības pavadīts.

Izglītības gaitas aizved jauno Piļsudski krievu augstskolā, medicīnas fakultātē, bet šīs studijas viņam nekad nav nolemts pabeigt, jo jauneklis agri top savas Tēvu zemes brīvības kareivis. Kā tādam, viņam iznāk iepazīties ar krievu cietumiem un dažus gadus sabūt Sibirijas taigā.

Atgriezies no izsūtīšanas, jaunais poļu revolūcionārs sāk organizēt domu biedrus, meklēdams viņus galvenā kārtā poļu strādnieku aprindās. — Viņu organizātoru drīz atkal apcietina, bet Piļsudskim palaimējās izbēgt.

Viņš dodas uz Austrijai pakļauto Galiciju, kur valda mazliet brīvāks gaiss, kā kazāku un karātavu zemē — Krievijā. Un ticis jaunos apstākļos, atmet sazvērestības taktīkai ar roku, iesāk domāt par poļu tautas bruņotā spēka izveidošanu. Šos spēkus

viņš gatavs izlietot praksē jau krievu - japāņu kara laikā: Piļsudskis steidzās uz Tokiju un liek japāņiem priekšā šādu kombināciju: japāņi dos poļiem ieročus un naudu, un poļi sacelsies pret krievu virskundzību. — Apstākļi it kā liekas labvēlīgi Piļsudska nodomiem, bet tad iejaucās citas, Krievijai labvēlīgi noskaņotās poļu aprindas, kuŗas sagaida tikai veltīgu poļu asins izliešanu. Redzot nevienprātību pašas Polijas patriotu vadoņu vidū, japāņu ģenerālštābs atsakās no Piļsudska plānu atbalstīšanas.

Piļsudskis atgriežas atpakaļ Krakovā, šai vecajā poļu karaļu pilsētā, kur tagad atdusās arī viņa paša kauli, un turpina veidot un reālizēt savus plānus par poļu bruņoto spēku izveidošanu. Jo ir nācis pie pārliecības, ka tēvu zemes patstāvība tikai ar spēku jāatgūst.

Kad sākās pasaules karš, Piļsudskis organizē poļu brīvprātīgo leģionus, kas cīnās viņa vadībā, blakus austriešu pulkiem, pret Krieviju, jo pret viņu vēlākajam maršalam visu tā mūžu dedzis sirdī asinsnaids. Viņš pats ir iesākumā pārliecināts par centrālās Eiropas valstu uzvaru.

Kad lielā karā kauju laime sāk svārstīties, un daudzas zīmes rāda, ka uzvarētāja tomēr būs antante, Piļsudskis iesāk raisīties vaļā no aprēķina draudzības ar Austriju. Viņš pretojas vāciešu nodomiem — no bij. Krievijas Polijas,— gūt jaunus karotāju korpusus, kas cīnītos pret sabiedrotiem un Vācijas mērķu labā. Tā vēl nesenie kauju draugi kļūst par ienaidniekiem. Piļsudska cīņu biedrus atbruņo, viņš pats top Magdeburgas cietokšņa kazematu cietumnieks.

Maršals Piļsudskis Daugavpilī 1920. gadā. Pa labi — ģenerālis Ridz-Smiglijs.

Maršals Jāzeps Piļsudskis.

No vācu cietuma Piļsudski atbrīvo Vācijas militārās varenības sabrukums. Piļsudskis dodas uz Varšavu, uzņemas atdzimušās Polijas likteņa vadību un cer izplatīt viņas robežas uz Krievijas rēķina pāri Daugavai un Dņeprai, jo viņa mērķis tagad ir Vladislava IV laika valsts, kad Polijas valsts sastāvā ietilpa visas baltkrievu un ukrainiešu apdzīvotās zemes.

Šim kara gājienam tā pirmajā posmā ir panākumi: poļu rokās krīt Minska, Ķijeva. Tad sākās lielās cīņas otrais cēliens, un sarkanā armija aizmaršē līdz pašai Varšavai.

Atkal mainās kara laime, un šoreiz par labu Polijas ieročiem. Ar labi notēmētu triecienu Varšavas šturmētājiem kreisā flankā, Piļsudskis piespiež krievus nekārtībā atkāpties. Tie plūst uz austrumiem, apmēram līdz tai vietai, kur 1920. g. vasarā Rīgas Melngalvju zālē parakstītais miera līgums novilcis tagadējās Polijas un Krievijas robežas.

Polijas iekšējā politikā pa to laiku laidusi dziļas saknes tā pati tuvredzīgā un savtīgā partiju politikānizēšana, kā pārējās Eiropas dēmokratiskajās valstīs. Piļsudskis nevar un neprot ar partiju vadoņiem sadzīvot, un atvelkas no valstslietām pie malas.

Kad profesionālie politiķi sāk jau rakties zem Polijas valsts pamatiem, maršals nostājās neapmierināto patriotu priekšgalā un izdara 1926. g. maija apvērsumu. Pateicīgā Tēvija tam piedāvā valsts prezidenta godu, bet maršals atkal atsakās. Viņš paliek joprojām uzticīgs savai taktikai — rīkoties it kā no malas, turēt rokās faktisko varu, bet atstāt citiem valsts lietu oficiālo vadību. Un tā Polijā

nodibinās stāvoklis, ka lietu lēmēji nav ne valsts, ne kabineta prezidenti, bet maršals, — armijas ģenerālinspektors un kara ministrs.

Šāds stāvoklis valda līdz Piļsudska nāves stundai, un arī jaunā Polijas satversme, pēc kuŗas gandrīz visa vara turpmāk piederēs valsts prezidentam, ir izstrādāta pēc maršala norādījumiem. Jau smagi slims, jau juzdams tuvojamies sava mūža galu, Piļsudskis domā tikai par savu tautu, viņas valsti, Polijas nākotni. Viņš laikus lūko izmeklēties uzticamākos un spējīgākos starp viņu cīņu un darba biedriem, lūko tos laikus radināt pie patstāvīgas rīcības, lūko visiem spēkiem nostiprināt savu mūža darbu — neatkarīgo Poliju.

Tagad lielais poļu patriots ir miris, un šīs jaunās lielvalsts vadība uzticēta vīriem, kuŗus pats maršals laikus audzinājis par valstsvīriem. Tas liek cerēt, ka viņi būs Piļsudska uzticības cienīgi.

J. Ķīselis.

Atbrīvotā Rīga

(Personīgas atmiņas.)

1919. gada jūnija pirmā pusē lielinieki no Vidzemes ziemeļu un vidus daļas bija izdzīti, mūsu ziemeļarmija ar igauņiem no vienas un landesvērs no otras puses sastapās pie Cēsīm. Kaujas varēja uzliesmot kaut kuŗu brīdi, bet sabiedroto militārās misijas piespieda abas puses apstāties un ievadīt sarunas.

Rīgā gaiss sabiezēja arvienu vairāk. Mūsu jaunformējamie spēki (Zommera bataljons) tagadējās Cēsu pulka kazarmēs gandrīz visu laiku atradās trauksmes stāvoklī, jo no vāciem varēja sagaidīt visu ļaunāko. Brīvprātīgo apmācības izvedām pastiprinātā kārtā, no rotām dalīja ārā liekos virsniekus, gan nosūtot tos uz austrumu fronti, gan formējot jaunas vienības. Pa naktīm Grīziņkalna rajonā sūtījām patruļas, kuŗām arvienu biežāki iznāca dažādi konflikti ar atsevišķiem vācu kareivjiem. Gadījās arī, ka kādam vācietim noņēma ieročus un atnesa kazarmās, bet šie starpgadījumi palika pagaidām bez kāda nopietnākām sekām. Mūsu puiši bija vai nu nospēruši vāciem, vai atraduši lielinieku pamestu 3" lauka lielgabalu un kādas desmit granātas. Tās nu atradās mūsu kazarmju sētā kādā palievenī un mēs to uzskatījām arvienu ar zināmu lepnumu.

Manā rotā kā viens no pirmajiem brīvprātīgajiem bija pieteicies kāds vīrs, kuŗš tūlīt pirmajā dienā pieprasīja sev dubultporcijas uztura. Palūdzu ārstu, lai pārbauda, kas šim par kaiti, ka nevar iztikt ar parasto ēdienu: izrādās, ka tas ir kāds atlēts Indriksanovs, — krūšu apmērs 150, piecus vīrus nēsā apkārt kā spalvas, — un jau krievu armijā saņēmis pastiprinātu porciju.

Kad jūnija otrā pusē vācu provokācija sāka atkārtoties arvienu biežāki, mēs vēl vairāk pastiprinājām mūsu kazarmju apsardzību un pa naktīm pie vieniem vai otriem vārtiem novietojām mūsu spēcīgāko ieroci — lielgabalu. Te nu noderēja Indriksanovs: tas viens pats vadāja mūsu „artileriju" pa kazarmju sētu no vieniem vārtiem uz otriem, kā aukle bērnu ratiņus.

Sabiedroto uzspiestais stāvoklis nevarēja turpināties ilgi: vācu muižniecībai vajadzēja ieņemt visu Vidzemi un Igauniju, citādi viņu spēle bija zaudēta. Un viņi bija pilnīgi pārliecināti, ka uzvara ir droša. Kā skaitliskais, tā techniskais pārsvars bija viņu pusē, un ja izdosies sakaut igauņus un ziemeļniekus, tad sabiedrotie būs nostādīti notikušā fakta priekšā un tiem ar to būs jārēķinās.

Rīga Vienības svētku vērpā.

Ģenerālis (toreiz pulkvedis) Jānis Balodis ar savas brigādes štābu 1919. gada vasarā.

Pienāca diena, kad sāka strādāt ložmetēji un šautenes Gaujas krastos, — sākās varonīgās Cēsu kaujas. Ar milzīgu paļaušanos uz saviem spēkiem gāja vāci šinī kaujā, bet ar vēl lielāku niknumu un ticību savai lietai tiem gāzās virsū mūsu varonīgie sabiedrotie un ziemeļnieki. Te krita Baltijas muižniecības zieds un salauzta bija viņu vara; pēdējo triecienu tai deva mūsu armija rudens kaujās Kurzemē.

Baloža brigādes štābs un jaunformējamie spēki degtin dega gāzties vāciem mugurā. Bet kā jau agrāk aprādīju, tas būtu līdzinājies pašnāvībai: dzelzdivīzijai bija Rīgā pāri par desmit tūkstošu karotāju un lielas rezerves Jelgavā un tie bija bagātīgi apgādāti ar artileriju, ložmetējiem, mīnumetējiem un rokas granātām. Mums turpretim bija tikai ap 1500 vīru, apbruņoti vienīgi ar šautenēm, un augstāk pieminētais lielgabals. Lai kā, kamēr vēl mēs bijām kopā, vāciem tomēr ar mums bija jārēķinās, bet tiklīdz mēs ieietu kaujā, tad viņiem būtu brīvas rokas un tad tie varētu sarīkot īstu Bērtuļa nakti arī pie privātiem Rīgas iedzīvotājiem latviešiem. Mūsu vadonis pavēlēja būt gataviem katru acumirkli pieņemt kauju, bet līdz ar to ievērot arī vislielāko apdomību. Pa naktīm gan ņēmām vāciem nost ieročus, kur varējām.

Rīgā jau sāka ielidot pa retai granātai no ziemeļiem un sāka klīst arvienu noteiktākas baumas, ka vāci taisās iebrukt Baloža štābā. Ko tas nozīmētu, katram bija skaidrs, tādēļ es dabūju pavēli jūnija pēdējās dienās ar savu rotu, kuŗa savā vairumā sastāvēja no virsniekiem un instruktoriem, pārcelties no Grīziņkalna kazarmām uz tagadējo iekšlietu ministriju, kas atrodas tikai pāris simts metrus no Stabu ielas 19, kur bija novietojies brigādes štābs.

Ieņēmu ēkas otro vai trešo stāvu, novietoju sardzi štāba apsardzībai Stabu ielā un sagatavojos visām varbūtībām. Vajadzēja katrā ziņā dabūt vēl kādu ložmetēju un, galvenais, rokas granātas. Uzdevu zēniem apskatīties, un jau pirmā naktī varēja novietot pie abām ieejām ministrijas ēkā pa smagajam ložmetējam un mūsu telpās sanesa ap 300 vācu rokas granātu. Naktī novietoju sardzes, ap 30 vīru stiprumā, uz Stabu un Brīvības un Stabu un Tērbatas ielu stūriem. To uzdevums bija apsargāt štābu no vācu uzbrukumiem un arī atbruņot atsevišķi ejošus vai mazākus vāciešu pulciņus. Otrā dienā ap pusdienas laiku kāda granāta ielidoja tieši brigādes štāba ieņemtā ēkā, bet nekādu lielu postu tomēr nenodarīja. Kas to bija raidījis, bija grūti pateikt, bet mums bija stipras aizdomas, ka tas bija vācu roku darbs.

Pēc pusdienas vāci sāka palikt kustīgāki: landesvērs atkāpās pa Brīvības ielu arvienu biezākās masās, bet dzelzdivīzijas daļas pilnā kaujas gatavībā devās uz Aleksandra vārtu pusi. Es pavēlēju savējiem turēties nama iekšpusē, lai neizsauktu priekšlaicīgas un veltīgas sadursmes, bet pats nostājos uz balkona un vēroju notiekošo. Piepēži redzu no iekšpilsētas puses nākam Malmedes ložmetējnieku komandu ar divpadsmit smagajiem ložmetējiem un diviem kalnu lielgabaliem (šī daļa bija ap 250 vīru stipra un ietilpa dzelzdivīzijas sastāvā). Pienākuši pret mūsu māju, tie uzreizi apstājās un sāk — ņemt nost no ratiem ložmetējus, nostāda tos pozicijā pret mūsu logiem, bet abus lielgabalus ar stobriem pret mums noliek vienu uz Ģertrūdes ielas, otru uz Bruņinieku ielu stūriem. Tā lieta ir skaidra, tie vīri grib kauties!

Kā par nelaimi ielas otra puse pieblīvējās pilna privātu ļaužu un, ja nu mani puiši sāks laist darbā granātas, tad var iznākt nejauks slaktiņš. Bet privātie to nenojauž, jo tie mūs neredz un arī nemaz nezina, ka mēs tur esam. Vāciešiem vienalga, ja no mūsu pašu lodēm jākrīt vairāk desmitiem latviešu, bet ne tā man. Tāpēc ieeju iekšā, pavēlu zēniem sagatavot rokas granātas, uznest vienu ložmetēju augšā un novietot šaušanai gar Stabu ielu, lai ar tā uguni varētu aizturēt varbūtēju uzbrukumu štābam, un diviem virsniekiem sagatavot mešanai abas mūs rīcībā esošās 10 mārciņu smagās Novicka granātas, kuŗu ārdošais spēks ir tik briesmīgs; cilvēkus pie logiem tomēr nelaižu. Tā sagatavojies, nosūtu vienu virsnieku lejā uz ielas pie hauptmaņa Malmedes, lai ap-

Kājnieku parādes gājiens.

prasās, par ko tas parāda mums tādu godu. Pats vēroju sarunu pa logu un redzu, ka abi divi iekaist, — nolemju iet pats lejā, jo Malmedi pazīstu jau no agrākiem laikiem. Uz manu jautājumu par viņa rīcības iemesliem, jo cik man zināms, Baloža brigāde vēl neatrodas ar vāciem kaŗa stāvoklī, tas man ļoti uzbudinātā tonī atbild, ka mēs tomēr viņiem uzbrūkot un atbruņojot viņu kareivjus un ka tāpēc viņu drošības labad mums esot jānoliek ieroči. Es it pieklājīgi atbildu, ka tas gan nāksies grūti izdarīt, jo tepat augšā man ir pāris simts vīru ar labu krājumu parasto granātu un dažām Novicka granātām un ka šim ar viņa ložmetējiem uz kaila ielas bruģa tā pozicija nav diez' cik izdevīga. Redzu, ka mans vācietis piekož lūpu un sāk skatīties uz logiem. Tur, neskatoties uz manu aizliegumu, ziņkārības dzīti, sastājušies manējie, un viens otrs jau vicina vācu „kāteni".

Malmede nolaiž toni zemāk un norunājam, ka iesim izšķirt jautājumu uz mūsu brigādes štābu. Esmu ar mieru, bet tikai ar noteikumu, ka tas savāc no ielas savus ložmetējus un lielgabalus un aizbrauc mazdrusciņ Matīsa tirgus virzienā. To arī izdara un mēs abi aizejam uz štābu. Te nu to runāšanu vairāk dara pulkvedis Balodis ar savu štāba priekšnieku Bolšteinu un pasaka vācietim itin īsi, lai tas ar saviem ložmetējiem vāķās projām drīzāk, ja negrib palikt par kotleti tepat uz ielas. Tas velk, un Malmede aiziet lādēdamies.

Brītiņu vēl uzkavējos štābā un tad eju atpakaļ pie savējiem. Tikko izeju pa durvīm, kad ieraugu, ka pie manas mājas uz Stabu ielas, atkal sapulcējies vesels bars vāciešu, bet nu arī manējie viena daļa nonākuši lejā un dūres pa gaisu vien iet. Nu arī man apkrienas dūša, piesteidzos klāt un uzsaucu, kas te notiek. Kāds sadzēries vācu leitnants, sāk kaut ko buldurēt, ka mūsu sētā esot ievests kāds viņu nošauts „kamerāds", ka mēs esot tie vainīgie un viņi gribot to lietu noskaidrot. Es viņam atbildu, lai vāķās pie velna, es neviena „kamerāda" te neesmu redzējis, bet te mani pavelk sāņus viens no maniem virsniekiem un iečukst, ka sētā esot gan viens nošauts vācietis.

Izrādās, ka lieta bijusi sekoša: mums kaimiņos, pie vecās Ģertrūdes baznīcas, bija apmetušies Kurzemes izlūki kādu 20 vīru sastāvā. Tie bija īstie zibeņzeļļi un varen nadzīgi uz vāciešiem. Ap pusdienas laiku viens no tiem iegājis kādā iebraucāmā sētā Tērbatas ielā un tur ieraudzījis, ka kāds vācietis grib ar varu noņemt kādam latviešu zemniekam zirgu. Ap to gan sastājušies vairāki citi iebraucēji, bet vācietis tikai bāž visiem pistoli zem deguna un ved zirgu projām. Mūsu izlūks uzsauc, lai šis liek zirgu mierā un lasās projām, bet dzelzdivīzijas vīrs nu izvelk no jostas rokas granātu un saka: «Ich stecke dir die Granate... und du fliegst in die Luft". Nu, ja tā, tad arī mūsējais vairs negaida, izrauj savu pistoli un noliek vācieti uz vietas. Bet lai nu neiznāktu nepatikšanas pārējiem zemniekiem, tas liek iesviest vācieti ratos, apsedz ar deķi un atved uz mūsu sētu.

Kamēr es skaidroju lietas apstākļus, skatos, ka mani zēni sāk jau ķerties vāciešiem krūtīs. Viena otra šautene jau pāriet no vācu rokām mūsējās un nupat kautiņš ies vaļā. Bet to vēl nevar pielaist, lai kā arī gribētu, tāpēc uz ātru roku lieku izdot vāciešiem viņu „kamerādu" un dzīt tos drīzāk projām. Nu uz kādu laiciņu ir miers.

Tumsai iestājoties vācieši no mūsu rajona sāk pazust: mēs vairs nelaižam gaŗām neviena, visus atbruņojam un pašus spundējam iekšā pagrabos. Pusrotas novedu lejā un izlieku atkal uz Brīvības un Tērbatas ielām. Ap pusnakti man ziņo, ka no iekšpilsētas puses tuvojoties kāda vāciešu daļa. Te jau arī atskan no viņu puses vairāki šāvieni un lodes nosvilpo mums gar galvām. Lieku uz Brīvības un Stabu ielu stūŗa uzplēst bruģi un sagatavoties kaujai. Kad vācieši pienākuši jau pie Ģertrūdes ielas un, pareti šaudami, lēnām tuvojas, es dodu pāris salves. Priekšā dzirdama kņada un kliedzieni, pēc tam viss paliek klusu. Izsūtu kādus desmit cilvēkus uz priekšu, pēc kāda brīža dzirdam dažu rokas granātu sprādzienus un vēl pēc neilga laika manējie atgriežas. Tie ziņo, ka pie Ģertrūdes ielas esot atraduši kādus sešus vai septiņus beigtus vāciešus, bet drusku tālāk ieraudzījuši kādā veikalā izdauzītu logu un tur iekšā trīs

vāciešus laupām; tos viņi esot pacienājuši ar granātām. Visu nakti pilsētā dzirdami gan atsevišķi, gan grupu uguns, tikai pret rītu iestājās pilnīgs klusums.

Ap puspieciem pie mums piebrauc automobilī kāds vācu majors vai pulkvedis un lūdz to novest uz mūsu štābu. Nu jau šim kungam pavisam cita valoda: viņi jau naida nemeklējot, mēs tak esot visu laiku kopā cīnījušies pret lieliniekiem, tagad viņi gribot pavisam mierīgi atstāt Rīgu un lai pulkvedis dodot kādus virsniekus pārņemt prefektūru. Aizbraucam daži vācietim līdzi un es lieku kādiem pārdesmit vīriem no manas rotas palikties prefektūras ēkā. Ko tur kaŗa laikā pārņemsi, — atvadāmies no tiem pāris vācu virsniekiem, kas prefektūrā ir, novēlam tiem laimīgu ceļa vēju uz fāterlandi un ejam atpakaļ. Aust 3. jūlija rīts...

Strazdmuižas pamiers. Neapšaubāmi uzspiests no sabiedrotiem, visvairāk no amerikāņiem. Daži pārmet mūsu valdībai, ka tā uz to esot ielaidusies, neesot vajadzējis sabiedroto militāro komisiju klausīt, bet kopā ar igauņiem dzīt vāciešus cauri Rīgai līdz prūšu robežām.

Kas tad būtu noticis? Saka, nebūtu bijis Bermonta laika. Bet vai tādēļ upuru būtu bijis mazāk? Esmu pilnīgi pārliecināts, ka būtu bijis taisni otrādi, — upuri būtu bijuši daudz lielāki. Jūlija sākumā Vācija bija vēl pietiekoši droša, lai gāztu mums Kurzemē pretī savu rēgulāro kaŗaspēku, kuŗš stāvēja Austrumprūsijā. Šāda sastapšanās ar otro vācu gvardu rezerves divīziju, šo kaujās rūdīto un kaŗa materiāliem bagātīgi apgādāto vienību pilnā kaujas sastāvā, Kurzemes laukos varēja būt liktenīga priekš mūsu un mūsu sabiedroto tik slikti apbruņotām un apgādātām armijām. Oktobrī un novembrī stāvoklis bija pavisam citāds: tad Vācija jau bija galīgi piespiesta pie sienas un iekšēju juku saplosīta; tā nevarēja vairs sūtīt saviem tautas brāļiem palīgā rēgulāro armiju, bet tikai algotņus un dēku meklētājus. Un galu galā, tak pati notikumu norise pierādīja, ka mūsu vadības politika bija tomēr bijusi tā pareizā.

4. jūlijā pulkvedis Balodis pavēlēja man ierasties štābā un braukt viņam līdzi uz Pēterburgas viesnīcu. Tur bija sapulcējušies visu sabiedroto misiju priekšnieki ar saviem štābu priekšniekiem: pulkv. Grīns no amerikāņiem, pulkveži Talents un Aleksandrs un majors Kīnans no angļiem un pulkv. Dīparkē no frančiem. Sasveicinājamies un sākām gaidīt mūsu pretinieku.

Mazajā viesnīcas kabinetā valdīja kāda svinīga noskaņa: katrs no klātesošiem apzinājās, ka nākošajās minūtēs tas būs aculiecinieks svarīgam notikumam Austrumeiropas politikā. Sarunas ritēja pusbalsī.

Pēc dažām minūtēm ārā bija dzirdams piebraucoša auto troksnis un kabinetā ienāca mūsu bijušais komandieris, bet tagad ienaidnieks, majors Fletchers ar savu adjutantu leitnantu Engelmani, krietnu kaujas virsnieku un goda vīru ar vienu roku (otru tas bija pazaudējis rietumu frontē). Abi vācieši palocījās, bet rokas nevienam nesniedza. Pulkvedis Grīns ieņēma vietu galda galā un uzaicināja arī pārējos sēsties. Majors Fletchers ar savu adjutantu nosēdās pulkv. Balodim un man tieši pretim. Pulkv. Grīns vispirms griezās pie maj. Fletchera ar jautājumu, vai tam būtu kādi iebildumi, ka kopēja tulka uzdevumus uzdotu man kā tādam, kas pārvalda visu klātesošo valodas. Uz to landesvēra komandieris atbildēja, ka franču valodu viņš pats zinot pietiekoši labi un angļu, cik tas būšot vajadzīgs, pārvaldot viņa adjutants. Turpmākās sarunas norisinājās pa daļai angļu, pa daļai vācu valodās. Tad. maj. Fletchers, cieši fiksēdams pulkvedi Balodi, teica: „Soll ich verstehen, dass Oberst Balodis mich nicht mehr als seinen Oberbefehlshaber annerkennt? (Vai man jāsaprot, ka pulkv. Balodis vairs neatzīst mani par savu virspavēlnieku?)“ Uz to pulkvedis, tāpat stingri savam pretiniekam acīs skatīdamies, atbild ar noteiktu: „Nē!“ Sabiedrotie saskatās. Tad ņem vārdu atkal pulkv. Grīns un, ar roku pie katra vārda pa galdu uzsisdams, lēnā, lauzītā vācu valodā saka: „Vēl — šodien — Jūs — atstāsiet — Rīgu — un atiesiet — uz — Olaines

Jātnieki š. g. 15. maija parādē Vienības laukumā.

Artilerija š. g. 15. maija parādē.

līniju —...“ Te majors stipri nobāl un grib kaut ko iebilst, bet amerikānis to enerģiski pārtrauc: „Jeb es Jums uzlaidīšu tūlīt virsū visu latviešu un igauņu sabiedrotās armijas!“ Majors Fletchers cieši sakniebj lūpas un nesaka ne vārda. Tālāk pulkv. Grīns nolasa sabiedroto kopīgi izstrādātos evakuācijas noteikumus un beidzot piebilst, ka nākošā rītā pulksten piecos angļu pulkvedis Aleksandrs ar mani izbraukšot uz Torņakalnu, lai pārliecinātos, ka evakuācija tiešām notikusi; lai majors Fletchers atsūtot kādu sava štāba virsnieku uz Torņakalna staciju mums pretim, kurš būtu pilnvarots parakstīt attiecīgu aktu.

Visa sēde ilga varbūt divdesmit minūtes, bet priekš mums tā bija dziļas nozīmes un nopietnības pilna, — atšķīrās jauna lapa Latvijas vēsturē. Pēc sēdes majors Fletchers ar adjutantu, tāpat īsi palocījušies, aizgāja. Vairākus mēnešus no vietas dien' dienā es biju vērojis šo piedzīvojušo karavīru dažādos apstākļos, bet tik satriektu nebiju nekad to redzējis. Tikšanās Pēterburgas viesnīcā bija mums pēdējā.

Otrā rītā agri kopā ar pulkv. Aleksandru pārbraucām tiltu un noteiktā laikā ieradāmies Torņakalna stacijā. Tur kādā no blakus ēkām mūs jau gaidīja kāds vācu armijas pulkvedis ar vēl vienu virsnieku. Pulkvedis Aleksandrs stingri noprasīja, vai visas vācu karaspēka daļas jau ir atstājušas Rīgas pilsētas teritoriju? Uz to vācietis atbildēja, ka evakuācija esot izvesta pilnos apmēros un vāciešu Rīgā vairs neesot. Par to tad sastādījām aktu trijos eksemplāros un visi parakstījām. Vēl pāris pieklājības frāzes no vienas un no otras puses un mēs atvadījāmies.

Kad bijām uzbraukuši no stacijas kalnā, pulkvedis pavēlēja braukt pa šoseju līdz pilsētas robežām, lai tiešām pārliecinātos, ka vācieši tur vairs nav. Tas nu bija diezgan riskants gabals, jo no kāda stūra mūs varēja it viegli nolaist no kājas, bet atbildību nebūtu ne no viena ko prasīt. Bet Aleksandrs bija vēl pavisam jauns cilvēks, runāja pat, ka viņš esot visjaunākais pulkvedis angļu armijā, — viņam patika risks un man jau bija vienalga, vai braukt pašā ellē iekšā. Uz šosejas vāciešus gan neredzējām, bet atpakaļ braucot iegriezāmies uz Bauskas ceļa un tur atradām vēl divas vācu rotas, kas patlaban gatavojās gājienam. Pulkvedis ar lielu niknumu metās virsū vācu hauptmanim par to, ka tas nav izpildījis noteikumus, bet tas atrunājās, ka neesot saņēmis laikā rīkojumu. Mēs palikām uz vietas, kamēr vācieši pazuda tālumā aiz ceļa līkuma.

Rīga bija brīva.

Tev neviens neliedz ticēt un cerēt uz brīnumiem arī vēl divdesmitā gadsimtenī, bet zini tad arī to, ka tev pašam nāksies šos brīnumus izdarīt.

Kārlis Ulmanis.

Pulkvedis Klinsons.

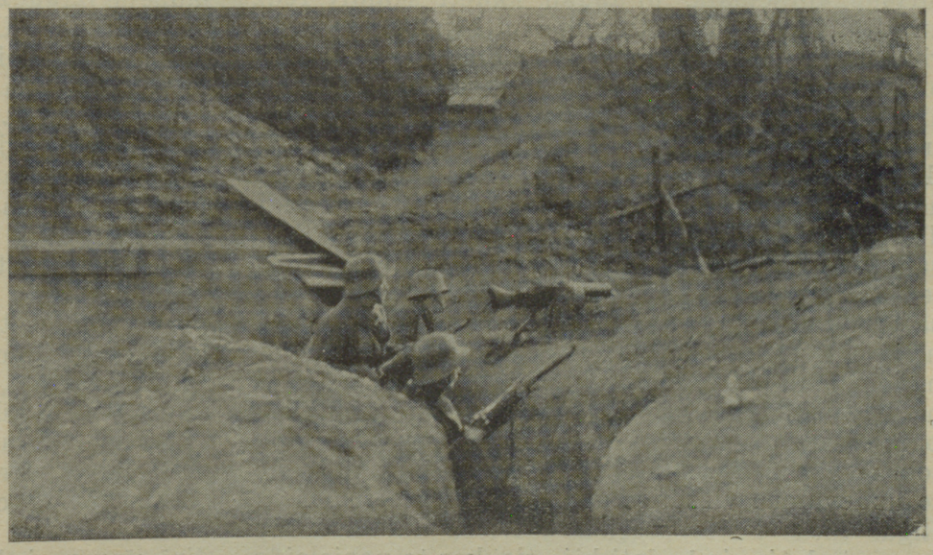
Kaŗaskolas pirmo kadetu atbrīvošanas cīņas

Šinīs dienās mūsu zemi pāršalca svētku gaviļu sajūsma, šinīs dienās mēs svinējām tautas vienotās domas un vienotā gara atdzimšanas pirmos gada svētkus. Mēs visi bijām atdzimšanas lielā brīža aculiecinieki, un tagad mēs visi varējām vienoti priecāties un līksmoties par gada gājumā gūtiem panākumiem; mēs varējām priecāties par atjaunoto latvisko domu, atjaunoto latvieša garu. Un tā vien liktos, — nebūtu vairs vajadzības iet atpakaļ tālākā pagātnē meklēt gribu un garu stiprinošus spēkus, meklēt senākus pamatus turpmākam tautas vienošanas darbam, turpmākam latviskās domas, latviskās Latvijas izveidošanas darbam. Bet mēs tā nedomājām un jāsaka: paldies Dievam! Neviens gan laikam negribēs, un ja arī gribētu, — nevarēs noliegt pagājušā gada maija notikumu lielo vēsturisko nozīmi. Bet mēs arī zinām, ka pirms 15 gadiem vienoto latviešu tautu un viņas kopības garu radīja mūsu nacionālā armija varonīgās atbrīvošanas cīņās, karstās kaujas ugunīs. Bet tad — nāca 15 gaŗi gadi, savstarpējā naida un neuzticības kultivēšana un ... mēs bijām aizmirsuši savu varoņu dārgās asinis ... Tamdēļ bija jānāk un nāca jauna atdzimšana, nāca 15-16. maijs, kas mums atkal atdeva vienoto tautu un viņas vienoto garu.

Ja mēs tagad varam gavilēt un līksmoties par pēdējā gada sasniegumiem, tad mēs visi dzīvie esam lielu pateicību parādā mūsu brīvības cīņu varoņiem, kuŗi ticību Latvijai tika apliecinājuši savām asinīm.

Lai man tagad ir atļauts īsos vārdos uzkavēties pie skaitā nelielās, bet garā stiprās kadetu vienības, pie kaŗaskolas pirmā virsnieku izlaiduma kaujas gaitām:

1919. gada oktobŗa pirmajās dienās kaŗaskolas telpās sāka pulcēties latviešu jaunatne, lai nopietnā darbā gatavotos kļūt par tautas armijas virsniekiem. Šīs rindas nebija viengabalainas savā ārējā izskatā, jo tur bija sastopami zēni no 17 gadiem un vīri pāri 30 gadiem, bet šīs rindas gan bija citādā ziņā viengabalainas, un tas bija galvenais: šīs rindas vienoja viena doma, viena vēlēšanās: ziedot visu sevi par savu senču zemi, ziedot visu sevi par Latviju. Sākās iestāšanās pārbaudījumi. Ar kādu sasprindzinājumu mūsu jaunie censoņi gaidīja pārbaudījumu iznākumus! Bet nebijām vēl tikuši ar pārbaudījumiem pusceļā, kad pie Rīgas dienvidus debesīm savilkās jaunu cīņu, jauna kaŗa draudoši mākoņi ... — 8. oktobrī sāka tālumā dunēt lielgabalu dārdieni, sirmo Rīgu sāka tricināt granātu sprādzieni un lidmašīnu bumbu grāvieni. Bija sācies Bermonta nodevīgais uzbrukums. Mūsu spēki skaitliskā ziņā bija vāji, tādēļ bija jāizmanto katra iespēja, lai vairotu mūsu kaŗotāju rindas. Un tā pienāca arī jauno kadetu kārta. Pirms stāties pie sevis izveidošanas par nacionālās armijas virsniekiem — kadetiem bija, līdzīgi citiem kaŗotājem, ar asinīm jāapliecina sava tēvu zemes mīlestība. Arī pati kaŗaskola, kā visas citas daļas un vienības, vēl atradās formēšanās stadijā. Nebija ne pietiekoši ieroču, ne municijas, nebija siltu, piemērotu apģērbu, ne transporta līdzekļu, ar ko piegādāt kaŗotājiem uzturu un citu nepieciešamo. Bet, kad nāca pavēle, iziet uz Pārdaugavu, lai stātos kaŗotāju pirmās rindās, tad liesmot liesmoja jauno kadetu acis, tad dedzīgi tika spriests un svērts par nākošām cīņām. Un, kad pievakarē, kadetu rindas devās pa Krišjāņa Barona ielu vingrā taktī, kaŗa dziesmas spēcīgi skandinot, pāri tiltiem uz Šmita eļļas fabriku, tad neviena vien latviešu tēva un mātes sirds sāka straujāk pukstēt un acis pildīties pateicības asarām ... — arī viņus pārņēma kopējā pārliecība un ticība savai taisnai tautas lietai. Noskatoties atpalikušajos pavadītājos, arī kadeti izjuta tautas vienoto domu, tautas vienoto gribu — uzvarēt vai mirt. Šī tautas vieno-

Kadeti ierakumos Daugavmalā, 1919. g.

Pulkvedis Klinsons — Kara skolas priekšnieks Bermonta cīņu laikā.

lība bija tas spēks, kas satrieca viņās slavenās dienās visus naidniekus, šī tautas vienotība bija tā, kas uz Pasaules karā izpostītās Latvijas drupām cēla jauno Latviju.

Pārdaugavā sākās pilnīgi neparasta, nekur nebijusi nākošo virsnieku sagatavošana, sākās kadetu cīņas ar melno bruņinieku, kurš taisījās pakļaut latviešu tautu jaunai verdzībai. Senču nopūtas un vaidi lika atdzimt katra latvieša karotāja sirdī vēl neredzētai drošsirdībai un varonībai, jo visi, ja ne skaidri saprata, tad pilnībā izjuta, ka tagad svaru kausos ir likts tautas nākotnes liktenis. Ar tādu apziņu sākās kadetu kaujas gaitas. Pirmā sākumā kaujas iecirkņa rezervē kadeti nevar nemaz nomierināties un rautin raujās uz pirmām līnijām. Uz to nav ilgi jāgaida un pienāk tas brīdis, kur kadetiem jāuzņemās sakaru uzturēšana Jelgavas šosejas rajonā. Nebēdājot par ienaidnieka nikno artilerijas uguni, kadeti spīdoši veic savu pirmo uzdevumu, bet ne bez zaudējumiem: tiek ievainots kadets Brička, kuram vēlāk jāamputē kāja. Tas kadetus nebiedē, bet gan piedod viņiem jaunu sparu, jaunu drosmi turpmākām cīņām, jo tagad kadeti skaidri redz un izjūt, ka valsts patstāvība un brīvība prasa arī viņu asinis. Kad skaidri apzīmējās Bermonta uzbrukuma mērķis, kara skola tiek virzīta uz Ziepniekkalnu, Bauskas šosejas rajonā, lai nodrošinātu frontes kreiso spārnu. Jau ceļā uz turieni kara skola saņem vispārējās kaujas kristības, jo kolona nokļūst zem pretinieka artilerijas uguns. Neatlaidīgi ar lielu pārspēku, uzbrūkot, pretinieks bija salauzis mūsējo pretestību un tuvojās Rīgas nomalei. Lai gan kadetu rindas tikai dienu iepriekš tika saformētas, kur kaimiņš nepazina kaimiņu, apakšnieks priekšnieku, priekšnieks padoto, tomēr tas neliek kadetiem baiļoties: ar cietu apņemšanos viņi drošsirdīgi un varonīgi stājās pretim naidnieka pārspēkam un aptur tā tālākvirzīšanos. Ja 9. oktobra vakarā Bermonta daļas nevarēja izpildīt doto uzdevumu: virzoties gar Bauskas šoseju ieņemt Rīgas tiltus un tā atgriezt latviešu daļām atkāpšanos, tad pirmie kadeti bija tie, kas to nepielaida. Jaunie varoņi pie tam neapmierinājās ar pretinieka apturēšanu, bet, tumsai iestājoties, pāriet pretuzbrukumā un sāk atspiest pretinieka priekšējās daļas. Kā mēs tagad zinām, taisni šie pretuzbrukumi ir bijuši tie, kuru dēļ 9. oktobra vakarā Bermonta pārspēks neuzdrošinājās ielaisties ielu kaujās. Tas deva iespēju pārējās frontes vienībām bez traucējumiem atiet aiz Daugavas un sakārtoties jaunām cīņām. Kad kara skola saņēma pavēli, atiet pāri Daugavas tiltiem, neviens no viņas sastāva tam negribēja ticēt, jo visi ir cīņas spara pārņemti, apzinās savu morālo pārspēku un ir gatavi cīnīties līdz pēdējam vīram, — tikai neatdot pretiniekam ne pēdu no latviešu zemes. Vispārējais stāvoklis frontē tomēr prasa kadetu atiešanu un pēc apstiprinājuma saņemšanas par atiešanas nepieciešamību — kadeti atiet pāri tiltiem. Kadeti varēja ar mierīgu prātu un tīru sardsapziņu izpildīt augstākās vadības pavēli par atiešanu, jo savu pirmās kaujas dienas uzdevumu bija godam izpildījuši.

Rīgas aizstāvēšanas pirmajās dienās kadetiem tiek uzticēts garnizona dienests, bet jau sākot ar 13. oktobra vakara tumsu, skola ieņem pozicijas Daugavas labā krastā; kara skolai tiek uzdots svarīgs pienākums: aizstāvēt mūsu sirmās galvas pilsētas tiltus pār Daugavu no pretinieka uzbrukuma. Te nu kadeti veselu mēnesi dabūja izbaudīt poziciju dzīvi ierakumos. Tas kaltin kala jauno dzelzi — kadetu sirdis cietā tēraudā, kuras tālākās cīņās nepazina bailes, bet zināja tikai vienu — savu pienākumu pret tautu un valsti. Gan Daugavas viļņi palīdzēja un mēs samērā mierīgi varējām nocietināt Daugavas labo krastu, bet Daugava sāka aizsalt, kamdēļ ar nocietināšanu vajadzēja pasteigties. Tā nocietināšanas darbā, pretinieka novērošanā un nemitīgā apšaudē ātri steidzās laiks. Bermonts jau sen bija izlaidis iniciātīvi no rokām, bet mūsu vadība, reiz to pārņēmusi, turpināja gŗaut viņu skaitlisko un technisko pārspēku. Bet ne jau tikai pozicijās gribēja sēdēt kadeti, — viņi tiecās aktīvi darboties. Tā notiek vairāki pārdroši izlūku gājieni pāri jaunam dzelzs tiltam. Kā vienu no tādiem sirojumiem pāri Daugavai var atzīmēt 5. novembŗa gājienu. Kad vajadzēja izraudzīt izlūku patruļu, tika uzaicināti brīvprātīgie. Un par godu jauniem karotājiem jāsaka, ka nebija tādu, kas nevēlētos doties pāri tiltiem, lai gan tas nozīmēja — došanos gandrīz vai drošā nāvē. Tas norāda uz lielo morālo spēku, kāds mājoja pirmos kadetos. Tika izraudzīti 6 no pieteikušamies kadetiem: Labrencis, Dzenīts, Priede, Zeidemans, Millers un Štrauss. Ja šis gājiens neprasīja kritušus, bet gan četrus ievainotus, un kontuzētus, tad lielā mērā pateicoties tikai tam, ka kadeti dziļi jau bija izpratuši cīņas mākslu un prata viņu vietā pielietot. Tie bija varoņi, kas gāja pildīt doto uzdevumu, jo viņi gāja droši paceltām galvām, bez bailēm, skatoties nāvei acīs; viņus vadīja tikai viena doma — mums jāpilda mūsu mazais uzdevums lielā uzdevuma mēchanismā, lai tā varētu atbrīvot tautu no iebrucējiem. Tā pastāvīgā cīņas gatavībā, stāvot savās sargu vietās, kadeti sagaidīja 10./11. novembŗa nakti. Šinī cīņu periodā kara skola zaudēja: divus kade-

tus kritušus, 1 virsnieku un 9 kadetus ievainotus un diezgan prāvu skaitu kontuzētus un saindētus ar smacējošām gāzēm. Visi cietušie, kuŗiem tas ievainojuma dēļ maz vien bija iespējams, neatstāja kaŗotāju rindas, bet turpināja palikt savās vietās Daugavas krastā.

10./11. novembŗa nakts paiet pastiprinātā izlūkošanā: skola vairākkārt cenšās tikt pāri tiltiem, bet vienumēr atduŗas uz iznīcinošu bermontiešu uguni tilta otrā galā. Beidzot, rīta krēslai iestājoties, tas izdodas un kadetiem nācās novērot nevienu vien drausmīgu skatu, kur mocekļu nāvē bija miruši mūsu kaŗavīri. Tas tad nu bija par iemeslu tam, ka arī kadeti nesaudzīgi izrēķinājās ar katru atpalikušo bermontieti. Pie Pārdaugavas iztīrīšanas no Bermonta daļu atliekām kadetu sirdis varēja līksmoties līdzi sirmās Rīgas baznīcu zvaniem, kuŗi vēstīja ienaidnieka sakaušanu un padzīšanu no mūsu galvas pilsētas.

Tad nāca kaŗa skolas lielākais pārbaudījums — kauja pie Vareļiem-Plāņiem 17./18. novembrī. Kaŗa skolas vadība, saņēmusi pavēli Lielupes pāriešanai 5. Cēsu pulka rajonā, 17. novembrī bija nolēmusi izlūkot pretinieku un pavirzīties ar galveniem skolas spēkiem izejas stāvoklī. Virsleitnanta Veckalniņa un seržanta Lukstiņa vadi nespēja dienā savu uzdevumu izpildīt, jo mums bija tikai šautenes un patšautenes, bet pretiniekam artilerija, bruņu mašīnas un pilnībā citi techniskie kaujas līdzekļi. Ja seržanta Lukstiņa vadam uzdevums nebija tik smags labvēlīgāko apvidus apstākļu dēļ, tad vlt. Veckalniņa vadam nācās darboties pilnīgi līdzenā un atklātā laukā zem iznīcinošas pretinieka uguns. Bija jānogaida līdz tumsai, lai veiktu uzdevumu. Un divreiz uzdevums kadetiem un viņu komandieŗiem nebija jāsaka: katru rīkojumu visi centās izpildīt noteikti, kā tas īstiem kaŗavīriem pienākas. Tumsai iestājoties vlt. Veckalniņš pēc sīki izstrādāta un rūpīgi izvesta plāna plkst. 23 ieņem Vareļus, saņemot pretinieka ložmetēju un citas trofejas. Izrādās, ka mūsu kadeti savā straujā triecienā padzinuši daudz spēcīgāku ienaidnieku: ne ložu krusa, ne granātu sprādzieni nevarēja atturēt šos varoņus, kuŗi bija uzveikuši pārspēku. Mazāk sekmējās otrā izlūku vada naktsdarbība un viņi bija spiesti atiet uz Lielupes labo krastu. Mums jāņem vērā, ka kaujas apstākļi prasa no katra kaŗotāja visu garīgo, morālo un fizisko spēku maksimumu pielietošanu vajadzības brīdī un vietā. Kadetu garastāvoklis gan bija mošs, bet visi sāka izjust nogurumu pēc lielā gājiena no Rīgas un nepārtrauktās kauju darbības. Sevišķi nelabvēlīgi iedarbojās fiziskais nogurums, jo transporta trūkuma dēļ kadeti nesaņēma visu dienu uzturu un arī nebija paredzama pietiekoša uztura apgāde nakts laikā. Ja nu tādos nelabvēlīgos apstākļos, kur nebija pietiekošs uzturs, trūka artilerijas pabalsta, nebija siltā apģērba un kadetu locekļus stindzināja aukstums, ja nu tad kadeti izrādīja apbrīnojamu varonību, — tad tikai pateicoties tam brīvu patstāvīgu valsti alkstošam garam, kuŗš ir gatavs nest visus upuŗus, lai sagādātu tautai laimīgāku nākotni. 17./18. novembŗa nakts paiet ieguvumu nostiprināšanā un spēku koncentrēšanā nākošās dienas uzbrukumam, lai valsts gada svētku dienā atbrīvotu otro galvas pilsētu — Jelgavu. Bet... nepaspēj kaŗaskola uzbrukumu — pretinieks viņu pārsteidz. Ja citas skolas vienības ir samērā izdevīgā stāvoklī un par viņām nav daudz ko uztraukties, tad ļoti neizdevīgos kaujas apstākļos ir nonācis vlt. Veckalniņa vads: zem uzbrūkošā pretinieka pārspēka, ielenkts no trim pusēm, viņš ir spiests atiet. Gan kadetu šauteņu labi tēmētā uguns pļauj pretinieka rindas, bet — atbalstīts no artilerijas un mīnumetēju uguns, un tādu nejūtot no mūsu puses, pretinieks soli pa solim spiež atpakaļ mūsu varoņus. Izrādās, ka Vareļu-Plāņu kaujas sekorā pretinieks svież uzbrukumā prāvus spēkus. Pretiniekam izdodas atņemt Vareļus, bet tālāku tas tomēr netiek, jo pārējie kadeti nav tā noguruši, kā Vareļu varoņi un piespiež pretinieku apstāties. Varonīgi cīnās kadeti un katra mums atņemtā pēda pretiniekam dārgi jāsamaksā. Tamdēļ arī tās mežonības, kā-

Iekšlietu viceministrs A. Bērziņš noliek vainagu pie kritušo kadetu piemineklja, kas š. g. 20. maijā atklāts pie Vareļu mājām (Garozas pagastā).

das viņš pielieto pie ievainotiem un gūstā kritušiem kadetiem. Varoņu-mocekļu nāvē mirst kadeti Erdmanis un Koliņš: kad vāci, gribēdami no viņiem dabūt ziņas par mūsu spēkiem un pēdējo stāvokli, viņus nežēlīgā kārtā sāk mocīt — neviens vaids, nedz nopūta neizlaužas no šo varoņu krūtīm, bet lielā varonībā viņi ziedo savas jaunās dzīvības. Koliņa un Erdmaņa varonības piemērs uz paaudžu paaudzēm paudīs — kā vajaga pildīt pienākumu. Beidzot vācu lodes izdzēš šo varoņu dzīves sveces un atsvabina no pārcilvēcīgām mokām. Un vai tikai kadeti Koliņš un Erdmanis pildīja savus pienākumus lielā varonībā? Nē! Ar tādu pašu pašaizliedzību un nāves bailes nicinādami cīnījās visi kadeti. Tamdēļ arī, kad kaŗa skola pie Garozas muižas palika viena uz kaujas lauka, viņa neatkāpās, bet satrieca visus pretinieka tālākos uzbrukumus. Kadeti apzinājās, ka veidojot patstāvīgu valsti, ir nepieciešami arī upuŗi, Bet upuŗu asinis gadu gājumos liks tālākām paaudzēm atcerēties šos notikumus un viņu varonībā smelties spēkus darbam un cīņai. Smagie zaudējumi nesalauž kaŗa skolu, bet viņas rindas slēdzas vēl ciešākā lokā tālākām cīņām. Plāņu-Vareļu cīņas prasīja no kaŗa skolas: 12 krituŝus kadetus, 1 virsn. un 12 kadetus ievainotus un vairākus kontuzētus. Tas priekš mazā kaŗa skolas sastāva bija smags zaudējums, bet ne tāds, kuŗš būtu dragājis viņu morālos spēkus.

19./20. novembŗa naktī seko beidzamā kadetu kaujas darbība Tiltiņi-Purmaļi rajonā. Arī šeit kadetu drosme un varonība pelna tikai uzslavu. Šinī nakts sirojumā tiek ievainoti divi kadeti.

21. novembrī, aiz 6. Rīgas kājnieku pulka, kaŗa skola ieiet Jelgavā un uzņemas garnizona dienestu, bet 2. novembrī atgriežas Rīgā un uzsāk savas parastās apmācības gaitas, lai 20. maijā 1920. gadā tērptos Latvijas nacionālās armijas virsnieku tērpos.

Tā nu mēs redzam, ka smagu upuŗu pilns bija pirmo kadetu iestāšanās pārbaudījums. Viņu parastā nozīmē neizturēja 14 kadeti, bet pirmo kadetu varoņu gars vienumēr valdīs pār jaunām un atkal jaunām kadetu paaudzēm. Ir laimīga kaŗaspēka daļa, ja viņai ir savi varoņi, no kuŗiem mācīties Tēvuzemes mīlestību, ir laimīga tā armija, kuŗas vienības ar asinīm ir rakstījušas savas valsts vēstures lappuses, ir laimīga tauta, ja viņai netrūkst dēlu, kuŗi katru acumirkli ir gatavi teikt: „Ņem Tēvzeme, tavs esmu viss, priekš tevis liels es audzis". Mūsu atbrīvošanas cīņu varoņi 1918.—20. gados apvienoja tautu Latvijas brīvvalstī, viņu varoņu gars 1934. gada maija dienās runāja uz mūsu tautas vadoni Kārli Ulmani un varonīgās armijas vadoni, ģen. Jāni Balodi un — tauta kļuva atkal brīva un vienota!

Lai varoņu piemiņa vienmēr ir svēta, tad Latvija zels mūžīgi un ies pretim saulainai nākotnei!

7. Siguldas kājnieku pulka 16 gadi.

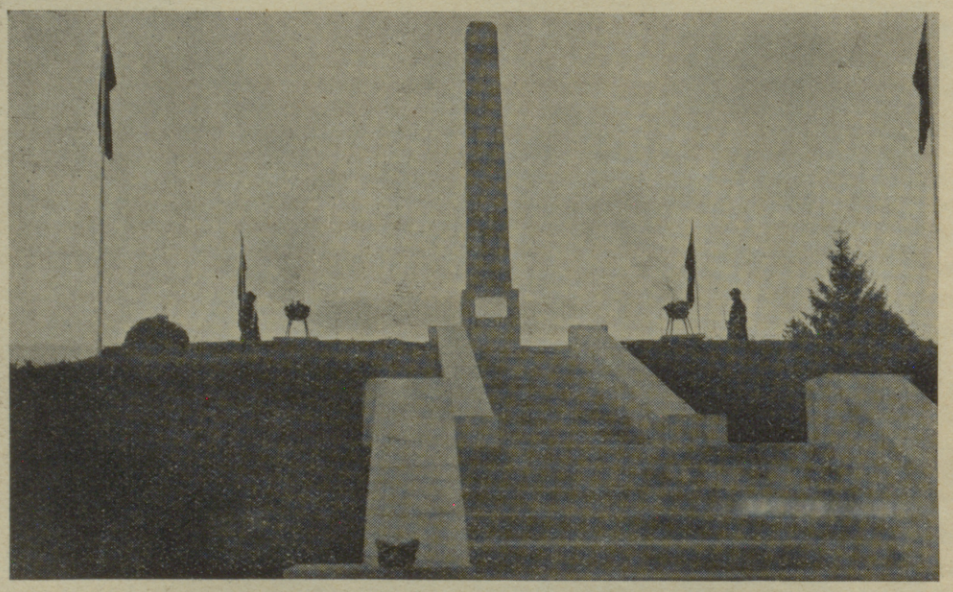
Siguldas pulks dibināts 1919. g. 20. jūnijā Rūjienā, tagadējā Kurzemes divīzijas komandieŗa ģenerāļa Dankera vadībā.

27. jūnijā pulks dodas uz Tallinu, lai no turienes ar angļu kaŗakuģiem nokļūtu Liepājā. Šeit pulku iedala jaunformējamā Latgales divīzijā.

30. augustā pulks ar vēsturisko kuģi „Saratovs" ierodas Rīgā, un 8. oktobrī, mūsu tagadējā armijas komandieŗa ģenerāļa Berķa vadībā, sākās pulka pirmās kaujas ar Bermonta bandām. Soli pa solim, atbrīvodami mūsu zemi, siguldieši vajā Bermonta bandas līdz pat Lietuvas robežai.

15. novembrī pulks atgriežas Rīgā, lai ar 1920. gada 1. dienu turpinātu Latgales atbrīvošanu. 1. un 2. bataljoni iztīra no lieliniekiem Liepnas, Katlešu, Selgunovas rajonu, 3. bataljons tiek padots 8. Daugavpils kājnieku pulkam un darbojas kopīgi ar to Maračevas, Jaunlatgales ieņemšanas un citās šī rajona atbrīvošanas kaujās. Minētā rajonā pulks paliek līdz miera noslēgšanas dienai.

Pulku jau vairāk kā 11 gadus komandē pulkvedis Frickauss.

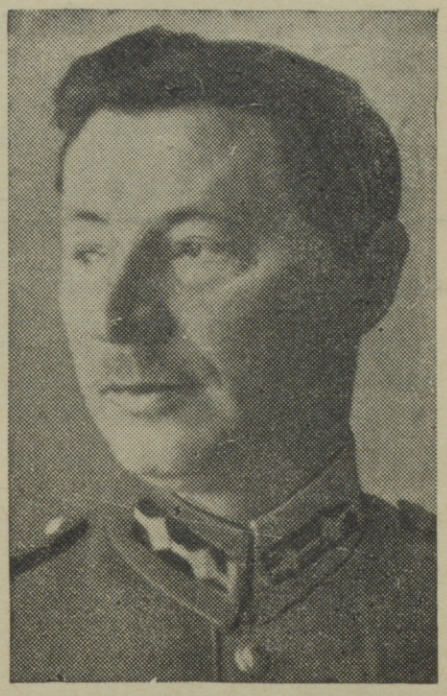

Piemineklis 7. Siguldas kājnieku pulka krituŝajiem kaŗavīriem Alūksnē.

Paaugstinājumi armijā

Šā gada maijā par ģenerāļiem paaugstinātie: Vidzemes divīzijas komandiera palīgs ģenerālis Olekšs (pa kreisi) un Artilerijas inspektors ģenerālis Dannebergs (pa labi).

Kapt.-ltn. Ķikulis,
aizsargu militāro apmācību pārzinis.

Aizsargu apmācības vasaras nometnēs

Runājot par aizsargu apmācībām vasaras nometnēs, nevar nepieskārties, kaut vispārīgos vilcienos, apmācībām visumā un arī pārējiem apmācības veidiem.

Tikai vērtējot apmācības visumā un salīdzinot pārējos apmācības veidus ar nometnes apmācībām, jo spilgti izceļas pēdējo apmācību īpatnības, viņu nozīme, nepieciešamība un svarīgums.

Visupirms atcerēsimies, ka militārās apmācības un audzināšanas mērķis ir sagatavoties katrai varbūtējai kaujai, vai kaŗam, runājot plašākā mērogā. Šī sagatavošanās izpaužas kaujai nepieciešamo zināšanu un paņēmienu uzkrāšanā un atsvaidzināšanā un cīnīties gribas, vai, militārā valodā runājot, „cīņas gara" uzkrāšanā un saglabāšanā līdz tam momentam, kad viņu pielietošanu prasīs vadība.

Mēs zinām, ka kājniekiem jāprot vest kauju:

1) patsāvīgi, t. i. ar saviem spēkiem un līdzekļiem, it sevišķi, mazākām vienībām, piem. izlūkošanā, patruļās, darbojoties priekšējās vienībās u. t. t.

2) kopdarbībā ar piedalītām vienībām vai līdzekļiem,

3) kopdarbībā ar pārējām ieroču šķirām (artileriju, jātniekiem, techn. kaŗa spēku).

Šo kaujas vešanas prasmi vai māku mēs varam laikā iegūt kaujas mācībās, kuŗas savukārt var noritēt:

1) nodaļās, t. i. uz vietām,
2) vasaras nometnēs,
3) manevros.

Nodaļās apmācības var izvest tikai zemāko vienību t. i. grupas vai vada apmēros. Nodaļu apmācību materiālā bāze (apmācības līdzekļi, palīglīdzekļi, techniskais iekārtojums, iztrūkstošo kaŗavīru maketi u. t. t.) nekad nebūs tik pilnīga, lai apmierinātu visas kaujas mācību prasības, t. i. radītu vēlamu un pilnīgu kaujas ainu, kas iespējami vairāk tuvinātos patiesiem kaujas apstākļiem.

Tamdēļ aiz tikko pieminētiem motīviem, pat ja apmācāmo skaits atļautu formēt lielākas vienības, pēdējo kaujas mācības nevarēs dot vēlamos un vajaddzīgos rezultātus. Nodaļās apmācību smagpunktam jāgulstas uz grupas un vada kaujas mācībām, pie kam šīm vienībām jābūt obligātoriski saformētām pilnā sastāvā un viņas vingrināmas tiklab patstāvīgai darbībai, kā arī pieņemot, ka vienība darbojas lielākas vienības sastāvā.

Kaut gan grupa un vads var patstāvīgi veikt daudz un svarīgus uzdevumus, tomēr kājnieki normāli darbosies rotas un bataljona sastāvā. Šīm pēdējām vienībām ir ne tikai lielāks dzīvais spēks, bet arī bagatāki un pat tādi līdzekļi, kuŗu zemākām vienībām nav. Lielāko vienību kaujas vešanas paņēmieni kombinējas gan no pakļauto vienību kaujas vešanas paņēmieniem, bet viņi tomēr uzrāda savas īpatnības. Tamdēļ ir nepieciešami kaujas mācības izvest arī rotas un bataljona apjomā. Protams, šāda veida apmācības ir organizējamas un izvedamas tikai pēc tam, kad izietas apmācības grupas un vada apjomā, bet ne otrādi.

Bruņoto vilcienu pulka 16 gadi

1919. gada 9. jūnijā, Krustpilī, no lieliniekiem atstātiem ledus vagoniem tika saformēts 2. bruņotais vilciens. Šo dienu pulka karavīri svin kā pulka gada svētku dienu.

Pirmo bruņoto vilcienu no vāciešiem ar viltību ieguva toreizējais kapteinis Lavenieks, iebraukdams ar to no Priedaines Rīgā 1919. g. 22. jūlijā.

1920. gada 1. aprīlī vilcieni tiek apvienoti Bruņoto vilcienu divīzionā, par kuŗa komandieri tiek iecelts bijušais 1. vilciena komandieris — pulkvedis-leitnants Lavenieks.

1925. g. 9. jūnijā latviešu studentu korporācijas pasniedz divīzionam karogu, tādējādi apliecinot savu sadarbību ar dzimtenes sargiem.

1926. gada 1. jūlijā divīzionu pārdēvē par pulku un par viņa komandieri ieceļ pulkvedi Lavenieku.

Bruņotie vilcieni atbrīvošanas cīņu laikā izdarījuši mūsu armijai ievērojamus pakalpojumus. Pie lielā ienaidnieka pārspēka un mūsu armijas nabadzīgā apbruņojuma, bruņotie vilcieni bieži ir spēlējuši jo lielu lomu kauju lūzumos: te viņi cīnās Līvānos un Atašienē, te Tīrīņmuižā un Torņakalnā, tad Ogrē un Jaunjelgavā, Daugavpilī un Reņģē, Rēzeknē un Rītupē un visur, kur radās vajadzība salauzt ienaidnieka lielāku pretestību.

Bruņotais vilciens.

Kaujas mācību organizēšanā jāievēro vispārīgie apmācības metodikas pamatprincipi t. i. jāiesāk ar vienkāršāko un vieglāko apmācības vielu un pēc tam pakāpeniski jāpāriet uz grūtāko un sarežģītāko. Tāpat, kā nevar no lasīt nepratēja prasīt veselu teikumu lasīšanu, iekams tas nav iegaumējis atsevišķus burtus, tā arī nevar sākt kaujas mācības no rotas un bataljona apmācībām, iekams nav izietas grupas un vada apmācības.

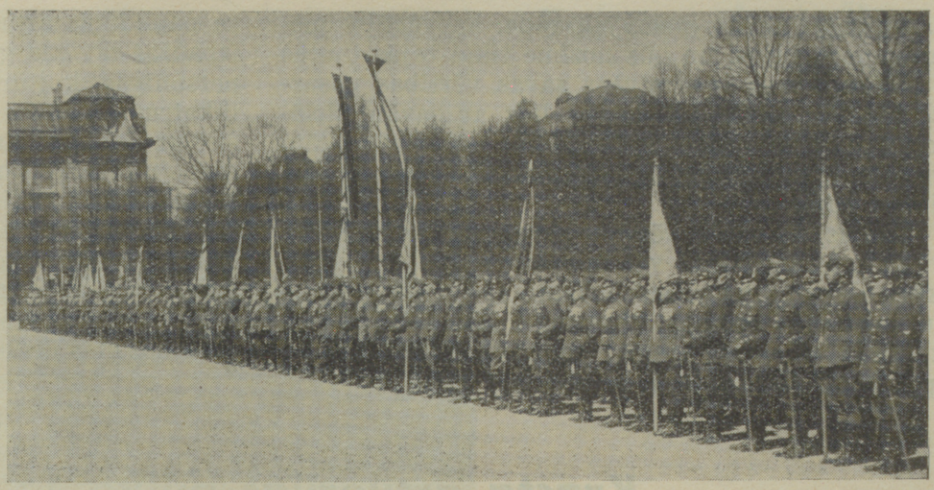
Rotas un bataljona kaujas mācības ir izvedamas galvenā kārtā vasaras nometnēs un uzskatāmas par nometnēs izvedamo apmācību smagpunktu, jo nometnes ir vieta, kuŗā pulks parasti sapulcinā kopā savas rotas un bataljonus. Šīs kaujas mācības prasa rūpīgi un labi noorganizētu materiālo bāzi, kuŗu, kā mēs jau agrāk redzējām, nav spējīgas noorganizēt atsevišķas nodaļas, bet rotu vai bataljona mērogā to var savilkt kopā no vairākām nodaļām, pievelkot iztrūkstošos līdzekļus no pulka bāzes vai pat tuvākā garnizona.

Tāpat nometnes ir vieta, kuŗā attiecīgiem pulka speciālistiem ir izdevība ne tikai dot kuplā skaitā sapulcētiem aizsargiem vispārīgus jēdzienus savos speciālos priekšmetos, bet šeit rotas vai bataljona kaujas mācībās attiecīgiem speciālistiem paveŗas plašs darba lauks savu speciālu dienestu noorganizēšanā un vadīšanā.

Tā piem. rotas ārsts noorganizē rotas pārsienamo punktu. Viņa rīcībā ir rotas sanitārais personāls un bez tam arī var tikt piekomandēti sanitāri no bataljona vai pulka pārsienamiem punktiem. Rotas ārsts ar sanitāro personālu ne tikai sniedz pirmo palīdzību kaujā „ievainotiem", bet noorganizē „smagi ievainoto" nogādi no ugunslīnijas uz rotas un tālāk uz bataljona pārsnienamiem punktiem. Šim nolūkam vispārīgo mācību vadītājs dod starpuzdevumu (piemēram paziņo, ka smagi ievainoto ir 5% no visa rotas sastāva). Bez tam visam sanitāram personālam jāseko „viegli ievainoto" pareizai rīcībai (vadība saziņā ar ārstu noteic viegli ievainotos un paziņo konkrēto „ievainojumu").

Līdzīgi ārstam, savu dienestu noorganizē gāzu lietu speciālists, ieroču pārzinis (municijas piegādi un bojāto ieroču nogādi) un citi.

Šāda veida kaujas mācību, kā grūtāku un sarežģītāku noorganizēšanai un vadīšanai pieaicināmi, kā palīgi un padomdevēji pulka komandieŗa palīgam, piedzīvojumiem bagātākie Armijas virsnieki.

Aizsargu pulku karogi 15. maija parādē Vienības laukumā.

Protams, izpildīšana piekrīt aizsargiem - ierindniekiem un attiecīgo vienību komandieŗiem.

Manevri noder kaujas mācību pārbaudei. Manevros var pārbaudīt:

1) apmācībā sasniegtos rezultātus, t. i. dalībnieku prasmi un attapību attiecīgā vietā un brīdī, izvēlēties un pielietot apstākļiem atbilsošo darbību.

2) jaunu kaujas paņēmienu un kaŗa rīku noderību un lietderību kaujā. Tamdēļ manevrus var rīkot tikai tad, kad darbība kuŗu grib pārbaudīt manevros ir no manevru dalībniekiem iepriekš pilnīgi piesavināta.

Salīdzinot augstāk minētos 3 kaujas apmācības veidus, mēs redzam, ka katrs no viņiem ir īpatnējs un krasi atšķiras viens no otra pēc sava rakstura un uzdevuma. Viņi nevis atvieto viens otru, bet gan papildinā, un tamdēļ organizējot apmācības pulkā, nedrīkst ignorēt nevienu no šiem 3 apmācības veidiem, bet tomēr jāievēro viņu secība.

Pievēršoties tieši šīs vasaras apmācībām nometnēs, viņu noorganizēšanā jāievēro aizsargu štāba izstrādātā instrukcija par apmācībām š. g. vasaras nometnēs.

Jātur vērā, ka tikai rūpīgi organizētas un vadītas mācības vaiņagojas sekmēm. Viņas ieinteresē apmācāmos un izsauc pēdējos darba prieku un centību un dod jaunus ierosinājumus apmācību organizētājiem.

Ikviens komandieris un aizsargs, atgriežoties mājās savā ikdienas darbā no sekmīgi un pamācoši veiktām apmācībām, izprot, ka apmācībām veltītais laiks ir patiesi lietderīgi, radoša darba nostiprināšanai, patērēts laiks. Šis dziļi valstiskam darbam veltīts laiks tikai šķietami atrāvis aizsargu - zemkopi - strādnieku vai intelliģento darbinieku no produktīvā reālo un kultūrālo vērtību izveidošanas procesa. Katrs vērtību izveidošanas process sastādās no vairākiem atsevišķiem procesiem, un proti, no vērtību radīšanas, savākšanas, uzkrāšanas un saglabāšanas vai pasargāšanas. Pie tam materiālo un kultūrālo vērtību, tiklab valsts un tautas, kā arī personīgo (pirmās lielāko tiesu sastādās no atsevišķu indivīdu vērtību kopsummas) sargāšanai piekrīt izšķirošā lo-

Aizsargu vadība parādes gājienā.

ma. Vēsture mums māca un rāda, ka vērtību pieaugumam ir bijusi un būs nozīme tikai tajās tautās un valstīs, kuŗas ir pratušas savas vērtības pasargāt, pārējās tautas un valstis līdz ar savām lielājām un apbrīnojamām kultūrālām un materiālām vērtībām ir nozudušas no pasaules skatuves un aizgājušas bojā.

Tautas un valsts vērtību sargāšana ir atkarīga no valsts aizsardzības vai militārā spēka, kuŗš, savukārt atkarīgs no valsts bruņoto spēku un iedzīvotāju valstiskās apziņas stipruma. Miera laikā bruņoto spēku stiprums atklāti iemiesots armijā bet apslēptā veidā visā tautā, it sevišķi tajā viņas daļā, kuŗa papildinās armiju kaŗa laikā. Valstiskā apziņa izpaužas ikvienā gribā sargāt un aizstāvēt valsts un personīgās kultūrālās un materiālās vērtības pret ikkatru, kas viņas apdraud, un gribas savu dzīvi saistīt ar savas tautas likteņiem. Aizsargi, izkopjot savas militārās zināšanas un valstisko apziņu, atrauj laiku vērtību radīšanai, bet viņi to izlieto tik nepieciešamām vērtību sargāšanas darbam, un gala iznākumā vērtību izveidošanās ar to tikai pieaug. Vēl vairāk, aizsargi ar savu piemēru un priekšzīmi aizrauj sev līdz kūtros un mazākapzinīgos svētīgā valsts stiprināšanas darbā.

Krasta artilerijas pulka 15 gadi

Daugavgrīvas artilerija tika dibināta 7. jūnijā 1920. g., kad, pēc pretinieka sakaušanas sauszemes frontēs, mūsu armijas vadība sāka piegriezt nopietnu vērību arī jūŗas robežu aizsardzībai. Artilerijas rezervē sāka formēt 2 baterijas krastu aizsardzībai, kuŗas pēc saformēšanās novietojās abpus Daugavai. Gada beigās saformēja vēl trešo bateriju un visas apvienoja un pārdēvēja par Daugavgrīvas artileriju.

Daugavgrīvas artilerijas 10 gadu jubilejā Latvijas kuģu īpašnieku savienība dāvināja tai sudraba taures, un kopš tā laika saites starp daugavgrīviešiem un Latvijas kuģu īpašnieku savienību paplašinājušās un izveidojušās.

Daugavgrīvas artileriju, kas tagad pārdēvēta par Krasta artilerijas pulku, komandē pulkvedis N. Fogelmanis.

Aviācijas pulka 16 gadi

1919. gada 7. jūnijā vltn. Valleika uz jaunformējamo spēku pr-ka pavēles pamata, saformēja aviācijas grupu.

Jūnija beigās no Līvena nodaļas pārnāca Armijas aviācijas grupā kaŗa lidotāji Priedītis un Jakubovs, kuŗi ar vienvietīgiem „Nieuport" pārlidoja no lieliniekiem.

26. VII. kaŗa lidotājam Priedītim uzdeva formēt 1. aviācijas nodaļu, kuŗā ietilpa lieliniekiem atņemtās 2 lidmašīnas.

Septembŗa otrā pusē tika saformēta 2. aviācijas nodaļa, bet 30. IX. aviācijas grupa tiek pārdēvēta par Aviācijas parku.

1920. g., pavairojoties lidmašīnu skaitam, sāka formēt 3. aviācijas nodaļu.

1921. g. martā aviācijas parks tiek pārformēts par aviācijas divīzionu un pēdējais 1926. g. — par pulku.

Aviācijai kaŗa apstākļos piekrīt jo liela nozīme tiklab pretinieka gaisa uzbrukumu atsišanā, kā arī mūsu aviācijas pārējo ieroču šķiru pabalstīšanā, izpildot gan tuv, gan tālizlūkošanas uzdevumus.

Arī atbrīvošanas cīņās mūsu aviācija, kaut gan vāji apbruņota un trūcīgi apgādāta, bieži ciešot degvielu trūkumu un komplektēta no dažādu tipu lidaparātiem, tomēr ne vienu reizi vien ievērojami sekmēja mūsu kaŗa operāciju izdošanos.

Aviācijas pulka komandieris ir pulkvedis Skurbe, viņa prombūtnes laikā pulku komandē pulkvedis Indāns.

Mūsu aviācija Biķerniekos 1919. g. oktobrī.

Sakaru bataljona 16 gadi

Tēlegrafistu apmācība.

6. jūnijā svin savus 16. gada svētkus mūsu sakarnieki. Sakaru bataljons izveidojās no 1919. g. 6. jūnijā saformētās sapieru rotas, kuŗa jau 13. jūnijā tika pārveidota par bataljonu. Kopš 16. marta Sakaru bataljonu komandē pulkv.-ltn. Mucenieks.

Eskadras 14 gadi

Kaŗa flote savu dibināšanu skaita no 1921. g., kad ielaida ūdenī k/k. „Virsaitis". Šis bijušais vācu kaŗa kuģis bija nogrimis Daugavas grīvā, izcelts ārā un pēc pārbūves ieskaitīts Latvijas flotē kā pirmais kuģis. Patiesībā kaŗa flotes organizēšanās sākās jau 1919. g., pēc lielinieku izdzīšanas no Rīgas, kad uz upēm darbojās apbruņoti kuģīši. Tomēr „Virsaitis" ir tagadējās kaŗa flotes pamats. 1922. g. pie Aviācijas diviziona nodibinājās jūŗas aviācijas nodaļa, kuŗu vēlāk ieskaitīja eskadras sastāvā kā atsevišķu vienību. 1924. gadā pieņēma likumu par jūŗas krastu aizsardzības līdzekļu iegādi un Francijas kuģu būvētavas uzbūvēja 2 zemūdenes un 2 mīnu aizžogotāju trālerus. Jaunbūvētie kuģi ieradās Latvijā 1927. g., un 12. jūnijā notika pirmā jūŗas parāde, kuŗu pieņēma Valsts Prezidents Zemgals. Šo dienu arī eskadra izvēlējusies par savu gada svētku dienu. Līdz ar eskadras palielināšanos noorganizēja jūŗas novērošanas dienestu un speciālistu instruktoru sagatavošanai atvēra Liepājā flotes instruktoru skolu.

Šogad savus 14 gadu svētkus eskadras kaŗa jūrnieki svinēs klusībā, ar svētceļojumu uz mūsu pirmā Virspavēlnieka tautas varoņa pulkv. Kalpaka nāves vietu Airītēs, kur noturēs svinīgu dievkalpojumu.

Eskadru komandē jūŗas kapteinis Spāde.

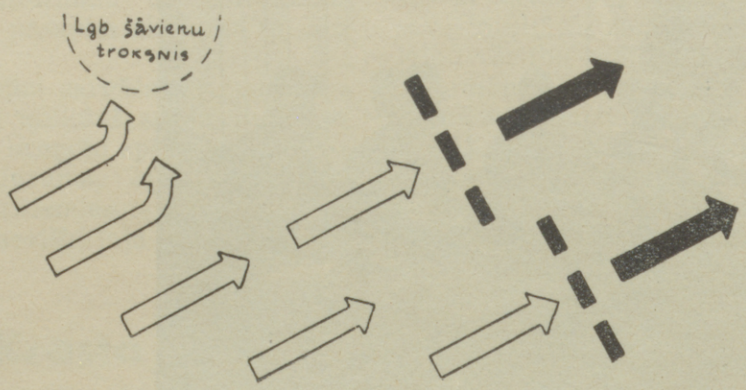

Illūminētā kaŗa flote Daugavā šā gada 15. maijā.

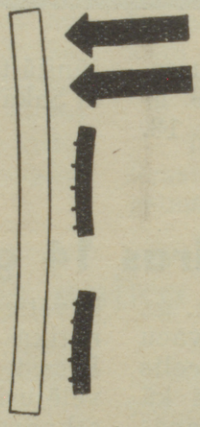
Virsleitnants A. GREDZENS

4. TABULA

Ejot uz priekšu vairākās kolonnās, principā nav pareizi nogriezties uz lielgabalu šāvienu troksni un censties pieslieties savējiem. Vajaga pieturēties pie dotā gājiena mērķa un kaujas uzdevuma, jo ar to var sasniegt lielākus panākumus.

Par kaujas pārtraukšanu, lai atkāptos vai izietu no kaujas drīkst lemt tikai tad, ja izlietota pēdējā iespēja gūt uzvaru vai arī, ja kauju paredzēts turpināt citā vietā labvēlīgākos apstākļos. To īstā laikā apsvērt ir viens no vadības atbildīgākiem uzdevumiem.

Kaŗaspēkam kaujas sevišķais nolūks nav jāzin. Viņam katrs uzbrukums jāizved ar pilnu noteiktību un, aizstāvoties, norādītā pozicijā jānoturas līdz pēdējam. Kājnieki ievadāmi kaujā taupīgi; jāpatur stipras rezerves; spēcīga un kustīga uguns atklājama lielākos attālumos.

Vilcinošas kaujas nolūks — maldināt un saistīt ienaidnieku, lai iegūtu laiku. Skatoties pēc apstākļiem var pielietāt aizstāvēšanās vai uzbrukuma paņēmienus. Vadības uzdevums — pagaidam izvairīties no nopietnas kaujas. Darbojoties platā frontē, bieži vien nāksies vilcinošu kauju vest ar lielākām vienībām.

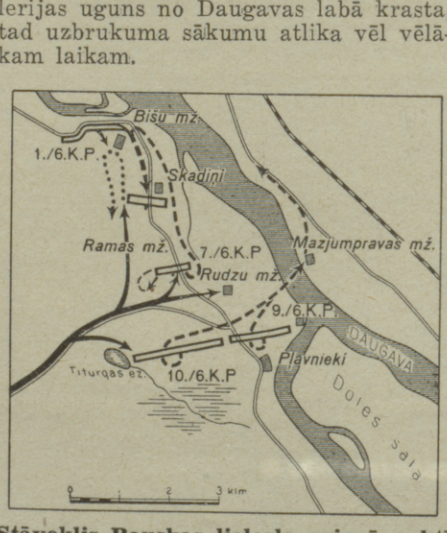
Kapt. V. Deglavs.

Bermontiāde

5. Kaujas darbība Bauskas lielceļa rajonā 9. oktobrī.

9. oktobŗa rītā, pēc īsas vecāko priekšnieku apspriedes, vācu leģions sāka virzīties uz priekšu. „Mērķis," raksta vācu leģiona štāba priekšnieks, „saucas Rīga". Vācieši domāja, ka viņiem nāksies mūs tikai vajāt, bet pārrēķinājās, jo ziemeļos no Ramas muižas tie nokļuva zem mūsu dzīvas kājnieku uguns. Latvieši bija ieņēmuši poziciju kāpās abpusēji Bauskas lielceļam. Bez tam no Daugavas labā krasta vāciešus esot apšaudījis mūsu bruņotais vilciens.

Tanī pašā laikā izrādījās, ka dzelzdivīzijas 3. pulka vienības (acīmredzot tās pašas, kas pagājušā naktī, vācu leģionam nezinot, darbojās mūsu 6. pulka 9. un 10. rotas aizmugurē) atradās ziemeļrietumos no Ramas muižas un veda kauju ar mūsu vienībām, kas aizstāvēja Numuru muižas rajonu. Tādēļ uzbrukumu mūsu pozicijām vācu leģiona vadība nolēma izvest kopīgi ar dzelzdivīzijas 3. pulku, bet bija jau pagājis ilgāks laiks, un tādēļ uzbrukuma sākumu vācieši nolika uz pēcpusdienu — plkst. 16,00. Līdz tam laikam visai artilerijai un mīnumetējiem vajadzēja ieņemt pozicijas un pirms kājnieku trieciena dot stipru uguns brāzienu pa latviešu poziciju, bet tā kā uzbrukuma priekšdarbus līdz pavēlētam laikam veikt neizdevās, jo vāciešus traucējusi mūsu bruņotā vilciena artilerijas uguns no Daugavas labā krasta, tad uzbrukuma sākumu atlika vēl vēlākam laikam.

Stāvoklis Bauskas lielceļa rajonā naktī no 8. uz 9. oktobri.

Latvieši, likās, nojauta, ka tiem draud ielenkšana, un tādēļ nolēma vācu nokavēto uzbrukumu pavisam izjaukt. „Cik drošsirdīgi ienaidnieks līdz šim aizstāvējās," stāsta vācu leģiona štāba priekšnieks, „tikpat brašs (schneidig) bija tagad viņa pēdējais izmisuma pilnais mēģinājums ar negaidītu pretuzbrukumu stāvokli glābt („sich in einem unerwarteten Gegenangriff Luft zu schaffen"). Ap plkst. 16,00 latvieši negaidīti pārgāja straujā uzbrukumā pret dzelzdivīzijas vienībām un stāvoklis kļuva kritisks. Beidzot tomēr kādai kaujā ievadītai vācu leģiona ložmetēju rotai ar savu 11 ložmetēju mierīgu, labi tēmētu uguni izdevās latviešu uzbrukumu apturēt (pierādījumus — un tamlīdzīgus pierādījumus varētu pievest ļoti daudz, — ka uzbrucējam ir nepieciešami ar savu uguni aizstāvju ieročus apklusināt vai, vismaz, ievērojamā mērā to darbībā kavēt).

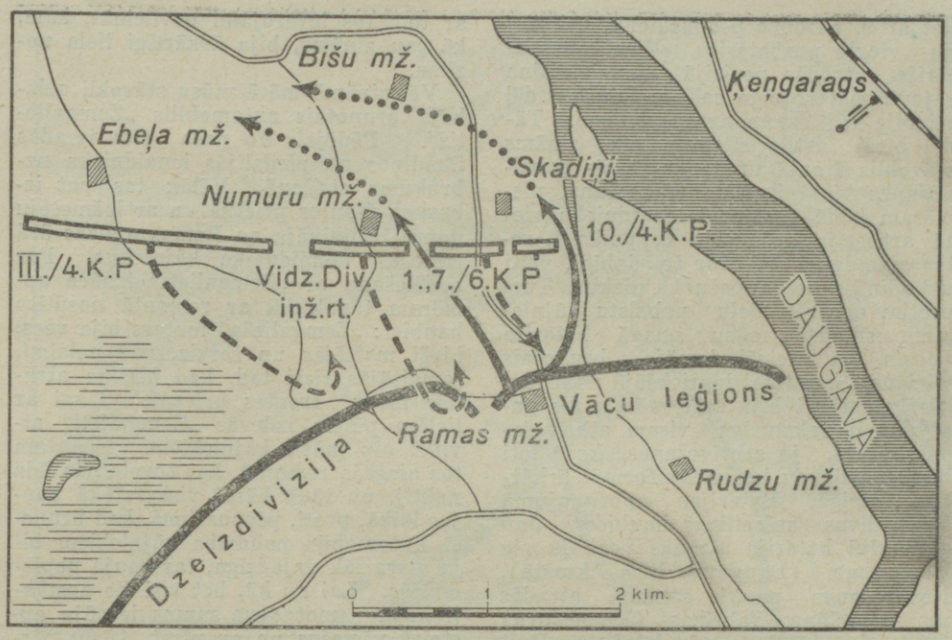
Pēc mūsu uzbrukuma atsišanas, vāciešiem izdevās, segti pievirzoties gar Daugavmalu, iziet mūsu pozicijas kreisā flankā. Pēc tam latvieši kauju vairs neesot turpinājuši un krēslas aizsardzībā (tā tad, priekš mums laimīgā kārtā

vakars jau bija klāt, jo tumsā ir nesalīdzināmi vieglāk kauju pārtraukt, nekā pie gaismas), sāka savu veselu dienu sekmīgi aizstāvētu poziciju atstāt. Tomēr atsevišķas patšautenes, sedzot atiešanu, vēl pašaizliedzīgi pretojās līdz pēdējai iespējamībai.

Tad atkal sākusēs strauja iešana uz priekšu (vācieši saka, pat skriešana) un tikai ar lielām pūlēm priekšniekiem esot izdevies savas vienības saturēt rokās. Plkst. 22,00 ienāca avangarda priekšnieka ziņojums, ka Torņakalns ir sasniegts un ka pilsētas dienviddaļā norisinājoties grūta kauja (tā tad neskatoties uz „straujo" došanos uz priekšu, nerunājot jau nemaz par „skriešanu", un apmēram tikai 3 km lielu atstatumu, atkal bija pagājušas 3—4 stundas). Lai izvairītos no nevajadzīgiem zaudējumiem, avangardam pavēlēja tumsā kauju neturpināt (uz to, starp citu, droši vien būs mudinājuši iepriekšējās nakts bēdīgie piedzīvojumi un avangarda priekšnieka ziņojums par grūto kauju), bet tikai rīta krēslā turpināt uzbrukumu Rīgas tiltu virzienā. Artilēriju nostādīja tā, lai varētu ņemt tiltus zem uguns. Leģiona galvenie spēki novietojās nakts mītnē gar Bauskas lielceļu. No atpūtas tomēr nekas prātīgs neesot iznācis, jo vāciešus pastāvīgi traucējusi mūsu kājnieku un artilerijas uguns no Daugavas labā krasta. —

Kaut gan 9. oktobŗa kaujas darbību vācu leģiona štāba priekšnieks, visumā, attēlo diezgan pareizi, tomēr, kaujas pilnīgākai rakstūrošanai un izpratnei, nepieciešams kaujas aprakstu papildināt arī no mūsu puses: —

Kā jau zinām, iepriekšējā naktī (proti no 8. uz 9. oktobri) vācu dzelzdivīzijas vienībām izdevās nokļūt mūsu 6. pulka 9. un 10. rotas aizmugurē. Tanī laikā Ramas muižā atradās tā paša pulka 7. rota, kas skaitījās III. bataljona rezervē. „Ap pusnakti," raksta ģenerālis Peniķis, „Ramas muižā bija dzirdams stiprs kaujas troksnis Tīturgas ezera rajonā un tad tas izplatījās pa visu fronti līdz Daugavai. Tomēr pēc ne visai ilga laika kauja tur norima un tikai vēl kādas 2 reizes atkal uzliesmoja 10. un 9. rotas rajonos. Par lielu pārsteigumu 7. rotas komandierim, bija redzamas daudzas raķetes mežmalā uz dienvidrietumiem no Ramas muižas (7. rotas komandieŗa pārsteigums izskaidrojams ar to, ka frontei vajadzēja būt uz līnijas Tīturgas ezers — Pļavnieki). Lai noskaidrotu, kas īsti tur notiek, un lai vajadzības gadījumā varētu nodrošināt 10. rotas labo flanku un aizmuguri, tad īsi pēc pusnakts 7. rotas komandieris izsūtīja savu II. vadu pa plankotu ceļu. Vads bija atgājis tikko dažus simts soļus no Ramas muižas, kad negaidot satika pretinieka nelielu kolonnu, kuŗas sastāvā arī bija 2 pajūgi ar lozmetējiem. Mūsu vads paspēja ātrāk izvērsties un sāka pretinieka kolonnu apšaudīt, kuŗā sacēlās apjukums un tā aizplūda uz tuvāko mežu, nepaspēdama pielietot pat savus lozmetējus. Tomēr, pēc kāda laika atgriezās mūsu izsūtītie patruļnieki un ziņoja, ka mežā pretiniekam pienākuši palīgspēki. Mūsu vads atradās ielejā. Vada komandieris saprata, ka te nebūs izdevīgi pieņemt no-

Stāvoklis Bauskas lielceļa rajonā 9. oktobŗa pēcpusdienā.

pietnu kauju un tamdēļ atgāja pie rotas Ramas muižā. Lai gan tagad 7. rotas komandierim no rotas bija palicis tikai pastiprināts II. vads, jo I. vads jau dažas stundas atpakaļ bija aizgājis palīgā 10. rotai, bet III. vads pa lielākai daļai bija izlietots rotas flanku apsardzībai un sakaru uzturēšanai ar 9. un 10. rotu, tad tomēr, apzinādamies Ramas muižas svarīgo nozīmi priekš priekšējo rotu aizmugures nodrošināšanas, 7. rotas komandieris nolēma te pretoties līdz beidzamai iespējamībai. Tas viņam arī izdevās uz ilgāku laiku. Mums tieši nav zināms, kādi ienaidnieka spēki te cīnījās, bet tā kā 9. oktobŗa dienā, rajonā uz rietumiem no Ramas muižas, darbojās dzelzdivīzijas 3. pulka Volmaņa bataljons, tad jādomā, ka arī naktī uz 9. oktobri pie Ramas muižas cīnījās minētā bataljona vienības un tā kā to rīcībā naktī bija 4 ložmetēji un 2 mīnumetēji, tad mūsu maziem spēkiem bija grūts stāvoklis. Ap plkst. 13,00, no izšautām vācu raķetēm bija redzams, ka pretinieks uz dienvidiem no Ramas muižas jau pārgājis Bauskas lielceļu un tā kā viņš sāka apdraudēt ar apņemšanu arī 7. rotas labo spārnu, bet patronu krājumi sāka izsīkt, un sāka cirkulēt baumas par mūsu priekšējo rotu atiešanu uz Daugavas labo krastu, tad 7. rotas komandieris ar savas rotas atliekām (40—50 cilv.) iesāka atiet pa Bauskas lielceļu uz Torņakalnu."

Ap pusnakti 6. pulka štābā jau ilgāku laiku nebija ziņas par stāvokli Bauskas lielceļa rajonā. Tādēļ uz turieni pulka komandieris nosūtīja pastiprinātu 1. rotu. Ap plkst. 03,00 rota šaipus Bišu muižai satika 7. rotas atliekas. Tās pievienojās 1. rotai. Jau pie Bišu muižas 1. rota sastapa ienaidnieka patruļas un tās viegli padzina. Ap plkst. 05,00 rota bez kaujas ieņēma Skadiņus un tuvējās kāpās novietojās pozicijā. Drīzi pēc tam atgadījās karā ļoti bieži piedzīvots notikums: rīta krēslā rotas pozicijai tuvojās kāda ienaidnieka vienība. Rotas komandieris bija nolēmis to pielaist pēc iespējas tuvu un pēc tam sagūstīt vai iznīcināt, bet kāds no kareivjiem bija pārāk uztraucies un priekšlaicīgi izšāva. Tagad, protams, kā jau gandrīz vienmēr tamlīdzīgos gadījumos, uguni atklāja visa rota. Rotas komandieŗa nodoms neizdevās. Ienaidnieks pameta 4 kritušos, pārējie aizbēga. Šis notikums pierāda, cik liela nozīme ir tā saucamai ugunsdisciplīnai. Nedrīkst šaut kur, kad un kam pagadās. Uguns atklājama saskaņā ar priekšnieka pavēli, vai, ja tas ir lietderīgi, uz savu ierosmi (jo priekšniekam visos gadījumos pavēlēt nav iespējams, bet šoreiz, protams, nepacietīgā, uztrauktā kareivja „ierosme" bija nelietderīga). Atklājot uguni uz savu ierosmi (protams, tikai tādā gadījumā, ja tas nav īpaši aizliegts), vispārējs noteikums ir: jo vēlāk — jo labāk. Nevajaga sevi iedrošināt ar šaušanas troksni, bet gan atcerēties, ka „stobrā esošā lode ienaidniekam ir daudz bīstamāka par jau skrejošo". No svara klusums vajadzīgā brīdī (tas bija no svara arī šoreiz) — tas ir kārtības un disciplīnas pazīme. Šaut vajaga tā, lai uguns būtu pārsteidzoša (negaidītā laikā no nezināmas vietas). Bez tam ugunij jābūt stiprai (tādēļ šaut brāzieniem). Un tad vēl pats galvenais — ugunij jābūt trāpīgai. Jāprot šaut un šaut nozīmē trāpīt, nevis trokšņot. Vēl atzīmējams, ka ir no vislielākā svara nodarīt pārsteigtam ienaidniekam smagus zaudējumus ar pašiem pirmiem šāvieniem, jo vēlāk tas būs nesalīdzināmi grūtāk.

Pa labi no 6. pulka 1. rotas poziciju ieņēma Vidzemes divīzijas inženieŗu rota un vēlāk pienākušais 4. Valmieras kājnieku pulka III. bataljons. Pēdējais, bez tam, vienu rotu no sevis atdalīja un šī rota (4. pulka 10. rota) ieņēma poziciju pa kreisi no 6. pulka 1. rotas, tādējādi pagarinādama mūsu fronti Daugavas virzienā.

Mēs jau zinām, ka vācu leģionam bija ļoti stipra artilerija, kuŗai mēs pretim stādīt varējām tikai vienu vieglo pusbateriju, vienu uz ātru roku saformētu smago bateriju un beidzot, sā-

kot ar 9. oktobŗa pēcpusdienu, vēl vienu vieglo pusbateriju. Vieglā pusbaterija atradās pozicijā Ziepniekkalna rajonā, bet trūcīgo sakaru līdzekļu dēļ tai bija vāji sakari ar kājniekiem. Tādēļ bieži artileristiem nebija zināms stāvoklis frontē un tādās reizēs pabalstīšanas vietā iznāca traucēšana, piemēram kādā gadījumā ienaidnieka vietā artilerija apšaudīja 6. pulka 1. rotas aizmuguri un caur to, dabīgi, velti uzbudināja mūsu pašu kājniekus. Turpretim necerēti lielu pabalstu kājniekiem sniedza mūsu smagā baterija (nevis, kā vācieši domāja, bruņotais vilciens), kas tikai iepriekšējā naktī ārkārtīgā steigā bija saformēta. Šis gadījums ir raksturīgs visam atbrīvošanas kaŗam, jo atbrīvošanas kaŗā ļoti bieži un daudz ko nācās formēt ārkārtīgā steigā. Baterijas apbruņojumā bija divas sešcollīgas haubices. Jau agrā rītā baterija atradās pozicijā pie Ķengaraga (Daugavas labā krastā). Novērošanas punkts sākumā atradās uz porcelāna fabrikas (Kuzņecova) jumta, bet vēlāk to pārvietoja uz Prūšu krogu. Baterijai, kā jau lielā steigā formētai, un bez tam, arī vispār mūsu toreizējās lielās nabadzības dēļ, bija tikai 2 tēlefona aparāti, 3 km tēlefona kabeļa, 1 tāļskats un 1 karte. Nebija pat tik primitīvas un nepieciešamas lietas kā kompasa. Sazināties ar kājniekiem varēja vienīgi pa tēlefonu caur divīzijas un pulka štābu, bet tēlefons darbojās ļoti vāji un ar pārtraukumiem, un tas baterijas darbību ārkārtīgi apgrūtināja. „Tomēr," raksta ģenerālis Peniķis, „baterijas šaušana un sevišķi haubiču granātu stiprie prādzieni ienaidnieka rajonā darīja labu iespaidu uz mūsu kaŗavīru garatāvokli, jo tie ar labpatiku noskatījās, kā juka un klīda pretinieka kaŗavīru un vezumu kolonnas, kad smago haubiču granātas plīsa to tuvumā." Par nelaimi, ap plkst. 13,00 viena no haubicēm sabojājās un to nācās aizsūtīt uz ceroču darbnīcu remontā. Tā tad palika viena pati haubica. Toties tika pieilkta līdz šim 4. pulka II. bataljonam (kas sargāja Daugavas labo krastu no Salaspils līdz Ogrei) piedalītā vieglā baterija. Šīs baterijas viens vads, kas bija apbruņots ar 2 krievu trīscollīgiem lielgabaliem, ieņēma poziciju šķirotavas stacijas rajonā, bet otrs vads, apbruņots ar diviem galīgi novecojušiem 1895. gada parauga lielgabaliem, izbrauca uz Rīgu pārbruņoties. Neraugoties uz ļoti grūtiem darbības apstākļiem, mūsu vājai artilerijai tomēr izdevās pietiekoši sekmīgi jaukt ienaidnieka uzbrukuma priekšdarbus un, līdz ar to, tos ievērojami novilcināt, kam, kā jau zināms, bija ārkārtīgi liela nozīme.

Vēl zināmā mērā mūsu stāvokli uzlaboja bruņotais automobilis „Zemgalietis". Pēdējais no paša rīta ieradās Skadiņos un piedalījās ienaidnieka uzbrukuma atsišanā. Vēlāk tas pat izbrauca frontes priekšā un ar ložmetēju uguni izklīdināja no Ramas muižas ārā nākošus ienaidnieka kājniekus. Par nožēlošanu ar „Zemgalieti" iznāca apmēram tāpat, kā ar remontā nosūtīto haubici: „Zemgalieša" motors bija vecs, bieži maitājās un šoreiz, par nelaimi, samaitājās tieši tad, kad mašīna atradās mūsu frontes priekšā. Tikai ar lielām pūlēm izdevās „Zemgalieti" atvilkt aiz mūsu kājniekiem. Pēc tam tas aizgāja remontā, kas turpinājās līdz naktij, un tādā kārtā viskarstākā kaujas laikā, proti, pēcpusdienā, kad bruņotā automobiļa palīdzība kājniekiem bija visvairāk vajadzīga, tas kaujā nepiedalījās. Lai nu kā, bet visi šie apstākļi kopā ņemot deva mums iespēju apsteigt vāciešus un ap plkst. 16,00 pāriet pretuzbrukumā. Protams, izšķirošas sekmes tas dot nevarēja un arī nedeva, bet savu tuvāko nolūku tomēr sasniedzām, jo pateicoties mūsu pretuzbrukumam un mūsu atkāpšanos sedzošu patšauteņu jau atzīmētai pašaizliedzīgai darbībai, poziciju izdevās noturēt līdz tumsai un tumsā, kā jau redzējām, nopietnā kaujā ienaidnieks ielaisties vairs neuzdrošinājās.

Kas attiecas uz vācu leģiona avangarda priekšnieka ziņojumu par grūto kauju Torņkalna dienviddaļā, tad tas bija pārspīlēts. Šis pārspīlējums, domājams, dibinājās galvenā kārtā uz tā respekta, kuŗu, neraugoties uz ienaidnieka mums uzspiesto atkāpšanos, mēs divu dienu kaujās bijām vāciešiem iedvesuši. Bez tam vairāki mūsu prettriecieni padarīja vāciešus vēl piesardzīgākus[1]). Tā tad šinī ziņā varam ar sevi būt apmierināti, bet apmierinātība, savā ziņā, ir bīstama, jo mudina, kā mēdz teikt, „atdusēties uz lauriem", un tādēļ, pirms vispārējiem slēdzieniem par 8.—9. oktobŗa kaujām, jau tagad nebūs lieki norādīt uz sekojošām divām negātīvām parādībām:

1) Baumas. Kā jau parasti neveiksmes gadījumā, tā arī šoreiz sāka cirkulēt dažādas baumas, piemēram, ka armija galīgi sakauta, ka Rīgas tilti jau ieņemti no vāciešiem un t. t., pie kam: jo dziļākā aizmugurē — jo fantastiskākas bija baumas. Tā bija ļoti ļauna parādība un lieku reizi norāda, ka iedomātās briesmas vienmēr ir lielākas par patiesām. Kaŗā nekad nevajaga ienaidnieku uzskatīt par visuvarenu, bet sevi par bezgalīgi vāju un baumām neticēt vismaz par tik, par cik parasti tām mēdz ticēt. Vislielākā baumu izplatīšana notiek aizmugurē un tādēļ tieši civīliedzīvotāji no baumu izplatīšanas un uzticēšanās tām visvairāk jābrīdina. Jāatcerās, ka ar baumām tiek pakalpots vienīgi ienaidniekam.

2) Vairāku kaŗaspēka vienību sajukšana. Kaŗaspēku no pūļa, starp citu, šķir organizācija. Kauju vest ir spējīgas vienīgi kaŗaspēka vienības, nevis pūlis. Tādēļ vienību sajukšana ir bīstama, jo tā tuvina vai pat pārvērš kaŗaspēku neorganizētā pūlī. Kaujā, it sevišķi pēc neveiksmes un naktī, kaŗaspēks ļoti viegli pārvēršas pūlī un, par nožēlošanu, pūlis vai, pareizāki sakot, vairāki pūļi, sastāvoši no dažādām kaŗaspēka vienībām, radās arī 9. oktobŗa vakarā Bauskas lielceļa rajonā. Viens no šādiem pūļiem plūda pa kādu pļavu starp Daugavu un lielceļu uz priekšu un atpakaļ. Kaut gan pūlis bija noskaņots ļoti kareiviski un patriotiski, jo pārmaiņus kliedza „urrā" un dziedāja himnu, tomēr kaujas vērtības šim pūlim nebija nekādas un, droši vien, ienaidnieka uzbrukuma gadījumā tam klātos vāji. Par laimi ienaidnieka uzbrukums nenotika, vienības pamazām atkal sakārtojās un patriotiskas manifestēšanas vietā sāka ieņemt poziciju. Līdz ar to katastrofa bija novērsta. Protams, būtu netaisnīgi nogurušos kareivjus par nupat aprakstīto parādību bargi kritizēt, bet tomēr katram jau tagad jāpieradinājas pie domām un vajadzības gadījumā jādara viss, lai tamlīdzīgas lietas neatkārtotos. Kareivim vienmēr jāatceras, ka viņa grupa, vads, rota, bataljons un pulks ir viņa glābiņš. Citiem vārdiem — no savas vienības noklīst nedrīkst, pie kam: jo grūtāks stāvoklis, jo vairāk šī atziņa ir no svara.

[1]) Salīdzini ar pulkveža Klinsona rakstu.

6. Kaujas darbība Jelgavas šosejas rajonā 8. un 9. oktobrī.

Kā jau zināms, Jelgavas šosejas rajonā darbojās vācu dzelzdivizija. Arī dzelzdivizijas darbība ir aprakstīta no vācu puses un proti no paša dzelzdivizijas komandiera — majora Bišofa. Kaut arī Bišofa grāmata ir ārkārtīgi tendencioza un rakstīta ar ļoti lielu žulti un naidu pret mums, tomēr izmantojot to no tīri militāra viedokļa, varam izlobīt sekojošo: —

Dzelzdivizijas 3. pulkam vai, lietojot pulka pilnu nosaukumu „3. Kurzemes kājnieku pulkam"[1]) bija uzdots uzbrukt virzienā Plakanieši, Bondes mājas (pie Rīgas — Jelgavas dzelzceļa, apmēram 2,5 klm. ziemeļrietumos no Vintapiem), 2. pulkam (tā saucamam „2. Kurzemes kājnieku pulkam") ar piedalītu vienu krievu bataljonu („1. plastūnu pulka I. bataljonu") — gaŗ šoseju un 1. pulkam („1. Kurzemes kājnieku pulkam") — pa kreisi no 2. pulka virzienā uz

[1]) Atzīmējams, ka šāds nosaukums bija reti aizskarošs. Domājams, ka pašiem vāciešiem ļoti nepatiktu, ja kādā svešā armijā būtu kaŗaspēka vienības, kas sauktos Vācijas sastāvdaļu (piem. Prūsijas, Bavārijas un t. t.) vārdā.

Labākais tērauds ir tas, kuŗš dabūjis visvairāk vesera sitienu.

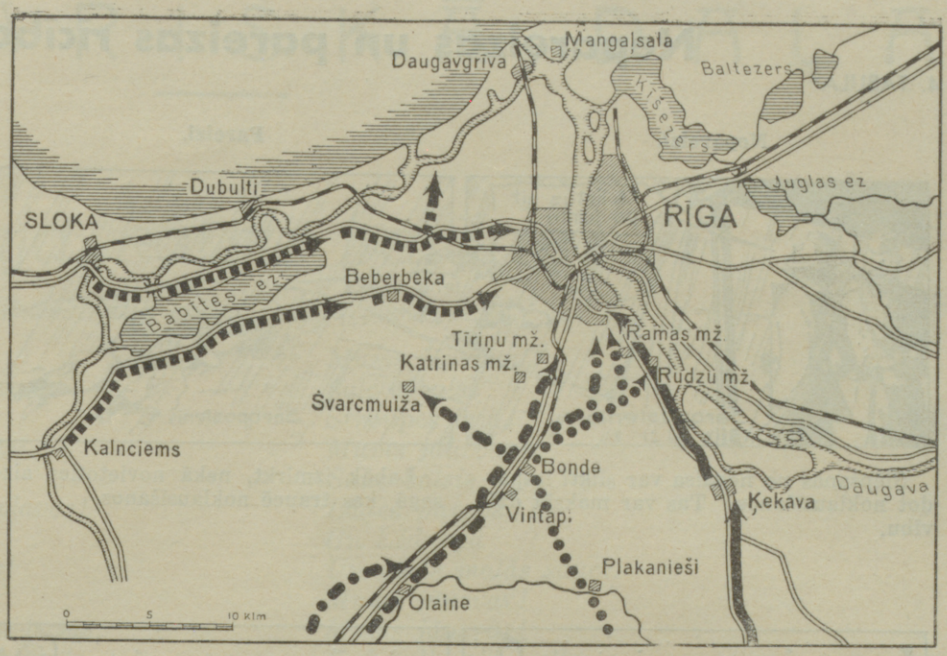
Kārlis Ulmanis.

Švarcmuižu. Divizijas rezervē bija paturēts, tā saucamais, jēgeru bataljons. Pēc aģentūras ziņām stipra latviešu pretestība bija sagaidāma vecās krievu pozicijās pie Olaines. Tādēļ vācieši nolēma šīm pozicijām uzbrukt koncentriski, bet latvieši pēc īsas uguns kaujas esot atgājuši uz savu galveno aizstāvēšanās poziciju aiz Tīreļa purva un tā vācu sarežģītais manevrs izrādījās lieks.

Citu ceļu trūkuma dēļ 3. pulks bija spiests piepaturēt ziemeļrietumu virzienu un, pie Bondes mājām pienākdams pie dzelzceļa, tas pieslējās 2. pulkam. Arī 1. pulks purvaina apvidus dēļ bija saistīts pie šosejas un tikai ziemeļos no Olaines varēja nogriezties uz Švarcmuižu. Švarcmuiža esot bijuse stipri ieņemta, 2. pulks saņemts ar stipru uguni un tādēļ tālāk nav ticis. Neesot pat bijis vērts mēģināt uzbrukumu turpināt, jo (it kā purvaina apvidus dēļ, kas neļāva darboties ārpus ceļa) nav bijušas ne mazākās izredzes uz sekmēm.

Pie Jansona mājām 2. un 3. pulka priekšējie bataljoni atkal nonākuši saskaros ar latviešiem un uzsākuši kauju, bet arī šeit purvainais apvidus esot ārkārtīgi kavējis uzbrukumu. Vācieši, kaut arī vispār pazīstami ar apvidu (jo vēl nesen — pirms 4½ mēnešiem — 22. maijā tieši šinī pašā apvidū dzelzdivizija uzbruka lieliniekiem), tomēr to neesot pazinusi tik pamatīgi, kā latvieši. Tādēļ latviešiem, izmantojot vāciešiem nezināmas purva takas, esot bijis iespējams bieži parādīties vācu aizmugurē un flankos tādās vietās, kas uzbrucējiem bijušas pilnīgi nepieietamas[1]). Grūtības esot bijušas ļoti lielas. Pat visā pasaules karā Bišofs nezinot neviena gadījuma, kurā būtu bijis jāuzbrūk pāri tik grūtam, ikvienu kustību kavējošam apvidum, kaut arī vecai (pasaules kara laikā izbūvētai), bet labi uzturētai pozicijai, kas ieņemta no skaitliski stipra, sīksta un fanatiska ienaidnieka. Jansona mājas no visām pusēm sedzis purvs un latviešu flankējošā uguns no pozicijām, pie kurām vācieši nav varējuši tikt klāt. Tādēļ tikai vēlā vakarā, ap plkst. 21,00, pēc grūtas kaujas un ar smagiem zaudējumiem esot izdevies Jansona mājas ieņemt vai, kā dzelzdivizijas komandieris raksta, „iesturmēt".

No Jansona māju rajona ziemeļaustrumu virzienā veda pasaules kara laikā no krieviem izbūvēts plankots ceļš, kas Ramas un Rudzu muižas rajonā savienojās ar Bauskas lielceļu. Gar šo ceļu uzbrukumā pārgāja dzelzdivizijas 3. pulks ar nolūku nodibināt kaujas sakarus ar vācu leģionu, kas, kā jau zināms, uzbruka Ķekavas, Torņakalna virzienā. 3. pulks tumšā, lietainā oktobra naktī cauri purvainam mežam tikai ar grūtām durkļu cīņām esot ticis uz priekšu līdz, beidzot, rīta krēslā priekšējam bataljonam, pabalstītam ar mīnmetēju un artilerijas uguni, ar trieciena esot izdevies ieņemt Rudzu muižu. Līdz ar to 3. pulka tuvākais uzbrukuma mērķis esot bijis sasniegts. Ap to pašu laiku viena no 3. pulka rotām, kas bijuse izsūtīta pulka kreiso sānu nodrošināšanai, uzdūrusēs uz stipru ienaidnieku, kam esot izdevies iesprausties starp rotu un pulka galvenajiem spēkiem un uzbrukt pulka transportam. Uzbrukums esot ar lieliem zaudējumiem atsists[1]).

Dzelzdivīzijas uzbrukums 8. un 9. oktobrī.

Tanī pašā naktī arī dzelzdivizijas 2. pulks mēģināja tikt uz priekšu Torņakalna virzienā. Purvaina apvidus dēļ tas esot bijis iespējams vienīgi gar Rīgas — Jelgavas šoseju un dzelzceļu, bet šeit vāciešiem esot uzbrucis mūsu bruņotais vilciens un bruņotie automobiļi. Tos vācieši atsituši (tas ir dabīgi, jo bruņotais vilciens un bruņotie automobiļi apvidu noturēt nespēj) un pēc tam ar strauju uzbrukumu nonākuši līdz pat Tīriņu muižai. Atsitot jaunu bruņotu automobiļu uzbrukumu, vāciešiem esot izdevies izvest no ierindas vienu no mūsu bruņotiem automobiļiem. Tas esot norisin. sekojoši: kāds vācu virsnieks uzlēcis uz automobiļa un caur šaujcaurumu apšāvis daļu no apkalpes, pēc kam vairs nevadītā mašīna iebraukusi grāvī.

Par nožēlošanu, stāsta majors Bišofs, vācu vienības neesot pazinušas apvidu, tumšā naktī nav varējušas orientēties un tādēļ nebija pietiekoši nodrošinājušas savus kreisos sānus. Sekas bija kļūmīgas, jo piepeši latvieši ar pārspēku uzbrukuši no sāniem un no aizmugures. Vācieši esot gan kārtībā atgājuši, bet cieta stiprus zaudējumus un pat bija spiesti pamest savus ievainotos.

Nākošās dienas (9. oktobra) rītā, kad noskaidrojās nakts notikumi un stāvoklis, dzelzdivizijas 1. pulkam pavēlēja atstāt pret Švarcmuižu tikai 1 bataljonu ar uzdevumu Švarcmuižu novērot un atsist latviešu varbūtējus uzbrukumus. Jansona māju rajonā palikt un to noturēt uzdeva dzelzdivizijas 2. pulkam. 1. pulka divi bataljoni, jēgeru bataljons un dzelzdivizai piedalītais krievu bataljons tika sakoncentrēti 3. pulka rajonā — dzelzdivizijas labajā spārnā. Plkst. 14,00 vācieši platā frontē esot pārgājuši uzbrukumā, bet arī šeit latvieši izrādījuši reti sīvu pretestību[1]). Grūtības esot bijušas tik lielas, ka ģenerālis fon der Golcs izsaucis Bišofu pie tālruņa un devis padomu uzbrukumu pārtraukt. Bišofs padomam nepaklausīja un, beidzot, vakara krēslai iestājoties, latviešu pozicija bijuse ieņemta un tikai pēc tam uzbrukums apturēts, jo kaŗaspēks bija līdz nāvei noguris un, bez tam, nakts kauja svešā pilsētā likās ļoti riskanta — starp citu varēja pat sagaidīt apšaudīšanos starp savējiem[2]).

Torņakalna tīrīšana sākusēs nākošā rītā (10. oktobrī). Tā nebija grūta un jau ap plkst. 10,00 bijuši sasniegti Rīgas tilti. Pēc tam tika ieņemts viss Daugavas kreisais krasts līdz pat jūrai. Tas nekādas grūtības neradija, jo latvieši jau bija atgājuši uz labo krastu un, domājams, tādēļ šo vieglo uzdevumu vācieši uzticēja krieviem.

(Bez jau atzīmētām kļūdām, Bišofa kaujas apraksts satur vēl vairākas nepareizības un nepilnības, bet par tām nākošā reizē).

---

[1]) Atcerēsimies, ka arī vācu leģiona štāba priekšnieks, aprakstot mūsu (kā jau mēs zinām — nenotikušo) uzbrukumu naktī no 8. uz 9. oktobri Bauskas lielceļa rajonā, arī sūrojās par to, ka latvieši esot izmantojuši vāciešiem nezināmas purva takas.

[1]) Acīmredzot, lieta grozās ap mūsu 6. pulka 7. rotas II. vadu, kas netika vis ar zaudējumiem atsists, bet pats pēc sekmīgas sadursmes un bez zaudējumiem atgāja uz Ramas muižu. Bez tam tas notika nevis rīta krēslā, bet jau ap pusnakti. Vēl atzīmējams, ka veltīga bija vācu mīnmetēju un artilerijas uguns, kā arī trieciens pret Rudzu muižu, jo pēdējā no mums nemaz nebija ieņemta (sk. jau aprakstīto 6. pulka 7. rotas darbību naktī no 8. uz 9. oktobri).

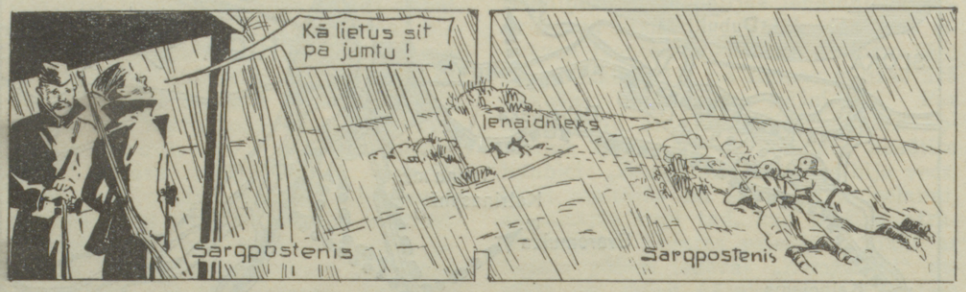
[1]) Patiesībā vācu uzbrukums sākās vēlāk. Bez tam nezināmu iemeslu dēļ Bišofs noklusē mūsu pretuzbrukumu. Varbūt tādēļ, ka tas sajauca dzelzdivizijas bataljonu un stāvokli glāba vācu leģiona ložmetēji.

[2]) Mēs jau zinām no vācu leģiona piedzīvojumiem, ka šāds pieņēmums nebija bez pamata.

Nepareizas un pareizas rīcības piemēri

4. TABULA

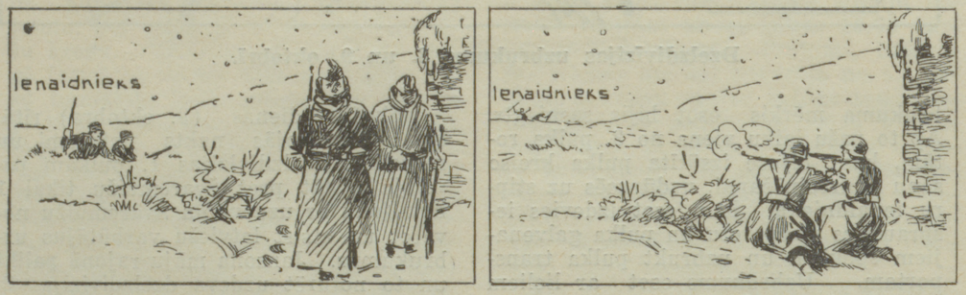
Nepareizi. **Pareizi.**

Slēpšanās no negaisa var šlikti iespaidot noklausīšanos. Tas var maksāt dzīvību.

Labāk izmirkt, nekā novietoties aizsegā, kas traucē noklausīšanos.

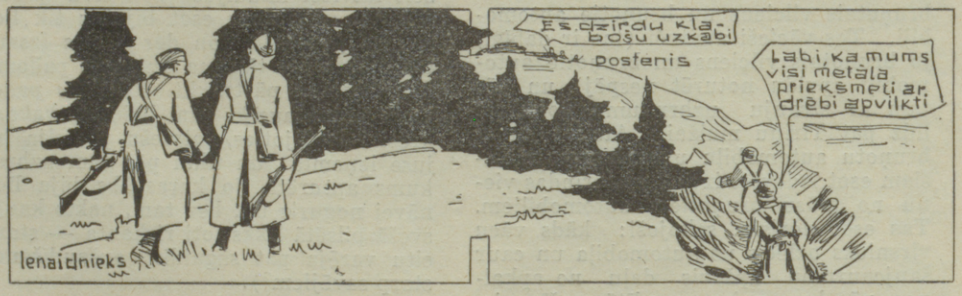
Ne vienmēr var patīkamo savienot ar ierīgo.

Ausu sildītāji aukstā laikā ļoti patīkami, bet patruļniekam tie var apdraudēt dzīvību, jo traucē noklausīšanos.

Labāk lai ausis salst, ja caur to var labāki dzirdēt un ātrāki atklāt ienaidnieku.

Pirmā vietā pienākums, nevis ērtības.

Naktī ieroču un uzkabes metalldaļu klabēšanas dēļ ienaidnieks bieži sadzirdams ļoti tālu.

Tādēļ naktī stingri jāraugās, lai kareivji novērstu ieroču un kaujtērpa klabēšanu.

Trokšņu novēršana ir viens no nakts darbības pamatnoteikumiem.

Mežā bieži nodod lūstoši zari, vai lapu čaukstēšana.

Ja iespējams, pielīšanai jāizmanto ar zāli apaudzis apvidus.

Katra, pat vienkāršākā darbība, prasa apdomību un uzmanību.

Augusts Brocis.

Jūnija kauju balāde

(Kritušo jūnija kauju varoņu piemiņai.)

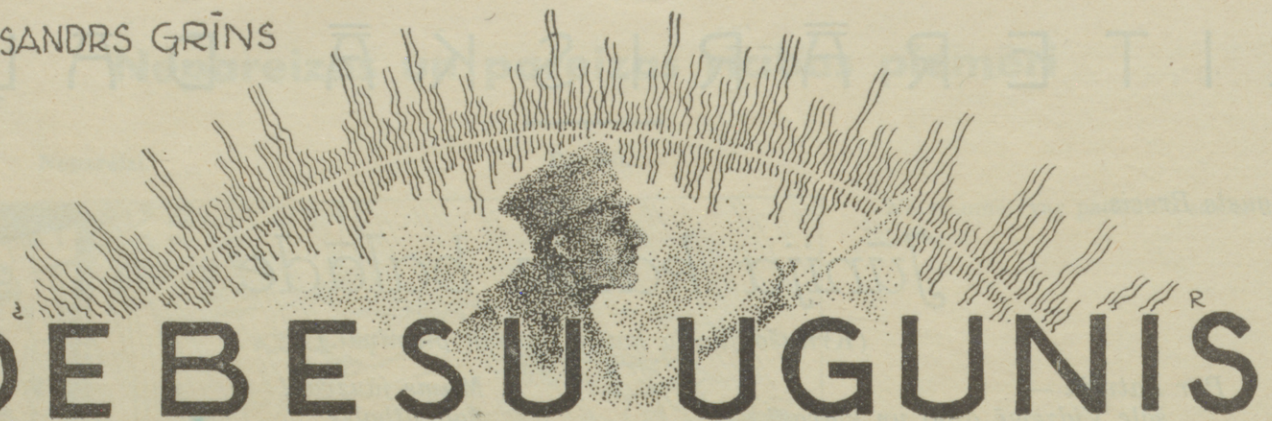
Par Latviju —
šalc Vidzemē ozoli un kļavas!
Par Latviju —
šalc Kurzemes kviešu lauks!
Par Latviju —
dzied bērzu birstalas un pļavas!
Par Latviju —
pilns varoņu asiņu trauks!

Tvan Latvju zeme visa ziedu smaržās,
Tvan dārzos ceriņi un jasmiņs zied;
Tik arvien klusākas top lielās gāršas,
Un putni mazāk sasaucās un dzied ...
Vai klusums tas, pirms kāda liela rīta,
Kas brīnišķīgām smaržām pārpilns liets;
Ikkatra tecila ir šķēpu trīta,
Kas nelocās, pret naidnieku kad triec ...
Klus tēvu valoda, kas skaļi teikta,
Klus dziesmu alejas un ciemi klus,
Rūs arklis lievenī pēc darba veikta,
Tik kaujas šķēpi mirdz un nesarūs ...
Deg gaiši sārti, celdamies pret nakti,
Un visos ceļos nodimd soļu takts,
Nāk varoņi, kas sen jau kapos rakti,
Uz seno kauju viņus sauc šī nakts!

Par Latviju!
Par Latviju!
Dzied varoņsoļu raksts!
Pie Vidrižiem
Stāj Vilis Gelbe,
Viņš mierīgs ir
Un kluss.
No pieres
Purpurlāses pil
Un sirdi
Apslēpj dziļa vāts ...
Tik acis
Dziļā naidā kvēl ...
Aiz viņa
Ceļas stāvs
Pēc stāva,
Basām kājām,
Kailām galvām
Ar vienu
Apņemšanos sirdī:
Lai kristu kur,
Lai zaļās pļavu smilgās
Lītu asins šaltis,
Lai pieri
Dzimtā zeme skaŗ,
Mums jāuzvar!
Mums jāuzvar!
Mums jāuzvar!
Šalc atbalss
Straupes lejā.
Mums jāuzvar!
Sauc balsis
Lādes purvos
Un Lēdurgā
Un visās malās sauc:
Mums jāuzvar!
Mums jāuzvar!
Ved pulkved's pulku,
Spēcīgs tas un drošs.
Tam seko kareivji
Ar asinātiem durkļiem
Un visus pavada
Varoņa gars mošs.
Ko svešnieks ļaunais
Mūsu zemē grib?
Ne pēdas tev
Mēs neatdosim vairs,
Kaut visi mirtu!
Kaut piere
Dzimto zemi skaŗ,
Mums jāuzvar!
Mums jāuzvar!
Skan kaujas maršs, skan kaŗavīru dziesma
Un visos ceļos nodimd soļu takts;
Deg krūtīs visiem tikai viena liesma:
Mums jāuzvar, mums jāuzvar šī nakts!
Mirdz pretim Cēsu smailie torņi, baltie,
Kaut daudzi krīt, to vietā citi stāj ...
Uz priekšu brašie, Latvju dēli, staltie!
Vēl krītot kapteins tiem ar roku māj ...
Un sajūk viss un sajūk zemes grēdas,
Un debesis melndūmu strūklas tin.
Mēs neatdosim jums nevienas pēdas
To zemi vairs, ko mūsu kājas min!
Viss paliek kluss,
Bēg naidnieks uzvārēts
Un latvju dēlu soļi
Cietā bruģī klaudz.
Mirdz
Cēsu tornis stalts
Kā lielā
Spēka simbols,
Un gaisos plīvo
Karogs
Sarkanbalts.

Un gadi ies un mūži projām trauks,
Šo zemi apklās vārpu smagais zelts,
Bet svēts arvienu paliks varoņlauks
Pie Raunas, Cēsīm, Juglas — godā celts.

ALEKSANDRS GRĪNS

DĒBESU UGUNIS

(3. turpinājums.)

Neviena cita valsts virs zemes lodes nav dzimusi tik smagos apstākļos kā latvju tautas valsts.

Pret viņu šķiet sazvērējušās visas redzamās un neredzamās varas. — Vecie un jaunie tautas ienaidnieki, pašas nācijas slāņu savstarpējais, nenovīdības kurinātais īgnums, kopējais cīņas spara atslābums un paguruma kūtrums. Un viss zemiskais, savtīgais un ļaunais, kas guļ paslēpies atsevišķa cilvēka dvēselē. — Un katram jaunās republikas pagaidvaldības spertam solim tūliņ stājās ceļā neveicami šķēršļi, uzsākto sliedi aizvelk cieti visu nelaimju putenis. —

Vāciešiem jāaiziet no latvju zemes, līdz ko viņa spēs pate sevi apsargāt. Tā vēlās sabiedrotie uzvarētāji, un vāci ārēji paklausa, sažņaugtām dūrēm un ar savu ziņu, kuŗas patāļais mērķis ir atmaksas kaŗš.

Iekaŗotā zeme, kas tagad jāizlaiž no vācu rokām, nedrīkst palikt rokās arī tiem, kas to ar, un sauc par savu dzimteni. Nedrīkst palikt šai spītīgājai pusotra miljona tautai, no kuŗas piederīgo skaita labi ja viens nav apziņā vai zemapziņā nesamierināms vāciešu ienaidnieks. —

Un tāpēc. —

Tāpēc jādara viss, lai jaunā latvju valsts nespētu nostāties pate uz savām kājām.

Lai vāci tad varētu sabiedrotiem vieglāk iegalvot, ka bez Vācijas kaŗapulku palikšanas Eiropas miers būs mūžam apdraudēts no tām vietām, kur ģeografi sen meklē un dabā nevar atrast šīs pasaules daļas vakaru un rītu robežas. —

Vecais ienaidnieks cer un gatavojas palikt. No rītiem spiežas zemē iekšā cits ienaidnieks, kas gan šķiet jauns, bet patiesībā tikai aplicis sev jaunu masku.

Tur — Krievija, šī varmāku un vergu zeme, kas caru trikoloras vietā pacēlusi pasaules revolūcijas karogu.

Sarkanā Krievija lūko atgūt vecās Krievijas robežas, virzīdama savus kaŗapulkus pa aizejošo vācu pulku pēdām. —

Sarkano Krieviju ir palīdzējis uzcelt latviešu tautas pirmais kaŗaspēks. Savā izmisuma naidā pret veco caru valsti. Un lauzdams monarchijas kaŗotāju frontes visās debesmalās, tik akls no sava jaunā asins naida ir palicis šis kaŗaspēks, kā viņa sarkanie vadātāji to var jau cīņā vest pret pašu latvju valsti, iepriekš iegalvojot, ka tā ir vācu kalpu valsts!

Vārda pēc vara jaunajā valstī pieder viņas valdībai. Īstā vara joprojām ir un paliek vācu okupantu rokās. Tās negrib atļaut latvju valstij uzticīgiem jaunekļiem un vīriem bruņoties. Un krievu rokās, krieviem klausa un iet pret savas tautas valsti šīs tautas pirmais, tūkstots kaujās norūdītais kaŗaspēks!

Latvijas republikas valdība velti aicina šos Latvijā dzimušo kaŗotāju pulkus pārnākt mājās kā draugus, nevis postīt, bet celt:

„Latviešu kareivji sarkanā armijā! Ir sasniegts tas mērķis, kuŗu dēļ karstās kaujās daudzi no jums izlējuši savas asinis uz Latvijas zemes. Latvija ir brīva! Viņa sauc jūs uz līdzdarbību uz jaunas, brīvas valsts izveidošanu uz taisnības pamatiem. Latvija sauc jūs kā brīvus pilsoņus zem sava karoga. Neticat tam, ka Latvijas valdība grib vaŗas valsti. To saka jums tie, kas grib mūsu tautas postu. Šis laiks sauc mūs visus darbā par Latviju. Ja mēs nebūsim spējīgi novērst pilsoņu kaŗu Latvijā, mēs kļūsim atkal par vergiem svešām tautām uz ilgiem laikiem. Tādēļ pārnākot jūsu mērķis lai ir ziedot savus spēkus Latvijas nākotnei."

Tak pārnācēji vairāk paraduši kauties, mazāk domāt, — to vietā tagad domā komūnistu komisāri, — un vecos pulkus dzen uz priekšu viņu asins naids.

„Nost vācu draugus, stobŗa galā visus, kas uz vienu roku ar vāciešiem!" Un savā ienaidā tie gatavi triekt drupās visu, un kaut tas būtu arī pašu tautas valsts.

Tie paši komisāri, kas pratuši strēlniekiem iegalvot, ka jaunā Latvija ir vācu pavalsts, slepenībā jau paspējuši vienoties ar vācu štābiem, ka ieņems Latviju bez lielām cīņām un pēc plāna, kas abpusīgi, vāciešiem un krieviem vienojoties izstrādāts.

Vāci iet projām, sarkanie nāk iekšā. Un kā vieniem, tā otriem lieki un kaitīgi te izliekas jaunās latviešu republikas topošais kaŗaspēks. —

Tas gausi top, jo viņa valdībai nav ieroču, ko kaŗavīriem rokās dot, nav naudas, ar ko viņus ģērbt, apaut un baŗot. — Nav varas, ar ko piespiest kūtros paklausīt. Un nav —

Nav vācu okupantu piekrišanas Latvijas nacionālā kaŗaspēka tapšanai! Un tad, beidzot šī piekrišana iegūta par dārgu maksu, — blakus Latvijas kaŗaspēkam sāk veidoties vācu landesvērs — ir jau tik vēlu, ka pusi no Latvijas zemes jau tura savā varā Krievijas kaŗaspēks. —

Latvijas valdība sauc tautu pie ieročiem, un pāri divu lielvalstu iekāŗotās zemes pilsētām un laukiem skan aicinoša balss:

„Jums visiem, tautas brāļi, vēl atmiņā tas laiks, kad pār visu mūsu zemi nāca tumsa, kas izdzēsa visas zvaigznes pie Latvijas debesīm. Uz ku-

ņu pusi tauta arī negriezās, viņa krita uz savu beigto cerību līķiem.

Lielie vēsturiskie notikumi iededzināja dienu, kas nesa sev līdz visu mūsu cerību piepildīšanos: latviešu tauta svinīgi izsludināja savu patstāvību un neatkarību, paceldama augstu pasaules priekšā savas valsts sarkanbaltsarkano karogu.

Tagad ir nakts, kas draud no austrumiem. Stiepjas rokas, kas grib noraut šo karogu un samīt dubļos. Lielinieku bandas, nākdamas no Krievijas, laužās iekšā mūsu zemes robežās.

Latvijas pilsoņi! Atkāpšanās ceļa vairs nav. Tautas priekšgalā nostādītā pagaidu valdība jūs sauc pie ieročiem. Verdzībā mirušās un nomocītās paaudzes, neskaitāms pulks mirušo par Latvijas brīvību nāk tagad ārā no saviem kapiem, stājas neredzami jūsu vidū un skatās, kā jūs izpildīsat savu pienākumu."

Nav plašas atbalss šim liesmainam aicinājumam. Tauta, kas vēl pirms trijiem gadiem devusi daudzus tūkstošus brīvprātīgu karotāju cīņai par savu zemi zem svešas lielvalsts karoga, tagad dod savas pašas valsts karogam tik dažus simtus.

«Nav svarīgāka brīža par šo! Drīza palīdzība mums ne no kurienes nav sagaidāma. Mūsu stiprums esam mēs paši! Tie, kas stāvat par Latvijas valsti un savas tautas nākotni, kam brīvība un neatkarīga pilsoņa pienākums dārgāks par visu, ka lepnums ir diezgan liels, lai ar ieročiem rokās sargātu savas tiesības, — stājaties karaspēku rindās, kuras organizē pagaidu valdība! Ja tagad mēs žēlojam mantu — mēs zaudējam visu. Tie kas ielaužās mūsu zemē ar varu, ar varu jāaizdzen.

Pie ieročiem! Visi ap pagaidu valdību un brīvās Latvijas karogu! Lai dzīvo Latvijas valsts!"

Latvieši, kas vēl nesen tik ļoti ticējuši savam spēkam, spējai visu veikt, tagad nākušā vislielajā patstāvības atgūšanas acumirklī zin tikai gaidīt svešnieku palīdzību, ceļ vienīgi uz glābiņu no ārienes.

Ļoti daudzi to sagaida no angļiem, kuŗu karakuģi patlaban sabraukuši Rīgā. Citi liek lielas cerības uz zviedriem, un to brīvprātīgos dodas tāpat bez naudas līgt reizē vairāki Latvijas republikas valstsvīri.

Viņurīt jaunais Vadzis saticis Mirdzu uz trepēm...

Atrodas pat daži palīdzības gaidītāji no vietējiem vāciešiem, kuŗu landvēristu rotas, spīdoši apgādātas ar Vācijas dāvātām karaspēka mantām, lepni maršē pa Rīgas ielām, censdamās kopēt Potsdāmas gvardiju. —

Tik liels ir latvju tautu pārņēmušais spēku gurums un prātu sajukums, ka dzird kā ticamas visneticamākās lietas.

Latvju lielpilsoņu un pusvāciešu aprindās ir cilvēki, gatavi piekrist vienas latviešu zemes atdošanai vāciešiem, lai Vācijas karaspēks par to glābtu pārējo, pašiem latvjiem atstājamo daļu.

Daudziem — izbijušiem karavīriem aizliedz stāties pašu zemes aizstāvju rindās nevien savtīgā apziņa, ka pagaidvaldībai nav varas, ar ko viņus piespiest to darīt, bet arī vēl kāda cita, no zemapziņas nākusi pretīguma sajūta pret vācu šautenēm, viņu zaļganajiem šineļiem un apvilktajām bruņu cepurēm.

Ak, vienai latvju daļai pretīgs viss, kas nāk no vāciem, un kaut tas arī būtu — pašu latviešu zemes aizsardzībai doti ieroči un tērpi. Un pagaidvaldībai jau citur nebūšot kur ņemt.

Vēlāk vienu daļu no šiem citādu ieroču gaidītājiem redzēs kā samobilizētus sarkano rindās, ar krievu šautenēm.

Kurzemē un Zemgalē palikušie latvieši, un no bēgļu gaitām atpakaļ mājās pārnākušie saimnieki, kuŗiem nekā vēl nav, bez bailēm gaida strēlniekus un komūnistus, jo visiem bezgala apnicis vācu jūgs.

*

Kaprālis Daugulis iestājies Rīgas apsardzības rotās, kuŗām par mitekli ierādīts vēlākais anatomikums.

Vai katru vakaru viņš nāk savējos apciemot, bet ar katru nācienu tam vairāk norūpējies vaigs.

„Kas tev vainas, dēls?", jautā vecais Daugulis, atlaidis pēdējo pircēju, aizslēdzis savu pagrabiņa veikalu un kāpdams augšā dzīvoklī kopā ar jauno.

„Ar rotu vairs nav labi," dēls beidzot izdabū pār lūpām, kad aiz abiem ir aizvērušās dzīvokļa durvis, un ēdamistabā klāts vakariņu galds.

„Tā—", vecais nosaka, ieklepodamies un beigdams ēst. „Nu, nav jau brīnums; kas tad tais apsardzības rotās saskrēja? Priekšpilsētu zeņķi un

no gūsta pārnākuši cilvēki, kam citur nebija kur palikt. Un musinātāju, komūnistu gaidītāju tagad Rīgā vai biezs."

„Jā gan," vedekla Aina iejaucās vīriešu valodās: «mūs' mājas sētnieks saka, ka drīz visiem baltajiem un buržūjiem būšot gals klāt. Un tas viņa dēls, kas vasarā pārradās no Krievijas, slaistās pa mājas pagalmu un vēro visus labāk ģērbušos jau tādām acīm, ka paliek bail un jātic sievu valodām." —

„Ko tad šās tādu melš?" kaprālis prasa sievai.

«Pavisam trakas lietas, Andri: jaunais Vadzis Krievijā esot pelnījies ar cilvēku šaušanu, nagu nomaukšanu cietumniekiem un kā vēl ne. Lielījies kādai tur jaunkundzei, savai pusbrūtei, kas vaicājusi, kāpēc dzīvojot bez darba: šim darbs drīz būšot labu labais, tepat Rīgā. Lai tikai atnākot sarkanie," Aina stāsta, un apaļā seja tai lūko vilkties neticīgā smaidā, bet acīs slikti apslēpts baiļu atmirdzums.

„Ko nu, meit, tādam bābu valodām jau tūliņ nevajaga ticēt," vecais mierina vedeklu, un Aina sāk novākt vakariņu galdu.

„Saklausījusies pa veikalu atkal visādas veceņu pasakas,» tēvs pikti nopūšas, un bažīgām acīm novēro vedeklas pakuplo augumu, piebilzdams, kad tas pazudis aiz koridora durvīm:

„Tādā laikā jau sieviete var viegli pārbīties un saslimt."

Vecais apklust; dēls atbīda tējas glāzi un mēmi skatās logā, aiz kuŗa tumša nakts.

„Kas tad tai jūsu rotā īsti ir?" vecais Daugulis beidzot ieminās."

„Kas ir?! Zēniem ģīmji metas arvienu spītīgāki. Uz mācībām izejot, kauns skatīties, kā izlaidušies. Līdz ko tu novērsīsies, aiz muguras jau smej, un saka piezīmes. Un atpūtas stundās internācionāli vien dzied."

„Mēģini ar labu, dēls."

«Vai tad es nemēģinu? Bet cits tik smej, cits lielu muti: ar sarkanajiem strēlniekiem nevajagot kaŗot, jo tauta stāvot viņu pusē. Kaŗot vajagot ar vāciešiem, un tiem, kas baroniem pa draugam."

„Tas laikam zīmējas uz mūsu jauno valdību?"

„Vai tad uz ko citu? Kad prasīju, kas tie par baronu draugiem, — viens ar to lielāko muti, Salaks, atteica: gan jau strēlnieki to zināšot. Viņi zinot visu, kas tagad jādara, jo ejot kopā ar darba tautu, un pret imperiālistiem un buržujiem. Es šim: kas tā par iešanu kopā ar tautu! Viņi jau kalpo sarkanajiem krievu inmperiālistiem, grib Latvijas valsti atkal padarīt par Krievijas guberņu."

„Nu, un ko tad šis teica?"

„Ko nu teica! Ar to jau nemaz nav vērts runāt. Noņirgājās tikai: valsts jau nu esot, bet tikai no baronu žēlastības."

„Vai, vai," vecais nopūtās. „Un kā gan visi viņi ieņēmuši galvās, ka mūsu valsts nodibināta ar vācu ziņu?! Ja tas tā būtu, tad vāci še izturētos citādi. Sen būtu atdevuši visu varu pašiem latviešiem."

«Tēt, tas tak izdevīgi i vāciem, i krieviem. Abi apņēmušies mūs pazudināt. Vāci neļauj vaļu strādāt pagaidu valdībai, valda visur paši, bet krievu spiegi var strēlniekiem un strādniekiem teikt: redziet nu, kāda ir tā jūsu jaunā Latvija! Baidās no pašu tautas, valda latvju zemi kopā ar vāciešiem!"

Atkal klusums. Vecais pēc brītiņa ieklepojās:

„Dēls, gribēju jau vakar tev ko teikt. Tikai nepārsteidzies: tu man tāds straujš. Redzi, tas sētnieka dēls —".

„Ko!? Sējies klāt Ainai?" kaprālis šāvās kājās. Es tam bezkauņam izdauzīšu zobus! Nebūs ko ņirgāties par mums un mūsu zemes valdību."

„Ne jau Ainai, dēls, bet Mirdzai," vecais paskaidroja, bet dusmu bālums jaunā sejā neatlaidās.

„Viss viens! Es neļaušu tam čekistu šmurgulim —".

„Nebrēc nu, Andrēj! Nav jau nekas tāds noticis."

„Bet kas tad?"

„Redzi, viņurīt jaunais Vadzis saticis Mirdzu uz trepēm, sācis uzplīties, runājis par satikšanos, ciemos nākšanu, un kā vēl nē. Mirdza atteikusi, lai ejot vien pie savām šuvējām, — zini, tur kaimiņu namā. Ko nu šī ar tādu Krievijas jaunkungu, — tai jau viņš esot par lepnu. — Tad Vadzis noskaities, sācis draudēt, sarunājis diez ko par tevi un to Mirdzas studentu, un noteicis, ka gan jau Dauguļa jaunkundze reiz nākšot viņu lūgties, bet tad varbūt būšot par vēlu."

„Lai nu izgaidās vien," kaprālis nospļāvās. „Nekauņa, pašpuika tāds! Ko tad īsti viņš murgo par mani un studentu?"

„Mirdza skaidri nesaka, tik raud. Cik var saprast, teicis, ka jūs abus drīz aizvedīšot no Rīgas, un nekad vairs netikšot atpakaļ."

„Ak, blēņas! Varbūt, jau rīt vai parīt iesim pretī sarkaniem. Kopā ar angļiem! Viņu matroži nākšot palīgā. Ar ložmetējiem un lielgabaliem," jaunais it kā uzplauka, sākot runāt par kaŗošanu. Tad atkala sagura, un vecais, nopūties un kā uzminējis dēla gurumu, noteica:

„Ar tādiem vīriem, kā tas Salaks, slikta kaŗošana. Pats esmu bijis zaldāts, zinu,» vecais nobeidza, kā atcerēdamies Mandžūrijas sniegainos kaujas laukus.

„Labāk frontē, ne kā tāda skābšana uz vietas, kā tagad," jaunais noteica, un tad pacēla galvu, jo ieskanējās durvju zvaniņš.

«Diez: kas tad tur tik vēlu nāk?» vecais nobrīnījās, bet pa koridoru jau dunēja šurp viegli soļi, Mirdza smaidīdāma skrēja uz durvju pusi.

„Paskat nu: vakariņās nebij, teica, ka sāpot galva, bet tagad' skriešus skrien," tēvs sacīja, un kaprālis papurināja galvu.

„Laikam, būs Akmentiņš."

Mirdza ielaida jauniņu zēnu, studenta cepurē, un gribēja vest ēdamistabai gaŗām, uz salonu, bet tēvs to apturēja:

„Paliekat pie mums, Akmentiņa kungs. Aprunāsimies, kas vīriešiem runājams."

„Bet tēt, — Mirdza laimīgi iesmējās un notvīka. Nosarka arī Akmentiņš. «Mēs jau vēl neko . . .»

„Es arī nē, meit," vecais atteica pusbārgi, bet vaigu galos viņam uz mirkli pazibēja zobgalīgs smīns: „Tādām lietām tev laika gana, un arī studenta jaunkungam vēl nav ūsu, laikam arī vēl nebūs pilngadīgs. Vai nē, Akmentiņa kungs?"

Mirdza kodīja lūpas, tikko valdīdama raudas, un Akmentiņš, burzīdams savu melno cepurīti, apjucis atteica:

„Vēl nē, Dauguļa tēv."

„Nu redziet! Mēs ar Andrēju gribējām parunāties ar ciemiņu par kaŗa lietām un par politiku,"

vecais svarīgi noteica. «Par to tev, Mirdza, nav tūliņ jāraud. Ja gribi, vari palikt pie mums. Sēstaties studenta kungs."

Un trīsi, viens sirms, otrs tepat pusmūžā un trešais vēl puszēns, ātri iegrima valodās par savas tautas jauno valsti, un par to, neizprotamo, kāpēc tik mazs tik lielā brīdī izrādījies tautas spēks. — Par angļiem, kuŗu lielgabaliem rīdzinieki ticēja kā nešaubīgajiem Rīgas sargiem, un par Grundmaņa dibināto studentu rotu, kuŗā iestājušies Rīgas korporāciju jaunekļi, — arī Akmentiņš starp tiem:

„Abos, mūsējā un tālavu konventos nolemts tā, ka tagad visiem jāiet kaŗā. Kas paliks mājās, to — in perpetuum, — tas ir, izslēgs ar negodu uz visiem laikiem,» Akmentiņš svarīgi stāstīja. Un tūliņ sāka smaidīt, atcerēdamies ložmetēju, ko viņa rotas kaŗavīri vakar nocēluši vāciešiem pie muitas dārza:

„Ejam gaŗām patruļā, redzam: pie pašiem vārtiem vācu ložmetējs, bet sargu nav. Laikam iegājuši kantinē sasildīties. Ceitus brālis Pārups tūliņ saka: komiltoņi, te ir skaidri redzams, paša Dieva pirksts: fričiem tādu mašīnu atlikām, mūsējiem nekur ķert. Razēsim nost to friču ložbērēju! Gan kapteinis Grundmanis zinās, kur viņu likt. Un tā mēs nospērām mašīnu, ar visu važonī iekšā un uz rotu projam."

Un tikai tagad, padzirduši... nožvakstam aizslēgu, spēlmaņi sāka celties kājās.

Mirdza spurdz, aizmirsusi asaras, smīn vecais Daugulis, un jaunajam uz brīdi atplaukst apmākusies seja.

„Velna puikas," viņš nosaka.

*

Trešajā Rīgas apsardzības rotā izcēlušies nemieri.

Kareivji atteikušies iziet apmācībās, atsakās klausīt instruktoriem; virsniekus nelaiž rotas telpās, kuŗu ieejas aizsprostotas galdu un solu barikādēm. Šur tur jau traukti ārā logi, un pa tiem viļņo rēnajā rīta gaisā, dažu desmit balsu dziedāta, drūmā un lēkājošā, mazliet žīdiskā, naida pilnā internācionāles meldija:

— — Uz cīņu mosties, darba ļaudis,
Tu visu zemju vergu bars — —

Ziņo zemessargu virsštābam, kuŗā visi ir vācieši.

Vispirms liels uztraukums. Tad gandarījuma smaids līkdegunainās bālās sejās:

„Beidzot tomēr! Beidzot ir rokā skaidrs pierādījums, ko celt priekšā šiem pašgudrajiem angļu virsniekiem! Nu arī viņiem redzams, ka latvieši visi ir lielinieki, kā šie te Rīgā, tā tie, tur aiz Inčukalna! Lai angļi tagad saka vēl paldies vāciešiem, ka tie visādi kavējuši visu vietējo latvju rotu apbruņošanu." —

Landesvēra ķēde ap anatomikumu. Durkļi un ložmeti. Tad angļu kuģu lielgabalu ierūkšanās virs Daugavas, un virs anatomikuma jumta sprāgst šrapneļi, — dūmu mutuļi izplēšas gaisā kā palaisti no neredzama milzu smēķētāja pīpes.

Dziedāšana apklust, landesvēristu ķēdes nāk ēkai tuvāk, dodas iekšā. Un pēc brītiņa aizsoļo pār kanāli uz Rīgas centra puši bars apstulbotu latvju vīru, zemu nokārtām galvām, un abās pusēs iet landesvēristi kailiem zobeniem.

Lauka kaŗa tiesa. Piecpadsmit nāves sodi, kuŗus ar gandarījumu izpilda paši vācieši.

Par vienu latvju rotu mazāk. Kas par to? Gan Rīgu nosargās un izglābs landesvērs! Parādīs visiem, ka vācieši ir kungu rase, ka bez viņu atbalsta nevar pastāvēt jaunā valsts.

No lieliem priekiem sakustas vienotās un nedalāmās Krievijas sargātāji, ķeizara laiku kambarkungi Parīzē. Nu nevien angļiem, bet arī frančiem, itaļiem skaidri redzams, ka lielinieciskā ir jaunās Latvijas kaŗaspēks, un tā tad lielinieciska arī Meierovica aizstāvētā, neatkarīgā Latvija.

Šī deviņsimti piektā gada dumpinieku valsts, ko viņas vadoņi iedomājuši celt pie Baltijas jūras, pie paša cara Pēteŗa izcirstā Eiropas loga palodas!

Komūnistu aģitātoriem Rīgas priekšpilsētās— jauns arguments priekš sakūdītām masām, ka vēl jo karstāk jāgaida sarkanie.

*

Vācu priekiem ir īsas kājas: strēlnieku sakauts, izvajāts pie Inčukalna landesvērs! Pametuši savu bateriju, tā pusaudži un veči bez elpas skrējuši līdz Juglai.

Tur stāv vēl daži desmiti Vācijas vāciešu kaŗavīru, lai savējie paspētu aizvest kaŗa mantas,

un tas patlaban ir viss Rīgas fronti sargājošais kaŗaspēks.

Apspriede, kuŗā piedalās angļi, latvji un vācieši. Savstarpēji pārmetumi no visām pusēm. Un beidzot lēmums: aizstāvēt Rīgu Ķīšezeŗa un Juglas pozicijās, kur vietējām kaujas vienībām blakus cīnīsies angļu kaŗa kuģu celtā desanta vīri, un tos atbalstīs jūŗas artilerijas guns.

Šī vēsts tūliņ aplido pilsētu, un skeptiķus, kas viņai netic vēl, pārliecina angļu matrožu patruļas, kas iet pa Rīgas ielām jau pilnā kaujtērpā.

Tā tad — par citiem kūtrākie un angļu gaidītāji būs galu galā tomēr tie gudrākie. Un varēs palikt mājās, nevajadzēs iet cīnīties par pašu tautas valsti.

Tad sakustas nedalāmās Krievijas sargātāji, izmanto savus vecos sakarus Parīzē un Versāļā. Un admirālim Sinkleram nāk ziņa — atstāt Rīgu likteņa un lielinieku varā. Jo angļu uzstāšanos kopā ar vāciešiem pret krieviem, kaut arī sarkaniem, varot uzskatīt kā uzstāšanos pret Krieviju vispār.

*

Angļi kāpj savos kuģos, Vācijas vāci maršē prom. Landesvēristu rindās vēl nava norimusi pie Inčukalna gūtā pānika.

Tagad beidzot, kad likteņpulkstens jau taisās sist divpadsmito stundu, visi lūgtie un nelūgtie Rīgas gādnieki būtu gatavi atļaut latviem glābt Rīgu, — pašiem latvjiem par viņu zemi cīnīties.

Trim mazām rotām mēģināt aizturēt astoņus norūdītus avangarda pulkus, un aiz tiem nākošo sarkano armiju!

Cēsu rota jau gatava iziet uz pozicijām. Sāk rindoties jau Instruktoru rota, un — tikai tad nelūgtie Rīgas gādnieki redz, ka šai rotai nav šauteņu, ka tai ir jāiet mirt nebruņotām rokām.

Nelūgto gādnieku centība šodien ir, kā par brīnumu, tik liela, ka beidzot atrodas arī ieroči un bruņu cepures priekš latvju virsnieku un instruktoru rotas.

Pēc mēnešilgas gaidīšanas beidzot atrodas. Un turpat Rīgā, kaut gan visu laiku vācu štābi ir stāstījuši, ka apbruņojums vispirms jāatved no Vācijas, un tagadējās Berlīnes kreisās valdības laikos tas esot ļoti grūti izdarāma lieta.

Cēsu un Instruktoru rotas gatavas savam nāves gājienam. Studentu rota paliks Rīgā, kā valdības apsardze un vispēdējā rezerve.

Pašuzupurēšanās cīniņu pie Juglas vadīs Kalpaks, cīņās rūdītais jaunais pulkvedis, kas pasaules kaŗā pa poļu purviem izdarījis brīnumlietas.

Varbūt, viņam izdosies darīt brīnumus arī pie Juglas!

Tad — jauna pavēle, kas atceļ abu rotu iešanu uz Juglas fronti. Vāciešiem nepatīk, ka latvji taisās no tiesas cīnīties par pilsētu, un tā neattaisnot savu sarkano reputāciju.

Arī kaŗa ministrs Zālītis atzinis, ka divu latvju rotu miršana pie Juglas Rīgu neizglābs. Un ka tais dienās, kuŗas nāks pār tautu un tās zemi, ar zeltu sveŗams vēl būs katrs Latvijai un viņas flagai uzticams kaŗavīrs.

*

Vēlīna janvārnakts. Tikko beigusies pagaidu valdības sēde. Tā Rīgā pēdējā, jo kabineta locekļu vairums jau šonakt dosies projām no galvas pilsētas. —

Ministri aizgājuši mājās, kravāt savas mantas, un piepīpotā sēžu zālē palicis tikai Prezidents.

Viņš sēd, masīvo, nosirmot jau iesākušo galvu atbalstījis dūrēs, un priekšā tam ir plesta karte.

Tā — viņa tautas zeme, par kuŗu tas pirmais teicis lielos vārdus: „latvju zeme lai top Latvijas valsts."

Viņš neredz istabu, neredz krēslus un pelēkzaļām tapētēm apsistās sienas, bet savas tautas zemes izplatījumu. Jūt viņas silu un garšu smaržas spirgto sveķainumu, ož dūmus, kuŗi ceļās no piesnigušu lauku sētu skursteņiem.

Šī zeme, kas viņam par visu mīļa, nu sāks degt brāļu kaŗa ugunis. Jo akla naida apstulbota vienā lielā tautas puse, un otru ir apņēmis apātijas trulums.

Maz, pavisam maz ir to, kas sekojuši Prezidenta aicinajumam celties cīņai par savu jauno valsti. —

Prezidents pieceļas, iet pie loga, un gausa, smaga tam ir citkārt vingrā gaita, un platos plecus saliecis uz priekšu, šiem pleciem tagad uzgūlušais zemes likteņa svars. —

Viņš atver logu, skata mēnesnicas apspīdētus jumtus, baznīctorņu smaiļus virs tiem, un tad sāk atkal plēsties viņa gara acu priekšā vēl nebijušo zemes notikumu gājums. —

Tas redz virs ciemiem plivojošas ugunsgrēku liesmas, redz badā pamirušos gaŗas rindas pilsētās, un nebeidzami gaŗus miroņu ēnu gājienus. Un tie tik gaŗi top, ka liekas visiem nebūs vietas kapsētās.

Tad bālais nāves mirdzums, krisdams pār šo vaidu zemi, top sārtāks, metās zeltaini zaļš. Un šķiet sāk zvērot visa pamala, kā atveŗoties ziemeļblāzmas karogam pirms kāvu kaujas.

Tad debessmalas blāzmojums kļūst arvienu zeltaināks, gūst sārtu spožumu. Un sniega segas bālums zūd no namiem, — zūd paši nami, zaļgans un ziedošs veras vaļā latvju zemes lauku klajs.

Ziedos un zaļumos ir satērpusies nesen sniega skautā zeme. Kaŗa pulku un miroņpulku vietā iet tai pāri arāji, un visu starodama ar savu gaišumu, lec saule—māte saule, un gaišs bez gala paliek viss.

Vairs nav nekā, — vizija izgaisusi. Un salts nu melnibalts no mēnesnīcas un no namu ēnām plešas tā priekšā Rīgas namu stingais ņudzeklis. Bet prezidenta sirds joprojām ir pielijusi ar nupat redzētā lielā rīta gaismas spožumu. —

Viņš uzelpo, izpleš plecus, kā ciešāk viņos ņemdams neredzamo likteņnastu, un iet pie galda.

Parakstīt pavēli par Rīgas atstāšanu, jo tā liek liktenis, lai sakaltu šo ķildīgo un vienaldzībā pagrimušo tautu pār lieliem mērķiem apvienotu naciju.

*

„Salak, Rengart, — patruļā! Apstaigāt preču stacijas rajonu," Daugulis teica, ieiedams sava vada telpās, kur pulciņš vīru, sasēdies ap ķeblīti uz cigarešu galiem piemētātas grīdas, sita trumpas.

Nepiecēlās, pat neatskatījās neviens, un kaprālis skaļākā balsī atkārtoja pavēli.

„Vai tu ar mani runā, Daugul?“ Bārdainais, tikai nesen no gūsta pārnākušais Rengarts slinki atsaucās, nepaceldams galvu. «Es, bračiņ, tagad nevaru: trakoti labas gadījušās kartis.“

Salaks nospļāvās pār plecu, atteica strupi: „Ej pats.“

Daugulis sakoda zobus, metās pie šautenes, paķēra pirmo gadījušos bisi, un panākdams uz telpas vidu, iegrūda stobrā patronu. Un tikai tagad, padzirduši... nožvakstam aizslēgu, spēlmaņi sāka celties kājās.

„Es tik pa jokam, kaprāl,“ Rengarts sāka taisnoties, mazliet nobālušu seju. Bakurētainais ostas strādnieks Blūmbergs, milzīgs un neveikls, sāka smagi šņākt, kā jutis atkal plecos planku nastu, un vilcinādamies stiepa roku pēc bises, piramidai par citiem tuvāk stāvēdams.

Salakam bija rokā nagāns, diezin kur rauts. Plostnieks Birzgalis nikni kustināja savas melnās ūsas, pats saliecies uz priekšu. Un mutīgais Vārpata iesaucās, pussabijies un pus pa jokam:

„Ko tu tik skarbi, kaprāl? Te tak nav ķeizara kazarmas, visi esam pašu zēmes ļaudis. Ļauj zēniem pabeigt partiju. Gan jau tad atradisies patruļnieki.“

Rengarts atsaucās kā atbalss:

„Kā tad! Pabeigsim, tūliņ iesim, goda vārds.“

„Lai skrien vien pats vaktēt tās friču pekeles!“ Salaks ņirdzīgi nikni teica, cilādams savu nagānu. „Varbūt, kāds vācietis viņam par to iedos marmelādes maizi. Kaprāļa kungam jau ir žēl, ka no tām mantām kāda daļa paliks Rīgas darba ļaudīm.»

Blumberga, kreisā roka patlaban ņēma ārā no piramīdas šauteni, un kaprāļa stobrs spēji sagriezās uz planku nesēja pusi.

„Liec mierā vinteni“, Daugulis teica dobji, — un balsī bija manāms aizsmakums.

„Un tu liec mierā savu, vāciešu kalpu kalps,“ ierēcās Salaks, traka naida pilns.

Birzgalis pabeidza kustināt savas ūsas, aizgūdamies sacija, grūti elpodams:

„Ja, Daugul, liec nost to vinteni. Tavos patruļniekos mēs neiesim. Un vispār, nekur neiesim no Rīgas.“

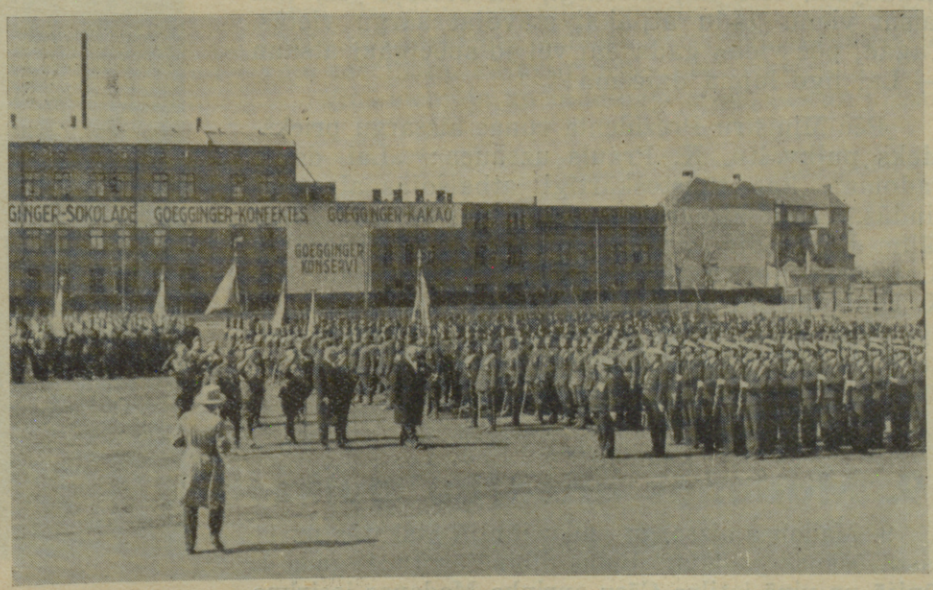
(Turpinājums sekos.)

AIZSARGU UN AIZSARDŽU DZĪVE

Ministru Prezidents Dr. K. Ulmanis un armijas augstākā vadība pie aizsargiem

Pēc tautas vienības svētku lielās parādes Vienības laukumā, Ministru Prezidents Dr. K. Ulmanis, kara ministra ģenerāļa J. Baloža, iekšlietu viceministra A. Bērziņa, armijas komandiera ģenerāļa K. Berķa un armijas štāba priekšnieka ģenerāļa M. Hartmaņa pavadībā ieradās Latvijas sporta biedrības laukumā, kur bija nostājušās aizsargu pulku rotas ar karogiem.

Ministru Prezidentu apsveica aizsargu priekšnieks pulkv.-ltn. K. Prauls: «Augsti godātais Ministru Prezidenta kungs, mūsu vadoni! Šodien svinot tautas vienības svētkus, mēs esam pateicīgi Jums un Jūsu līdzgaitniekam — aizsargu goda šefam, ģenerālim J. Baloža kungam, jo bez Jums, Jūsu uzņēmības, nebūtu 15. maija. Izsakot Jums pateicību aizsargu vārdā, apliecinam, ka esam bi-

Ministru Prezidents un Kara ministrs pie aizsargiem Vienības svētkos.

Lietuvas aizsargu savienības priekšnieks pulkv.-ltn. Mykolas Kalmantas (sakarā ar Lietuvas aizsargu savienības 16. gada svētkiem).

juši ar Jums pirms 15. maija pagājušā gadā, esam ar Jums šodien, un būsim ar Jums vienmēr, jo mēs zinām, ka Jūsu domas un darbs pieder un vienmēr piederēs latvju tautai un Latvijai. Mēs apsolāmies būt uzticīgi kalpošanā Jums un mūsu tautai."

Ministru Prezidents Dr. K. Ulmanis uzrunā aizsargiem pateicās savā, kara ministra ģenerāļa Baloža, un armijas komandiera ģenerāļa K. Berķa vārdā par līdzdalību parādē.

„Mēs visi, arī aizsargi, kas esam līdzi piedalījušies, varam šo dienu divkārt izjust. Pateicība Jums un visiem tiem, kas Latvijai labu vēl un līdzi strādā. Tas lai paliek arī turpmāk, jo ticība, kas kalnus pārstata, ir sevi pierādījusi un parādījusi. Mēs paliksim uzticīgi 15. maijam, paliksim uzticīgi 15. maija idejai, uzticīgi savai tautai un valstij, kuras uzdevumā un kuras labā mēs visi strādājam. Arī jūs, aizsargi, un sevišķi jūs, kas taisni vienu gadu atpakaļ stāvējāt sargu vietās. Tagad, pēc viena gada, lai vēl jo spēcīgāki atskan — Lai līgo lepna dziesma!"

Pēc Ministru Prezidenta runas aizsargu priekšnieks pulkv.-ltn. K. Prauls uzsauca: „Lai dzīvo vadonis", kas tūkstoškārtīgi atbalsojās aizsargu rindās. Tāpat aizsargi uzsauca „Lai dzīvo!" ģenerālim J. Balodim, armijas komandierim ģenerālim K. Berķim un armijai. Ministru Prezidentam Dr. K. Ulmanim un pavadoņiem atstājot laukumu, vēl ilgi skanēja aizsargu suminājumi, apliecinājumi, ka aizsargos dziļi jo dziļi guļ jaunais laiks, jaunā dzīve un jaunais atdzimšanas gars.

9. Madonas aizsargu pulks

9. Madonas aizsargu pulks jūnijā atskatās uz 11 pastāvēšanas gadiem. Pulks dibinājās 1924. gada 1. jūnijā un viņā ietilpa Cēsu apriņķa Madonas iecirkņa pagastu aizsargu nodaļas. Pirmais pulka komandieris bija Jūlijs Ērglis. Pirmie pulka svētki notika 1924. gada 15. jūnijā, kad Valsts Prezidents J. Čakste pulkam pasniedza karogu ar devīzi: „Karogs, kas

Aizsargu nams.

brīvības laikā mums dots, mūžam lai laimīgai Latvijai mirdz."

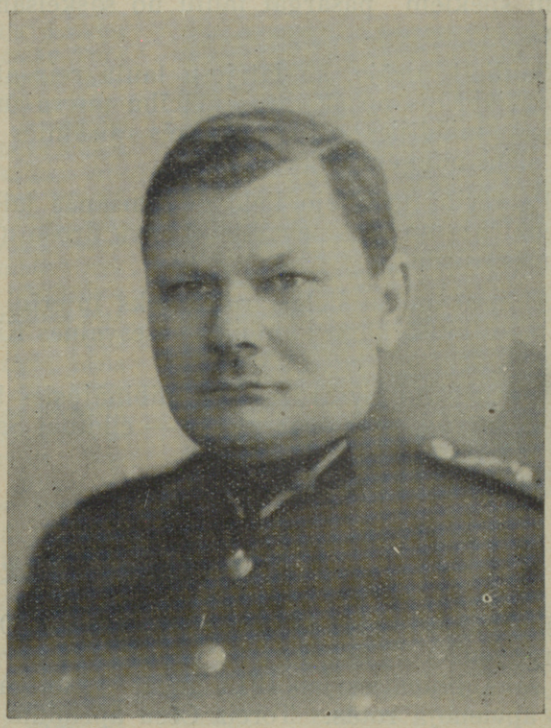
1924. gada 23. oktobrī pulks atkal pakļauts 10. Cēsu aizsargu pulka komandierim. Līdz ar Madonas apriņķa izveidošanos, 9. Madonas aizsargu pulkam piedala jaunas vienības no Valkas un Cēsu apriņķu pagastiem. 1925. gadā pulks izkārtojās savā tagadējā sastāvā — ar 44 aizsargu nodaļām.

Pulks ir nevien skaitliski no lielākiem, bet arī attīstījis rosīgu kultūrālo un sabiedrisko darbību. Lielu darbu veic pulka aizsargi, celdami Madonā aizsargu namu, kam pamatakmeni pagājušā gada 17. jūnijā lika tautas vadonis Ministru Prezidents Dr. Kārlis Ulmanis. Nama būve aprēķināta uz Ls 136.000,—, un šis būs lielākais pašu celtais aizsargu nams Latvijā. Pulka vienībām nami un īpašumi ir: Saikavā, Stāmerienē, Litenē, Adulienā, Dzelzavā, Patkulē, Lubānā un Vietalvā.

Pulku komandējuši: J. Ērglis, A. Prauliņš. Tagadējais komandieris — Juris Krigens. Pulka komandieņu palīgi — K. Broks, Fr. Legzdiņš, K. Skujiņš, J. Zvirbulis, tagadējais — A. Krevics.

Novēlam 9. Madonas aizsargu pulkam degt un strādāt tādā pat garā, kāds mājoja pulka pirmajos aizsargos — zaļos partizāņos 1919. gadā. —rts.

Jaunieceltais Aizsargu štāba sanitārās daļas priekšnieks

ārsts pulkv.-ltn. Bergs.

Aicinājums rakstnieka Augusta Saulieša kapa pieminekļa lietā

1933. gada 27. janvārī no mums šķīrās, aiziedams uz mūžīgu dusu, 9. Madonas aizsargu pulka aizsargs — lielais tautas rakstnieks A. Saulietis.

Par viņu kā par rakstnieku ir jau daudz runāts un rakstīts, bet man gribētos pakavēties pie viņa domām par aizsargu lomu tautas garīgā dzīvē.

Saulietis pēc savas pārliecības bija noteikts Tēvijas aizsargs. Vajadzības brīdī viņš būtu stājies pretim Tēvijas ienaidniekiem arī ar ieroci rokā, bet viņa galvenais ierocis visu mūžu tomēr bija drošie un pārliecinošie vārdi.

Viņš ar lielāko prieku noturēja priekšlasījumus dažādos aizsargu sarīkojumos, un man uzglabājies Saulieša priekšlasījuma konspekts aizsargu sanitāro kursu dalībniekiem Cesvainē:

Laikmeta garīgās vērtības.

1. Aizsargs un tautas garīgā dzīve. Tagadne un pagātne. Pagātne un nākotne. Ko aizsargam zināt.

2. Laikmeti tautas dzīvē. Senatne. Kristīgā ticība. Pasaules garīgā dzīve. Nacionālā atmoda. Patstāvības iegūšana.

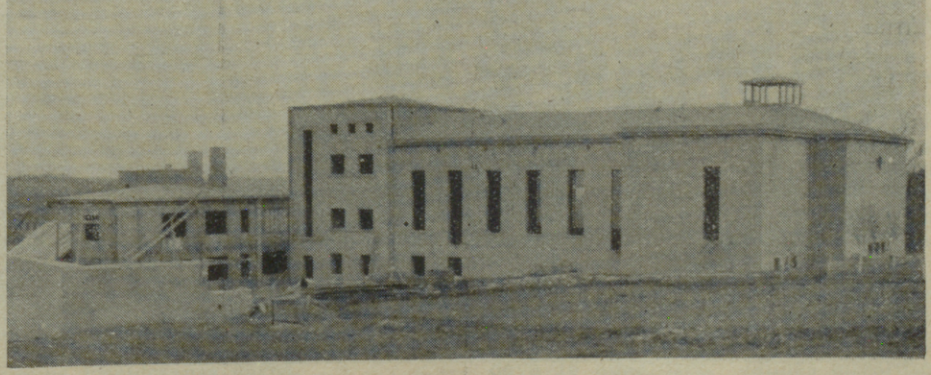
3. Par ko aizsargam stāvēt. Savu spēku rādījušas garīgās atziņas. Posta idejas un mācības. Aizsarga loma tautas garīgajā dzīvē.

No šī īsā konspekta mēs redzam, cik lielu lomu Saulietis piešķīra aizsargiem tautas garīgās dzīves sargāšanā un veidošanā.

Priekšlasījumā Saulietis iztirzāja dažādus laikmetus tautas dzīvē. Runājot par dažādām posta idejām un mācībām, viņš iedegās svētās dusmās, acis meta zibeņus un viņš teica bārgus vārdus.

Saulietis grāva bez žēlastības visus tautas vienības ārdītājus par viņu noziedzīgām runām, rakstiem un darbiem, aicināja aizsargus sargāties no viņu mācībām, kā arī cīnīties pret viņiem.

Viņš aicināja un mudināja aizsargus un aizsar-

Jaunceļamais aizsargu nams Madonā.

dzes ņemt visdzīvāko dalību tautas garīgā dzīvē un visiem spēkiem pasargāt tautu no sašķelšanās un posta.

Saulietis ticēja, ka latviešu tauta reiz atmodīsies un izbridīs no šī viltus mācību purva un viņš arī nav maldījies — pašlaik mēs raisāmies no visiem šiem māņiem vaļā.

Pats viņš tagadējo lielo atdzimšanas laikmetu nepiedzīvoja un viņš nevar teikt savu drošo un pārliecinošo vārdu.

Atdusas mūsu lielais rakstnieks mierīgi savas dzimtenes klusā kapu kalniņā — Cesvaines Ķinderu kapos.

Aizsargi un aizsardzes! Nodibinājušies biedrība, kas spraudusi sev par mērķi — cildināt Saulieša piemiņu, uzcelt uz viņa kapa kopiņas pienācīgu kapa pieminekli.

Būsim arī mēs piepalīdzīgi šinī cēlā darbā un, sarīkojot Saulieša piemiņas vakarus, priekšlasījumus u. t. t., savāksim līdzekļus, kuŗus ziedosim šim mērķim. Līdz ar to mēs būsim to starpā, kas šādā ceļā izsaka savu pateicību lielam tautas rakstniekam — tautas tikumu audzinātājam un nacionālās apziņas izkopējam un cildinātājam.

Dr. V. Lesnieks,
b-bas «A. Saulieša kapa pieminekļa fonds» priekšnieks.

Piezīme. Ziedojumus vāc: Biedrība «Rakstnieka A. Saulieša kapa pieminekļa fonds» Cesvainē. Nauda iemaksājama katrā pasta kantorī uz tās pašas adreses, pasta tekošā rēķinā Nr. 4939.

10. Cēsu aizsargu pulka 11 gadi

Šinī mēnesī paiet 11 gadi, kopš pastāv 10. Cēsu aizsargu pulks. Cēsu apriņķa pagastos aizsargu nodaļas sāka dibināties jau 1919. gadā. 1923. gadā nodaļas apvienoja rotās. Toreiz Cēsu apriņķim piederēja arī Madonas iecirknis, kuŗu 1924. gadā atdalīja, bet pievienoja vairākus Valmieras un Valkas apriņķu pagastus. Tanī pat gadā visas aizsargu vienības apriņķī apvienoja 10. Cēsu aizsargu pulkā.

Pirmo pavēli pulkam 1924. gada 17. jūnijā parakstīja pulka komandieris J. Bičevskis, bet karogu pulkam pasniedza 29. jūnijā. Šo dienu pulks skaita par savu dibināšanas dienu. Karoga devīze: „Tēvu zemes mīlestību mēs ar darbiem rādīsim."

Tagad pulkā 5 bataljoni, 16 rotas, 38 nodaļas, 2 jātnieku vadi, 1 sakaru vads, 38 aizsardžu pulciņi, 29 sporta pulciņi, 1 pulka orķestris, 4 nodaļu orķestri, 1 pulka koris. Dziedātāju koŗi darbojas gandrīz pie katras aizsargu nodaļas. Pulks daudz darījis šaušanas mākslas izkopšanā. Vairākām nodaļām ir savas patšautenes. Lielu atbalstu militārā ziņā pulkam sniedzis 8. Daugavpils kājnieku pulks. 1931. gadā pulks noslēdza šaušanas līgumu ar igauņu Vilandes aizsargu pulku. Šis līgums kļuvis par īstu draudzības līgumu. Pie pulka darbojas sporta klubs un šacha sekcija. Pulka koris, brīvmākslinieka A. Berkholca vadībā, izveidojies par labāko Cēsīs. Tas pats sakāms par pulka orķestri, ko vada kapelmeistars Zvaigzne.

Atzīstot aizsargu nopelnus valsts dzīvē, Cēsu apriņķa sabiedrība 1934. gadā pulkam dāvājusi trīs namus: Liepā, Lizumā un Rankā. Bez tam pulks ieguvis īpašumā namu Cēsīs, Vaļņu ielā 37.

Pulku komandējuši: K. Soste, J. Bičevskis, J. Anšmits, A. Līvens, J. Štuceris. Tagadējais komandieris M. Trejs. Pulka kamondiera palīgi — P. Pommers, tagad — kapt. ltn. R. Freibergs.

Arī turpmākās gaitās 10. Cēsu aizsargu pulkam novēlam vienprātību un ticību atdzimšanas garam.

Cēsu aizsargi izdaiļo laukumu sava nama priekšā.

CHRONIKA

Aizsargi tautas vienības svētkos.

* Nekad vēl aizsargu organizācija savās daudzajās vienībās nav vienā dienā tik daudz svinību rīkojusi, kā tas bija šī gada 15. maijā.

Pirmo reizi aizsargi tādā skaitā un tik labi sagatavoti piedalījās lielajā svētku parādē Rīgā, Vienības laukumā. Tak šos simts dalībniekus, kas no katra pulka, ar pulka karogu priekšgalā, aizbrauca uz Rīgu, pagastu nodaļās pat nemanīja kā iztrūkumu. Tik liela šobrīd ir Latvijas aizsargu saime!

Bet vēl neaptveramāks spēkā ir nesalaužamais jaunā laika gars, kas vieno daudzos desmitus tūkstošus aizsargu un aizsardžu mūsu zemes visās malās. Aizsargi izprot, ka vadonis un kārtība tautai vajadzīgi ne tikai kara laikā. Tādēļ 15. maija tautas vienības svētkus visdziļāki izjuta taisni aizsargu organizācijas dalībnieki — it īpaši tie, kas pirms pusotra gadu desmita turēja rokās ieročus, atbrīvojot zemi no svešām varām. Toreiz latvieši saprata, kamdēļ jāseko pirmā Ministru Prezidenta Kārļa Ulmaņa aicinājumiem, kamdēļ jāklausa atbrīvošanas cīņu virspavēlnieka ģenerāļa Jāņa Baloža pavēlēm. Un ja šī gada 15. maija grandiozā manifestācijā visa tauta atkal apliecināja, ka nekad vairs neļausies savstarpējam naidam un šķelšanai, ka nekad neļausies svešām varām un mācībām — tad neizteicami lepni savās sirdīs ir aizsargi un aizsardzes, lepni uz to, ka atjaunotās Latvijas vadonis ir aizsargu organizācijas dibinātājs, ir tas pats pirmais Ministru Prezidents Dr. Kārlis Ulmanis, kuŗa mudināti brīvības cīņu laikā daudzi upuŗus nesa un varoņi nāvē gāja; aizsargi ir lepni, ka tautas vadoņa tuvākais līdzgaitnieks ir aizsargu goda šefs un kaŗavīru vadonis — ģenerālis Jānis Balodis. Tas, ko aizsargi, kā tautas aktīvākā daļa, savās dvēselēs gadiem ilgi lolojuši, tas tagad kļuvis īstenība. Divkārt svētki aizsargiem bija 15. maijs, divtik līksmi un lepni ir aizsargi par šo dienu.

Pilsētās aizsargi 15. maija parādēs braši turējās blakus armijas daļām. Turpretī pagastos, kur nav kaŗaspēka garnizonu, aizsargu nodaļas bija svinību galvenās ierosinātājas un izvedējas. Neiespējami žurnāla īsajās slejās sniegt pilnīgus šo sarīkojumu aprakstus. Atzīmēti raksturīgākie sarīkojumi un arī tie, par kuŗiem redakcijai ienākuši materiāli. Nebija Latvijā apdzīvotas vietas un centra, kur 15. maija svinībās neredzētu aizsarga zīmotnes un aizsardzes brūni-balto tērpu. Aizsargu nolūks bija iededzināt latviskā priekā un uzticībā vadonim arī līdz šim vienaldzīgos. Liela daļa aizsargu māju 15. maija rītā greznojās valsts karogiem. Svinības ievadīja baznīcu zvani. No baznīcu torņiem aizsargu orķestŗi atskaņoja korāļus. Notika dievkalpojumi, notika gājieni uz brīvības cīnītāju kapu vietām, kur aizsardzes nolika ziedus. Aizsargi noturēja ar skolām, mazpulkiem un organizācijām kopējas parādes. Rīkoja teātŗa uzvedumus, referātus, mūzikas priekšnesumus. Gandrīz katrā pagastā bija uzstādīti radio skaļruņi, kas simtiem tūkstošiem latviešu deva iespēju noklausīties tautas vadoņa lielo runu. Bet, tumsai iestājoties, lāpu gājieni devās uz senču pilskalniem, kur iedegās spoži ugunssārti, ar senatnīgu mirdzumu pārklādami latviešu zemi, apvienodami visas atjaunotās Latvijas pilsētas, pagastus un lauku sētas.

1. Talsu pulks.

* Tautas vienības svētkus Talsos ievadīja 14. maija vakarā aizsargu gājiens uz senču pilskalnu, kur sapulcējušos uzrunāja I. btl. kom. Fr. Hermansons. Pēc valsts himnas mastā uzvijās sarkanbaltais karogs. Uz apkārtējiem pakalniem dega lieli ugunssārti. 15. maijā vietējā baznīcā notika dievkalpojums, pēc tā pilskalnā parāde, kuŗā piedalījās aizsargi, aizsardzes, skauti, skolu jaunatne, ugunsdzēsēji un organizācijas. Vakarā biedrības zālē bija sarīkojums.

Talsu pulka karogs.

* Tautas vienības svētku svinības pulka vienībās noritēja ļoti jūsmīgi. Stendē aizsargu orķestris no baznīcas torņa atskaņoja korāļus. Dievkalpojumu kuplināja koris. Parādē piedalījās aizsargi, aizsardzes, skauti, skolas, dzelzceļnieki u. c. Vakarā kooperātīvā „Laucinieks" telpās bija referāts un koŗa dziesmas.

* Spāres ciemā mājas karogotas. Pa ceļiem plūda plašas ļaužu masas uz dievnamu. Pēc dievkalpojuma tirgus laukumā notika aizsargu un organizāciju parāde. To pieņēma sev. uzd. kom. A. Plācis. Svinības noslēdzās ar teātŗa izrādi.

* Virbā svētkus ievadīja pagasta vecākā uzruna un referāts. Sekoja aizsargu parāde, kuŗu pieņēma štāba rotas kom. Ansons. Vakarā uz apkārtējiem pakalniem dega gaiši ugunskuri.

* Valdemārpilī 15. maija svinības ievadīja baznīcu zvani. Pēc dievkalpojuma notika aizsargu parāde, kuŗu pieņēma III. btl. kom. Grosvalds. Vakarā aizsargi ar pulka orķestri, ugunsdzēsēji un organizācijas lāpu gājienā devās uz pilskalnu, kur pie ugunskura runāja pilsētas galva u. c.

* Pulka štāba un Pastendes aizsardžu pulciņi maijā sarīkoja kopīgus, 2 nedēļas ilgus, sanitāros kursus. Kā lektori piedalījās: Aizsargu štāba sanitāro apmācību pārzinis Prīmanis, pulka vecākais ārsts Stiprais un aizsargu ārsts Pinnis. Kursus noklausījās 40 personas, pārbaudījumus izturēja 26.

Noslēgumā pulka kom. palīgs Eglītis pateicās kursantiem un lektoriem.

* 5. maijā Valgalē, pagasta namā, notika aizsardžu pulciņa iesvētīšana. Svētrunu teica Sabiles mācītājs Zariņš. Svinīgo solījumu pieņēma pulka komandieris Eglītis. Valgales aizsardzes apsveica: II. btl. kom. Veilands, pulka štāba tieslietu pārzinis Krogzems, 2. esk. kom. Bergmanis, Sabiles aizsardzes u. c. Sekoja teātŗa izrāde „Trīnes grēki".

* Upesgrīvā 26. maijā iesvētīja aizsardžu pulciņu. Notika dievkalpojums 15 maija birzē. Svinīgo solījumu nodeva 16 aizsardzes. Jaunās aizsardzes

Kandavas atzsargi šaujlaukuma izveidošanas darbā.

Ventspils pulka karogs.

uzrunāja pulka komandieris Kārkliņš. Mērsraga aizsardžu pulciņa pr-ce Morberga, Nogales aizsardžu pulciņa pr-ce Andersone un pagasta vecākais Puriņš. Rakstiski sveicināja pulka vecākā aizsardze Blāze u. c. Vakarā pamatskolas telpās bija teātŗa izrāde.

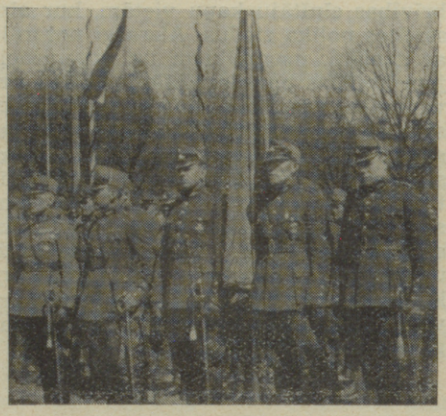
2. Ventspils pulks.

* Dundagā valsts atdzimšanas svētku parādē piedalījās aizsargi, aizsardzes, sportisti, mazpulka dalībnieki un skolas jaunatne. Parādi pieņēma aizsargu btl. kom. Lepše. Svinību dalībnieki sumināja Valsts Prezidentu, tautas vadoni un kaŗa ministri. Sekretāra K. Kocha nesto sveicienu no iekšlietu viceministŗa A. Bērziņa aizsargi un klātesošie uzņēma ovācijām. Parādē noskatījās pāri par 1000 cilvēku. Vakarā b-bas „Vārpa" pārpildītā namā, pēc Ministru Prezidenta radiorunas, K. Kochs plašā referātā apskatīja 15. maija ieguvumus. Tumsai iestājoties, visās malās uzliesmoja daudzi ugunssārti.

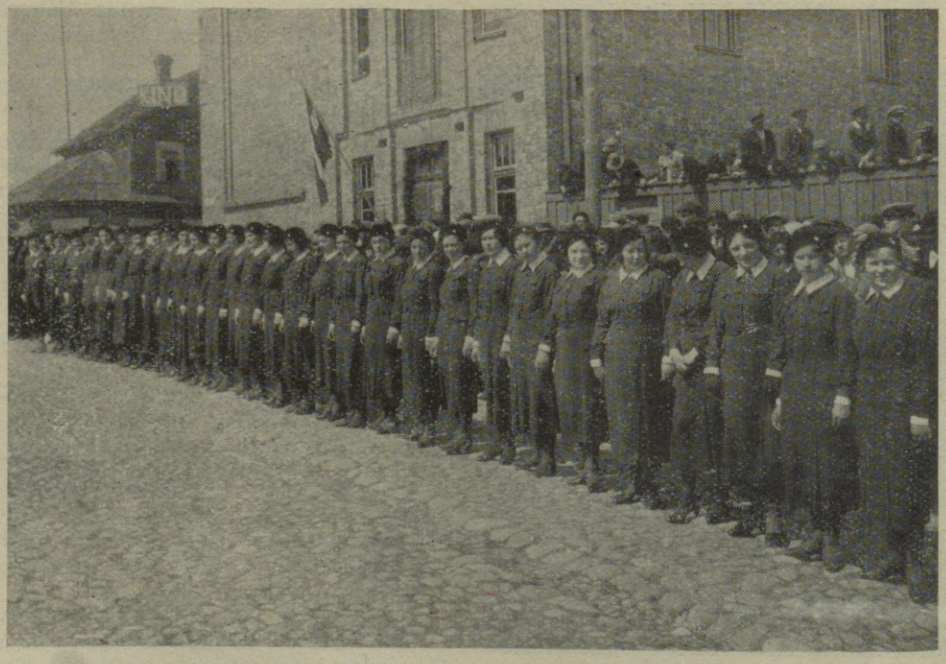
* Puzē tautas vienības svētku diena atrada spilgtu izpaudumu. Nebija mājas, kur neredzētu plīvojam nācionālo karogu. Pievakarē Puzē ieradās iekšlietu viceministra sekretārs K. Kochs un aizsargu bat. kom. Lepše, kuŗus sagaidīja aizsargi, pašvaldības pārstāvji, jaunatne u. c. Puzes b-bas namā „Ausma" notika plašs svētku vakars. To ar uzrunu ievadīja bat. kom. Lepše, bet viceministra sekretārs Kochs nolasīja referātu par 15. maija nozīmi. Svētku dalībnieki ilgi sumināja valsts vadoni un valdību.

3. Ludzas aizsargu pulks.

* Pēc pag. gada 15. maija, kad par pulka komandieri iecelts Ed. Mauriņš, pulka dzīvē sākās jauna rosība. Sarīkota vesela rinda dažādu kursu, priekšlasījumu un koncertu. Sarīkojumu virknē izcilus vietu ieņem svinīgo solījumu akti aizsargu nodaļās. Šādi akti rīkoti: Pasienē — 22. aprīlī, Ludzā — 1. maijā, Zilupē un Briģos — 5. maijā, Nirzā un Zvirgzdienē — 12. maijā, Rundēnos un Šķaunē — 26. maijā. Sarīkojumos sniegti vērtīgi priekšlasījumi par

Ludzas pulka karogs.

Ludzas aizsardzes 15. maija parādē Ludzā.

Jēkabpils pulka karogs.

atjaunotās Latvijas pilsoņu pienākumiem, tāpat atskaņotas mūsu himnas un tautas dziesmas.

* Nautrēnu nodaļas 15 gadu pastāvēšanas svinības notika 19. maijā, Rogovkas bieži apdzīvotā vietā.

Nodaļa dibināta drīz pēc lielinieku izdzīšanas — ar 252 aizsargiem. Nodaļa pastāvēšanas laikā atklājusi un palīdzējusi policijai apcietināt 32 noziedzniekus; 25 gadījumos atklājusi zagtu mantu slēptuves un 23 reizes sniegusi pirmo palīdzību nelaimes gadījumos. Pilsoņu drošībai pieaugot, aizsargi nopietnu vērību piegriezuši sabiedriski-kultūrālās dzīves izkopšanai. Patlaban nodaļai ir koris ar 43 dziedātājiem un sporta un aizsardžu pulciņi. Pirmais nodaļas pr-ks — O. Miurinieks, tagadējais — V. Rezevskis.

Jubilejas parādē Nautrēnu aizsargi braši nosoļoja vairāku tūkstošu skatītāju priekšā. Koncertu sniedza dubultkvartets „Latvija". Svinības tautā atstāja vislabāko iespaidu.

* Kārsavas aizsargi, kopā ar kaŗaspēku un organizācijām, 15. maijā piedalījās gājienā uz Brāļu kapiem, piemiņas plāksnes atklāšanā Kārsavas apvidus atbrīvošanā kritušiem kaŗavīriem un svētku parādē. Vakarā aizsargu aviācijas nod. pr-ks Ed. Alberings sniedza pārskatu par nacionālās valdības sasniegumiem.

4. Jēkabpils pulks.

* Dignājas pagastā 15. maijā svinībās piedalījās Dignājas, Slates un Zasas aizsargu nodaļas un organizācijas. Garīgo aktu izpildīja mācītājs Muižnieks, pēc kam svētku dalībnieki, kopskaitā apm. 1000 personas, devās gājienā uz Gipteranu pamatskolu, kur notika parāde.

Parādi komandēja Zasas aizsargu nodaļas priekšnieks Ladinovs, pieņēma 3. rotas kom. Vaskis.

Noslēgumā notika teatŗa izrāde.

5. Rīgas pulks.

* 15. maija svinībās uz vietām piedalījās visas pulka nodaļas. Aizsargi kopā ar skolu jaunatni, mazpulkiem un organizācijām rīkoja dievkalpojumus un gājienus uz kritušo brīvības cīnītāju at-

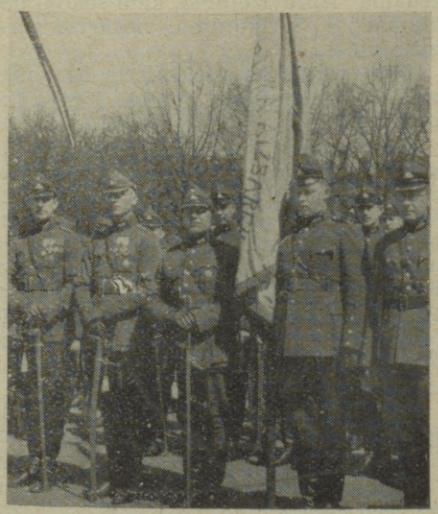
dusas vietām. Lielākas aizsargu un organizāciju parādes notika: Ādažos, Siguldā, Līgatnē, Nītaurē un Mālpilī, kur parādes pieņēma pulka komandieris Legzdiņš. Ogrē, Madlienā, Skrīveros, Jumpravā, Pļaviņās, Ropažos, Suntažos, Koknesē, Lielvārdē, Lēdurgā, Birzgalē, Aizkrauklē, Zaubē, Allažos, Rīgas jūrmalā, Babītē un Rembatē parādes pieņēma bataljonu un rotu komandieri vai nodaļu priekšnieki.

Vakarā notika aizsargu izrīkojumi, lāpu gājieni un kalnos dega ugunssārti.

* Pulks kopīgi ar pulka sporta klubu, laikā no 5. līdz 26. maijam, sarīkoja fiziskās audzināšanas kursus, instruktoru Edastes, Erdmaņa, Lapiņa, Spruksta un Ticmaņa vadībā, apmācību programmā ietverot: ķermeņa vingrinājumus, vieglatlētiku, sporta spēles, tautiskās un aizsargu dejas, un attiecīgus priekšlasījumus un apspriedes, tādā veidā sekmējot pareizu minēto nozaru attīstību uz vietām, kur nav fiziskās audzināšanas instruktoru. Apmācības noturētas 5. maijā — Siguldā, 12. maijā — Skrīveros, 19. maijā — Ogrē un 26. maijā — Kastrānē, piedaloties aizsargu sportistiem, aizsargiem un aizsardzēm no Siguldas, Turaidas, Mores, Nītaures, Vildogas, Ķēču, Kastrānes, Suntažu, Ķeipenes, Mālpils, Ogres, Ādažu, Ikšķiles, Tomes, Meņģeles, Aizkraukles, Lielvārdes, Jumpravas, Skrīveru nodaļām.

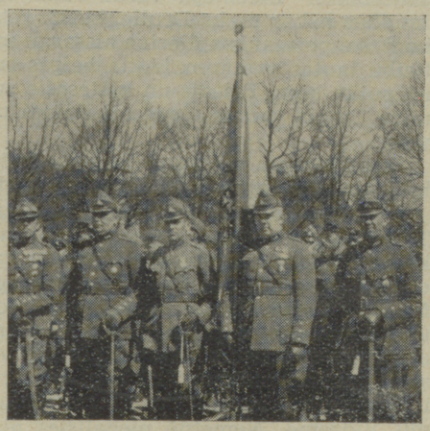
* Tomes aizsardžu pulciņu iesvētīja 22. aprīlī, Tomes baznīcā. Svinīgā aktā piedalījās btl. kom. Vinters un rotas kom. Apinis.

* Lielvārdes aizsardžu pulciņš, atklāts š. g. 6. janv., priekšnieces A. Martinsones vadībā attīstījis rosīgu darbību. Apbraukājot katru saimniecību, trūcīgiem skolēniem savākti Ls 259,—. Pavasarī rīkotos sanitāros kursus beidza 16 aizsardzes un 4 aizsargi. 5. maijā iesvētāmiem jauniešiem aizsardzes pasniedza piemiņas kartiņas ar tautas vadoņa Dr. K. Ulmaņa izteicieniem. Bez kārtējām sanāksmēm notiek referātu vakari, arī aizsardžu mājās. Aizsardzes nolēmušas pieņemt pie sevis vasarā pilsētnieku bērnus.

Rīgas pulka karogs.

6. Aizputes pulks.

Aizputes pulka karogs.

* Pulka komandējošā sastāva apspriedē 1. maijā piedalījās Aizsargu štāba priekšnieks kapt. Zālītis, aizsargu militāro apmācību pārzinis kapt.-ltn. Ķikulis, pulka kom. Tikmanis, viņa palīgs Zvirbulis un 71 persona no komandējošā sastāva.

Kapt. Zālītis referēja par valsts aizsardzību un aizsargu militāro un morālisko audzināšanu. Kapt.-ltn. Ķikulis sniedza pārskatu par aizsargu apmācības programmu laikā no 1. maija līdz 1. novembrim.

Pulka kultūrālās nozares vadītājs Pakalniņš runāja par sabiedriskiem jautājumiem, bet par aizsargu darbību un pienākumiem referēja pulka kom. palīgs Zvirbulis. Sanāksmē pārrunāja un iztirzāja daudzus pulka dzīves jautājumus.

* Sakas un Ulmales aizsargu nodaļas, kopā ar Pāvilostas jūras aizsargu rotu un citām sabiedriskām organizācijām, 15. maiju atzīmēja ar gājienu no Pāvilostas uz Saku. Baznīcā notika svinīgs dievkalpojums. Sekoja aizsargu un aizsardžu parāde. Vakarā bija teātris. Svētkus kuplināja vietējie koŗi.

7. Valkas pulks.

* 15. maija svinībās Alūksnē pie kritušo karavīru pieminekļa pulcējās garnizona karavīri, aizsargi, aizsardzes, vietējās organizācijas un nolika vainagus. Pēc dievkalpojuma pils laukumā notika parāde, piedaloties arī aizsargiem un aizsardzēm.

* Lejasciema aizsargu nodaļas rīkotās 15. maija svinības sākās ar dievkalpojumu baznīcā, kam sekoja parāde pilsētas tirgus laukumā. Vakarā Labdarības b-bas telpās notika svētku akts ar priekšlasījumu un teātri.

* Palsmanē 15. maija svētkus atzīmēja ar 7. rotas un 4. jātnieku vada aizsargu parādi, kuŗu pieņēma btl. kom. Rudzītis. Baznīcā notika svinīgs dievkalpojums, pēc kam nolika vainagu pie kritušo karavīru pieminekļa. Vakarā tautas namā bija kapt. V. Deglava priekšlasījums — Mūsu vēsture un mūsu pienākumi pret atjaunoto valsti. Sekoja priekšnesumi.

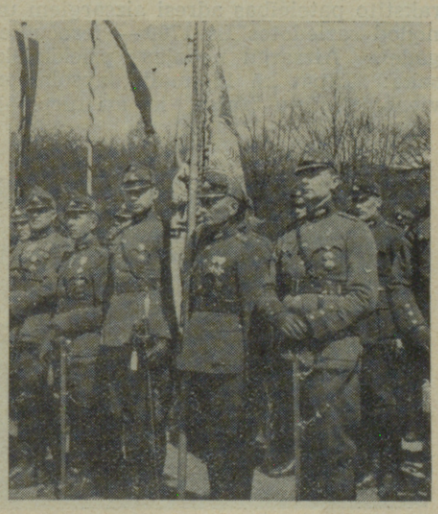
* Aumeisterē 15. maijā aizsargi un sabiedriskās organizācijas pēc svinīgā dievkalpojuma nolika vainagu pie kritušo varoņu piemiņas plāksnes. Tad aizsargi nodeva svinīgo solījumu. Sekoja parāde.

* Gaujienā vienības svētku parādē piedalījās Gaujienas un Zvārtavas aizsargi, aizsardzes un organizācijas. Parādi pieņēma 8. rotas kom. Pētersons. Svētku aktā ģimnazijas zālē kapt. J. Sproģis runāja par tautas vienības nozīmi. Vakarā iededzināja ugunskuru Gaujienas pilskalnā. Svētkos piedalījās ap 1000 dalībnieki.

* Pirmās aizsargu šīgada vieglatlētikas sacīkstēs Valkā sasniegti labi rezultāti. Redzams, ka ziemas sistēmatiskais darbs, kāds darīts rīkojot kursus, ir nesis svētību. Labots aizsargu diska mešanas rekords par 18 cm. To spējis pazīstamais pieccīņnieks Zariņš, sasniedzot 41,92 mtr. Labs arī Zariņa sasniegums šķēpa sviešanā — 56,36 mtr. Atsevišķās sacensībās uzvarēja: 100 mtr. skrējienā — Kalniņš — 12,3 sek., 1000 mtr. skrējienā — Asmanis — 2 min. 55 sek. 3000 mtr. skrējienā — Kalējs — 9 min. 56 sek. 5000 mtr. soļošanā — Liepaskalns — 24 min. 59,1 sek. Lodes grūšanā — Zariņš — 12,70 mtr. Diska mešanā — Zariņš — 41,92 mtr. Šķēpa sviešanā — Zariņš — 56,36 mtr. Augstlēkšanā — Povics — 1,63 mtr. Tāllēkšanā — Zariņš — 6,48 mtr. Kārtslēkšanā — Liepiņš — 2,93 mtr. 400+300+200+100 mtr. stafetes skrējienā — 1. štāba rotas vienība (Kublinieks, Maksims, Kalniņš, Zariņš), sasniedza 2 min. 20 sek.

* 19. maijā Kārķu biedrības nams greznojās zaļumiem un 3 valsts karogiem — par godu zemnieku atdzimšanas un aizsargu svētkiem. Aizsargi, aizsardzes un organizācijas nostājās parādes kārtībā. Viņu vidū aizsargu pulka kom. Briedis, tā palīgs Mednis, apriņķa pašvaldību vecākais Kimerals u. c. Drīz ierodas arī gaidītais Rīgas viesis — iekšlietu viceministrs A. Bērziņš, kuŗa dzimtene ir Kārķi. Pēc pulka komandiera ziņojuma viceministri apsveic pagasta vecākais Ogsts, bet aizsardžu pulciņa priekšniece viceministra kundzei pasniedz rozes.

Aizsargu un organizāciju parādei seko svētku akts biedrības namā. „Nav sen", uzsvēra viceministrs A. Bērziņš, savā plašajā runā, „kad valsts dzīvē mums nebija kopēju mērķu. Nebija tautas

Valkas pulka karogs.

Valmieras pulka karogs.

vienības, par ko brīvības cīnītāji savas dzīvības atdeva tanī varoņu laikmetā, kad kaŗavīrs un zemnieks dalījās maizes riecienā. Politiskās partijas visus ieguvumus iznīcināja. Tauta to saprata. Viņa sauca pēc stipras varas, kas novilktu robežu starp maldīgo un derīgo. Un šo robežu mūsu vadonis novilka 15. maijā. Vadonis atdeva tautai senloloto mērķi — Latvijas valsti. Arī jūs, latvju zemnieki un aizsargi, esat atraduši ceļu zem kājām. Tas, kas ticēs 15. maijam, nekad vairs no šī ceļa nenomaldīsies. Pār mums spīd jaunās Latvijas saule. Un pret tiem, kas šai saulei mēģinās mest priekšā savu ēnu, valdība nebūs nespēcīga un latvju tauta pacietīga. Var nākt ļaudis gan krustiem, gan sirpjiem, — viņiem pašiem būs jāatzīst, ka tie cīņu ir zaudējuši. Tauta pret tiem iet vienota un 15. maija manifestācijā apstiprināja valsts varu, kas stājās darbā pirms gada. Katrs mēs esam loceklis vienā ķēdē, tādēļ atsevišķs loceklis nedrīkst būt vājāks. Nesatricināma lai ir mūsu ticība uz valsti un tās vadoni, kuŗš katru aicinājis kopējā darbā, lai skaista un lepna jaunos laikos paceltos jaunā Latvija!"

Pēc viceministra runas pagasta vecākais nolasa 8 vietējo organizāciju parakstīto pateicības adresi aizsargiem un nodod saziedotos Ls 1700,— ieroču iegādei. Aizsargu nodaļas priekšnieks saka: „Tāpat kā 15. maijā, apsolamies vienotai latvju tautai, ka arī turpmāk sekosim katram pirmajam vadoņa aicinājumam." Ziedotāju vārdā runā biškopības b-bas pr-ks Drulle, bet 3. rotas kom. Ampermanis apliecina aizsargu uzticību tautas vadonim. Akta beigās runā pulka kom. Briedis un klātesošie sumina tautas vadoni, ģenerāli Balodi un viesi.

Zemnieku un aizsargu kopējos svētkus noslēdza apvienoto koŗu koncerts.

* Aizsargu sportistu lielo nometni Trikātā sarīko šogad aizsargu štābs laikā no 16. līdz 25. jūlijam. Nometni vadīs mūsu sporta speciālisti ar aizsargu fiziskās audzināšanas instruktoru Poli un treneri Rinni priekšgalā. Nometnē aizsargus-sportistus iepazīstinās ar visiem sporta veidiem. Trikātas aizsargi ierīkojuši priekšzīmīgāko sporta laukumu Vidzemē. Nometnē piedalīsies aizsargi-sportisti no visiem pulkiem — skaitā 70 cilvēki.

8. Valmieras pulks.

* 1. maijā, Valmieras Latviešu biedrības telpās, notika pulka sporta kluba darbības atklāšana. Kluba priekšnieks H. Traubergs sniedza pārskatu par līdzšinējo darbību pēc apvienošanās ar Valmieras sporta biedrību. Pēc tam izsniedza diplomus 28. aprīļa meža skrējiena uzvarētājiem un jaunie sporta kluba biedri nodeva svinīgo sportistu solījumu. Referātu par Tēvijas mīlestību un sportu nolasīja J. Eisbergs. Sekoja vingrošanas priekšnesumi.

* Naukšēnu nodaļas rīkotos sanitāros kursus vadīja vietējā rajona ārste Bebris. Uz pārbaudījumiem ieradās III. btl. ārsts Bērziņš. Kursus sekmīgi beidza 16 dalībnieki — no tiem 11 aizsardzes un 3 aizsargi.

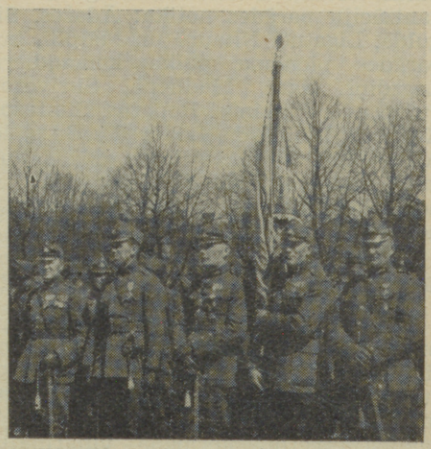
Aizsardzes bija klājušas aizsargu namā tējas galdu.

* Ainažu aizsargu rīkotās 15. maija svinības ievadīja pagasta vecākais J. Feldmanis ar īsu uzrunu, pēc kam aizsargs J. Kronītis referēja par valdības pirmo darba gadu. Sekoja teātŗa izrāde. Tieši pusnaktī apklusa dejas mūzika, un klātesošie atzīmējot vēsturisko brīdi gadu atpakaļ, nodziedāja dziesmu brīvai Latvijai.

* Kokmuižas pils pārpildītā zālē tautas vienības svētkos par 15. maija nozīmi referēja J. Dalderis. Dziedāja aizsargu koris Kļaviņa vadībā.

* 19. maijā Mazsalacas karogotā pilsētā ieradās iekšlietu viceministrs A. Bērziņš, Aizsargu štāba priekšnieks kapt. Zālītis un pulka komandieris Prauliņš. Pēc dievkalpojuma, pie kritušo varoņu pieminekļa, 10. rotas aizsargi nodeva svinīgo solījumu. Tad aizsargi kopā ar pilsētas iedzīvotājiem, 2500 pers. lielā gājienā devās uz jauni ierīkoto pilsētas sporta laukumu. Tur Mazsalacas pilsētas galva Daugulis paziņoja, ka pilsētas valde, atzīdama aizsargu lielos nopelnus valsts atjaunošanas darbā, nodod sporta laukumu aizsargu bezmaksas lietošanā uz 50 gadiem. Iekšlietu viceministrs A. Bērziņš norādīja uz ieguvumiem, kādus devis 15. maijs, un mazsalaciešus aicināja būt uzticīgiem vadoņa ideāliem. Tad viceministrs pieņēma aizsargu parādi. Līdzās aizsargu sporta laukumam iesvētīja vadoņa birzi, kuŗas vidū aizsargi un iedzīvotāji iestādīja tautas vadonim Dr. K. Ulmanim ozolu.

* 27. maijā Mujānos, Izglītības biedrības telpās, notika aizsardžu pulciņa atklāšana. Garīgo aktu izpildīja pulka mācītājs Pavasars. 32 jaunās aizsardzes parakstīja svinīgo solījumu un apvienotais koris nodziedāja vairākas dziesmas. Pulka komandieris Prauliņš runāja par aizsardžu nozīmi.

Madonas pulka karogs.

9. Madonas pulks.

* Galgauskas aizsardžu pulciņš pamatskolas telpās sarīkoja 12. maijā mātes dienu ar garīgo aktu un aizsardžu un skolnieku izpildītām dziesmām. Uzveda tautas dziesmas: „Saulīt tecēj tecēdama" izprovizējumu, kam sekoja deklamācijas. Sarīkojumu noslēdza gaismas bildes.

Zem enerģiskās priekšnieces Brasliņas vadības Galgauskas pulciņš bieži rīko bērnu rītus.

* 15. maija svinības Galgauskā sākās ar aizsargu, aizsardžu un organizāciju gājienu no pamatskolas uz Dziedāšanas biedrības namu. Garīgo aktu izpildīja mācītājs Beckers. Par 15. maija nozīmi valsts dzīvē runāja plkv.-ltn. Plūmanis un pagasta vecākais Drīzulis. Pēc koŗa dziesmām klātesošie noklausījās tautas vadoņa radiorunu. Sekoja teātŗa izrāde un aizsargu lāpu gājiens uz ugunskuru.

* Vietalvā uz 15. maija svētkiem bija pulcējušās Vietalvas, Odzienas un Pērses aizsargu un aizsardžu vienības, mazpulks, sirmā Labdarības biedrība un ap 1500 apmeklētāju.

Pēc svinīgā dievkalpojuma notika parāde, kuŗu pieņēma 6. rotas kom. Kerks.

Cēsu aizsargu pulka jaukts koris.

Cēsu pulka karogs.

Vietalvas aizsargi, kā vienības un pateicības apliecinājumu, savam ilggadējam nodaļas priekšniekam P. Pļavinskim pasniedza zobenu. Izmaksāja aizsargu štāba piešķirto Ls 300,— pabalstu kritušā aizsarga Veidemaņa mātei. Svētku turpinājumā, Labdarības biedrības namā, viesi noklausījās Ministru Prezidenta radiorunu, pēc kam dziedāja aizsargu un aizsardžu koris Dievkociņa vadībā. Lektors P. Norvilis runāja par mūsu tautas gaišajām vienības un vadonības dienām. Sekoja pirmuzvedums „Nakts un rīts", ko bija sagatavojuši autori N. Avens un A. Iksēns.

* Dzelzavā 15. maija svinības ievadīja garīgs akts. Aizsargu nodaļas pr-ks A. Jozeps un skol. R. Vanags referēja par valdības sasniegumiem. Aizsargu, aizsardžu, mazpulka un jaunatnes parādi pieņēma A. Jozeps. Svinības izbeidzās ar Ministru Prezidenta radiorunu.

* Cesvainē 15. maija svētki sākās ar gājienu uz baznīcu. Notika Cesvaines, Virānes, Grašu aizsargu un aizsardžu, skolu un organizāciju parāde, kuŗu pieņēma aizsargu rotas kom. Būmanis. Kapt. Tauriņš runāja par 15. maija ieguvumiem. Svinībās piedalījās ap 2000 personas.

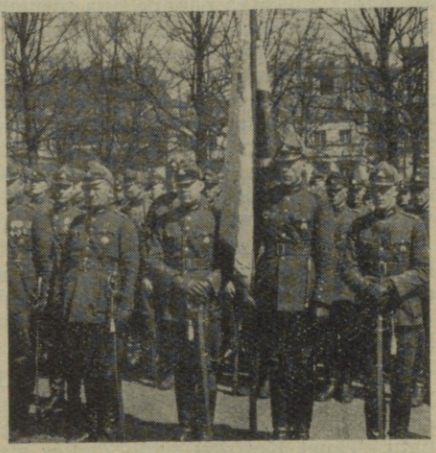
Tukuma pulka karogs.

* Lubejā aizsargi 15. maija svinības atzīmēja ar Vadoņa ozola iestādīšanu Pelnu kalnā. Garīgam aktam sekoja lektora Zeltiņa referāts par valdības pirmo darba gadu.

* Liezerē tautas vienības svētkiem bija ap 1000 dalībnieku. Aizsargi pulcējās biedrības namā, kur tos uzrunāja rotas kom. P. Norvilis. Pēc dievkalpojuma baznīcā kopējais gājiens devās uz kapiem. Svētrunu teica māc. Oliņš, bet aizsardzes nolika ziedus. Vakarā divīziona kom. A. Jozeps runāja par nācionālās valdības darba gadu un sapulcējušies noklausījās tautas vadoņa radiorunu. Dziedāja aizsargu koris A. Steinbrika vadībā.

* Lubānas nodaļa meža dienās iestādīja bērzu birzi un svinīgā aktā to nosauca par 15. maija birzi.

15. maijā aizsargi un aizsardzes, kopā ar pašvaldību, organizācijām un skolu jaunatni, rīkoja gājienu uz baznīcu, kur notika svinīgs dievkalpojums. Lubānas kapsētā pie svētās uguns altāŗa noturēja aizlūgumu kritušiem varoņiem. Vakarā Lauksaimniecības biedrības zālē bija svētku koncerts. Krēslai iestājoties

Ilūkstes pulka karogs.

Aiviekstes krastos iedegās neskaitāmi ugunskuri.

* Vējavas aizsargi 26. maijā rīkoja bazāru un teātŗa izrādi.

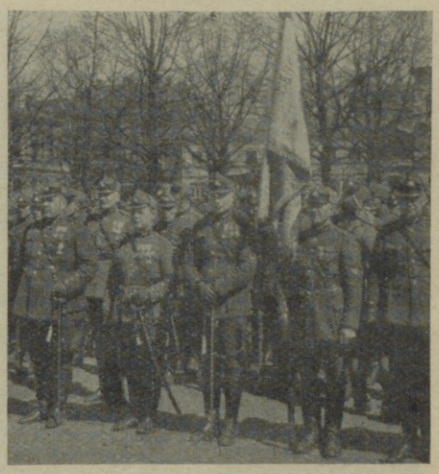
* Dzelzavas nodaļa 25. un 26. maijā aizsargu namā sarīkoja plašas veselības kopšanas dienas, L. Ū. asistentes M. Vīgantes vadībā. Apmeklētāju pirmā dienā bija 145, otrā 257.

No 28. maija līdz 1. jūnijam dzelzaviešu rīkotos sporta kursus vadīja aizsargu štāba instruktors Polis. Ķermeņa vingrošanas techniku pasniedza instr. Grinberga, vieglatlētiku — instr. Dekšenieks.

10. Cēsu pulks.

* Pagājušā gadā pulks Cēsīs ieguva namu Vaļņu ielā 37. Meža dienās Cēsu aizsargi izdaiļoja laukumu nama priekšā. Izveidoja terasi, aiz tās iekārtoja zāļu laukumu ar celiņiem un krāšņuma kokiem. Laukuma vidū būs strūklaka, bet apkārt apstādīja liepu rindu un eglīšu dzīvžogu.

* Cēsīs tautas vienības svētkos piedalījās aizsargu pulka vadība un apkārtējo nodaļu aizsargi. Vienības laukumā

Bauskas pulka karogs.

pie Uzvaras pieminekļa iestādīja divus ozolus — par godu Ministru Prezidentam Dr. K. Ulmanim un aizsargu goda šefam ģenerālim J. Balodim. Pulka vienības pagastos vadīja svinīgos gājienus, noturēja parādes un izrīkojumus, bet vakarā rīkoja lāpu gājienus un dedzināja ugunssārtus.

* 4. maijā Kosā noslēdzās aizsargu sanitārie kursi, kuŗus vadīja aizsargu ārsts Ģibulis. Noslēgumā ieradās pulka kom. palīgs kapt.-ltn. R. Freibergs, pulka vecākais ārsts K. Vanadziņš un citi viesi. Pulka komandieŗa palīgs izteica pateicību par veikto darbu. Sekoja teātŗa izrāde

* Vecpiebalgā 15. maija svinības rīkoja aizsargu nodaļa. Notika dievkalpojums baznīcā un manifestanti apmeklēja tautas atmodas darbinieku atdusas vietas. Pēc Ministru Prezidenta radiorunas aizsargi uzveda „Nameja gredzena" dramatizējumu. Dziedāja aizsargu koris.

* Plašas 15. maija svinības aizsargi rīkoja Jumurdā, Ērgļos, Raunā un citās vietās. Raunā, tumsai iestājoties, 2000 dalībnieku lielais gājiens nonāca senču pils vietā Taniša kalnā, kur 5 ugunskuru gaismā parādījās senās Tālavas virsaitis Tālivaldis ar saviem kaŗa pulkiem, tautas meitām un dēliem.

Kuldīgas pulka karogs.

Liepājas pulka karogs.

11. Tukuma pulks.

* 6. maijā pulka komandieris Kārkliņš bija pulcinājis Tukumā policijas darbiniekus un aizsargu komandējošo sastāvu. Sanākušie iestādīja ap 100 kociņus gar Aizsargu ielu. Kociņi numurēti un saraksts par tiem glabājas pulka štābā. Stādītāji apņēmās rūpēties, lai kociņi arī augtu.

* Šinī pavasarī pulkā notikuši sanitārie kursi Tukumā, Zebrenē un Remtes-Zantes nodaļās. Kursos mācības pasniedza pulka ārsti Apsītis, Bauke, Katlaps un Rudzītis. Kursus beidza 127 personas, no kuŗām 46 aizsargi, 62 aizsardzes un 19 privātas personas.

* Tukuma pilsētas valde iznomājusi aizsargu pulkam zemes gabalu „Pilsdārzā", sporta laukuma ierīkošanai. Pulka topografs Blumbergs patlaban veic laukuma nivelēšanas darbus. Šovasar laukumu nolīdziņās. Paredzēts ierīkot skrejceļus un laukumu kājbumbas spēlei. Līdz šim piemērota sporta laukuma Tukumā nav.

* Tautas vienības svētku tērpā Tukums greznojās jau 14. maija vakarā. 15. maija rītā uz svinībām aicināja zvani un orķestŗu atskaņotie korāļi. Pie aizsargu pulka štāba pulcējās aizsargi, aizsardzes un policija, lai no pilsētas laukuma, kur nostājās karavīri, organizācijas, skolas, gaidas, skauti un vanagi, kopējā gājienā dotos uz brāļu kapiem. Dalībnieku kopskaits ap 5000 cilvēku. Kapos uzrunu teica Tukuma-Talsu kaŗa apriņķa priekšnieks L. k. o. k. pulkv. Muižulis, norādot, lai ikviens, kas zaudējis sentēvu latviskos tikumus, steidzas uz brāļu kapiem — rast pareizo ceļu dzīvē un darbā. Trīsdesmit karogi liecas sveicienam kritušajiem varoņiem. Aizsardzes uz kapu kopiņām nolika puķes.

Brīvības laukumā svētku dievkalpojumu noturēja pulka mācītājs prāvests A. Virbulis. Pulka komandieris Kārkliņš savā uzrunā uzsvēra, ka 15. maijs nenāca pēkšņi, tas sengaidīts tautā.

Pilsētas valdes svinīgā sēdē bija aicināta arī aizsargu pulka un iestāžu vadība. Pilsētas galva Finkenšteins paziņoja, ka pārdēvētas vairākas ielas, starp tām Lazaretes iela par Aizsargu ielu. Vakarā Viesīgās b-bas telpās notika aizsargu izrīkojums. Viesojās Rīgas Mazais teātris ar Ed. Vulfa „Svētki Skangalē". Sajūsmas augstākā pakāpe tika sasniegta īsi pirms pusnakts, kad ap kilometru garais, simtu lāpu, raķešu un bengalisku uguņu apgaismotais gājiens devās uz senču pilskalnu, kur manifestantu vidū mistiski iejāja senie latvju virsaiši — Tālivaldis, Viesturs un Lamekins. Sekojot virsaišu aicinājumam, klātesošie pie uguns sārta nodeva uzticības zvērastu valstij un vadonim.

* 7. jūlijā, aizsargu pulka gada svētku dienā, Tukumā tiek rīkoti dziesmu svētki. Svētkos savu līdzdalību piesolījuši ap 40 koŗi, nevien no tuvējās apkārtnes, bet pat no Liepājas apr.

* Zantes aptiekas nomnieks Arnolds Koffskis izsniedz pulka aizsargiem un aizsardzēm medikamentus ar 20% rabatu. Tāpat Koffskis ziedo Zantes aizsargu nodaļai medikamentus pirmās palīdzības sniegšanai nelaimes gadījumos.

Vienības svētku dalībnieki pie Brīvības pieminekļa Iecavā.

Jelgavas pulka karogs.

* Zebrenes krāj-aizdevu sabiedrība dāvinājusi aizsargu nodaļai nekustamo īpašumu „Krājkase". Nekustami īpašumi jau pieder Remtes un Engures aizsargu nodaļām.

* Aizsargu rīkotos 15. maija svētkus Remtē ievadīja garīgs akts un gājiens. Vakarā notika lektora N. Kleģera priekšlasījums par valdības pirmo darba gadu. Koncertā piedalījās dziedātāja A. Dzirkale, vijolnieks V. Švinka un pianiste Rozenberga.

12. Ilūkstes pulks.

* Visu konfesiju baznīcu zvani iezvanīja 15. maija rītu Ilūkstes apriņķī. Mājas karogotas, daudzas greznotas zaļumu vītnēm.

Vienības svētku rīkošanu uzņēmies aizsargu pulks. Uz svētkiem Vecsalienā, no visiem apriņķa pagastiem 50—60 klm attālumā, plūst tauta, pagastu pašvaldības, skolas un organizācijas ar karogiem. Plkst. 13. ierodas kaŗa ministra ģenerāļa J. Baloža sūtīta delegācija: 10. Aizputes kājn. pulka kom. plkv. Vaivads, plkv.-ltn. Rumba, plkv.-ltn. Zīverts un plkv.-ltn. Vēvers. Viesus sagaida Ilūkstes aizsargu pulka kom. Pubulis.

Svētku dievkalpojumu ievada māc. Dzērve. Dievkalpojumā piedalās māc. Šancbergs un Mežaraups. Profesors Maldonis saka svētrunu. Nodod arķibīskapa sveicienus šī tālā novada latviešiem. Tad iesvēta aizsargiem piešķirto Vecsalienes pili par aizsargu namu un apriņķa pašvaldības dāvāto smago transporta auto. No pareizticīgiem runā māc. Zaļevskis, no vecticībniekiem māc. Ņikiķins.

Pēc tam kaŗa min. ģen. J. Baloža uzdevumā aizsargus, skolu jaunatni un tautu apsveic pulkv. Vaivads. Viņa runu noslēdz valsts himna. Svētku 6000 dalībnieki, dziļi aizkustināti, uzgavilē tautas vadonim un valdībai. Apr. vec. Vepers apsveic aizsargus apr. pašvaldību vārdā. Pašvaldības ir sapratušas aizsargu nozīmi un dāvina transporta auto, kuŗu uz rudeni apņemas apšūt bruņām. Pulka kom. Pubulis pateicas par vērtīgo dāvanu un pulka vārdā solās sargāt vienoto latviešu Latviju.

Pēc tam gar viesiem un pulka vadību parādes gaitā aizsoļo aizsargu bataljons, aizsardzes, ugunsdzēsēji, skolas, organizācijas un vingrotāji. Plkst. 17 paŗio-

tiskas dziesmas izpilda skolēnu koŗi. Tad sākās 300 skolēnu vingrošanas priekšnesumi, kam sekoja 200 aizsargu un aizsardžu izpildītas tautiskās dejas. Šie masu uzvedumi atstāja ļoti lielu iespaidu uz skatītājiem. Svētki noslēdzās ar iespaidīgu lāpu gājienu. Arī visos kalnos, sākot no robežas, iedegās gaiši uguns sārti, sasaukdamies no kalna uz kalnu, par godu vienotai tautai un vadonim.

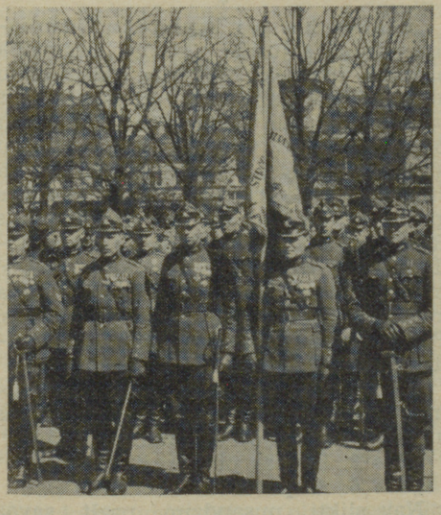
13. Bauskas pulks.

* 13. Bauskas aizsargu pulka komandējošā sastāva apspriedē piedalījās ap 100 personu, kas ir lielākais skaits pulka pastāvēšanas laikā. Sanāksmi vadīja pulka kom. Vērpelis. Aizsargu štāba priekšnieks kapt. Zālītis nolasīja referātu par aizsargu organizācijas darbu mūsu valsts dzīvē. Tad norādījumus sniedza aizsargu štāba militāro apmācību pārzinis kapt.-ltn. Ķikulis. Pārrunāja un nosprauda vasaras apmācību plānu. Līdz šim pulkam nebija sava šaujlaukuma. Tagad tādu ierīko Vecsaules silā, 7 klm. pa šoseju no Bauskas.

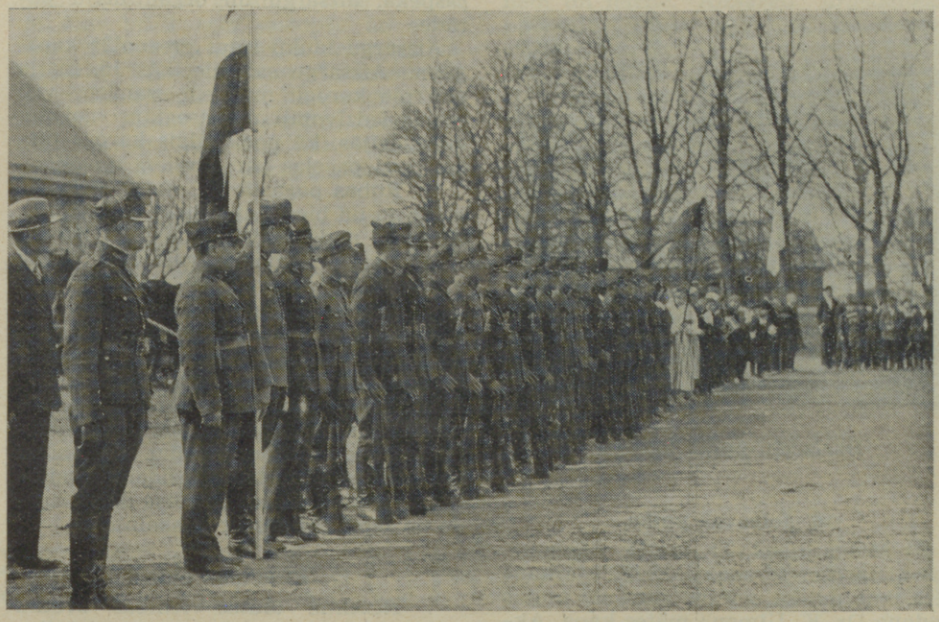
Apspriedes degpunktā izvirzījās aizsargu nama jautājums. Pēc nama iegūšanas tanī remontos jau ieguldīti ap 20.000 lati. Ierīkotas ērtas telpas aizsargu un aizsardžu vajadzībām, apriņķa pārvaldei, iekārtota moderna skatuve u. t. t. Lai paredzēto darba programu reālizētu visā pilnībā, vēl vajadzīgi ap 20.000 ls. Sanāksmes dalībnieki iznesa vienprātīgu lēmumu: 1) aizsargu namam no nodaļu līdzekļiem ziedot ne mazāk par Ls 100,—; 2) nodaļas no brīvām summām 50% iegulda pulka kasē kā rīcības kapitālu un 3) saziņā ar sabiedriskām organizācijām katra nodaļa sarīko vienu izrīkojumu pulkam par labu.

* Pēc apspriedes, vakarā, pulka mītni apskatīja no Rīgas atbraukusē aizsargu štāba augstākā vadība ar iekšlietu viceministri A. Bērziņu priekšgalā. Ieradās arī adm. dep. direktors Anšmits, prokurors Karčevskis, policijas inspektors Ķīselis, Hipotēku bankas direktors Ozoliņš un direktors Grinbergs.

Augstajiem viesiem stādījās priekšā pulka virsnieku saime un pulciņu priekšnieces. Pulka vecākā aizsardze viceministrim pasniedza ziedus.

Rēzeknes pulka karogs.

Jasmuižas aizsargi un mazpulks 15. maija svētkos.

* Nodibinoties pulka sporta klubam, rosīgāka ir kļuvusi sporta dzīve Bauskā. Klubs saviem biedriem dod iespēju nodarboties gandrīz ar visiem sporta veidiem.

26. maijā klubs sarīkoja plašus vingrošanas un sporta svētkus, kuŗos piedalījās arī skolu jaunatne. Klubā skaitās 98 biedri. Kluba futbola komanda piedalās aizsargu pulku un Zemgales apgabala meistarizcīņās.

* Bauskā vienības svētku manifestācijā ņēma dalību ap 3000 personas. Vakarā svinīgo izrādi sniedza pulka drāmatiskā trupa, režisora K. Grinberga vadībā. Aizsargu nams un citas celtnes naktī bija krāšņi illūminētas. Plkst. 12,30, stundā, kad dzima jaunā Latvija, uz pilskalnu devās lāpu gājiens.

* Tautas vienības svētkos pulks parādi nerīkoja, lai neatvilktu aizsargus no savām vienībām pagastos, kur aizsargi vadīja patriotiskus gājienus, svinīgus aktus un sarīkojumus. Bauskas apriņķī nebija tāda pagasta, kur aizsargi 15. maija svinībās nebūtu piedalījušies.

15. Liepājas pulks.

* Vienības svētkus Liepājā ievadīja svinīga pilsētas valdes sēde. Atzīmējot 15. maija lielos ieguvumus, pilsētas valde ziedoja aizsargu pulkam lidmašīnas iegādei Ls 2000,—, bet pilsētas pašvaldības darbinieku biedrības biedri un skolotāji — Ls 4000,—. Aizsargi piedalījās kopējā parādē un svētku pārējā daļā.

* 11. maijā Vecpils aizsargi, pašvaldības darbinieki un mazpulka dalībnieki ieradās Pilskalna kapos, kuŗus uzkopa, izrokot celiņus un aptaisot jaunu žogu. Apkopa arī bijušā ilggadīgā Vecpils aizsargu nodaļas pr-ka Jāņa Rukera kapu.

14. maijā Vecpils aizsargi, sava pr-ka A. Kalniņa un mežziņa Milgrāva vadībā, kopīgi ar skolu uzkopa Stroķu kapus.

* Tautas vienības svētku plašās svinības ar aizsargu un organizāciju parādēm notika Priekulē, Durbē, Rucavā, Grobiņā, Pāvilostā, Alšvangā un citur. Vakarā sevišķi krāšņi bija illūminēta Lietuvas pierobeža. Milzīgi sārti dega Induļa un Arijas kalnos Embutē.

* Priekulē aizsargu parādi tirgus laukumā pieņēma III. btl. kom. Ģibietis, bet komandēja 7. rotas kom. Krampis.

* Vērgaļu un Ziemupes aizsargu parādi pieņēma btl. kom. Zemītis.

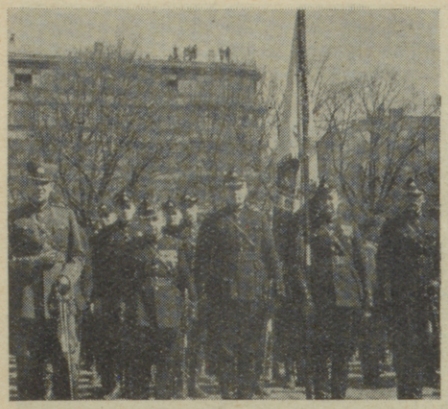
* Nīcā aizsargu un skolas rīkotās 15. maija svinības sākās ar dievkalpojumu baznīcā. Pamatskolas telpās aizsargu nodaļas priekšnieks Tupesis nolasīja nācionālās valdības darbības pārskatu.

* Rucavā 15. maijā pēc dievkalpojuma, pie baznīcas, notika aizsargu parāde, kuŗā piedalījās arī skolu audzēkņi, robežsargi un aizsargi-jātnieki. Parādi pieņēma btl. kom. Eikerts. Pēc parādes ap 4000 manifestantu devās uz kapiem, kur atklāja pieminekli Latvijas brīvības cīņās kritušam Jānim Bielim. Pieminekli atklāja Liepājas apriņķa lauku pašvaldību vecākais Lics, iesvētīja māc. Kamols. Rucavas pagasta vecākais Vamzis nolika vainagu.

Vakarā notika mākslinieka Brastiņa priekšlasījums un operdziedātājas Lambertes un vijolnieka Ozoliņa koncerts.

Daugavpils pulka karogs.

Dzelzceļu pulka karogs.

16. Jelgavas pulks.

* Mātes dienā, 11. maijā, Bērzmuižas aizsardzes ieradās Bērzmuižas kapsētā, kur notika svinīgs akts pie tautas vadoņa Dr. K. Ulmaņa mātes kapa. Aktu ievadīja dziesma. Smiltājā dusošo sirsnīgos vārdos cildināja teoloģijas kandidāte Ozoliņa. No tāluma ieradušās Jelgavas un Dzelzceļu aizsardzes un Rīgas, Jelgavas, Liepājas sieviešu organizāciju pārstāves nolika vaiņagus un ziedus. Tautas vadoņa ģimenes kapu laukumā iestādīja 2 sēru vīksnas.

* Jelgavā tautas vienības svētkos aizsargi pulcējās Nikolaja baznīcā. Hercoga Jēkaba laukumā notika kopēja kaŗaspēka, aizsargu un organizāciju parāde.

Aizsargu lauku sētas greznojās karogiem. Aizsargu saimniecībās 15. maija rītā pie karogu mastiem sanāca visi mājas iedzīvotāji un atsegtām galvām noraudzījās, kā nacionālais karogs pirmo reizi paceļas pār dārziem un ēkām.

* Rubas pagastā 15. maiju atzīmēja aizsargu un biedrību gājiens uz baznīcu. Aizsargu nodaļas priekšnieks Ž. Oša referēja par nacionālās valdības pirmo darba gadu.

* Tērvetē tautas vienības svētku atklāšanas akts notika Tērvetes pilskalnā. Aizsargu btl. kom. Upenieks pieņēma vietējo aizsargu un aizsardžu parādi. Pilskalnā pacēla valsts karogu. Vakarā sanātorijas zālē, pēc iekšlietu ministrijas lektora referāta, svinību dalībnieki noklausījās Ministru Prezidenta radiorunu. Sekoja filmas „Tautas dēls" izrāde un lāpu gājiens uz pilskalnu.

17. Rēzeknes pulks.

* Rēzeknē tautas vienības svētku priekšvakarā aizsargi un organizācijas pie Latgales atbrīvošanas pieminekļa iestādīja 64 liepas. Notika kopējs gājiens uz brāļu kapiem. 15. maijā aizsargi piedalījās parādē, bet vakarā, kopā ar skautiem un ugunsdzēsējiem, rīkoja gājienu uz Rēzeknes veco pilskalnu.

* Lielas svinības pulka aizsargiem bija Latgales atbrīvošanas svētki Rēzeknē 29. un 30. maijā. Svētkos ieradās Ministru Prezidents Dr. K. Ulmanis, kaŗa ministrs ģenerālis J. Balodis, valdības

Aizsargu aviācija 15. maija parādē.

locekļi un armijas un aizsargu vadība. Sagaidot augstos viesus, aizsardzes Ministru Prezidentam un kaŗa ministrim pasniedza ziedus. Parādē blakus kaŗaspēka daļām, soļoja arī visu Latgales aizsargu pulku rotas ar karogiem.

18. Daugavpils pulks.

* Līvānos 15. maijā aizsargu un organizāciju kopējo parādi komandēja Līvānu pilsētas aizsargu nodaļas priekšnieks Boginskis, pieņēma pilsētas galva Zvanītājs. Svinībās piedalījās ap 4000 personu. Aizsargu mācītājs K. Briedis referēja par valdības darbību.

Čiv-čiv.

Pēc gada atkal Rīgā

(Aizsarga piezīmes.)

Rīga... Svētlaimīgas trīsas pārņem zemes arāju visattālākā Latvijas stūrītī, dzirdot metropoles vārdu — tā kopš vēsturiskās 15. maija dienas kļuvusi ikvienam tuva un mīļa. Nav vairs plaisas starp laukiem un pilsētu, ir vienota tauta, viena saimnieka vadīta un aplaimota. Pirms gada turpu traucās zemes arāji, pametis steigā arklu tīrumā un paķēris šauteni. Rūpju pilns bija viņa saulē nodegušais vaigs, nemiera pilnā sirds alka, lai jo ātrāki piepildītos sengaidītās ilgas, darbā norūdītās rokas ilgojās tvert dzelzs slotu, lai jo pamatīgāki izmēstu gadiem ilgi pielūžņāto pagalmu.. Tad aizsargi devās uz Rīgu, klausot trauksmes pavēlei.

Šoreiz brauca aicināti jau laikus, kā ielūgti godībās. Nozīmētās reprezentācijas rotas dalībnieki posās uz svinībām, vēsturisko notikumu gada atceri, tautas vienības svētkiem. Mājās palikušie gatavoja svinības uz vietām, visur valdīja rosība un prieks. Augstākos kalnos krāva sārtus, kas spoži liesmoja ziedoņa naktī, pulcinādami ap sevi tautu. Tautas vienības svētki ielīksmoja visus.

*

Vagonā visu nakti valda pacilāts gara stāvoklis. Reti kāds, gaŗāku zemes ceļu dienā mērojis, snauž, brīžiem pamozdamies un klausīdamies biedru čalās. Vispārējs sarunu temats — pērnā gada sardzes dienests Rīgā. Katram savi piedzīvojumi, savi iespaidi, varbūt jau simtām reižu stāstīti gada laikā. Bet šeit atkal sastapušies veci „cīņas biedri", kaut arī cīņas nekādas nav bijušas.

„Stāvam mēs Rīgas prefektūrā," stāsta kāds, „te vienu joni ieved vairākus glīti ģērbušos kungus... Oktobri lai galvā! Stāstīja, kādi — tur redzami strādnieku vadoņi..."

„Nu, visi jau nestaigās pastalās, kā tu savā tīrumā!"

„Lai jo," nerimstas stāstītājs, „tomēr tos biju iedomājies citādus..." Smiekli un jautrība. Pa starpām uzlaiž maršus jūŗnieku orķestris. Nemanot jau Rīga klāt. — Mūs viesmīlīgi uzņem savās kazarmās armijas pulki un pēc brīža laipni aicina brokastīs.

*

Paēduši garšīgas pusdienas, dodamies uz parādes mēģinājumu. Pēc aizsargu štāba rūpīgi izstrādāta plāna, jau laikus novietojamies norādītā vietā pie Aizsargu nama. Šeit ierodas visu aizsargu pulku reprezentācijas rotas. Kas bijuši Zviedrijas kaŗaļa sagaidīšanai Rīgā 1929. gadā, tie salīdzina toreizējo skatu ar tagadējo. Arī toreiz bijis ko redzēt. Tomēr patreizējais pārspēj visu. Klāt nākušas jaunas aizsargu vienības — dzelzsceļnieki, un aviācija. Ikviena aizsarga sirdī iezogas lepnums.

— Mēs esam stipri auguši pa šiem gadiem.

— Mums pašiem sava aviācija.

— Mēs varam cienīgi sevi parādīt Rīgai.

Un tiešām, ir prieks skatīt garo aizsargu pulku rindu. Pāri ielai, otrā pusē, kurzemniekiem stāv pretim latgalieši, visi vienādi, visi vienas vienotas tautas sargi. Glīti apģērbti, rūpīgi spodrinātiem zābakiem, biksām pat vīles gludinātas... Mūs grib rādīt Rīgai un mēs tai gribam arī sevi parādīt!

*

„Skaties, kas par kaŗaspēku," dzirdama pilsoņu sajūsma. Mums uzsmaida armijas virsnieki, kaŗavīri, zibsnošām acīm pavada daža laba zeltene. Ir bijis vērts mērot tālo ceļa gabalu, pavadīt bezmiega nakti vilcienā. Rīgas pilsoņu atzinība mums ne tikdaudz glaimo, kā stiprina pārliecību par tautas vienības garu. Jo, cik tad vēl sen atpakaļ mūs Rīgā maz kas pazina. Mēs bijām izklaidēti savos tīrumos, savās lauku sētās, mūs varbūt dažs labs domās sevī tēloja kā vīzēs tērptus seno laiku partizāņus. Par mums nicinoši ņirgājās stulba naida sakūdītie siseņi.

Uz trotuāŗa nostājies pusaudzis jūsmīgi klāsta savam biedrim, pamezdams ar roku gaŗāmejošām aizsargu rotām:

„Tas 3. Ludzas pulks..."

„Tas 6. Aizputes..."

Nav slikti pusaudzim pazīt savas valsts novadus un ģeografiju, un vēl jo

labāk, ja viņš jau pēc uzpleču numerācijas pazīst aizsargu pulkus. Tas vairs neskries apkārt sarkanā kakla saitē un izaugs kārtīgs pilsonis. Viņš jau tagad jūt tautas spēku un tic tās varenībai.

Par visu paldies Rīgai un Rīgas pilsoņiem!

*

Tautas vienības svētku parāde atstāj grandiozu un paliekamu iespaidu. Šeit reprezentētas visas ieroču šķiras. No laukiem iebraukušo aizsargu uzmanību pievelk techniskās karaspēka daļas, bruņumašīnas, artilerija un tālo ceļa gabalu pārvarējušais Jātnieku pulks brašos zirgos. Ir ko redzēt, būs ko mājniekiem pastāstīt. — Garām aizsargu rindām paiet Valsts Prezidents ar pavadoņiem, mūsu tautas un armijas vadoņiem. Viņi paiet garām jo tuvu — tuvu, un šinī brīdī acis sastopās ar acīm. Mūs visus acīm sveicina valsts galva, vadonis, brīvības cīņu virspavēlnieks ģenerālis Balodis un kaujas ģenerālis Berķis. Mēs viņus skatām vaigā un mūsu priekšā tie izaug lieli, kādus tos nesam savās sirdīs un pateicības pilnās atmiņās.

Kas šo parādi redzējis un vēl jo vairāk, tanī piedalījies, tam grūti nav mirt. Jo tāda sajūsma pārņēmusi mūs visus.

*

Aizkustinoša ir tautas vadoņa ierašanās pie aizsargiem pēc parādes sporta laukumā. Tā nav vairs parāde, te vadonis viesojas aizsargu saimē, kuŗa to apņem un ielenc. Aizsargu priekšnieka, pulkveža Praula sagaidīts, vadonis apstaigā aizsargu rindas un sasveicinās ar tiem. Dziļa ir pēc sirsnības un satura aizsargu priekšnieka uzruna, kuŗā tas pastrīpo aizsargu gatavību vienmēr sekot vadonim. Un kad vadonis teic aizsargiem vienkāršus un aizkustinošus pateicības vārdus, — visi jūt stiprās saites, kas vienojušas un vienos aizsargus ar vadoni un valdību.

Aiz vadoņa — ģenerālis Balodis, viceministrs Bērziņš. Aust atmiņā nemirstībai nodotais 16. maija rīts, kur uz bildes viņš redzams sēžam pie loga... Tālāk ģenerālis Berķis.

Aizsargi ilgi sumina šos vīrus, kas nesuši polītiskās cīņās novārdzinātai latvju tautai gaišo 16. maija rītu.

BIBLIOGRAFIJA UN MĀKSLA

„Latviešu konversācijas vārdnīca". 11. sējums.

Ja arī nebūtu iznākuši iepriekšējie 10 sējumi, tad jau ar 11. sējumu vien A. Gulbis ierakstījis zelta burtiem savu vārdu latvju izcilāko kultūras darbinieku sarakstā. Šai sējumā rūpīgi izsijātas, sakopotas visas iespējamās ziņas par mūsu valsti. Katrai mūsu valsts dzīves nozarei atrasts īss, bet kodolīgs raksts, pie kam daži raksti jau var tikt uzskatīti kā monografijas, jo viņos sastopams izcilus daudzums datu un plašāku aprindu lietošanai pilnīgi izsmelta apskatāmā viela.

„Latviešu konversācijas vārdnīca" pelnījusi par mūsu nacionālās kultūras lepnumu. Tā ir grāmata, kuŗa nedrīkstētu trūkt nevienā skolā, bibliotēkā un patiesībā ikviena intelligenta grāmatu plauktā. R. Osis.

„Latviešu literātūras vēsture". Virsredaktors prof. Dr. phil. h. c. Ludis Bērziņš. Redaktori: Kārlis Egle, priv.-doc. Kārlis Kārkliņš, Zenta Mauriņa. Izdevusi „Literātūra".

Jau redaktoru un virsredaktora vārdi mums garantē rūpīgu un pārbaudītu darbu, bet ar to iepazīstoties tuvāki, šim darbam jādod vislielākā atzinība. „Literātūras" izdevniecībā iznākošā „Latviešu literātūras vēsture" ir nevien literātūras vēsture šaurākā nozīmē, bet tā ir grāmata, kuŗa paveŗ ceļu nopietnām studijām un dod plašu un dziļu skatu mūsu literātūrā un garīgā bagātībā. Ļoti iepriecinoši, ka vēsture sarakstīta populārā veidā, pie tam uztverot savu zinātnisko vērtību, tā ka viņa pieietama katram, kam rūp iepazīties ar latviešu literātūru, tās attīstību un viņas bagātībām. Vēstures apskatāmais laiks un viela sadalīta atsevišķos ciklos, pie kam līdz šim parādījušies raksti uzrakstīti no mūsu atzītiem, izcilākiem, rakstniekiem un savas nozares autoritātēm.

Jau iznākušas divas daļas (7 burtnīcas), kuŗās vispusīgi un plaši apskatīta tālā senatne un latviešu rakstniecība līdz tautiskam laikmetam, pie kam ievadā, sniegti raksti par literātūras būtību, nozīmi, zinātni un līdz šim iznākušām literātūras vēsturēm (rūpīgi sastādīts K. Egles pielikums).

I daļā sevišķi jāatzīmē Dr. phil. L. Bērziņa plašā monografija „Latviešu tautas dziesmas".

„Latviešu literātūras vēsture" glīti izdota un saturu kuplina labas illūstrācijas tekstā un uz atsevišķām lapām.

Kā plašs un vispusīgs darbs ar kuplu informāciju, rūpīgi rediģētos pielikumos, „Latviešu literātūras vēsture" nepieciešama ikvienam intelligentam cilvēkam, uz ko griežam mūsu aizsargu saimes vērību, vēl jo vairāk tamdēļ, ka šo kapitālo darbu var iegādāties pakāpeniski, abonēšanas ceļā. **R. Osis.**

Elza Stērste — **Mezgloti pavedieni.** Dzejas. Izdevis A. Gulbis.

„...Ar pērļu virkni kaklā
Tur ķēniņiene nāk;
Un Dievs tai grēkus piedod
Un vieglus spārnus iedod,
Lai lidot viņa sāk."

E. Stērste ar savu jaunāko dzeju krājumu nāk pie mums kā ķēniņiene un viņas grēki, ja tādi arī kādreiz agrāk no bargiem kritiķiem saskatīti, tiešām no Dieva piedoti. Dzejnieces „Mezglotie pavedieni" īsti viegliem un liegiem spārniem ielido mūsu dzejas pagalmā un viz tur kā rūpīgi noslīpētu pērļu virkne.

E. Stērstei ir īpatns lakonisks un smalks izteiksmes veids. Arī viņas ironija, ja kur pavīd, tad tikai kā pārslīdoša ēna. Būdama dziļa un tanī pat

Illūminētā galvas pilsēta tautas vienības svētkos.

Vienības svētku manifestantes tautiskos tērpos.

reizē klasiski vienkārša savā izteiksmē, E. Stērstes dzeja sniedz lasītājam daudz jauku gleznu un rūpīgi izsijātus nopietnu pārdomu graudus. E. Stērste mums rāda, ka ar jauno dzeju krājumu nav apsīcis viņas meklētājas gars, kas „... sevī urbjās dziļš un kvēls, kā svīrēm smagi ceļ un gremdē; caur sirdi viegli iet ik tēls, sirds vainas sit un vainas remdē." Sirds vainas un sāpes mēs jūtam dzejnieces liegu skumju cauraustās dzejās, kuŗām kā dzīvinošs balzāms ir tās pašas sirds klusais mierinājums.

Dziļi nopietnā un sirds izteiksmē bagātā dzejniece savu dzeju krājumu „Mezglotos pavedienus" mums dāvājusi sava talanta briedumā, un mēs dibināti gaidīsim nākošo krājumu, jo E. Stērste „... ar dzeju savijusi dzīvi kā liepu rūktiem apiņiem".

Atzīmējams krājuma glītais iespieduma iekārtojums. **R. Osis.**

Antons Svaråns. — **Latgales sasniegumi** Latvijas valsts laikā. Pagalma izdevums.

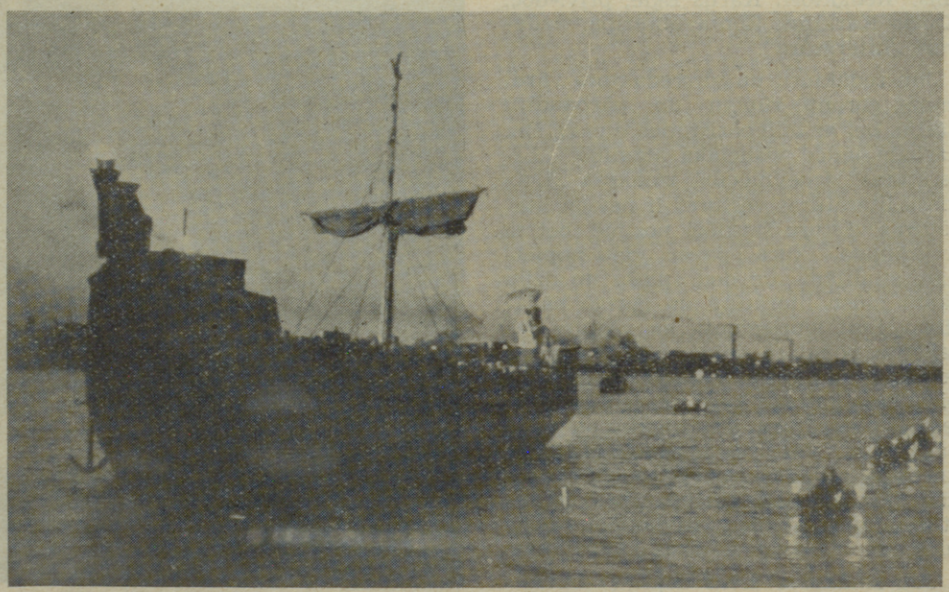
Īsi un koncentrēti, autors divi nodaļās apskata Latvijas apvienošanas gaitu un vēsturisko Rēzeknes kongresu — kuŗš pieņēma apvienošanās rezolūciju — kā arī Latgales atbrīvošanu un 15. maija ietekmi Latgales latvju tuvināšanā. Trešā nodaļa veltīta Latgales sasniegumiem Latvijas valsts laikā, un uzmanīgam lasītājam paveŗas lielais darbs, kas padarīts piecpadsmit gados dažādās nozarēs. Mēs redzam, ka Latgales latvis paplašinājis savas īpašuma tiesības uz zemi, pārgājis no šņoru zemes viensētās, palielinājis savu turību, apbūvējies, pavairojis sējumu platību, izveidojis plašu sabiedrisku pasākumu tīklu lauksaimniecībā un devis valstij prāvus ienākumus ar savu ražoto mantu eksportu. Tīkamu ainu rāda vispārējās labklājības pieaugšana un, līdz ar to, latvietības iespaida pieaugums pilsētās. Valsts ar lielu gādību rūpējusies par satiksmes ērtībām, slimnīcām, skolām un strauji ir pieaudzis izglītoto tautiešu skaits Latgalē. Grāmatas apskatā nav aizmirsti teātris, māksla un sabiedriskā dzīve, un arī šeit mēs vērojam acīmredzamu uzplaukumu.

Sevišķi spēcīga izteiksmē ceturtā nodaļa — Tautas vienības izjūta. Autors dibināti aizrāda, ka nepietiek ar gudrību vien. Vajaga pārvarēt remdenību, vajaga dedzīgam būt, jo tikai savējais un latviskais mūs vienojis, vieno un vienos arī turpmāk, jo mums visiem ir viens latvieša gods. Un mums ir vēl viens, kas vieno tautu — mums ir vadonis.

Grāmata ieteicama katram, kas grib dziļāki ieskatīties Latgales un, līdz ar to, arī mūsu valsts sasniegumos, jo grāmata neapšaubāmi pierāda, ka tikai darbs — mūsu pašu darbs — mūs ceļ un vieno. **F. E.**

„Burtnieks" 1935. g. Nr. 4 (sk. „Aizsarga" 1935. g. Nr. 4).

Prof. R. Vipera — **Dzimtbūšanas izcelšanās un attīstība Vidzemē.** Autors noteikti uzsveŗ, ka slavenā Sigismunda II Augusta brīvības resp. privilēģiju grāmata, kas dāvāta 1561. gada 26. novembrī, patiesībā nekad nav izdota, un tāpēc arī muižnieki nekad nav varējuši uzrādīt orīģiānltekstu. Kopijas, kas nonākušas līdz mūsu dienām, ir sanāksmes protokols, kuŗā bruņniecība nolasīja savu lūgumu pēc tiesībām. Šai sanāksmē Sigismunds II pieņēmis lūgumu un solījis to ievērot, bet parakstījis viņš to nav nekad. Šai „privilēģiju grāmatai" ir liela nozīme. Tā rāda tā laika stāvokli uz laukiem un muižnieku vēlēšanās. Zemnieki tanī nosaukti par muižniecības zemniekiem; muižnieki tos uzskata par privātīpašumu un prasa monopoltiesības uz zemnieka darbu un tiesības spriest par zemniekiem tiesu. Bet muižnieku privilēģijām draudēja pienākt gals Polijas karaļa Stefana Batorija valdīšanas laikā. Šim valdniekam bijusi padomā kāda agrāra reforma. Viņa komisārs Rīgā muižniekiem norādīja uz spaidiem, kādi gulstas uz tautu un kādu pasaulē nekur neesmot, pat pie pagāniem un barbariem nē. Pēc Stefana Batorija nāves muižnieki rūpējās, lai neatkārtotos uzbrukumi viņu priviļēģijām, un tamdēļ muižniekiem radās doma sastādīt Vidzemes likumu krājumu — „Lievländisches Landrecht". Tanī tad arī verdzības ideja pirmo reizi izteikta likuma pantos. Kurzemes hercogistes likumos verga un zemnieka vārdi kļuvuši sinonimi. Zviedru varas laiks iekrita mūsu zemniekiem nelabvēlīgā periodā. Zviedrijā, kur nepazina dzimtbūšanu un kur Dalekareišas zemnieki varēja sniegt karalim roku un uzrunāt ar „tu", pret karalisko varu tanī laikā cīnījās aristokratija. Karalienes Kristīnes un Kārļa XI mazgadības laikā aristokratijas iespaidotā pavaldonība piešķīra Vidzemes muižniecībai vienu pēc otras jau-

Senču kuģis.

nas privilēģijas. Vienīgā reforma, ko zviedru valdība izdarīja Vidzemē, bija tiesu reforma. Lai gan reformas principiālā nozīme bija milzīga, tomēr muižnieku uzstāšanās un rīcība panāca to, ka likums muižniecībai kļuva nekaitīgs. Beidzot muižniecība panāca, ka zviedru valdība apstiprināja muižniecībai tiesības kārtot savus maksājumus nevis naudā, bet ar dzīvu darba spēku un 1671. g. tā saucamos „Lievl. Landesordnungen". Apskatot tuvāki šo noteikumu izcelšanos, autors norāda, kā šis muižniecības kauna darbs radies, kā notikusi uzurpācija un ka ar šo „likumu" tiek pārkāpts likums. Likums atļāva muižniekiem savus parādus un saistības novelt uz zemniekiem. Tos uzskata kā tirgus preci un ar tiem kārto muižniecība savas naudas lietas. Dzimtbūšana bija kļuvusi par verdzību, nonākot pie tās tiesību pārkāpšanas ceļā un dzimtbūšana sasniedza savu kulmināciju XVII gadsimta beigās, taisni zviedru valdības laikmetā.

Citētais profesora R. Vipera raksts modina lielu interesi un dod daudzinātiem „zviedru laikiem" citu apgaismojumu. Ievērības cienīgi arī autora drošie slēdzieni. Autora darbs dod arī zināmus norādījumus, ka mūsu vēsturē vēl plašs darba lauks nopietnam un objektīvam zinātniekam.

Voldemārs Lūsis — **Pa Eiropas džungļiem.** Izdevis A. Gulbis.

Saistošā veidā autors atstāsta dēkas un piedzīvojumus, kādi jāpieredz ceļotājam, ja tas ceļo ar visplašāk izplatīto noguldījumu grāmatiņu — ar tukšu kabatu. Īsās, bet labi tvertās un raksturīgās ainās mēs redzam, kā visām grūtībām pāri tiek atjautīga un droša rīcība. Izstaigājis krustām šķērsām mūsu pasaules daļas „džungļus", autors uzsveŗ, ka nav jaukāk nekur pasaulē, kā dzimtenē.

Grāmata būs labs laika kavēklis dēku aprakstu mīlētājiem, bet ticamā un labā stāstījuma dēļ, to var pārlasīt ikkatrs. Tekstu diezgan uzskatāmi papildina R. Kasparsona illūstrācijas.

Kārtības sargi parādes gājienā š. g. 15. maijā.

E. Blanks.

LATVIJA PAGĀJUŠĀ MĒNESĪ

I. Tautas vienības svētki.

Ziedoņa mēnesi šogad ar pilnu tiesību varēja dēvēt arī par spožu svētku mēnesi, jo divus lielus svētkus mēs esam nosvinējuši: 15. maijā tautas vienības svētkus un 30. maijā Latgales atbrīvošanas piecpadsmit gadu atceres svētkus. Sāksim ar pirmajiem.

Ja latvju zemē aprīļa mēnesī vēl bija kāds skeptiķis, kas šaubījās un kratīja galvu, tad maija beigās arī tam vajadzēja nākt pie atziņas, cik stipri pamati ir atjaunotai Latvijai, un cik liela autoritāte ir tās valdībai. Šo atziņu vienprātīgi guvuši arī tie daudzie ārzemju preses pārstāvji, kas bija še ieradušies, lai savām acīm pārliecinātos par mūsu lielākiem svētkiem un par mūsu darba sekmēm. Arī viņi bija pārsteigti redzot latviešu vienoto tautu, kas dziļā apgarotībā sumināja savu vadoni un valdību.

Vienības laukums vēl nekad nebija redzējis tik impozantu armijas un aizsargu parādi, kā 15. maija svētkos. Tā bija nevien lielākā un spožākā militārā parāde Latvijas vēsturē, bet arī visās Baltijas valstīs. Latviešu patriotu sirdis priecājās redzot vienkopus tik labi disciplinētus un apmācītus Tēvijas sargu pulkus, kas apbūra ar savu brašumu. Un pat militārie speciālisti nevarēja beigt cildināt mūsu brašos aizsargus, kas līdzinoties regulārās armijas daļām. Noskatoties šajā parādē 15. maija svētkos, mēs sapratām, kadēļ mūsu kaŗavīri un aizsargi tautas vadoņu pavēlei klausot gadu atpakaļ tik spīdoši veica savu lielo vēsturisko darbu. Tautas vienības svētkos tādēļ arī mūsu armija, aizsargi un kārtības sargi saņēma pelnīto pateicību un atzinību, mīlestību un apbrīnošanu. Un tās vienlīdz bagāti nāca, kā no tautas vadoņiem un nacionālās valdības, tā no tautas.

15. maija svētku spontānām patriotisma uzplūdu vilnis bija tik liels, vienots un nacionālā sajūsmā apgarots, ka tas mūs no jauna var vēl vairāk stiprināt mūsu ticībā un paļāvībā.

Vai kaut kad vēl agrāk zem Latvijas sarkanbaltsarkanā karoga ir pulcējušies tik dažādu aprindu latvju dēli? Un vai tik lielam pulkam ir bijusi viena doma un viens nodoms, kuŗa vārdā viņi pulcējušies? Nē — 15. maijā tas notika Latvijā pirmo reizi, un vienīgi mūsu tautas vadonis, augsti godāts Ministru Prezidents Dr. K. Ulmanis varēja apvienot tautu zem latviešu karoga un latviešu centienu vārdā. Mēs bijām zuduši, un raugi — mēs esam atdzimuši, mēs bijām pazaudējuši ticību sev un mūsu lietai — viņš to mums atkal iededzināja jaunās spožās liesmās. Mēs bijām auksti, un viņš mūsu sirdis saviļņoja, deva tām jaunu, spēcīgu asiņu strāvojumu. Vai vakardienas Latviju var maz tagad salīdzināt ar šīsdienas Latviju? Gada laikā nacionālā valdība izdarījusi vairāk, kā agrākās valdības gadu desmitā. Un tas vēl tikai sākums.

Atjaunotā Latvija Ministru Prezidenta Dr. K. Ulmaņa vadībā iet straujiem soļiem uz priekšu. Saimniecībā, kultūrā un sociālā uzbūvē mēs esam uz patiesā progresa ceļa. Ikdienas mēs pieņemamies sa-

vā nacionālā spēkā un apziņā. Un šo spēku un gribu arī joprojam kalpot Latvijai ciešā vienībā ar valsts vadību un nesatricināmā uzticībā tautas vadonim 15. maijā apliecināja simtiem tūkstošiem līdzpilsoņu. Plašajos gājienos un manifestācijās, dziesmām, sumināj amiem un ovācijām vienotā tauta uzgavilēja savam vadonim. Tā nesa pateicību viņam par Latvijas glābšanu gadu atpakaļ, un par lielo jaunceltnes darbu pēdējā gada laikā. Tā atcerējās mūsu valsts lielākā dēla bagātos nopelnus Latvijas brīvības un neatkarības izcīnīšanā un visu nenogurstošo mūža darbu tautas labā. Bet šajā slavas vainagā 15. maija pērle viskrāšnāk mirdzēja tautas vadoņa pierē, un lielie sumināj umi izteica viņam pateicību par varoņdarbu 15. maija naktī. Šajā pateicībā bija apvienojusies visa tauta, un pagājušie partiju laiku murgi nevienam vairs prātus nejauca. Pagātne ir mirusi un aizmirsta, čūskas nāves dzelonis izrauts un galva samīta. Vienotā tauta savus skatus bija vērsusi tikai nākotnē un tikai par rītdienu tā domāja. Ne bažā un neziņā, bet pilnīgā paļāvībā saviem vadoņiem, kas valsti ne vienu reizi vien no grūtībām bija iecēluši sarlītē, un kas ar drošu roku vadīja mūsu tautas un valsts likteņus.

15. maija svētki bija vadoņa svētki. Šajā dienā mūsu tautas vadonis varēja mest skatu atpakaļ, un rādīt savas jaunceltnes panākumus. Viņš varēja teikt, tāpat kā gadu atpakaļ: „Mēs esam sapratuši savu pienākumu un daram visu, ko varam, lai taptu stipra mūsu tauta un pastāvētu mūsu valsts. Nav mūsu dienās brīnumdarītāju, bet vienu gan es visas valdības vārdā varu apliecināt, — ka mēs pieliksim darbā visus spēkus, lai ātri un taisnīgi izšķirtu mums uzliktos uzdevumus, un ka mēs tos veiksim taisni tādēļ, ka neskatoties uz veciem uzdevumiem, mēs pieejam pie tiem ar jaunu garu, ar to garu, ko radījis 15. maijs, — ar tautas garu."

Un tiešām — tautas gars nekad nav atstājis tās spožāko nesēju — Dr. K. Ulmani. Vai nu tas bija 1918. gada 18. novembrī, vai liktenīgos izšķirošos cīņas brīžos, vai 1934. gada 15. maijā, vienmēr viņam bija lēmums gatavs, kas darāms, un nekad viņam nedrebēja sirds. Un 15. maija krāšņājās svinībās apvienotā tauta gāja izteikt savu dziļāko cieņu un uzticību latviešu tautas gara piepildītājam un tautas interešu drošsirdīgajam sargam. Ja 1934. gada 15. maija aktu var dēvēt par vadoņa griešanos pie savas tautas, šī gada 15. maiju — par tautas atbildi vadonim. Šī atbilde bija skaļa un nepārprotama, tā uzgavilēja Latvijas lielajam reformātoram un apstiprināja viņa darba programmu. Šajos svētkos latviskā Latvija dabuja tautas svētību un apstiprinājumu.

Tautas un vadoņa gars 15. maija svētkos noslēdza nesatricinā mu savienību. Arī viskūtrākie garā varēja pārliecināties, cik stipri pamati jaunās Latvijas ēkai likti šajā notēcējušā gadā, un cik dziļas saknes latviešu zemē laidis pagājušā gada 15. maijā dēstītais ozols. Taisni mazticīgiem, gļēviem un kūtriem, kas nekad negrib iet pa priekšu laikam, bet vienmēr kūtri velkas atpakaļ, ir vajadzīgi šādi brīnišķīgi un spoži tautas svētki, kas paceļ garu, iesilda remdenās sirdis un vērš skatus nākotnē. Tie bagātā mērā iznīcina vēl pēdējās šaubas mazticīgiem par atjaunotās Latvijas spēku un patstāvību. Nekas vairs nevar mūs novirzīt no atdzimšanas ceļa, un nekāda vara vairs nespēj apdraudēt mūsu spožo nākotni. Tā 15. maijā runāja latvju lauki un pilsētas, vecā paaudze un mūsu nākotnes nesēja — jaunatne. Tā teica, ka šī gaišā maija diena — 1934. gada 15. maija diena — ir nesusi Latvijai mieru, darbu, taisnību un vienprātību, un ka mūsu nesenājā pagātnē nav nekā, kas varētu tautai radīt ilgas pēc tās. Lūk, kadēļ mūsu skati vēršas nākotnē un kadēļ tautas svētki 15. maijā tā ielīgsmoja mūsu sirdis kā vēl nekad.

15. maijā latvju tauta atjaunoto Latviju atzina de jure.

II. Latgales atbrīvošanas svētki.

Arī Latgales atbrīvošanas piecpadsmit gadu atceres svētki Rēzeknē 30. maijā izvērtās plašās tautas manifestācijās un skaļās gavilēs. Šiem svētkiem bija daudz kopēja ar 15. maija svinībām, jo arī tie norisinājās tautas un valsts vienības vārdā, Latvijas zvaigžņu trejsavienības vārdā. Ja 15. maija svinības pārsteidza galvas pilsētas krāšņums un sajūsma, tad 30. maija svētki atkal savukārt bija lielākie un impozantākie Latgales mērogā. Tas vienlīdz sakāms par lielisko kaŗaspēka un aizsargu parādi, kā par tautas manifestācijām. Arī šajos svētkos pilsoņi izteica savas dziļās simpātijas mūsu Tēvijas sargiem un skaļi sumināja nacionālo valdību un vadoni. Latvijas vēsturē tā bija pirmā reize, kad visa valdība pilnā sastāvā apmeklēja Latgali un ar to pierādīja lielāko uzmanību un cieņu viena apgabala iedzīvotājiem. Jo maija dienā tādā kārtā Rēzekne kļuva Latvijas galvaspilsēta uz vienu dienu.

Neviena valdība vēl nav piegriezusi tik lielu uzmanību Latgalei kā Dr. K. Ulmaņa nacionālā valdība. 30. maija svētki bija tautas vadoņa trešais triumfa brauciens pa Māras zemi. Pirmais notika — 1920. gadā īsi pēc Latgales atbrīvošanas, otrais — pagājušā gada augustā. Bet pēdējā — 30. maija svinībās, Ministru Prezidents Dr. K. Ulmanis piedzīvoja tik sirsnīgu uzņemšanu un nedalītu tautas piekrišanu, kā vēl nekad. Un līdzi viņam arī Latgales atbrīvotājs, kaŗa ministrs ģenerālis J. Balodis un visa valdība. Šie svētki rādīja, ka nacionālās valdības autoritāte arvien vairāk nostiprinās visos valsts novados, pat vistāļākos, kuŗi agrāk bija slaveni ar īpatnējām interesēm. Latgales problēmas atrisināšana iet ātriem soļiem uz priekšu un tautas balss, še ir Dieva balss, kas valsts vadībai dod pelnīto atzinību par veikto darbu, par sasniegtiem panākumiem. Gada laikā nacionālā valdība veikusi vairāk Latgales un visas mūsu dzimtās zemes laicīgās un garīgās labklājības nodibināšanā, kā agrākās varas gaŗākos laiku sprīžos. Un valsts daļu tuvināšanā un apvienošanā vienā tautas organismā gūti sevišķi ievērojami panākumi.

Latgales atbrīvošanas svētki 30. maijā ir dzīva liecība valsts vienības un tautas vienprātības svētīgam darbam. Tā ir liecība Latgales atmodai un garīgai rosībai, kas iet zem latviešu sarkanbaltsarkanā karoga. 30. maijs rādīja Latvijas valsts idejas spožo uzvaru un Latviešu kultūras un valodas valdonību Latgalē. Un paši šie atbrīvošanas svētki vēl vairāk vienos tautas daļas un zemes novadus un cels mūsu valsts stiprumu un slavu.

III. Lielā darba programma.

Ja kāds būtu domājis, ka pagājušais — ziedoņa mēnesis Latvijā būtu pavadīts tikai svētku svinēšanā, tad tas ļoti maldās. Mēneša sākumā nacionālā valdība nāca klajā ar savu lielo darba plānu turpmākam laikam. Tas raksturīgs ar savām drošām un tālām principiālām līnijām un konkreto saturu. Šie valdības „uzdevumi un atzinumi turpmākai darbībai" ir tas pats, kas jūŗniekam kompass, tas nospraužot taisnu ceļu un darbības virzienu. Mūsu agrāko laiku valdību galvenais trūkums jau bija katra plāna un programmas noliegšana. Tad dzīvoja no dienas dienā, no gadījuma uz gadījumu. Un kāds darba plāns vispāri tad varēja būt, kad neviena valdība no rīta nezināja, vai tā vakaru sagaidīs, jeb vai tās vietas ieņems kāda cita, uz ātru roku sastiķēta koalicija. Nejaušība tad bija programma, un neziņa — darba plāns. Tas tāpat ārējā, kā iekšējā politikā un valsts saimniecībā.

Nacionālās valdības „uzdevumi un atzinumi" turpretim ir tāļi ejošs un tajā pašā laikā arī konkrets darba plāns.

Ārējā politikā valdība nodomājusi iet līdzšinējos ceļus, ieturēt neatkarīgu virzienu Tautu savienības sadarbības garā un ciešā kopdarbībā ar Igauniju un Lietuvu. Saprotama lieta, ka šis ceļš ir vienīgi pareizais, kas nodrošina mūsu zemei lielāku iespaidu starptautiskā politikā un arī mieru Austrumeiropā. Nervozais un nenoteiktais stāvoklis Eiropā prasa aktīvu rīcību, un tāda valdībai bijusi arī līdz šim.

Saimnieciskā politikā ievērību pelna ministru kabineta lēmums, kas uzdod Finanču ministrijai izstrādāt projektu par valsts autonomo uzņēmumu kopējās centrālās pārvaldes nodibināšanu. Izstrādāt noteikumus par monumentālo būvju fondu, saziņā ar ieinteresētiem resoriem un Kultūras fondu. Izstrādāt pašvaldību parādu kārtošanas noteikumu projektu attiecībā uz valsts aizdevumiem un pabalstiem pašvaldībām. Izstrādāt noteikumus par spirta dedzinātavu racionālizēšanu, nolūkā salētināt spirta ražošanas pašizmaksu, tāpat pastiprināt alkoholisku dzērienu nelegālas ražošanas un kontrabandas apkarošanu. Izstrādāt valsts uzņēmumu normālstatūtus. Izstrādāt valsts rūpniecības plānu, piegriežot sevišķu vērību tām rūpniecības nozarēm, kuŗas strādā ar vietējām izejvielām un izpētīt iespējamības un atrast ceļu cenu izlīdzināšanai rūpniecības un lauksaimniecības ražojumiem.

Bez tam Finanču ministrijai uzdots izstrādāt noteikumus par kuģniecības veicināšanu, pārstrādāt kreditlikumu, piemērojot to Latvijas apstākļiem, pārstrādāt rēķinvedības nolikumu, izstrādāt jaunu valsts likumu un budžeta nomenklatūru un pārstrādāt nodokļu nolikumu, pārstrādāt konkursa likumu, paredzot priekšrocības nodokļu parādu prasībām, izstrādāt instrukcijas pie akcizes nolikuma un pārstrādāt muitas likumu, piemērojot to pastāvošo Latvijas likumu prasībām, vajadzībām un apstākļiem. Ministru kabinets vēl uzdevis finanču ministrijai kopā ar Tirdzniecības - rūpniecības kameru uz līdzšinējo piedzīvojumu, novērojumu un sasniegumu pamata pārbaudīt un noskaidrot rūpniecības un tirdzniecības veicināšanas pabalstīšanas līdzšinējo veidu un paņēmienu lietderību un vēlamību, lai vēlākais nākošo budžetu sastādot kā pamatā varētu likt uz gūtājiem atzinumiem balstītu kopīgi saskaņotu un izlīdzinātu saimniecības plānu.

Sevišķi plaša programma ir zemkopības ministrijas darbībai. Še pirmā vietā mināma purvu pārvēršana auglīgā zemē. Meliorācijas darbiem arī agrāk nav taupīti līdzekļi, bet tie doti bez plāna. Tagad šo darbu saskaņos, racionālizēs un piemēros dzīves patiesām vajadzībām un budžeta līdzekļiem. Šis plāns paredz arī pastāvošo un nākošo apūdeņošanas sistēmas kārtībā uzturēšanu. Ar jaunu zemju platību atgūšanu lauksaimniecībai būs iespējams atvilkt daļu pilsētas bezdarbnieku atpakaļ uz laukiem. Nacionālā valdība vispāri grib tautsaimniecības nozarēs saskaņot un veikt plānveidīgu darbu.

Ikvienam darbam tikai tad ir panākumi, kad to apgaro lieli mērķi, un kad tos veic pēc noteikta plāna. Ja māju ceļot krautu ķieģeļus uz ķieģeļiem bez jēgas, tad no tam nekas neiznāktu: tāda celtne vai nu sagrūtu, vai nebūtu apdzīvojama. Nacionālai valdībai ir lieli un tāli mērķi un plašs darba plāns. Šo mērķi izsaka valdības „uzdevumu un atzinumu" noslēgums. Tanī sacīts: „Mūsu mērķis ir: visplašākā sadarbība, skolotu tautiešu palikšana ciešā tautas kopībā, saskaņota, līdzsvarota tautsaimniecība, tautas spēku vairošana, garīgās un materiālās kultūras celšana visos tautas slāņos. Tāpēc pretēji agrākai naida un šķiru cīņas sludināšanai, tagad vajaga vispirms nevien propagandēt visu šķiru sadraudzīgās sadarbības nepieciešamību un tās svētīgās sekas, bet arī darbos spēcināt un veicināt šo sadarbību."

Šī lielā mērķa sasniegšanai arī izstrādāta augšā aplūkotā valdības programma. Tā nav vairs viltus dēmokratijas valdību tukšās deklarācijas, no kuŗām neviena netika pildīta un arī nevarēja izpildīt, jo viena vai otra ieinteresētā partija valdības vadoņus un darbu vienmēr izjauca. Šie „uzdevumi un atzinumi" ir granītā rakstīti, un tos tāpat piepildīs, kā citu visu, ko valdība sola. Vai kaut kas no nacionālās valdības agrāk solītā nav ispildīts? — Nekas nav palicis „uz papīra" — jo nav vairs tie laiki, kad bija jāvervē balsotāji ar tukšiem un neizpildāmiem solījumiem, t. i. ar meliem.

Mēs varam tikai no sirds novēlēt valdībai sekmes šī lielā darba plāna piepildīšanā un visai tautai atgādināt, lai ikviens tura par svētāko pienākumu veicināt valdības darbu par svētību mūsu zemei un tautai.

IV. Strādnieki un valsts.

Spriežot no tam, ka mūsu nesenā pagātnē marksistu partijas bija savu indi visvairāk iešļircinājuši strādnieku masās, varēja domāt, ka šī tautas daļa visgausāk iekļausies jaunajā valsts palītikā. Bet — noticis ir brīnums — latviešu strādnieks kā viens no pirmajiem un aktīvākiem tautas elementiem tagad plecu pie pleca kopā ar pārējām tautas aprindām un valdību veic lielo nacionālo celtniecības darbu. Iekšlietu viceministrs A. Bērziņš pagājušā mēnesī atkal bijis vairākās strādnieku sapulcēs, svinībās un sanāksmēs un atkal guvis sev un visai valsts lietai jaunus entuziastus un līdzdarbiniekus. Vienalga, vai tas būtu bijis Bolderājā, Līgatnē vai kādā citā strādnieku pulkā — visur latviešu darba rūķis sniedz valdībai savu sastrādāto roku un sola apzinīgu darbu un uzticību. No plašiem novērojumiem var spriest, ka

latviešu strādnieki tūliņ pēc zemniekiem ir visnacionālākā tautas daļa, kuŗai ne mazākā mērā vairs nav palicis pāri no skepses gara, nedz kaut kas no agrāko laiku mācībām. Strādnieki redz, ka nacionālā valdība rūpējas par viņiem tāpat un vēl vairāk kā par citām tautas aprindām. Ne velti Ministru Prezidents Dr. K. Ulmanis savā 15. maija svētku runā teica, ka valdībai sevišķi rūp tie, kuŗiem iet visgrūtāk. Un arī to, ka visas tautas aprindas ir vienādi un pilntiesīgi atzītas, un strādnieks vairs nav atstumts, tiek pareizi no viņiem novērtēts. Pēc darba kameras nodibināšanas strādnieku līdzdalība valsts celtniecības darbā būs vēl lielāka un strādnieku loma vēl ievērojamāka, jo šī kamera sastādīsies no pašiem strādniekiem un tā līdzdarbosies valsts sociālās un saimnieciskās politikas laukā. Ir liels prieks še konstatēt mūsu strādnieku lielo patriotismu un apziņību, ko viņi parādījuši sajā lielo lūzumu gadā, un ar savu izturēšanos un darbu lielā mērā sekmējuši mūsu valsts uzplaukšanu saimnieciski un garīgi, uz āru un uz iekšieni. Jaunās arodbiedrības še arī veic lielu audzināšanas un organizēšanas darbu, un sagatavo latviešu strādniekus viņu svarīgo nākotnes uzdevumu veikšanu valsts labā. Arī lielās pūles un veiksme, ko strādnieku jautājuma kārtošanā pierādījis iekšlietu viceministrs A. Bērziņš, dara godu viņam kā valsts vīram un kā pirmklasīgam sociālpolitiķim. Uzsāktais ceļš sociālā laukā mūs drīz vien novedīs pie vēl spožākiem panākumiem. Strādnieku sirds ir atvērusies jaunajiem centieniem, un tā deg dziļā patriotismā. Lai sveicam jaunos cīnītājus par latvisko Latviju!

T. Veicherts.

ĀRZEMES UN ĀRPOLITIKA

Spilgtu un redzāmu vietu pag. mēneša ārpolitiskājos notikumos ieņem 2. maijā Parīzē parakstītais Francijas un Padomju Krievijas savstarpējās palīdzības līgums, kas nevien liek ciešus pamatus šo abu valšķu politiskai un militārai savienībai, bet uzskatāms arī par prāvu sasniegumu tai darbā, kuŗa mērķis un nolūks ir sniegt drošību mūsu kontinenta tautu dzīvē un attiecībās.

Kā zināms, tad minētais līgums cenšās stiprināt ar reālām drošībām Tautu savienības paktu attiecībā uz gadījumiem, kad izceltos Eiropā kāds bruņots konflikts. Tad nu franču - krievu līguma pirmajā paktā teikts, ka gadījumā, ja viena vai otra no līgumslēdzējām pusēm būtu apdraudēta no kādas citas Eiropas valsts, tad abas viņas apņemās nekavējoties apspriest visus soļus, lai panāktu Tautu savienības pakta 10. panta izvešanu dzīvē. Kā zināms, tad šis Tautlīgas pants uzliek par pienākumu savienības locekļiem respektēt un aizstāvēt pret uzbrukumiem no ārienes visu savienības locekļu territoriālo neaizkaramību un viņu pastāvošo politisko neatkarību, un uzbrukuma gadījumā vai uzbrukumam draudot — Tautu savienības padomei jārod līdzekļi šī pienākuma izpildīšanai. Tālāk franču - krievu līguma 2. pants runā par Tautlīgas pakta 15. panta 7. punktu, kuŗā teikts, ka gadījumā, ja padomei neizdotos panākt vienbalsīgu lēmumu par iejaukšanos konfliktā, tad savienības locekļiem paliek tiesība rīkoties tā kā viņi to atzīst par nepieciešamu taisnības un tiesību aizstāvēšanas labā. Franču - krievu kanolucija tad nu paredz, ka gadījumā, kur vienai vai otrai līgumslēdzējai pusei uzbruktu kāda cita Eiropas valsts, tad Francija un Padomju Krievija apņemās, nekavējoties sniegt viena otrai savu palīdzību. Saskaņā ar Tautu savienības statūtu 16. pantu, tas savienības loceklis, kas uzsācis karu, tiek uzskatīts kā nodarījis kara aktu arī pret visiem pārējiem savienības locekļiem. Sakarā ar to, pēdējie apņemās nekavējoties pārtraukt ar viņu visas tirdznieciskās un financiālās attiecības, kā arī noliegt saviem pavalstniekiem visus sakarus ar līgumlauzējas pilsoņiem. Pie šī uzbrucēja saimnieciskā boikota franču - krievu līguma 3. pants nosaka, ka gadījumā, ja kāda Eiropas valsts uzbruktu vienai vai otrai līgumslēdzējai pusei, tad otra puse apņemās tūliņ tai palīdzēt minētā Tautu savienības statūtu 16. panta aprādītā nozīmē. Pie tam piezīmējams, ka šī palīdzība attiecās tikai uz gadījumu, ja uzbrukums ir neizprovocēts un neizaicināts, t. i. noticies ne uz līgumslēdzējas puses vainas. Vārdu sakot, abām pusēm te atstāta iespēja un brīvība interpretēt un novērtēt šo uzbrukumu, t. i. apsvērt vai viņš ir izprovocēts jeb nē.

Tāds lūk, vispārējos un plašos vilcienos ir jaunais franču-krievu līgums, kas izsaucis dzīvas pārrunas kā abu ieinteresēto valšķu presē, tā arī Anglijā, Vācijā u. c. Angļi visumā izsakas par viņu atzinīgi, tomēr piebilst, ka jaunā franču-krievu savienība var ievērojami mazināt Tautu savienības nozīmi, jo bruņota konflikta gadījumā krievu-franču bloks var stipri ietekmēt Ženevas lēmumus. Vāci atkal uztraukušies un nemitās rakstīt un runāt par jaunu „ielenkšanas politiku", ko dzenot Parīzes diplomātija, kas it kā esot nokļuvusi zem Ļitvinova iespaida.

Sakarā ar minēto līgumu, franču ārlietu ministrs Lavāls devās uz Varšavu un pēc tam uz Maskavu, lai pirmkārt noskaidrotu Polijas stāvokli un viedokli iepretim franču-krievu konvencijai, un otrkārt — lai svinīgi ievadītu dzīvē jauno franču-krievu savienību. Cik no oficiāliem ziņojumiem spriežams, tad Lavāla brauciens uz Poliju lielā mērā sasildījis franču-poļu attiecības un ievērojāmi nomierinājis Varšavas politiķu prātus, attiecībā uz franču-krievu līguma saskaņotību ar franču-poļu draudzību un savienību. Atgriežoties Parīzē, Lavāls optimistiski izteicies presei: „Es varu teikt, ka starptautiskais stāvoklis manu sarunu iznākumā ir uzlabojies!"

Uz savā ziņā optimismu vedina arī Berline, kur 21. maijā reichstāgs bija sanācis uz ārkārtējo, svinīgo sēdi lai noklausītos valsts kanclera Hitlera deklarāciju par vācu ārējo politiku. Visiem zināms, kādā izolētā stāvoklī pašreiz atrodās Vācija, jo nav šaubu, ka visas līdzšinējās konferences, visi tagadējie līgumi un pakti taču lemti un vērsti kā nodrošinājumi pret vācu militārisma iespējamo agresiju. Viņas bruņošanās centienus atklāti un oficiāli nosodīja

Tautu savienība un visas pasaules sabiedriskā doma ir pret vācu kareivisko bungu rīboņu, kas apdraud mūsu kontinenta mieru un neļauj ieiet tautām laimīgākas un drošākas sadzīves gaitās. Šo izolāciju Vācijas vadoņi beidzot nopratuši, kadēļ arī Hitlera runa bija ieturēta diezgan draudzīgā, miermīlīgā tonī un nav uzskatāma par tādu, kuŗai varētu sekot durvju aizciršana uz turpmākām sarunām par bruņošanās ierobežošanu un miera nodrošināšanu Eiropā. Neraugoties uz šīs runas un deklarācijas zināmu miermīlīgumu, viņā tomēr izskan lieļa bravūra, stipri moralizējošs tonis un skarba kritika tai miera darbībai, kuŗu ar neatlaidību tagad cenšās izvest franču, angļu, itaļu un arī krievu diplomātijas. Vācu vadonis apliecina savas tautas miera gribu, kādēļ tagad visa pasaule gaida šo skaļo vārdu piepildīšanos un iemiesošanos darbos.

Arī oficiālā Francija nezaudē ceribas uz raženu un svētīgu kopdarbību ar Vāciju, un šinī sakarībā jau ievadītas attiecīgās sarunas par Lavāla braucienu uz Berlini. Tas liek domāt, ka neraugoties uz Parīzes preses atturību un skepsi iepretim Hitlera runai, franči tomēr ieskata, ka starptautiskais stāvoklis tagad ir daudz skaidrāks un optimistiskāks nekā dažas nedēļas un pat mēneši atpakaļ...

*

Ievērojams notikums diplomātijas laukā notecējušā maija mēnesī bija arī triju Baltijas valšķu — Latvijas, Lietuvas un Igaunijas ārlietu ministru konference Kauņā. Šī ir jau otra tamlīdzīga sanāksme, ko paredzējis pag. gadā Rīgā noslēgtais minēto triju valšķu draudzības un sadarbības līgums. Pirmā konference, kā zināms, notika pag. gada 30. novembrī Tallinā ar visai plašu un daudzpusīgu programmu. Kopš tā laika starptautiskās politikas arēnā notikušās lielās un raibas pārmaiņas, kas netiešā kārtā skārušas arī Baltijas valstis. — Arī šo valšķu sadarbība gājusi dziļumā un plašumā kā saimniecisko, politisko u. c. attiecību laukā. Vārdu sakot, Baltijas valšķu sadarbība jau tiktālu nostiprinājusies, ka ar viņām tagad sāk rēķināties kā ar vienu politisku vienību.

Nesenā konference no jauna dēmonstrējusi Latvijas, Lietuvas un Igaunijas vienprātības garu, kas spilgtā mērā izpaudies šo valšķu ārlietu vadītāju runās Kauņā. No praktiskiem jautājumiem, ko skārusi minētā konference atzīmējamas pārrunas par viedokli kāds ieņemams Baltijas valstīm iepretim jaunajam franču-krievu līgumam. Viņas dienas kārtībā bija likts arī konvencijas projekts par savstarpīgo strīdu izšķiršanu miera ceļā, ko izstrādājusi Igaunijas valdība. Tad, ievērību pelna arī jautājums par triju valšķu diplomātisko un konsulāro pārstāvju kopdarbību, par ārējās tirdzniecības pacelšanu un intensificēšanu u. t. t. Konferences praktiskie rezultāti sīkumos nav zināmi, bet apsveicamais vienības gars, kas tur izpaudies, iepriecina ik vienu, kas vēlas mieru mūsu Baltijas piekrastē. Šo apstākli uzsver ari ārzemju prese, pastrīpojot, ka baltiešu «vienotās frontes» priekšā Vācijas militārismam beidzot arī nāksies apvaldīt savas agresīvās tieksmes austrumos...

*

Maija mēnesī Polijas valsts vadību piemeklēja bārgs un smags likteņa sitiens, kas laupīja poļu tautai viņas vadoni maršalu Jāzepu Piļsudski...

Visā Eiropā bija zināms nelaika lielais iespaids uz Polijas valdību, viņas iekšējā un ārējā politikā. Nereti Piļsudski mēdza dēvēt par diktātoru, bet šķiet, ka pareizāki bija attiecināt uz viņu apzīmējumu „Polijas tautas audzinātājs", jo arī paši poļi to sauca par „starszy pan" jeb „veco kungu".

Maršala gars, vārds un griba valdīja visā poļu politiskajā dzīvē. Un viņa režīms, kas nodibinājis vienību tautā un valstī, izvedis Poliju no smagajiem iekšējās politikas un saimnieciskiem sarežģījumiem. Šī režīma pēdējais vārds ir jaunā valsts satversme, kas kopš neilga laika jau stājusies spēkā un darbā. Tagadējās poļu satversmes pamatā likts princips, ka individs ir pilnīgi pakļauts valstij, kolektīvam, pret kuŗu viņam vispirmām kārtām ir pienākumi. Visas liberālā garā iedvesmotās konstitūcijas runāja tikai par pilsoņu tiesībām, it kā individs būtu galvenais, un savā ziņā „lieta par sevi". No līdzīgas filozofijas izauga skaitliskā demokrātija, partiju parlamentārisms un individuālisms saimnieciskajā dzīvē.

Kur visa šī kustība un ideoloģija noveda, to mēs tagad it labi zinam. Un reakcijā pret individa un skaitļa patvaļas režīmu nupat saslējusies visa pasaule, nākot pie atziņas, ka valsts un kolektīvs ir augstākais mērķis, pret kuŗu pilsonim ir tikai pienākumi, bet šo valsti un kolektīvu vada kvalificēts un autoritātīvs saimnieks.

Tad arī Polijas jaunā satversmē izpildvara ievērojami nostiprināta un valsts prezidents ir atbildīgs vienīgi „Dieva un vēstures priekšā". Neielaižoties šīs satversmes tuvākā iztirzāšanā, teiksim vienīgi to, ka viņa legalizē autoritāro varu Polijā, un maršala Piļsudska svētīgo aizgādniecības darbu. Tā izstrādāta ilggadīgā, rūpīgā darbā, un pilnīgā saskaņā ar Polijas vēstures īpatnībām un Vācijas garu. Labākie poļu zinātnieki un valstvīri kopš 1926. gada pielikuši pūles pie šī lielā un svarīgā darba, jo jāzin taču, ka valsts satversmes izstrādāšana ir visatbildīgākais uzdevums tautas un vēstures priekšā! Visi pēckaŗa piemēri, starp citu — arī pie mums, rāda cik kļūmīgas un bīstamas sekas nāk no sasteigtām, patapinātām un importētām satvērsmēm, kas celtas uz tukšā un izdzīvotā dēmokratisma principiem...

Maršals Piļsudskis miris, bet viņa lielos darbus mūžam pieminēs visa poļu nācija, suminot augsto aizgājēju kā savu izcilo atbrīvotāju, vienotāju un likumdevēju...

*

Nesen atpakaļ Čekoslovākijā notikās parlamenta vēlēšanas, kas nesušas un sagādājušas visai lielu pārsteigumu nevien Pragā, bet arī pārējās Eiropas galvas pilsētās, jo viņas devušas ievērojamu uzvāru nacionālsociālistiskiem vācu tautības elementiem.

Jāsaka, ka etniskā, t. i. tautību sastāva ziņā Čekoslovākija sniedz tikpat raibu un mozaisku ainu, kā priekškaŗa Austro-Ungārijas ķeizarvalsts. Visu šo tautību un rases konslomerātu, kas sastāv no čechiem slovākiem, vāciem, ungāriem un poļiem spējis saturēt vienībā un sadarbībā kopējais valstiskais ideāls, kā arī divas spēcīgas personas — sirmais valsts prezidents Masāriks un veiklais, gudrais ārlie-

tu ministrs Benešs, kas abi nepārtraukti atrodās Čekoslovākijas valsts kuģa priekšgalā kopš 1918. gada.

Ja līdz šim Masārika valstī rāsu konflikti nav bijuši visai sāpīgi un bīstami, tad nākotnē šīs pretešķības var pieņemt diezgan asu un brīdinošu raksturu. Jo nav noslēpums, ka Čekoslovākijas kaimiņiem ir visai gaŗi un kāri zobi, kas ar labpatiku raugās uz ikvienu grūtību un sarežģījumu, kas spēj sagādāt nepatikšanas Prāgas valdībai. Šimbrīžam jau galvas pacēluši un saslējuši vācieši. Jau pag. gada novembrī Prāgā notikās čechu un vācu studentu naidīgie konflikti, incidenti un nemieri, kas skaļi atbalsojās pat Vācijas un Austrijas universitātu pilsētās.

Šie incidenti bija arī sakarsējuši vācu tautību iedzīvotājus Sudetu apgabalā, kur darbojās tā sauc. „tēvzemes frontes" partija zem vingrošanas skolotāja Konrāda Henleina vadības. Minētā partija un apvienība ir caur un cauri nacionālsociālistiska un vervejas no vāciem, kas cietuši krizes grūtības un nav apmierināti ar Prāgas politiku skolu, pašvaldību, sociālās apgādības u. c. laukos. Viņu rindās pat pārgājusi daļa ekstrēmo marksistu un daudzi no tiem vāciešiem, kas iekļāvās tā sauc. agrāriešu partijā un, kas centās lojāli sadarboties ar čechiem. Tā kā no Čekoslovākijas strādniecības lielākā daļa ir vācu tautības, tad tagadējās saimnieciskās krizes apstākļos Henleina lozungi krīt uz visai auglīgas un pateicīgas zemes.

Tad nu pašreizējo vēlēšanu iznākumi viņam bija diezgan spīdoši un optimistiski. Visas līdzšinējās poziciju partijas cietušas lielākus vai mazākus zaudējumus, kurpretim opozīcijai nākuši klāt ievērojami pastiprinājumi un balsu pieaugumi. Zaudējumi piemeklējuši pat Beneša partiju. Nav šaubu, ka Vācijas prese stipri jūsmo par Henleina panākumiem un apsveic to par „vācu vadoni Čekoslovākijā". Šobrīd viņš vēl deklarē savu lojālitāti Prāgai, un pēc vēlēšanu iznākumu pasludināšanas nosūtījis telegrammu valsts prezidentam Masārikam, izteikdams uzticību satversmei, gatavību strādāt sadarbībā, draudzībā un iecietībā ar pārējām parlamenta partijām. Bet ar laiku viņš var sagādāt lielas rūpes un galvas sāpes čechiem, jo vāci skaitliskā ziņā iztaisa gandrīz vienu ceturto daļu no Čekoslovākijas iedzīvotāju masas. Ja nu visi tie pakļaujas zem viena līdera un iedvesmotāja vadības, tad nav brīnums, ka nojaušot šādu perspektīvi, Vācijas nacionālsociālisti tik jūsmīgi apsveic Henleina panākumus Prāgas parlamenta vēlēšanās.

Tā kā līdzšinējā valdības bāzē un koalīcijā nākušas aprādītās pārmaiņas, tad ministru prezdents Maliperts iesniedzis valsts galvam kabineta demisiju. Domājams, ka jaunajā valdībā, kuŗas sastādīšana viņam arī tagad uzticēta un uzdota, tiks pieaicinātas tās vācu grupas, kas nav pieslējušās Henleina „naci" vīriem. Bet ja līdz šim visi vāci atradās pozicijā, tad opozicijā tagad stāvēs jo stipra un disciplīnēta vācu „naci" grupa, kas nākošās valdības stāvokli un darbu padarīs visai delikātu un grūtu.

*

Šī gada februāŗa mēnesī Dienvidslāvijas pavaldonības padome atlaida Belgrādes parlamentu „Skupčinu" un izsludināja jaunas vēlēšanas maija mēnesī. Šis solis tika motivēts ar valdības vēlēšanos atgriesties pie normālās parlamentārās dzīves apstākļiem un pieaicināt valts darbā plašākus sabiedrības slāņus un arī citus etniskus elementus, kas līdz šim stāvēja krasā, nesamierināmā opozicijā ar Belgrādes diktātūru. Jau nelaikis Aleksandrs I. ieskatīja, ka pienācis laiks mīkstināt diktātūru un uzsākt īstu, raženu kopdarbību ar opozicijas lideriem, kas savās prasībās un tieksmēs jau bija palikušies visai prātīgi un mēreni.

Karaļa traģiskā nāve apvienoja visas Dienvidslāvijas tautas dziļajās sērās un apņēmībā izbeigt savstarpējās ķildas, lai kopīgiem spēkiem vestu savu zemi labākas un gaišākas labklājības nākotnē. Izpildot nelaika gribu un vēlēšanos, valdība amnestēja un atbrīvoja no cietumiem un no trimdas daudzus politiķus, kas bija izrādījuši separātisma tendences. Visi šie vīri izteica vēlēšanos un gatavību strādāt atkal vienotās valsts un tautas labā, kaut gan agrākais ministru prezidents Uzunaričs tam sīvi pretojās un arvien vēl gribēja ieturēt līdzšinējo politiku, kas izslēdza kroātu, slovēņu, maķedoniešu, bosniešu u. c. tautību liderus no aktīvas līdzdarbības valsts lietās. Sakarā ar to viņam nācās atkāpties un dot vietu ārlietu ministrim Jevtičam, kas ir vijīgs, veikls diplomāts un ilggadīgs, tuvs līdzstrādnieks nelaikim Aleksandram 1.

Jaunais premjērs ieskatīja, ka jauna, plaša vēriena politiskā kursa uzsākšanai nepieciešams cits parlamentārais sastāvs, kas vairāk atbilstu tautas pašreizējam noskaņojumam un atļautu izvest un piepildīt plašo nacionālās apvienības politiku. Redzēdams, ka parlamenta vairākums ir naidīgi un nelabvēlīgi noskaņoti projektētām reformam, Jevtičs gluži vienkārši viņu atlaida un, izdarot attiecīgus grozījumus vēlēšanu likumā, izsludināja jaunas vēlēšanas. Šinī sakarībā daudzi izteica bažas, vai partiju sistēmas atjaunošana nenovedīs atkal Dienvidslāviju cīņu un strīdu virpulī, kā pirms 1929. gada. Teica, ka šis solis varot būt bīstams sevišķi tagad, kad starp dzīvajiem vairs neatrodās karalis Aleksandrs, kuŗa personīgā autoritāte, prestīžs un vienojošais gars spēja apklusināt politiskās ķildas un novērst politiskās pretešķības. Sakarā ar to, pavaldonības padomei un ministru prezidentam vajadzēja pielikt diezgan lielas pūles, lai neatļautu atgriesties indigajam politiskajam stāvoklim, kas Dienvidslāvijā valdīja pirms diktātūras ievešanas. Viņu darbu un uzdevumu solījās stipri atvieglināt jaunais vēlēšanu likums, kas cenšas izslēgt sīku grupu un kliķu nodibināšanos parlamentā.

Bez visa tā opozicija ar Mačeku priekšgalā guvusi tagadējās vēlēšanās visai lielus un ievērojamus panākumus. Ja Jevtiča partijas kandidātu listei uzsmaidījusi uzvara tā sauc. Vecajā Serbijā, tad opozicijai — Kroātijā, Slovēnijā un Dalmācijā, kuŗas iedzīvotāji un vadoņi prasa plašas autonomiju tiesības un ir naidīgi noskaņoti pret Belgrādes valdības centrālisma tendencēm un centieniem. Spriežot no opozicijai nodoto un vēlēšanās atturējušos balsu skaita, jānāk pie slēdziena, ka Mačeka piekritēju daudzums iztaisa gandrīz 50 proc. no vēlētāju masas. Tomēr Jevtiča nacionālai partijai nāk talkā likums, kas atļaus viņai kādus 315, bet opozicijai — tikai apm. 55 sēdēkļus „Skupčinā". Bet ja abu partneru cīņa šādā kārtā tiks mazināta parlamentā, tad valstī viņu to-

mēr nevarēs noslāpēt, reiz jau režīma groži palaisti tik mīksti un vaļīgi. Sakarā ar to Vakareiropas prese raugās ar zināmām bažām uz Dienvidslāvijas iekšējām lietām un neatturās no pārmetumiem tagadējai valdībai par partiju režīma atjaunošanu Belgrādē, kas varot nest nevien iekšējas grūtības šai lielajai Balkānu valstij, bet arī sagādāt attiecīgus ārējus sarežģījumus, apgrūtinot to darbu, ko veic „Mazā antante" un „Balkānu savienība", kur, kā zināms, izcilus vietu un lomu ieņem Dienvidslāvija.

SPORTS

Skrējiena stils. Augstlēkšana ieskrienoties

Gaŗo distanču skrējiens.

Izstrādājiet tādu stilu, kas prasa vismazāk kustību! Ķermeņa augšdaļa brīva; bez mazākās locīšanās uz priekšu un atpakaļ.

Uzņēmums rāda slaveno Somijas skrējēju Iso-Hollo 5000 mtr skrējienā.

1. Soļa sākums. Ievērot ķermeņa stiepto stāvokli no kreisā pleca līdz labai kājai. Labā kāja pilnīgi izstiepta. Ķermenis virs kreisās kājas un nākošā momentā ies vēl vairāk uz priekšu. Rokas, viegli saliektas elkoņos, brīvi šūpojas uz priekšu un atpakaļ.

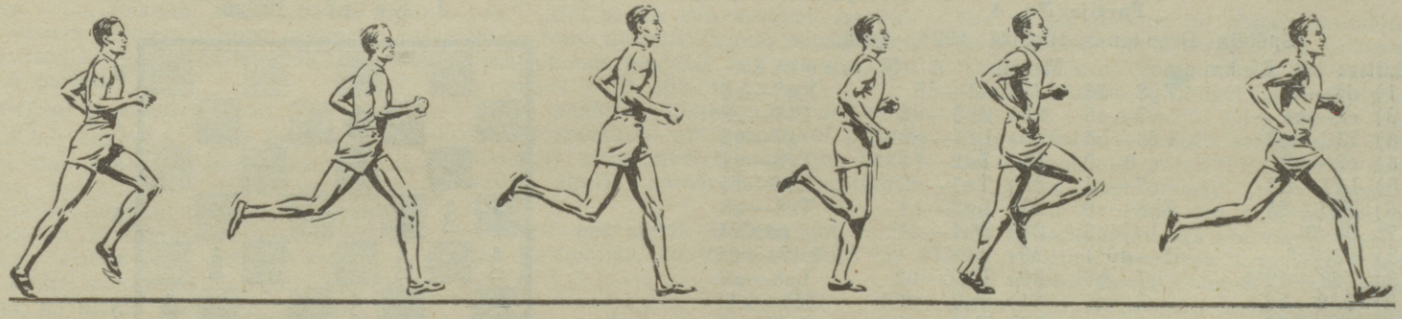
2. Kreisā kāja skar zemi ar papēdi. Kāju likt zemē viegli. Tad pārvelt. Labā kāja sāk savu ceļu uz priekšu, lai veidotu nākošo soli. Ievērot stieptu ķermeņa vidusdaļu, kas panākts ar visa ķermeņa brīvo stāvokli.

3. Vēl arvien tas pats ķermeņa stāvoklis. Skrējēji ar vāju techniku šai momentā liec vidu, kas mazina soļa garumu. Labā kāja sāk arvien vairāk liekties. Kreisā turpretim ir miera stāvoklī un kalpo šai momentā kā atbalsta punkts.

4. Miers. Moments, kuŗu reti kāds skrējējs izprot. Lielākā daļa nevar sagaidīt, kad atkal varēs kāju celt uz priekšu un bieži vien to izliec par agru. Patiesībā še jāgaida, kamēr ķermeņa smaguma punkts pietiekoši tāli aiziet uz priekšu. Pareizāki ir šai momentā stāvēt uz visas pēdas. Stāvēšana uz pirkstiem velti nogurdina kāju muskulatūru.

5. Ķermenis atkal taisns. Ķermeņa svars tālu uz priekšu. Labās kājas apakšējā daļa jau pacelta.

6. Salīdziniet ar uzņēmumu Nr. 2. Ķermeņa pagrieziens skaidri redzams. Ķermeņa smaguma punkts — starp abām kājām. Skrējēji ar vāju stilu, bieži šai momentā cenšas ķermeni turēt pāri labai kājai.

Vidējo distanču skrējiens.

Uzņēmumā Dr. Peltcera skrējiena stils. Kustības še daudz enerģiskākas un plašākas kā gaŗo distanču skrējējiem. To rāda roku un kāju kustības. Soļa leņķis ir lielāks. Ķermenis taisns. Nevienas apzinīgas kustības uz priekšu un atpakaļ.

1. Arī šeit enerģiski stiepts ķermenis no kreisā pleca uz labo kāju. Kreisā roka atpakaļ. Ķermeņa labā puse stiepta uz priekšu. Kreisā kāja priekšā.

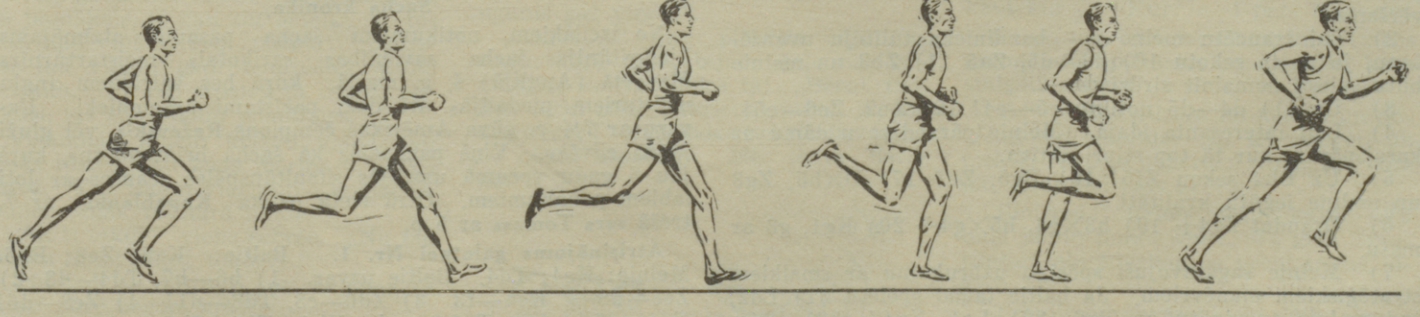
2. Kreisā kāja uz visas pēdas atrodas zemē. Ievērot ķermeņa stāvokli. Labā kāja jau atrodas ceļā uz priekšu.

3. Soļa leņķis palicis lielāks. Kāju apakšējā daļa jau stipri pacēlusies uz priekšu. Ievērot brīvo ķermeņa stāvokli.

4. Skrējējs atrodas miera stāvoklī uz kreisās kājas. Kāja stipri liekta — vairāk, kā gaŗa gabala skrējienā. To dod ātrākās kustības.

5. Ķermeņa smaguma punkts atrodas uz kreisās kājas. Miera stāvoklis uz visas pēdas. Labā kāja ir ceļā uz priekšu. Ķermeņa smaguma punkts ar inerces spēku iet uz priekšu. Ķermenis brīvs.

6. Ķermeņa smaguma punkts ir tālu priekšā kreisai kājai. Ķermeņa augšdaļas labā puse ir izstiepta, bet kreisā kāja vēl pie zemes. Labās kājas apakšējā daļa ir tālu uz priekšu un gatava tūlīt skart zemi.

Augstlēkšana ieskrienoties.

Augstlēkšana dalāma divās daļās: atlēcienā, kur spēcīgi stiepj atlēcieni visas kājas locītavas, otra kāja tiek ātri rauta uz augšu. Kad vēzienā kāja i pāri latiņai, sākas otra lēciena daļa — visas vēziena puses izstiepšana. Reizē ar to atlēciena puse tiek liekta uz atlēciena pusi. Ķermenim pie tam jādarbojas viegli un brīvi. Uz ķermeņa darbību šai momentā dibinās dažādi lēkšanas stili. Stils ir katram lēcējam individuāls. Zemāk uzrādītie zīmējumi rāda pazīstamāko stilu, kādā lēc pasīstamais filipīnietis Torilio.

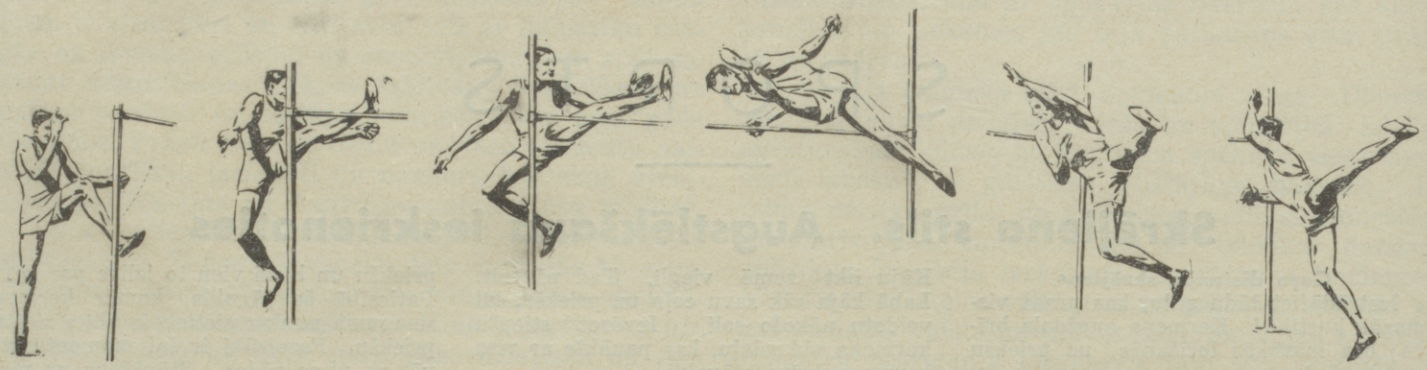
1. Atlēciens. Griest vērību uz ķermeņa stāvokli. Ķermenis atrodas tieši virs atlēcamās kājas. Vēziena kāja tiek viegli rauta uz augšu.

2. Vēziena kāja izstiepta taisni. Arī še der ievērot ķermeņa stāvokli. Atlēciena kāja brīvi seko ķermenim.

3. Vēziena kāja virzās pāri latiņai. Atlēciena kāja brīvi seko un sāk liekties celī. Ķermenis vēl arvien taisns. Roku stāvoklis!

4. Vēziena kāja iet pāri latiņai un tiek enerģiski stiepta. Reizē ar to atlēciena kāja tiek rauta augšā un pāri latiņai. Šīs kājas stiepšana ir saistīta ar ķermeņa liekšanu. Liekšanu nedrīkst izdarīt par agru. Vispirms uzlēkt, tad tikai ķermeni liekt. Interesants šai momentā ir arī roku stāvoklis.

5. Ātrās kustības uz latiņas ir paātrinājušas atlēciena kājas virzīšanos uz leju. Vēziena kāja palikusi augstu gaisā.

ŠACHS

Dānijas šacha savienība sava žurnāla „Skakbladet" maija burtnīcu veltījusi slavenā rīdzinieka A. Ņimcoviča piemiņai. Atzinības pilnu nekrologu rakstījis pasaules meistars A. Aļechins. Šinī burtnīcā starp citām ievietota arī sekojošā skaistā partija.

Partija Nr. 4.

Spēlēta Drezdenes turnīrā 1926. gadā.

Baltie: P. Johners.		Melnie: A. Ņimcovičs.	
1) d2—d4	Zg8—f6	22) d4—d5	Kg8—h8
2) c2—c4	e7—e6	23) Zb3—d2	Tf8—g8
3) Zb1—c3	Lf8—b4	24) Lf1—g2	g7—g5
4) e2—e3	0—0	25) Zd2—f1	Tg8—g7
5) Lf1—d3	c7—c5	26) Ta1—a2	Zh6—f5
6) Zg1—f3	Zb8—c6	27) Lg2—h1	Tc8—g8
7) 0—0	Lb4×c3	28) De1—d1	g5×f4
8) b2×c3	d7—d6[1])	29) e3×f4	Ld7—c8!
9) Zf3—d2[2])	b7—b6	30) Dd1—b3	Lc8—a6
10) Zd2—b3	e6—e5	31) Ta2—e2[7])	Zf5—h4!
11) f2—f4[3])	e5—e4	32) Te2—e3[8])	La6—c8
12) Ld3—e2	Dd8—d7[4])	33) Db3—c2	Lc8×h3!
13) h2—h3	Zc6—e7	34) Lh1×e4[9])	Lh3—f5
14) Dd1—e1	h7—h5!	35) Le4×f5	Zh4×f5
15) Lc1—d2[5])	Dd7—f5	36) Te3—e2	h5—h4
16) Kg1—h2	Df5—h7	37) Tg1—g2	h4×g3+
17) a2—a4	Ze7—f5[6])	38) Kh2—g1	Dh7—h3
18) g2—g3	a7—a5	39) Zf1—e3	Zf5—h4
19) Tf1—g1	Zf5—h6	40) Kg1—f1	Tg8—e8[10])
20) Le2—f1	Lc8—d7		
21) Ld2—c1	Ta8—c8	Baltie padevās.	

Piezīmes.

1) Pēc šī gājiena balto bandinieki uz c— un d— līnijām paliek uz visiem laikiem nekustami un e6—e5 nav novēršams.

2) Lai traucētu melno e— bandinieka tūlītēju avansēšanu, jo uz to sekotu 10) d4—d5, Za5 11) Zb3 un melnie būtu spiesti nomainīt zirdziņus.

3) Uz 11) d4—d5 notiktu e5—e4! 12) Le2, Zc6—e5!

4) Ļoti interesanta ideja. Melnie pārved savu dāmu uz karaļspārnu, kur tā top stipri aktīva.

5) Uz Dh4 sekou Zf5! 16) Dg5, Zh7 17) D×h5, Zg3 un melnie iegūtu kvalitāti.

6) Draudot Zg4+ 19) h3×g4, h5×g4+ 20) Kg1, g3 ar matu.

7) Melnie sagatavojuši spēcīgu uzbrukumu ar smalkiem stratēģiskiem manēvriem. Ja baltie tagad spēlētu 31) Ld2, tad melnie turpinātu ar Tg6! 32) Le1, Zg4+ 33) h×g, h×g+ 34) Kg2, L×c4 35) D×c4, e4—e3!.

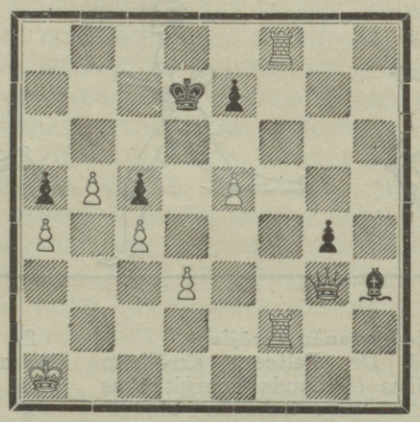
8) Uz vilinošo 32) Zd2?, Lc8 33) Z×e4, Df5! 34) Zf2 melnie ziedotu dāmu ar 34) ... D×h3+ 35) h3, Zg4 mats! Ļoti smalki!

9) Ja tagad 34) K×h3, tad Df5+ ar drīzu matu.

10) Spēcīgais drauds 41) ... Z×g2 42) T×g2, Dh1+ 43) Ke2, D×g2 vairs nav novēršams. Šī ir viena no mirušā lielmeistara visskaistākām partijām.

Uzdevums Nr. 3.

J. Kotrča, Prāgā.

Baltie: Ka1; Dg3; Tf2 un f8; Ba4, b5, c4, d3, e5 (9 kauliņi).

Melnie: Kd7; Lh3; Ba5, c5, e7, g4 (6 kauliņi).

Mats trijos gājienos.

Šoreiz mūsu šacha draugiem būs jāpārkož jau drusku cietāks rieksts.

Šacha kronika.

No izcilākiem notikumiem šacha pasaulē atzīmējams Lielbritānijas šacha savienības sarīkotais meistarturnīrs **Margetā** (Anglijā) š. g. maijā, kurā bez vairākiem angļu meistariem piedalījās arī daži pazīstami ārzemnieki. Uzvaru ar 7½ p. gūva Amērikas čempions **Reževskis,** vēl gluži jauns cilvēks. Viņš pazīstams kā šacha brīnumbērns, kurš jau 8 gadu vecumā uzstājās simultānspēles seansos ar ļoti labiem panākumiem. Otrā vietā palika **Kapablanka** ar 7, trešā **sers Tomass** ar 5 p.

Atrisinājums galotnei Nr. 1. Baltie: Ka5; Ze8; Bb6. Melnie: Ke4; Td4. Baltie uzvar. 1) b6—b7, (Td4—d8 2) Ze8—d6+ Ke4—f3 3) Zd6—c8, Td8—d1! 4) Zc8—d6! Td1—d5+ (uz Ta1+ seko Kb6, Tb1+Zb5 u. t. t.) 5) Ka5—b6! Td5×d6+ 6) Kb6—c7 un uzvar. Ja 1) .... Td4—d1, tad 2) Ze8—d6+ un 3) b7—b8D un baltie uzvar. — Pareizus atrisinājumus iesūtījuši: J. Kauliņš, A. Tauriņš, J. Ūdris, Rīgā; E. Ērglis Cesvainē; J. Krūze Valgalē.

Atbildes iesūtītājiem.

A. Cintiņa k. — Jēkabpilī, A. Straumes k. — Liepājā. Uzdevumu Nr. 1 ar 1) Dc8 atrisināt nevar, jo melnie atbild Ld2—e1, draudot Lg3+. Tā tad, uzdevumam otra atrisinājuma nav. Uzdevuma Nr. 2 atrisinājums pareizs. R. J. — Liepājā, A. K. — Kuldīgā. Iesūtītos divvilčus nevaram izlietot. S. S. — Ventspilī. Nākošā starptautiskā olimpiade būs Varšavā, jūlija beigās. Latvju komanda laikam piedalīsies.

Visus uz šacha nodaļu attiecošos iesūtījumus (atrisinājumus, pieprasījumus etc.) lūdzam adresēt: **K. Bētiņam,** Rīgā, Brīvības ielā 49, dz. 4.

Divi grenadieri

(Stratēģisks Jāņu stāsts.) Bildes ģenetīvā zīmējis E. Rirdāns,

Lasītāj!

Varbūt gadās tev jaukā vasaras vakarā staigāt pa mūsu dzimtenes stūrīšiem. Tu, teiksim, staigā, baudi dabu ar visiem pieciem maņas organiem un nopriecājies par mazāko radībiņu, kas tekā pa zāli.

Pēkšņi tu skaidri dzirdi:

„Kudī knaģij' a? Kak ķebā zagrebai, šort pavazmil, na unteroficerskai zastava po rotnomu slabosiļnai raportu čerez kaševarskai trevoga, tak ķebā tri sutki na sacharnoi dovoļstvije uf čakaus. Kričī — urā, nutreņij vrag!"

„Molčī, kukuruznai tarba! Eka liela lieta, ka bišķiņ poštreļal. A kak, brat, paiel kašu, tak vazmi polkovoi baraban i zēvelui na strach ragam do poverki, tak ti viģiš — mute būs: bē. Ti, brat, luče saļikui rokas i nopūtovalsja — ja ķbie biķ ne budu. Paņimai jest, a? Zapevai bi luģelu fodfoltavoi!"

Neiztrūcinājaties: jūs neesat nekur pār robežu pārskrējuši — esat vēl tepat dzimtenē! Un tie, kas tur runā tik bargus vārdus, tie ir turku kaŗa dalībnieki — Tāšu Andžs un Ķēvēnu Reinis. Viņiem, veciem vīriem, kaŗavīra dūša iekšā no turku laikiem. Cik viņiem katram gadu, kas to zin. Tāšu Andrejs, kā jaunākais, to gan zin pateikt, ko toreiz, kad viņš krievu „pačporti" pametis, tad viņam gadi iemijušies astotā desmitā. Cik ilgi atpakaļ tā zušana notikusi, tas gan viņam piemirsies.

Visniknāk abiem krievu valoda iet tādās reizēs, kad kāds mēriņš miestiņa galvā. Tad tikam viens otru komandē, kamēr sanāk militārā naidā.

„Ak ti takoi!" viens sabrēc. „Nu tad begom 'arš! Šort takoi..."

„Nu tad tu, nutreņij rag, nedomā — tu ar' pucē begom arš!"

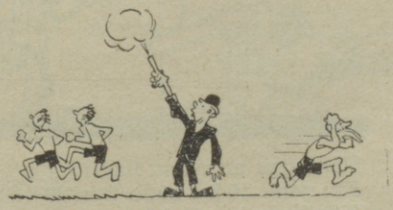
Abi vecīši, kā jau paraduši komandai klausīt, ņem skriet, kamēr kāds žēlīgs cilvēks abus aptura, citādi abiem beigas.

Lai savam kareiviskam garam ļautu ceļu — abi nolēma iestāties aizsargos. Tur tos laipni noraidīja, jo abi esot par veciem.

„Nu kad nē — ne," grenadieŗi piekāpās. „Bet to nu gan nesakat, ka mēs veci. Jums tik bail, ka mēs nepaņemam visas pirmās medaļas par grenaģerskai munsturi — tā, lūk, tā vaina."

Kad pagastā jaunieši sāka nodarboties ar sportu — abi grenadieŗi pirmie pieteicās gaŗgabalskrējienos, un neatlaidās agrāk, kamēr abus nostādīja startā.

Toreiz pēc starta šāviena abi vecīši gan tā nobijās, ka tāpat puspliki aizskrēja tieši pār laukiem prom trešā pagastā pie Tāšu Andža radiem. Tur abi sarunājās ļoti gudri.

„Jā," viens teica, „nu es saprotu, kāpēc tie jaunie tik trakoti skrien. Ačkis, kā tu neskriesi no bailēm, kad tev aiz muguras tik traki šauj... baltas ugunis gāž virsū!"

„Akrāt..." otrs piekrita. „Mums turku kaŗā tāpat bija: oģeļonnai kamanģirs katrreiz teica tā: „Bērni, tiklīdz turki izšauj, skrienat prom, lai lodes neķeŗ! Kad lodes nokritušas zemē — nākat atpakaļ." Mēs tā ar' darījām..."

Pērn pa Jāņiem abi grenadieŗi bija atkal kopā. Mērca savas sirmās grenadieŗu ūsas miestiņā un stāstīja par senām dienām. Līgo dziesmas lai abi dziedāja līdz, protams, tikai krieviski. Paši uz ātru roku pārcēla. Skanēja gluži labi — apmēram tā:

Pivu, pivu, Vaņkin oķec,
Ķebie bil...

Bet tā kā neviens no abiem nezināja, kā ir „mieži" pa krieviski, tad dziesma izjuka. Pēcāk tie gan teicās īsto krievu vārdu atraduši, jo „mieži" pa krieviski, lūk, esot — „moroz". Otrs teica: „Tu nu gan, šotēv, esi dulls sadzēries! Vai tad „moroz" ir „mieži"? „Moroz" tak ir „varde", bet „mieži" ir — „život". Vot kā ir!" Tikai tad bija latviskais līgo tā ieskanējies, ka abi turku baidītāji pavisam piemirsa krievisko, bet alus krūzes pacēluši, uzrāva tik augstu „līgo", ka gailis kūtī nelaikā nodziedāja.

Jūs jau zināt, cik burvīgs ir Jāņu vakars Latvijā? Parādiet vienu citu zemes stūrīti, kur viņš vēl tāds pat būtu! Velti — tādu neatrast nekur.

Kad vakara krēsla nolaižas pār laukiem un birzēm, kad rasā veldzētas smaržo zāles, ziedi, gar sienām un galvās vaiņagi; kad migla sedzas pār pļavām un rudzu laukiem un tālumā iedegas jāņugunis, latvieti, vai tad mums vēl jārunā par dzimtenes burvību! Kaut kas skaists, prieka pilns un reizē arī skumju apdvests tad aicina tevi kaut kur... Kur? — i pats tā nezini.

Nu un tad, kāds brīnums, ka arī abos grenadieŗos pamodās senais tālu kaŗu staigātāja gars?

„E!" Andžs iedzēra no krūzes un nosēcās, tad piebilda: „E, iet vienreiz un meklēt rokā to papardes ziedu, tad redz, īsti, kāds tad pats ar' esi!"

„Smirnai!" Reinis piesita kāju. „Tā tāda jaunu puiku šepte. Ja grib iet — iziesam abi šovakar pa vecai rektei lēģeŗos!"

„Praviļnai gavariš!" Andžs uzreiz piekrita ar sirdi un dvēseli. „Vai jaunie vie' var iet? Iesam mēs arī. Paņem tik ružas, ka lai turki neuzbrūk. Es stāvēšu pirmais uz krauli."

Stundu vēlāk abi grenadieŗi, apbruņojušies, salmu deķiem padusē, ko telti

celt, koka spainīti ar miestiņu līdz, izgāja pa olnīcu uz ganībām.

Kā tur viss un ko tur visu — tā tāda gaŗa terkšķēšana iznāktu. Fakts tikai tas, ka abi grenadieŗi neilgi pēc tam sēdēja pie telts, ugunskura gaismā, spainīti vidū un jau raudāja par turku kaŗu.

„A vai tu vēl atceries to peršiņu: „Pār Donavu pārpeldēja", ko?" Reinis noslaucīja asaru.

„Es nu nezināšu!" Andžs atsaucās un tūliņ uzsāka: „Pā-ā-ār Do-o-onavu pārpeldēja — e... e..." Vai tu nezini, cik tur īsti pārpeldēja?"

„Es nu ar' vairs tik smalki neatceros, bet vairāk par rotu tur bija, to gan es zinu," Reinis iemeta no spainīša.

„Ak, bet tad toreiz bija gan peldēšana!" Andžs iegrima atmiņās. „Es vēl lāgā ne peldēt nepratu, bet bija vien jāpeld. Un turki tik zēvelē — nemaz acis nedomā vaļā taisīt. Laime, ka vēl kamanģirs attapās nokomandēt: „Zakrivai ački!" Tad aiztaisījām visi acis ciet, tad gan tikām pāri."

„Kas t' nu jums, pekaķinciem! Paņem savu plinti un peldi. Bet kad mēs, mūzikanti, spērāmies upē iekšā, tad gan bija bēdu gabals! Es ar visām bungām, viens ar karogu pa priekšu, tad citi visi pakaļ. — Un, ko domā, kas iznāca? Taisni pie Pļevnas turki man bungas noņēma. Utkas, es saku, ne cilvēka bērni! Izmocījies kā nabags ar visām bungām pāri Donavai, a šie ņem tik nost. Pēcāk vairs vis urķesters ne spēlēt nevarēja — nav vairs bungu, ko klapēt līdz. Un ķeizars a' tāds pats — nedod vis jaunas. Ak tu mokas, kas tad bija!"

Vakara gaisma griezās uz rīta pusi. Pie ugunskura sēdēja divi grenadieŗi, meta žagarus ugunī un paši meta miestiņu. Te uzreiz Andžs iebrēcās: „U ellē — būda svilst!"

Reinis ar' uzlēca kājās. „Nu što takoi!" viņš sasita rokas. „Smatri — polkavoi lager zašvilsja! Andž, glāb spainīti!" Tad abi metās skriet uz mājas

pusi. No lēgeŗa glābšanas vairs nebija ko domāt.

Ausa Jāņu dienas rīts. Vēl šur tur skanēja līgo skaņas, rasa mirdzēja saulē un silā zvanīja dzegūze, bet abi grenadieŗi stāvēja un no tāluma skatījās turp, kur lēģeris vēl drusku dūmoja.

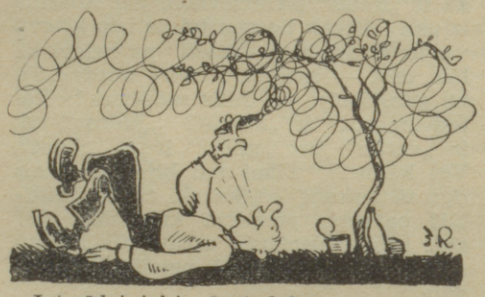
Tad abi gāja pie Jāņa tēva prasīt vēl drusku miestiņa uz tām bailēm.

Ačuks.

Ludvigs Šanteklers

Mazas dziesmiņas

Nevaldāmi ekskursanti.

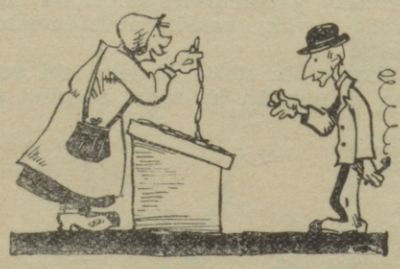
Iet rīdzinieki vērot dabu,
Kad līdzi čemodāns ar desām.
Vai patafons var klusu sērot?
Šo krāmu visūr līdzi nesam...
Lec korķi gaisā drīz ar švunku,
Dzeŗ vīri, milzu slāpes dzēš.
Drīz draugs jau draugam iedod dunku,
Aiz līgsmes matu kušķus plēš.
Te dažam krūtīs mīla ārdās,
Te dažu greizsirdība žmiedz —
Lūk, tāpēc zaļumnieki spārdās,
Aiz dzīves pārplūduma kliedz.
Tik burvīgi dzied lakstīgala,
Bet kas šo īsti gan lai dzird,
Kad varena ir pašu čala,
Par ziediem stiprāk cigārs smird.

Pirmie ziedi.

Balts ievu zariņš,
Dzeltēns staipeklītis —
Pilnām rociņām puķu
No meža atskrien meitenīts;
Tas priecīgi sauc, ka skan:
„Te labāk gan, kā Rīgā!
Te gotiņas ganīt patiks man,
Kad putniņi dzied un čīgā."

Zivju tirgū.

Nepietiek ar vienu lucīti —
Ek, ņems tūdaļ kādu ducīti!
Klinģeris te vēl klāt,
Nu ēšanā nevaru stāt...
Uzber tik sālīti —
Nopucē vēl veselu kālīti.
Nu ir dūša piesieta kā miets —
Nav velti zivju tirgū iets.

Atpūta.

Atpūta ir laba lieta,
Tiem, kas ziemā strādājuši.
Bet no kā tas atpūšas,
Kas nemaz nav strādājis?

Publiskā dārzā.

Jaunkundz, sakat tak beidzot, ka jūs viņu mīlat, lai es varētu slēgt vārtus!

Aizsargiem **R. Vizbuļa** jauna patriotiska luga

„Tēvijas Sargi"

3 cēlienos, viegli uzvedama lauku skatuvēm.

Lugā galvenās lomās darbojas aizsargi formas tērpos; tērpi atvēlēti no Iekšlietu ministrijas Nr. 165008.

Centrālā kooperatīva

„Pašpalīdzība"

valde: Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 68. Tālrunis 33700.

Nodaļas atrodas sekojošās vietās: 1) Līvānos, 2) Valkā, 3) Mārcienā, 4) Sesavā, 5) Rendā, 6) Rīgā, Valdemāra ielā 34, Stabu ielā 47.

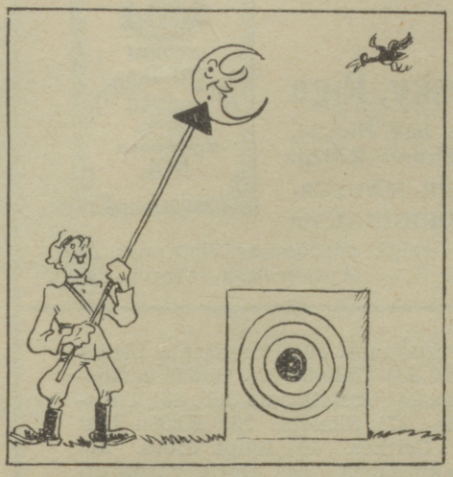
Apgādā: ražotājiem un patērētājiem vajadzīgo.

Izvērtē: caur savām Rīgas filiālēm lauksaimnieku ražojumus.

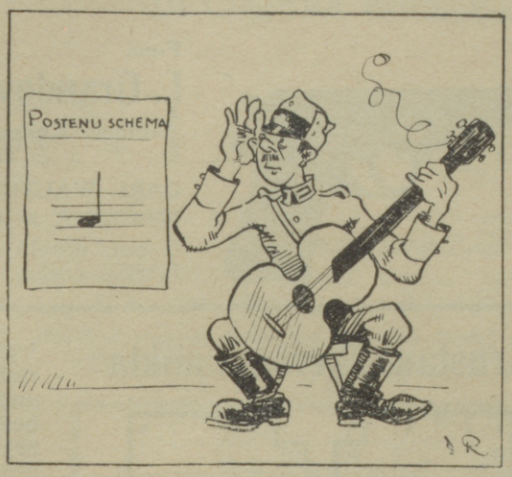
Šaušanas apmācības reglaments illūstrācijās

347. lap. p. Katra šāvēja pienākumi: Šaušanas laikā sargāt stobra tievgali, lai tanī neiekļūtu smiltis, sniegs vai lietus.

350. lap. p. Rādītājiem rūpīgi jāseko ložu trāpījumiem, uzmeklējot caururbumus un pareizi parādīt caururbumu vietas ar speciāli pagatavotu rādekli.

338. lap. p. Apsargu priekšnieks izliek posteņus, pieskaņojoties posteņu schēmai.

NO REDAKCIJAS UN IZDEVNIECĪBAS

Izdevniecība atgādina pusgada abonentiem, ka nākamo «Aizsarga» numuru piesūtīsim tikai tiem, kas abonementu būs atjaunojuši. «Aizsargu» pasūtīt visērtāki pie vietējās aizsargu vienības (nodaļas, rotas u. t. t.) priekšnieka vai iemaksājot Ls 2,— mūsu pasta tekošā rēķinā Nr. 10435. Ik aizsargu komandieŗa pienākums ir rūpēties ne tikai par agrāko pasūtījumu atjaunošanu, bet jāgādā klāt arī jauni abonenti. Zemā abonēšanas maksa — Ls 2,— pusgadā — dod iespēju «Aizsargu» lasīt katrā latviešu mājā, katrā aizsarga ģimenē. Pusgada abonements jāatjauno līdz 1. jūlijam.

Pie adreses maiņas, pēc žurnāla pasūtīšanas, jāpaziņo arī pilnīga agrākā adrese.

Žurnāla līdzstrādniekus, iesniedzot manuskriptus, lūdzam norādīt — vai autors honorāru saņems izdevniecībā personīgi, vai tas jāsūta pa pastu.

Pielikums «Aizsargu organizācijas dzīve» ar š. g. Nr. 6. iet līdzi vienīgi Aizsargu štāba piesūtītiem eksemplāriem.

«Aizsargs» Nr. 7/8. iznāks 15. augustā.

Izdevniecība.

Nav jāzīlē

kafijas biezumos, lai zinātu, kad un kā jāatjauno «Aizsarga» otrā pusgada abonements.

Mūsu pasta tek. rēķina numurs ir 10435

VISU PRIEKŠ FORMĀM!

„TAUPĪBA" Rīgā, Marijas ielā № 2-b, tā]r. 32319. Īp. T. Heinbergs

Formas uzvalki, cepures, jostas u. Aizsardzēm cepures, saktas u. t. t.

Izdevīga nomaksa. Vairumā. Mazumā

čaulītes **RĪGA** ar vati

KALJAN

Vadošais mōdes nams

P. Mežgails & Bdrs

Kr. Barona ielā 6, Rīgā.

Elegantākie

dāmu un kungu

• apģērbi •

katram gadījumam un vajadzībai

Atbildīgais redaktors: Kapteinis V. DEGLAVS.
Izdevējs: AIZSARGU ŠTĀBS, «ŽURNĀLS AIZSARGS».

Grāmatspiestuves A.-S. «ROTA».
Rīgā, Kr. Barona ielā 14.

„Geco“, „N“ un „F N“ orīg. aut. pistoļu patronas, „R.“, „U.“, „Ozolzīle“ sporta un medību patronas, Liepājas, Rottweiler, Wolff medību pulveris. **Medību skrotis cietās — pašu ražojums.**

F-ma

L. Grandovsky, Rīgā

Kantoris **Kungu ielā Nr. 24.**
Tālrunis 23313.

CARL WALTHER MAUSER-WERKE F. N. ORIGINAL un c. aut. pistoļu vienīgā pārdošanas vieta par orīģ. fabriku cenām. Aut. pistoļu rezervu daļas.

PARFIMĒRIJU FABRIKA

Prov.

A. TOMBERGS

Rīgā

Modernie smaržūdeņi un skaistuma kopšanas līdzekļi

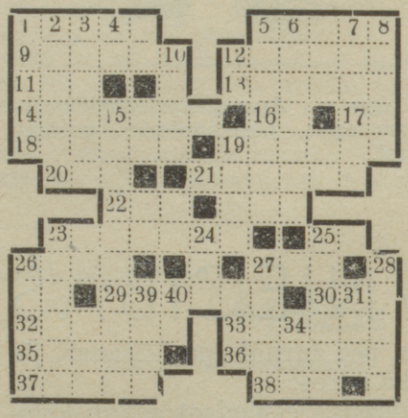
Fabrikas noliktavas:
Aspazijas bulvārī 6;
Brīvības ielā 24.

E. LAZDIŅA

ŠOFERU KURSI

Rīgā, Bruņinieku ielā 21. Tālr. 94448
Iestāties kursos var katrā laikā.

Krustām-šķērsām mikla

Horizontāli.

1) Dārgakmens. 5) Greznuma lieta. 9) Tiesu iestāde. 12) Pilsēta Latvijā. 11) Gaismas spēle. 13) Radio piederums. 14) Karikatūrists. 16. Norādāmais vietniek vārds. 17) Darb. vārds. 18) Ieža gabals. 19) Dzejas. 20) Sporta biedrības nosaukums. 21) Valsts. 22) Pop. fiziķis. 23) Galvas sega. 25) Note. 26) Aģentūra. 27) Iedobums. 29) Parazīts. 30) Izsauciens. 32) Izteiksme. 33) Atvilkums no maksas. 35) Dzejnieces priekšvārds. 36) Tieši. 37) Zirglieta. 38) Darbs. vārds pagātnē.

Vertikāli.

1) Mākslas iestāde. 2) Liels uztraukums. 3) Trauksme 4) Note. 10) Mājlops. 5) Sīknauda. 6) Svēta vieta. 7) Apģērbs. 8) Bēdu lieciniece. 15) Izgreznojums. 19) Braukšanas piederums. 23) Galoda. 26) Budas garīdznieks. 24) Pretstats no dod. 25) Tuksnesis. 27) Skelets. 28) Krūšu tēls. 39) Celtnes. 40) Eģipt. dievs. 31) Grieķu burts. 34) Darb. vārds tagadnē.

Atpūtas brīžiem.

Atrisinājums Nr. 5. ievietotām uzdevumam.

Horizontāli.

1. analfabets, 7. māklers, 8. re, 9. ali, 10. uz, 12. Emse, 14. tiara, 15. lini, 16. alts, 17. abats, 18. co, 19. Sama, 21. Ina, 23. ūdris, 24. asociācija.

Vertikāli.

1. amputācija, 2. aka, 3. ferma, 4. Ares, 5. talants, 6. stilistika, 11. zilonis, 12. Eris, 13. Elba, 17. Amura, 20. Andi, 22. esi.

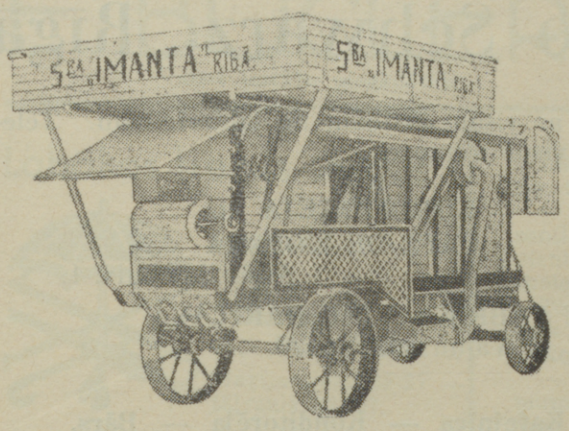
Skaistas sievietes noslepums

kupli, zīdmīksti mati un jauna, maiga seja. Šīs īpašības var iegūt ikviena sieviete, lietojot pazīstamās ziepes

„PERUIN“

Nav brīnums ar „L O D I X“

Zemkopības mašīnu fabrika
un čuguna lietuve

S-ba „IMANTA" Rīgā

M. Kandavas ielā 13-a. Tā|r. 41969. Sat. ar autob. Nr. 31 no auto ostas. **Piedāvā** god. lauksaimniekiem savus ražojumus: **LABĪBAS TĪRKŪLĒJUS** kuŗi piemēroti arī āboliņa kulšanai, 25", 36", 42" un 48" platus. **Labības un sēklu šķiŗotājus „Triumf" Nr. II. Ekselmašīnas 8", 10" un 14". Āboliņa sējmašīnas. Kūlēju rezerves daļas un remonti darba un cenu ziņā ārpus konkurences.** Kūlējiem izdevīgi maksāšanas noteikumi.

Aleksandrs Debels

Būvinženiers

Rīgā, Brīvības ielā 30. Tā|r. 96064.

Alb. Kurau

Būvuzņēmējs

Rīgā, Miera ielā 13. Tā|r. 91387.

AUTO **skārdniecība un radiātoru darbnīca**

Ed. Reinvalds

Rīgā, Brīvības ielā Nr. 77, sētā. Tā|r. 93655.

Dārzniecība

K. Erdmans

Rīgā, Anniņmuižas ielā 7, tā|r. 41821

PUĶU VEIKALS:

Rīgā, Elīzabetes ielā 53, tā|r. 27945.

Jauka atpūta kafejnīcā **„MEŽA PARKS"**

Rīgā, Kokneses prsp. 35, tā|r. 36321.

Atvērta no 9 r. līdz 2 naktī. Katru dienu tiek pasniegtas brokastis, pusdienas, vakariņas, kafeja, tēja, kūkas, tortes un daž. uzkož. Mērenas cenas, laipna apkalpošana. **Mūzika un deja publikā.**

Augusts Demants

Būvuzņēmējs

Rīgā, Brīvības ielā 60/62, dz. 66. Tā|r. 92477.

Būvuzņēmējs

Vilh. Kačerovskis

Rīgā, Vāgnera ielā 15, dz. 1, (paša namā) tā|r. 94048.

M. A. Galviņš

Rīgā, Vāveres ielā 2, tā|r. 91770.

Pieņem dažādus būvdarbus Rīgā un ārpus Rīgas.

Automobiļi. Motocikleti. Piederumi un rezerves daļas.

T|n. Pauls Romans

RĪGĀ,

Elīzabetes ielā Nr. 14. Tā|r. 28040.

T. Likops, Rīgā

Pinguin tinte Nr. 104.

Vislabākā rakstāmā tinte. Th. Liccop Rīgā, tā|r. 41830.

M. Ozoliņš

Namīpašniece.

Klijānu ielā Nr. 5.

M. MILLERS ģimnazija (zēniem un meitenēm) un pamatskola.

Rīgā, Brīvības ielā 67. Tā|r. 92474. Jaunu skolēnu pieteikšana katru dienu no plkst. 9—14. Trūcīgos un cent. skol. pabalsta. Uzņemšanas pārbaudījumi no 14. līdz 19. jūnijam.

RĪGAS VALSTS TECHNIKUMĀ
Valdemāra ielā Nr. 1-c.

Uzņemšanas pārbaudījumu sākums visās nodaļās **š. g. 13. jūnijā.** Uzņemšanas noteikumus izsūta pret Ls 0,20 pastmarku. Pieteikšanās technikuma kanclejā no plkst. 9 — 13 ne vēlāk par š. g. 12. jūniju, iesniedzot uzņemšanas noteikumos paredzētos dokumentus un izpildītu pieteikšanās rakstu, kādu technikuma kanclejā izsniedz bez maksas. Līdz ar dokumentiem iemaksājami Ls 2,— pārbaudījumu naudas.

LIETUVJU PRESES HUMORS.

Pirmatnējais cilvēks nākotnes karavīram: „Nu, brālīt, ja es esmu cēlies no pērtiķa, tad saki man, no kāda zvēra tad tu esi attīstījies?"

Krustmāte (atbraukusi ciemā). „Nu, ko papa sacija, kad es vakar tik vēlu atbraucu?

Bubis: „Ka nekad nevajagot dienu pirms vakara slavēt."

Ķīmiska rūpniecība „GAUJA"

Inž. E. Jākobsons. **Rīgā, Garozes ielā Nr. 1.**

Paziņoju, ka š. g. 7 jūnijā esmu atvēris **Brīvības ielā 4,** Neiburga kga namā, savu

PULKSTEŅU, ZELTA un SUDRABLIETU VEIKALU

un lūdzu god. pircējus dāvāt manam latviešu uzņēmumam savu uzticību.

ADOLFS ŠTOLCERS, Rīgā, Brīvības ielā 4

Tā|r. 26336.

A/S. Ch. Jürgenson – Otto Schwarz, Rīgā

ROMAS VIESNĪCA

Modernākā viesnīca Latvijā, pēc Vakar - Eiropas parauga, ar visām ērtībām un labierīcībām. Tēlefons, tekošs silts un auksts ūdens visos numuros.

RESTORĀNS «OTTO SCHWARZ» un **ROMAS PAGRABS**
Aspāzijas bulv. 5.

KONDITOREJA un **CAFĒ DE L'OPÉRA**
Aspāzijas bulv. 1.

VĪNU LIELTIRGOTAVAS:
Kaļķu ielā Nr. 2,
Avotu ielā Nr. 1/3

LIĶIERU FABRIKA, VĪNU DARĪTAVA
Vaļņu ielā Nr. 20.

Nodaļa: Majoros, Jomas ielā Nr. 15. **Restorāns — Kafejnīca — Konditorēja — Bārs.**
Ik vakarus mūzika - deja. Lielākā dejas grīda Jūrmalā.

Mākslīgos mēslus:

SUPERFOSFĀTU,
TOMASMILTUS,
KĀLIJA SĀLI,
NITROFOSKU,
ČILES SALPĒTRI,
NATRON SALPĒTRI,
KAĻĶA SALPĒTRI,
SĒRSK. AMONJAKU u. c.

piedāvā no krājuma, vairumā un mazumā

Voldemārs Majors

Rīgā, Vaļņu ielā Nr. 2.
Tāļr.: 22406 un 31420.

MAŠĪNU FABRIKA, KAPARA KALTUVE, ČUGUNA un METĀLA LIETUVE

Wm. Minuth, Rīgā

Ģertrūdes ielā Nr. 28.
Tāļruņi: 28848, 32348.

Pāvels Meļņikovs

b ū v u z ņ ē m ē j s

Dzīv. **Rīgā, Lāčplēša ielā 70-b, dz. 3.**
Tāļr. 27895.
Galv. kantoris **Rīgā, Maskavas ielā 57.**
Tāļr. 22351.

Rezervēts

mūsu labvēļiem

Pas. Nr. 944.

«E. Ansohn & Co»

Rīgā, Parka ielā 8. Tāļr. 26090.

Asfalta rūpniecība
Jumtu papu fabrika
Darvotas jumtu papes
Bezdarvas jumtu pape «Bitumol»
Darvu destilācija

Auksta jumtu papu krāsa „Bitumolin". Auksta jumtu papu līme „Bitumolin". Karbolineums „Satol". Jumtu darva. Šamota ķieģeļi un māla caurules.

F. BUCLERS

Valsts iestāžu piegādātājs.

foto piederumi, Rīgā, Blaumaņa ielā 16-18, tāļr. 31890

Nodaļa: Majoros, Jomas ielā 32. Tāļr. 398. Pasūtījumus no provinces pa tāļr. 31890 izpilda nekavējoši.

Labākos lietus sargus

no labākās drēbes piedāvā darbnīca

A. Krasovskis

Marijas ielā 25-27 tāļrunis 32437.

Turpat apvelk un izlabo.

P. Elksne

Dārzniecība

Kastrānes ielā 5 (Fēniksa ielas galā) Tāļr. 92272.

Ziedi, stādi, krāšņuma koki.

SPECIĀLITĀTE: puķu sīpoli.

Cukurs — baro
Cukurs — spēcina

viss cukurs — mūsu dzimtās zemes ražojums.

Tāpēc čaklās nama mātes, kas vienmēr sargā un glabā tautas veselību un spēku —

LIETO VAIRĀK CUKURU

REZERVĒTS
mūsu labvēļiem.

Pas. Nr. 716.

Latviešu uzņēmums!

Paša ražojumi. Lētas cenas. Interesanta izvēle. Arī kommisijā.

Alf. Reiznieks

Rīgā, m. Smilšu ielā 7/9, tāļr. 23190.

Bez tam serpentīna baloni, lukturi, girlandes, loter. lozes, nozīmes, joki, burvības, papes šķīvji u. t. t. u. t. t.

Pārākais.

Zēns, atnācis no skolas, griežas pie tēva:

— Papucīt, tev jādod man desmit santimi, jo es šodien skolā biju vienīgais, kurš varēja atbildēt uz skolotāja jautājumu.

Tēvs iedod zēnam desmit santimus un prasa:

Ko tad viņš jums jautāja?

— Skolotājs jautāja: kurš no mums šodien nav sagatavojis stundas.

PADOMJU HUMORS.

Analize.

Produktu kontroles ierēdņi nakts pārbaudē uz ielas aiztur kādu no vietējiem iedzīvotājiem.

— Uzrādīt dokumentus! — sauc kāds no viņiem.

Aizturētais pārbijies sāk meklēt pa kabatām, un no simts dažādiem papīriem, pasniedz pirmo kurš gadās pie rokas.

Sarkanarmietis lasa: „Analize" — hm, laikam ārzemnieks — lasa tālāk: „Olbaltuma nav. Cukura nav . . ." — Vari iet!

Jumta papes rūpniecība

J. D. Sproģis

Rīgā, Gogoļa ielā Nr. 13
Tāļr. 30132

Dāmu un kungu cepuru rūpniecība.

A. Kotello

Avotu ielā 23-a. Tāļr. 29191.

VAIRUMĀ MAZUMĀ

Jelgavas Otrā Krāj-Aizdevu Sabiedr.

Uzvaras ielā Nr. 12.

Tāļruņi: Direkcijā Nr. 749.
Vekseļu nod. 196.

M TĒJA T

ir vislabākā.

Pieprasiet visur

F O T O aparāti

visām vajadzībām
arī par lētām cenām. Tāļr. 32309.

Prospektus izsūta FOTO-SPECIĀLTIRGOTAVA

E. FRANCS

Rīgā, Vaļņu ielā Nr. 19

Edgars Trapans

Automobiļu, rezerves daļu un piederumu centrāle

Rīgā, L. Smilšu ielā 26. Tāļr. 29080.

BROCKWAY un STOEWER
Ģenerālpārstāvniecība Latvijā.

Em. Jātnieks

Dib. 1909. g.

Dāmu un bērnu cepuru veikals

Rīgā, Marijas ielā Nr. 31.

Pastāvīgi pienāk jaunumi. Aizsardzēm un vanadzēm form. cepures. Pasūtījumi tiek izpildīti glīti un —— pareizi ——

Mēbeļu veikals
K. Freimanis, Rīgā

Tērbatas ielā 41-43. Tāļr. 96931.

Piedāvā: viesu, kabinetu, ēdam- un guļamistabu iekārtas, kā arī atsevišķus priekšmetus.

Apzinīgs darbs. Iespējama nomaksa.

Daiļkrāsotājs A. REINVALDS
Amata meistars.
Blaumaņa ielā 1, Rīgā, tāļr. 27574. Modernas stikla, skārda u. c. izkārtnes. Dzīvokļu izdaiļošana un remonti. Fasādu krāsošana un t. t.

Cepuru salons
„Maison Lafayette"
Rīgā, Kaļķu ielā 11. I. stāvā.
Elegantas dāmu cepures un modeļi.

ZIVJU LIELTIRGOTAVA
F. Kaplans
Rīgā, Kungu ielā 29. Tāļr. 20473.

J. Jansons
Namīpašnieks
Rīgā, Rēveles ielā 35.

KRĀSOTĀJU MEISTARI
BRĀĻI ŠULCS
Rīgā, Merķeļa ielā 10, dz. 15.
Tāļrunis 34364.
Izpilda krāsošanas darbus, kā arī uzņemās visus citus remonta darbus.

SALDĒJUMU VEIKALS
«Italia»
P. De March un A. Toscani
Rīgā, Kaļķu ielā Nr. 23.
Majori, Jomas ielā 26. Tāļr. 34569.

ZIEPJU FABRIKA
«SPODRA»
Rīgā, Matīsa ielā 23. Tāļr. 93927.

O. M. Birgers
Rīgā, Marijas ielā Nr. 5, dz. 5.
Adītu un citu preču tirgotava.

Adītava un veļas tirgotava
J. Fleišmanis
Rīgā, Kr. Barona ielā 31, tāļr. 26850

REZERVĒTS
mūsu labvēļiem
Pasūt. Nr. 971.

LUPATU PLUCINĀTAVA
Valmieras ielā Nr. 10/14.

R. Leibmans

Foto aparāti, jaunākie modeļi.
Amatieru darbus izgatavo ātri un glīti.
Firma «Otto Draudziņ»
Rīgā, l. Ķēniņu ielā 3. Tāļr. 22836.

JAUNUMS
Ieteicam smēķēt čaulītes
Divvate
ar divām rindām vates filtra.
Čaulīšu fabr. **Br. Deičs**, Rīgā, Brīvības ielā 151. Tāļr. 92576.

Savstarpējā kreditbiedrība pie Latvijas tirdzn. un rūpniec. b-bas Rīgā, L. Kalēju ielā 14/16. Tāļr.: direkc. 28051, birojā 29117, 21829. Izpilda visas statūt. paredz. bankas operāc. Pārvedumi uz visām Latv. pilsētām.

Elektrotechn. birojs
„Magnete"
br. inž. A. un D. OKMIANI
L. Smilšu ielā 16. Tāļr. 21050.
Gaismas un spēka ietaises.

Pirmklasīga viesnīca
«Savoy»
ļoti lētas un glītas istabas sākot no Ls 1,50, Marijas ielā Nr. 5.

Kungu un dāmu drēbniecība
J. Meijbergs
Drēbnieku akadēmijas abs.
Rīgā, Blaumaņa ielā Nr. 14, dz. 4.

Teodora Tolēna
MALKAS APGĀDE
Rīgā, Matīsa ielā 103. Tāļr. 95965 un Rīgas preču stacijā, laukums 128.
Tāļr. 20244.
piedāvāju visas šķirnes malku par zemkonkurences cenām arī ar piesūtīšanu. **ELEKTRISKAIS ZĀĢIS**

APAVU RŪPNIECĪBA
Pēters Ozoliņš
Rīgā, Marijas ielā 103, tāļr. 91317.

Pičs - Rumpe
MODES VEIKALS
Rīgā, Kr. Barona ielā Nr. 11.
Tāļr. 33456.

IEROČI UN SPORTA PIEDERUMI
F. Simons, Rīgā
Tērbatas ielā 7, ieeja no Dzirnavu ielas.
Tāļr. 27959.
Paša ieroču izlabošanas darbnīca.

REZERVĒTS
mūsu labvēļiem
pasūt. Nr. 983.

K. Bērziņa dārzniecība
Marijas ielā 88.
Tāļr. 93538.
Piedāvā puķes un dekorācijas.

«RENOMÉ» ziepju fabrika
Rīgā, Ģertrūdes ielā 90.
Tāļr. 26322.
„Renomé" ziepes ekonomiskas, piešķir veļai svaigumu un patīkāmu smaržu.

F-ma DEBORA LOEWENSTEIN
Rīgā, L. Ķēniņu ielā 4.
ELEGANTAS CEPURES. PARĪZES MODEĻI. ZEĶES. CIMDI. — Vienīgā pārdošanas vieta GUMIJAS KORSETĒM **„ROUSSEL"** Paris.

LABĪBAS UN SĒKLU TIRGOTAVA
R. Hiršfelds
Jelgavā, Lietuvas ielā 7.
Tāļr. 77.

KRĀSU LIELTIRGOTAVA „KRĀSU CENTRS"
Īp. JĀNIS ŠTĀLS.
Rīgā, Tērbatas ielā 12,
Dzirnavu ielas stūrī. Tāļr. 28154.
Tabetes. Krāsas. Bibers. Spec. cementa krāsas.

SAKŅKOPĪBA
Andr. Fedorovs
Rīgā, Dzirnavu ielā 149.
Tāļr. 30752.

„LATNEDEĻA„
Īp. I. BAUMS.
Rīgā, Merķeļa ielā 9, dz. 4.
Tāļr. 23942.
MODES, VEĻU un APĢĒRBUS uz **nomaksu.**

H. ZELKINS
Dib. 1908. g.
DAŽĀDU METALU SKĀRDI, CAURULES un STIEPULES
Rīgā, Tērbatas ielā 6. Tāļr. 26572.

Aizsargmarka

Pret blaktīm, blusām, kodēm, tarakaniem, mušām u. t. t.

ņemiet tikai

«Destroyer»

firmas AZUMI & Co, Ltd. Osakā, Japanā

Īstais japāņu kukaiņu pulveris ir nepārspējams savā nāvējošā spējā

Dabūjams aptiekās, drogu veikalos un japāņu veikalā
R. J O K O I

Rīgas hipotēku biedrība

Dib. 1868. g.

8% un 6%

ķīluzīmes

Rīgā, Miesnieku ielā 14

Ķemeru

sērūdens un joda saturošu dūņu

dziedniecības vieta

(1838. — 1935. g.)

Sezonas sākums 27. maijā un ārstēšana turpināsies visu gadu.

Nepārspējami panākumi pie reimatisma, sieviešu slimībām, neauglības, neuralģijām, sevišķi išias un locītavu slimībām; izcilus panākumi sirds, kuņģa, zarnu, nieru, aknu, žults pūšļa, žults un nieraķmeņu, nervu slimību, sevišķi neirastēnijas ārstēšanā; labi panākumi pie augšējo elpošanas organu iekaisumu, bronchitu, astmas, paaugstināta asins spiediena, artēriju pārkaļķošanās, aptaukošanās, cukura un ādas slimību ārstēšanas.

Lielisks parks, skaista plūdmale; sezonas laikā ikdienas simfoniska orķestŗa koncerti; teātŗa izrādes, dejas vakari, dažādi izrīkojumi un priekšnesumi; bezmaksas bibliotēka un lasītava; dažāda veida sports; labi iekārtotas panzijas un vasarnīcas; atsevišķas lētas istabas dod iespēju ārstēties Ķemeros arī ar ierobežotiem līdzekļiem. Uz pilnu ārstniecības kursu ar dzīvokli un uzturu ir iespējams iekārtoties par Ls 110,— mēn. un dārgāki.

Lauku iedzīvotāji, uzrādot rajona ārsta apliecību, saņem peldes un citus ārstniecības līdzekļus par $^1/_3$, $^1/_2$ vai par pilnu maksu, atkarībā no viņu nekustamās mantas vērtības.

Ja Jūs esat visas cerības zaudējuši, visu izmēģinājuši, neaizmirstat, ka Ķemeri var vēl atvieglot Jūsu ciešanas un pat pilnīgi izārstēt, kā tas jau noticis neskaitāmos gadījumos.

Vajadzīgo informāciju mutiski un rakstiski uz pieprasījumu katrā laikā sniedz Ķemeru sēravotu direkcija. Tālrunis Nr. 7.

Izlabojis.

— Kā tev patīk mana līgava?
— Nu, nekas. Mēdz būt arī sliktākas.
— Kā tu iedrošinies! . . .
— Nē, nē . . . sliktāku vairs nav.

Restorānā.

— Kā jums, kungs, garšoja mūsu desiņas.
— Lieliski! Uz reizi jūtu sevī vienu zirga spēku vairāk.

Drošības pārbaude.

— Vai jūs esat šīs aptiekas provīzors?
— Jā, kundze!
— Cik gadus jūs jau strādājiet šinī arodā?
— Trīsdesmit piecus gadus.
— Vai jums ir arī diploms?
— Jā, lūdzu, šeit pie sienas zem stikla.
— Tad lūdzu iedodiet man par 15 santimiem ledus konfektes pret klepu.

Būvuzņēmums

Nikolajs Falks

Rīgā, Elīzabetes ielā Nr. 9-a, dz. 4

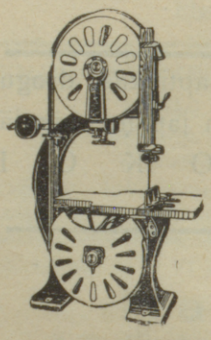
Tāļr. 33254.

J. Valters, Rīgā

Dibināts 1874. g.

Asfalta, cementa preču un jumtu papes fabrika

Visādi asfaltēšanas darbi. — Cementa izstrādājumi. — Akmeņogļu darva, jumtu laks un piķis. — Karbolineums un dažādi izolācijas materiāli. — Jumtu segšanas.

O. Bībergers

Technisks birojs un mašīnu aģentūra

Rīgā, Jaunielā 17. Pasta tek. rēķ. 11445. Tāļr. 22037.

Piedāvā par lētām cenām visas MAŠĪNAS UN PIEDERUMUS: koka apstrādāšanai, metāla apstrādāšanai, gaļas apstrādāšanai, maizes ceptuvēm un konditorejām. **Elektromotori u. t. t. — Speciāla elektroslīpētava.**

Ķīmiska tīrītava, krāsotava un veļas mazgātava

J. PUIŠEVS

Rīgā, Pērnavas ielā 2, tāļr. 93212

Finieru fabrika

Jānis Gerliņš

Rīgā

Ganību dambī Nr. 11. Tāļr. 29441

JAUNĀS ĀRZEMJU un iekšzemes

TAPETES

piedāvā par visādām cenām
Rīgas tapešu fabr. K./S.

V. Puls un Co

Dib. 1884. gadā.
Rīgā, Aspāzijas bulv. 9, tāļr. 23260.

AUGĻU KOKU AUDZĒTAVA

„Varino"

Torņakalnā, Jelgavas šosejā Nr. 78.

Tāļrunis 42819. Auto līnija 27, no auto ostas.

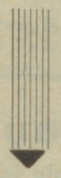
Piedāvā: **visus, tikai pašu audzētus, augļu kokus, pirmā labuma. Lielā izvēlē vislabākās šķirnes: ābeles, bumbieŗi, ķirši, plūmes, jāņogas, upenes, rozes, dālijas, lapu koki un krūmi, avenes, zemenes u.t.t.**

Pirmā Jelgavas ratu būvētava

V. Liekniņš

Kr. Barona ielā Nr. 6. Tāļr. 611.

GRAND PRIX — Zelta, sudraba medaļas Zemgales izstādēs.

KRĀJUMĀ: Līnijrati, orītes, vieglie un smagie atsperu rati, darba rati, pilsētas un lauku raspuskas, ragavas un kamanas.

Dod uz krēdita. Pērk dažādus koka materiālus. Darbs garantēts.

Auto satiksme

Jelgava - Bauska

atjaunota.

No Jelgavas caur Jaunsvirlauku atiet plkst. **12 dienā un 6,30 vakarā, Bauskas plkst. 6,30 rītā un 4 p. p.**

No Jelgavas caur Emburgu plkst. **9,30 rītā un 6 vakarā,** Bauskas plkst. **6 rītā un 1 dienā.**

Piestātne **Jelgavā, Akadēmijas ielā 15, tāļr. 325.**

V. Ošenieks

Bauskā, Tirgus lauk 14. Tāļr. 117.
Jelgavā, Katoļu ielā 15, tāļr. 134 un 658.

E. Grünbergs

Jelgavā, Katoļu ielā 32. Tāļr. 338.

Drogas,
Krāsas,
Ķīmikālijas,
Parfimerijas
un saimniecības piedrumi.

JELGAVAS Kreditsabiedrība

Jelgavā, Akadēmijas ielā Nr. 2, pašas namā.

Bilance 1. maijā 1935. g.

Ls 1.235.201,32

Kreditsabiedrības drošības kapitāls

Ls 1.720.496,02

Kreditsabiedrība pieņem noguldījumus un maksā par 1 gadu un ilgāk 6%, par tekošiem rēķiniem 4%. Diskontē vekseļus un izsniedz aizdevumus. Darba laiks no plkst. 10—2, sestdienās no plkst. 10—1. Tāļrunis 1—75. Valdes sēdes otrdienās un piektdienās no plkst. 12—2.

Jelgavas Amatniecības Biedrība

Akadēmijas ielā Nr. 37. Tāļr. 20.

I. šķ. BUFETE

Dārzs atvērts no 1. maija.

a. p. Ekonomiju č. Bilinskis.

Piena pārstrādāšanas iestāde

N. Šlosbergs

Zemgales prosp. 11. Tālr. 554

K. Fišers

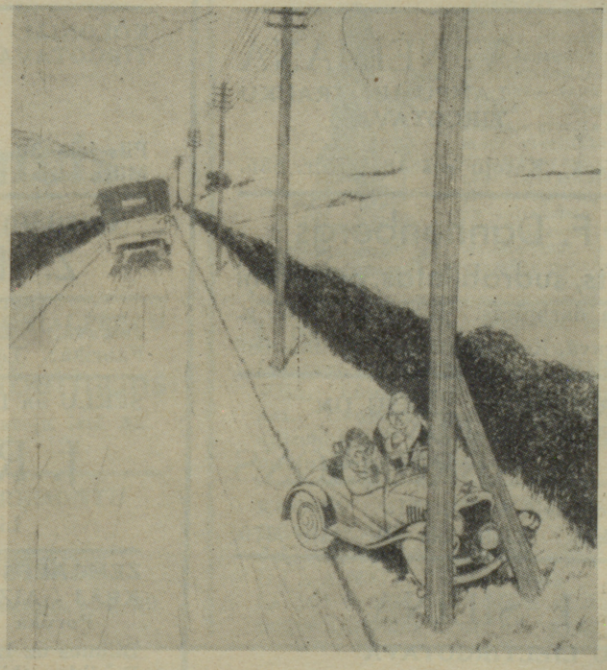
pilnvarotais Vilh. Dobberts

desu un gaļas preču rūpniecība

Jelgavā, Uzvaras ielā 3, tālr. 127

Vislielākā izvēlē vairumā un mazumā par pazīstami lētām cenām visdažādāko šķiņņu desas, šķiņķi un citas delikateses, kā arī gaļas preces.

Izrīkojumiem rabats.

Bet Kārli. Tev arī nemaz nav acu mēra, to tak tev tūlīņ vajadzēja redzēt, ka šeit mēs cauri netiksim!

ĶĪMISKA TĪRĪTAVA UN DRĒBJU KRĀSOTAVA

P. ČERŅISOVA

Pētera ielā 9.

KONFEKŠU FABRIKA

„VIKTORIJA“

A. Michalovičs

Raiņa ielā Nr. 7.

Par fabrikas cenām dažādas konfektes.

LABĪBAS UN SĒKLU TIRGOTAVA

B-ļi A. un H. Rozenbergi un N. Matisons

Tērbatas ielā 24 un Lietuvas ielā 18.
Tāļruņi: 256 un 671.

JELGAVAS VALSTS MĀJTURĪBAS SKOLĀ

uzņem audzēknes ar pamatskolas izglītību. Mācību sākums 15. oktobrī. Pie skolas internāts. — Tuvākas ziņas skolas kanclejā,

Katoļu ielā 44. Tāļrunis 413

I. ZEMGALES RATU RŪPNIECĪBA

A. Liekniņš

Katoļu ielā 39.

Piedāvā: līnijdroškas, atspeŗu ratus, raspuskas, riteņus, kamanas. Darbi godalgoti ar „Grand Prix“.

O. ŠULCA

DROGU, KRĀSU, FOTO, TAPEŠU, BRIĻĻU un PARFIMĒRIJU tirgot.

Jelgavā, Katoļu ielā 13, (blakus Latv. biedrībai), tāļr. 126.

V. NEIMAŅA

LAMPU UN TRAUKU TIRGOTAVA

Jelgavā, Katoļu ielā 18. Tāļr. 535.

F. Dannenbergs

Zelts, sudrablietas, pulksteņi

Paša darbnīcas. Dibinātas 1835. g.

Jelgavā, Katoļu ielā 22. Tāļrunis 686

PARFIMĒRIJU, KRĀSU UN TAPEŠU TIRGOTAVA

A. ABROMSONS

Katoļu ielā 4, tāļr. 11.

Veikals: Lielā ielā 10, tāļr. 670.

J. SILIŅA

ĀDU LIELTIRGOTAVA

Jelgavā, Katoļu ielā 2.
Tāļr. 390.

Alberta Miezera

BETONA RŪPNIECĪBA

Jelgavā, Lietuvas ielā 12.

BŪVMATERIĀLU TIRGOTAVA

A. L. Smuskovičs

Lietuvas ielā 5.
Tāļr. 301.

DZELŽU UN TĒRAUDA PREČU TIRGOTAVA

H. Dannemans

Katoļu ielā 24.
Tāļr. 174.

JUMTU SEGŠANAS UN ŪDENSVADU DARBNĪCA

Pauls Cimmermans

Jelgavā, Kr. Barona ielā 27.
(Ieeja no Kanāla ielas.)

J. MARKITANTS

AUGĻU UN DĀRZĀJU PĀRSTRĀDĀŠANAS RŪPNIECĪBA

Jelgavā, Lietuvas ielā 1-3.

ZIRGU TIRDZNIECĪBA

J. Birkhāns

Katoļu ielā 45.

Labi darba zirgi.

KOLONIĀL- UN TABAKAS PREČU TIRGOTAVA

F-ma E. Švāger

Īpašn. E. GOLTC

Pils ielā 30. Tāļr. 238.

Milti, klijas un lopbarība.

Desu un gaļas tirgotava

Ž. ĒRGLIS

(agr. G. FRANKE)

Jelgavā, Lielā ielā 1. Tāļr. 123.
Fabrika: Tērvetes ielā 49.

SĒKLU un LABĪBAS TIRGOTAVA

J. Rožanskis

Lietuvas ielā 6.

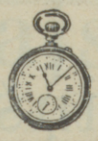
ZEMGALES TIRDZINIEKU KRĀJ - AIZDEVU SABIEDRĪBA

Poruka ielā 5. Tāļr. 650.

Bilance uz 1./VII./34. g. Ls 97.613,65
Papildu atbildība Ls 276.800,—.

Darba laiks katru dienu no plkst. 11—13.

Š. JATOVIČS, Katoļu ielā 19

Kristals, dzintars, zelta un sudraba izstrādājumi. Pulksteņi no labākām firmām. Pasūtījumi un izlabojumi tiek rūpīgi izpildīti.

SPECIĀLA MANUFAKTŪRAS PREČU TIRGOTAVA

R. Efraimsons & P. Jakobsons

Jelgavā, Lielā ielā 1.
Tāļr. 369.

Ž. Raubens

Katoļu ielā 50.

Vislielākā izvēlē labi darba zirgi.

LABĪBAS UN SĒKLU TIRGOTAVA

M. KACS

Katoļu ielā 54. Tāļr. 319.

S. Tāls

Katoļu ielā 58.
Tāļr. 122.

KOLONIĀL-, SĒKLU UN LABĪBAS TIRGOTAVA.

LABĪBAS un SĒKLU TIRGOTAVA

G. Udris

Katoļu ielā 60. Tāļr. 706.

ADĪTAVA UN GALANTĒRIJAS PRECES

S. Abramovičs

Pils ielā 3.

Aizsargu tērpi un gatavi apģērbi.

KOKAUDZĒTAVA „PLANTA“

Jelgavā, Vašingtona prosp. 9, pie kazarmēm. Valdes kantoris: Akadem jas ielā 10, dz. 1. Telefons 59

Koku audzētavas vadītājs kokaudzētavā no plkst. 8—12 un 1—6, runājams pa tēlefonu Nr. 543,

---

J. EIMAŅA

DROGU, PARFIMĒRIJU un KRĀSU TIRGOTAVA

Jelgavā, Katoļu ielā 40. Tāļr. 82.
Lielā ielā 53.

JELGAVAS PATĒR. Biedrības pārtikas preču veikals, Katoļu ielā 41, tel. 146

Piedāvā pirmā labuma pārtikas preces, māla, fajansa un stikla traukus. **Patērētāju b-bas mērķis ir kalpot pircējiem, nevis tos izmantot, tāpēc atbalstiet biedrību.**

Dāmu un kungu apģērbi. Manufaktūras, modes un sīkpreču lietirgotava

Brāļi Hiršmaņi

Jelgavā, Katoļu ielā 3. Tāļr. 153.

SĒKLAS, MĀKSLĪGOS MĒSLUS

iegādājaties tikai

Zemgales Lauksaimnieku Ekonomiskā Sabiedrībā

Jelgavā, Katoļu ielā 44. Tāļr. 566.

P. Fridrichsons

Jelgavā, Lielā ielā 21. Tāļr. 769.

Zelta, sudraba, alpaka, kristala un dzintara izstrādājumi.

Pulksteņi no labākām firmām.

Pie veikala visplašākā darbnīca Zemgalē. Izgatavo visādus zelta, sudraba un alpaka izstrādājumus.

Dzintara slīpēšana. Pulksteņu labošana. Darbs akurāts, godalgots 1924. g. Latviešu uzņēmums.

Jelgavas Savstarpējā Kreditbiedrība

Katoļu ielā 30, pašas namā. Tāļr. 130

Bilance uz 1. aprīli 1935. g.
Ls 1.011.287,46

Drošības kapitāli (ieskaitot biedru atbildību) Ls 1.259.225,62. **Izsniedz biedriem aizdevumus un ņem par tiem 8% gadā. Pieņem noguldījumus un maksā par tiem no 4—6 proc. gadā.**

Valde.

J. BÜTTNERS

Dib. 1900. g. Amata meistars.

Pasta ielā 18. Tāļr. 25.

Mēbeļu un polsterdarbu rūpniecība.

Piedāvā no krājuma un uz pasūtījuma tikai labi izsrādātas dzīvokļu iekārtas un atsev. gabalus.

Glīts un izturīgs darbs.

Rūpniecības ražojumi godalgoti izstādēs ar augstākām godalgām.

Kā to saprot.

Students: „Profesora kungs, jūs solījāt mums šodien lasīt lekciju par cilvēka smadzenēm."

Profesors: „Labi, labi, bet tikai citu reizi. Šodien man galvā pavisam kas cits."

Par daudz prasīts.

— Jūs lūdziet dāvanas, bet jau pa gabalu no jums plūst alus smaka.

— Alus smaka, — bet vai tad jūs gribiet lai nabaga klaidonis smaržotu pēc šampanieša.

Pie ārsta.

— Ārsta kungs, man labā kājā ir neciešamas sāpes.

— Jādomā, ka tas ir no vecuma.

— Vecums? Nevar būt! Kreisā kāja man tikpat veca, bet tā man tomēr nesāp.

Iekritis.

— Šorīt, kad es atgriezos no kluba, kāds bija mēģinājis pie mums ielauzties.

— Vai viņam tika arī kaut kas?

— O, jā! — krietni. Viņš jau guļ slimnīcā, jo mana sieva domāja, ka es nāku mājās.

Mālu trauku fabrika

A. Vize

Pulkv. Briežа ielā 6. Tāļr. 41.

Elektrības darbnīca

J. Francis

Pulkveža Brieža ielā Nr. 15/17.
Tāļr. 302.

TABAKAS UN KOLONIĀLPREČU VEIKALS

M. Libermans

Katoļu ielā 33.
Tāļr. 121.

MAŠĪNU, BŪV- UN REMONTU DARBNĪCA

J. Rūtmanis

Jelgavā, Katoļu ielā 39.
Tāļr. 654.

ZEMGALES KREDITBIEDRĪBA

Akadēmijas ielā Nr. 19, savā namā II. stāvā. Tāļr.: valdei 316, kantorim 300.

BILANCE 1. aprīlī 1935. g.
Ls 2.331.712,29.

Biedru drošības kapitāls Ls 3.049.450,—. Kreditbiedrība pieņem noguldījumus un maksā par vienu gadu un ilgāk 6%, par tekošiem rēķiniem 4%. Diskontē vekseļus. Darba laiks no plkst. 9—3, sestdienās no 9—1. Valdes sēdes otrdienās no plkst. 12—2.

Vecākā, dib. 1918. g. un pazīstamākā maiznīca un konditoreja Jelgavā

A. Kruskops

Galvenais veikals un ceptuve, Pasta ielā Nr. 21. Tāļr. 321. Nodaļas: Pils ielā Nr. 28. Tāļr. 696, Lielā ielā Nr. 11. Lielā ielā Nr. 79 un Pulkv. Brieža ielā Nr. 20.

Apavu rūpniecība

J. Kincis

Katoļu ielā Nr. 12. Tāļr. 269.

Tiek pagatavoti moderni dāmu, kungu un bērnu apavi. Spec. aizsargiem — karavīriem formu zābaki Aizsargiem 10% rabats pie apavu iepirkšanas.

M. B R A U E R S

Īpašnieks R. GETCE, inženiers. Marmora un granīta rūpniecība Jelgavā, Zemgales prosp. 6 Tāļrunis 545. Dib. 1890. g. Pagatavo kapu piemineklus no vietējā un ārzemju granīta un marmora visglītākā izstrādājumā par mērenām cenām. Lielā izvēlē sevišķi izturīgi cementa kapa apliekamie. Apbalvots Jelgavas jubilejas izstādē 1925. gadā ar augstāko godalgu — zelta medali

---

L. Pauls

Jelgavā, Dobeles ielā 68. Tāļr. 474.

Izgatavo AUTOMOBIĻU VIRSBŪVES, būvēm logus, durvis un kāpnes. Lauksaimniecības mašīnu un automobiļu remonti, autogēniska metināšana, niķelēšana.

KROŅA - VIRCAVAS KRĀJ - AIZDEVU KASE

Jelgavā, Katoļu ielā 20. Tāļr. 431.

BILANCE 1935. gada 1. aprīlī **Ls 201.603,66.** — Kase maksā par noguldījumiem 6 un 4% gadā.

Radio un elektro piederumu veikals **E. & K. Bāreņi** Jelgavā, Katoļu ielā 18, tāļr. 685

KOLONIĀLPREČU UN MILTU TIRGOTAVA

J. Cvilings

Pils ielā 11.
Tāļr. 578.

T. Heimanis

DRĒBNIEKU MEISTARS
Pils ielā 36, tāļrunis 484.
Dipl. Vīnē 1929., Berlīnē 1907. g.
Pieņem pasūtījumus uz elegantiem kungu apģērbiem un mēteļiem.

APAVU VEIKALS UN GATAVI KUNGU - DĀMU APĢĒRBI

Z. Jakobsons

Lielā ielā 2.

Jelgavas pilsētas krājkase

Dibināta 1826. g.
Jelgavā, Uzvaras ielā 16, pašas namā
Tāļruņi: valdes 21, kantoŗa 101.
Pieņem noguldījumus.
Izsniedz aizdevumus.

I. šķ. viesnīca

„KURZEME"

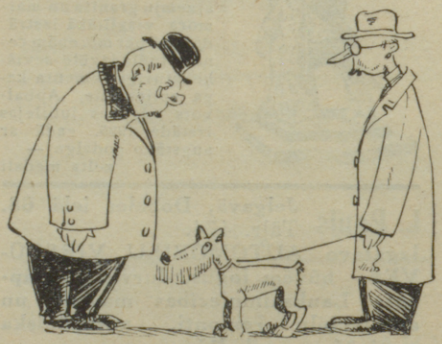
Uzvaras ielā 13. Tāļr. 383.
Glītas istabas, pirmklasīgs ķēķis un bufete. Atspirdzinoši dzērieni un koncertmūzika.

I. šķiras

„LONDONAS VIESNĪCA"

Poruka ielā 3. Tāļr. 434.
Pirmklasīga bufete un virtuve. Atspirdzinoši dzērieni un laipna apkalpošana. Iebraucējiem glīti iekārtotas istabas. Ekonoms J. Freidenfelds.

Pasprukusi taisnība.

— Jasaka, ka daži suņi ir tiešām ļoti gudri un dažreiz pat gudrāki kā viņu īpašnieki.

— Saprotama lieta. Man pašam arī tāds ir.

Mezgls.

— Kamdēļ jums mutautiņā iesiets mezgls?

— To man iesēja sieva, lai es neaizmirstu nosūtīt viņas vēstuli.

— Un jūs nosūtījāt?

— Nē, viņa aizmirsa man iedot vēstuli.

TABAKAS UN KOLONIĀL-TIRGOTAVA

Elijas Veiss

Lielā ielā.
Tāļr. 119.

J. BĒRZIŅŠ Lielā ielā 5. SEDLINIEKS, TAPSĒTĀJS un RATU BŪVĒTĀJS pieņem visus šai arodā attiecīgus pasūtījumus un izlabošanas darbus. PIEDĀVĀ: kamanas, līnijratus, sedlus, zirgu lietas u. c.

J. Celmiņš

Jelgavā, Katoļu ielā 5.

PULKSTEŅI, ZELTS, SUDRABS, KRISTALS UN DZINTARS.

Zemnieku klubs

Jelgavā, Akadēmijas ielā 19.
Tāļr. 607.
Ik dienas labas pusdienas. Pirmklasīga aukstu ēdienu bufete. Dzērieni no labākām firmām. — Mūzika no plkst. 7—2 naktī.

MODES, VEĻAS UN SĪKU PREČU TIRGOTAVA A. ZANDERBEKS

Lielā ielā 6.
Lielā izvēlē, par solīdām cenām, zeķes, cimdi, dāmu un kungu veļa. Modernas garnitūras kleitām.
ČEMODĀNI — PORTFEĻI.

DRĒBJU UN TRAUKU VEIKALS

G. Levinskis

Pils ielā 1.
Tāļr. 604.

GALANTĒRIJAS UN ADĪTU PREČU TIRGOTAVA

M. Šakinovskis

Katoļu ielā 12.

MILTU UN PĀRTIKAS VEIKALS

M. Izraelis

Pils ielā 13.

MANUFAKTŪRAS UN APĢĒRBU TIRGOTAVA

Z. Mandelštams

Jelgavā, Katoļu ielā 8.
Tāļr. 688.

PĀRTIKAS, TABAKAS, MILTU un LABĪBAS TIRGOTAVA

„Zelta zvaigzne"

Pie tirgus, Kr. Barona ielā 2.
Tāļr. 231.

F. A. Cārs

MANUFAKTŪRAS, MODES, GALANTĒRIJU UN VEĻAS TIRGOTAVA UN RŪPNIECĪBA

Jelgavā, Lielā ielā 2.
Tāļr. 494.

KOLONIĀL- UN MATERIĀLU LIELTIRGOTAVA. Miltu, mannā, putraimu un grūbu izgatavošana, ziepju un sodā fabrika.

L. Hiršmans un S. Šermans

Uzvaras ielā 3 Tāļr. 114.
Pasta tek. rēķ. Nr. 2622.

Fr. Tennes

Tipografija. Litografija.
RAKSTĀMLIETU TIRGOTAVA
Dib. 1922. g. Pasta ielā 23.
Tāļr. 232.

MILTU UN PUTRAIMU PROD. IZGATAVOŠANA

Br-ļi J. J. Levitas

Dib. 1897. g. Lielā ielā 49.
Tāļr. 18.

ĀDU UN ZIRGU LIETU TIRGOTAVA. Pastalas un koka tupeles.

Vairumā. Mazumā.

I. VULFS

Katoļu ielā 6. Tāļr. 740.

A. Mickevič

Jelgavā, Lielā ielā 27. Tāļr. 42.

PASTĀVĪGI LIELĀ IZVĒLĒ VISĀDAS MĒBELES. Pasūtījumi tiek pieņemti un glīti izpildīti.

Ed. Kleists un b-dri,

K.- S.
LAUKSAIMNIECĪBAS MAŠĪNAS UN RĪKI, SĒKLAS, MĀKSLĪGIE MĒSLI u. t. t.
Jelgavā, Katoļu ielā 49 Tāļrunis 181.

MODES, GALANTĒRIJAS, kā arī drēbnieku, kareivju un citu formu piederumu veikals **Zauls Kāns**
Jelgavā, Uzvaras ielā 3. Dāmu un kungu veļa. Par vislētākām cenām.

MĒBELES vienmēr krājumā, pieņem pasūtījumus uz visādām mēbelēm.

J. Zusters

Lielā ielā 31.
Pieietāmi maksāšanas noteikumi.

DROGAS, PARFIMĒRIJAS, KRĀSAS un GUMIJAS PREČU tirgotava

L. Glikmans

Pils ielā 20. Tāļr. 790

Akc. Sab.
Liepājas ādu fabrika

„KORONA“

Akc. Sab. „PLUTO“ fabrika
Dib. 1899. g. Liepājā, Kūršu ielā Nr. 42.

Ražo pazīstāmos:

Cirvjus, Āmurus, dažādus,
Arklus, Kniebles,
Lemešus, Lāpstas un šķipeles,
Vērtuves, Kuļmašīnu zobus,
Atspeŗu ecēšu zaru uzgalus,
Grābekļus,
Āmuriņus un laktiņas izkapšu kapināšanai,
Apavu pakavus,
Darba rīkus dažādiem amatniekiem,
Darba ratus un riteņus,
Cukurbiešu izcēlējus.

Alus darītava

A.
Dollingera

mantinieki

Liepājā.

Kuģniecības Akciju Sabiedrība

«BANGA»

Liepājā, Graudu ielā 14. Tāļr. 451.

Latvijas Tirdzniecības un Rūpniecības Banka

Liepājā, Lielā ielā 6. Tālrunis 281

KOKU ZĀĢĒTAVA

J. Petrevičs

Liepājā, Vecā ostmalā 6.
Tālr. 356.

D. TRIGERS

MILTU IZSTRĀDĀŠANA

Tiesas ielā 3, dz. 1.

KOLONIĀL-, MATERIĀLU un DZELZS TIRGOTAVA vairumā

V. Veinreichs un H. Šeichods

Vec. Tirgus 11.

AUGĻU UN MINERĀLŪDEŅU IESTĀDE

L. Edelšteins

Agrāk zem f-as E. ARNĀLA dēli.
Liepājā, Siena tirgus 12.
Tālr. 638.

MANUFAKTŪRA VAIRUMĀ

J. Aronsons

Liepājā, Kungu ielā 17.
Tālr. 245.

„Klostera Pagrabs"

Pumpura ielā 9.
Tālr. 702.

Pikantākais ķēķis. Labākā bufete. Atsevišķi kabineti.

LEJAS - KURZEMES KRĀJ - AIZDEVU SABIEDRĪBA
Dib. 1924. g.

Liepājā, Lielā ielā 13.
Tālr. 740.

FINIERI, KRĀSAS UN GALDNIEKU PIEDERUMI

E. AKERMANIS

Lielā ielā 5. Tālr. 1113.
Piedāvā visādus finierus priekš būvēm un galdniecībām, kā arī visādus kalumus un darba rīkus galdniekiem

TABAKAS LIELTIRGOTAVA

M. Hiršmans

Liepājā, Lielā ielā 22.
Tālr. 952.

Teodors Kaddike

NOTĀRS.

Liepājā, Rožu lauk. 13.
Tālr. 1842.

KONFEKŠU FABRIKA

J. Guzikats

Liepājā, Kr. Barona ielā 1
Tālr. 1849.

Liepājas dzelzsceļa stacijas bufete

Ekon. O. VICUPS

dz-c. stacijā.

M. Šulmans un dēli

Dib. 1872. g.

ZEĶES, VEĻA, TRIKOTĀŽA UN SĪKPRECES

Mazumā Lielā ielā 24. Vairumā

Ragu apstrād. p-s. «Jupiters»

Galv. kant. un fabr.: Liepājā, Lielajā ielā 22. Tālr. 361.

Pogas, ķemmes, sprādzes un dažādi priekšmeti no mākslīgā raga un cietās gumijas.

Nākošais finansists.

Mazajam Uldim tēvocis uzdāvina vienu latu.

— Kas tev jāsaka? — jautā viņam māte, redzēdama, ka Uldis par saņemto dāvanu nekā nesaka.

Piesarcis, bet mazliet padomājis, zēns ātri nobeŗ:

— Tēvocīt, dod vēl vienu latu.

Hollivūdā.

— Sakiet lūdzu, vai jūs bieži apmeklējiet baznīcu?

— Ja. Es nepiekrītu laulībām, kuŗas noslēgtas tikai dzimtsarakstu nodaļā.

Studijā.

Artists: „Viesību skatā vajadzētu pasniegt īstu šampanieti.

Režisors: „Bet beigu skatā tad arī īstu indi."

Brīnumbērns.

— Vai tas tiesa, ka tie, kas bērnībā uzrāda augstu attīstības pakāpi, vēlākos gados savas spējas zaudē un pat netiek līdzi pārējiem?

— Nezinu, kā lai to saka, bet pēc tevis spriežot, tu gan esi bijis īsts brīnumbērns.

Augusts Ploegerts

Būvuzņēmējs

Liepājā, Ulicha ielā 66.
Tālr. 626.

Liepājas cietuma fermā

«BATE»

Dabūjami par labākiem atzītie AUGĻU KOCIŅI UN OGULĀJU KRŪMIŅI.

K. GERTNERS

Liepājā, Brīvības ielā 29.
Tālr. 4-30.

Mēchaniska darbnīca, čuguna un metalu lietuve. Pieņem dažādus remontdarbus un jaunpagatavojumus. Priekšstāvniecība no SKF lodīšu gultnēm un „Asea" elektro motoriem.

Ievērībai aizsargiem!
Tirdzniecības dārzniecība
K. Strautnieks
Liepājā, Kungu ielā Nr. 32, tāļr. 723

Dzīvas podu puķes, griezti ziedi un vainagi. Pasūtījumus pieņem katrā laikā.
Aizsargiem aprēķina lētāk.

Dzelžu lieltirgotava
S. Michelsons
Liepājā.

Liepājas pilsētas krājkase
dibināta 1825. g.
Lielā ielā 21, pilsētas valdes namā.
Tāļruņi: 666 un 231.

Pieņem noguldījumus uz noteiktu un nenoteiktu laiku
Vekseļu diskonts un inkaso.
Izdod mājas krājkasītes.
Ar Liepājas pilsētas garantiju.

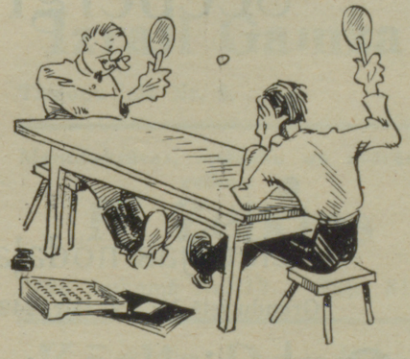
Kārlis Grāvers
Siļķu imports
Lielā ielā Nr. 5.

Liepājas Tirgotāju Banka
Akc. Sab.
Tēlegrammu adr.: „SIBCREDO"
Tekošs rēķins Latvijas Bankā 1041.
Pasta tekošs rēķins Nr. 2221.
Tēlefoni: 121, 868, 869, 1038, 1193.
Nodaļa Ventspilī.

Vikandera korķu rūpniecības
Akc. Sab.
Kuršu ielā Nr. 9

Decs & Pernau
Liepājā, Lielā ielā Nr. 9. Tāļr. 298
Kuģu aģentūra, spedicija un nomuitošana
Kārtīga (2 reizes nedēļā) kuģu satiksme ar Ventspili un Rīgu.
Ar tvaikoņiem: **„Gaida"** un **„Aija".**

PADOMJU HUMORS.

— Atvaļinājumā būt ir pārāk gaŗlaicīgi. Tiešām nav ko darīt. Cita lieta darbā: klausies kā priekšniecība stāsta anekdotes, vari parunāt pa tālruni, ar sekretāru var saspēlēt ping-pongu un nemanot laiks ir pagājis.

Padoms.

— Es rīt iešu uz masku bāĺli. Ko tu man ieteiktu, lai mani nevarētu pazīt?

— Uzlieci tīru apkaklīti!

Akciju sabiedrība

Liepājas eļļas fabrika

agrāk **KIELERA** **LIEPĀJĀ**

M. Grušlavskis

Imports - eksports

Liepājā, Lielā ielā 13, tāļr. 16-52

Kuģniecības firma

Brāļi Seebergi

Liepājas nodaļa

Graudu ielā Nr. 14, tāļr. 242.

Ogļu imports

Ievērībai:
cukurbiešu un citu sakņu audzētājiem!

Līdz šim vēl nepārspēti darbā, jaunas konstrukcijas divrindu sējmašīnas, kombinētas arī par irdinātājiem pēc visām prasībām, pēc praktisku lauksaimnieku norādījumiem.

Ļoti viegla vadīšana, viens cilvēks vada mašīnu un zirgus pie viena roktura, bez piepūlēšanās. Godalgota ar **sudraba medaļu.** Ir jau pagājušā pavasarī dārzos laistas darbā ar labām atsauksmēm.

Tuvākas ziņas un apraksti
A. HEILA DARBNĪCĀ,
Liepājā, Brīvības ielā 54, tāļr. 1444.

Velosipēdu fabrika
BR. ANTONIŠKI

«LIVA»

Liepājā, Lielā ielā 19.
Fabr. dib. 1898. g. un pastāv jau 37 gadus.

Vecākā un viena no lielākām latviešu velosipēdu fabrikām.

Pērkot velosipēdu „LIVA", katrs pircējs nodrošināts, ka saņems labāko preci. Vieglākais gaitā, izturīgākais, nedārgs. Pārdodam uz nomaksu. Liela uz vislabāko nostādīta izlabošanas darbnīca.

RADIO **uztvērēji** maiņstrāvai, līdzstrāvai un bateriejām. **Daļas pašbūvei,** spuldzes, skaļruņi u. t. t. Pārdodam arī uz nomaksu. **Lietpratīgi padomi.**

Liepājas Valsts Technikumā

ir **mēchanikas un elektrotechnikas** nodaļas, kuŗas uzņem skolniekus, kas beiguši pilnu VI. kl. tautskolu, izturēdami Izglītības ministrijas nosacītos gala pārbaudījumus.

Bez tam pie technikuma ir divgadīga satiksmes ceļu būvniecības nodaļa, kuŗā uzņem personas ar nobeigtu vidusskolas izglītību.

Kuģniecība

Geo. Gruenwald

Liepājā

Graudu ielā Nr. 14, Tāļr. 104.

Drogu preču lieltirgotava

S. L. Liebermann

atkl. sab.

L i e p ā ļ ā

Dibināta 1892. gadā

Tāļr.: 151 un 503.

Latvijas spedicijas akciju sabiedrība **Gerhards un Heys**

Valde Biržas laukumā 16
Nodaļa Rīgā, L. Miesnieku ielā 1. Aģentūra Klaipēdā, Polangos g-ve 37/39

Manufaktūras preču lieltirgotava

S. Veinreichs

Kungu ielā Nr. 2. Tāļr. 1006.

Liepājas līmu fabrika

Īpašn. inž.

E. Šincs

Franča ielā Nr. 3. Tāļr. 836.

Visaugstākā labuma galdnieku līme.

PADOMJU HUMORS.

Cietuma uzraugs griežas pie arestētā:

— Pie mums ieslodzītie strādā to, ko tie ir strādājuši pirms ieslodzīšanas. Kāda ir jūsu nodarbošanās?

— Esmu vijolnieks.

— Pie mums jūs zāģēsiet malku.

Neatvietojams.

— Ko šis cilvēks dara?

— Tas ir mūsu tulks: viņš visus mums ienākošos rakstus tulko no kancelejas valodas — parastā izrunas valodā.

FORD priekšstāvniecība

Gotfrīds Kurce

Liepājā, Lielā ielā 15. Tāļr. 671.

Liepājas un apkārtnes krāj-aizdevu sabiedrība

Liepājā, Brīvības ielā 11.

Pieņem noguldījumus un maksā augstākās procentes, izsniedz aizdevumus pret pilsētu un lauku nekustamu īpašumu obligācijām un galviniekiem.

Darba laiks katru dienu no plkst. 9—15, sestdienās no plkst. 9—13.

Rezervēts mūsu labvēļiem

Pas. Nr. 156.

Modes preču nams

HOZIAS MAU

Kaŗavīru un aizsargu piederumi

Lielā ielā Nr. 22. Tāļr. 444.

Minerāļu ūdeņu iestāde

J. MINDELS

Lielā ielā Nr. 23. Tāļr. 543.

Vislabākais zelters, limonāde, kvass, galda etiķis un liķieŗu ekstrakts.

Konditoreja un Vīnes maiznīca

V. Rečs un H. L. Zaks

Graudu ielā Nr. 41. Tāļr. 985.

Pieņem pasūtījumus kūkām, tortēm.

J. Rotermunds

Graudu ielā Nr. 41.

D. Rozenblums

Kungu un dāmu frizētava.

Graudu ielā 54. Tāļr. 834.

Konditoreja un kafejnīca

J. Pēters

Graudu ielā Nr. 43. Tāļr. 1353.

Izpilda pasūtījumus, tortēm un kūkām.

Ilgviļņi - Modernas frizūras

Š. Elinsons

Kr. Valdemāra ielā 1. Tāļr. 1926.

Kungu un Zivju ielas stūrī Tāļr. 937.

Gaŗlaicību izklaidēt un omulīgi vakarus var pavadīt ērit un mājīgi ierīkotā

MĀKSLINIEKU PAGRABĀ

Rožlaukumā Nr. 11. Tāļr. 1638.

Mērenas cenas. Dejas mūzika 9—2.

Laipna apkalpošana.

Dāmu un kungu teātŗa friziers

Alex. Kütti

Liepājā, Tirgoņu ielā 7. Tāļr. 996.

Vislabākā un vislētākā iepirkšanās vieta mēbelēm: B. ZELIGMANS

Mēbeļu tirdzniecības un rūpniecības nams.

Sauss materiāls. Izturīgs darbs.

Graudu ielā Nr. 33. Tāļr. 725.

Siena ielā Nr. 6. Tāļr. 1086.

Feldhūns un Hozioskis

Liepājā, Tirgoņu ielā 5. Tāļr. 1010.

Manufaktūras, veļas tirgotava un darbnīca

Izraīl Gamza

Tirgoņu ielā Nr. 2.

Manufaktūras, apģērbu un zvērādu veikals

H. Zelkins

Rožu laukumā Nr. 12. Tāļr. 311.

Kārlis Donins

Drēbniecība.

Vītolu ielā Nr. 12.

LEDĪ ŠAMPO

Gaišmatēm, kas vēlas iegūt gaišus matus, ilgviļņiem un vispār matu kopšanai. Apmierina visas.

Dabūjams tikai parfimērijas veikalā **A. VALDBACHS, Liepājā, Graudu ielā Nr. 50.**

Rīgas vilnas vērptuve „MERINI“ — Rīgā, Liepājas nod.; Vilnas drēbju fabrika „BOSTO“ — Rīgā, Liepājas nod.; Rīgas zeķu un trikotāžu fabr. A.-S. „KOLIBRI“ — Rīgā, Liepājas nod.; Adītu un trikotāžu izstrādājumi, dziju un diegu noliktava — N. BINDERS“, — Rīgā, Liepājas nod.

Pilnvarotais pārstāvis

J. Lemperts

Aģentūra un kommisija.
Tikai vairumā

Pumpura ielā 5. Tāļr. 1545

DROGU UN PARFIMĒRIJAS VEIKALS

S. Racelniks

Graudu ielā 40.
Tāļr. 1573.

J. Kalniške,

Liepājā, Kaiju ielā 25. Tālr. 1268
Izgatavo plaši pazīstāmos sakņaugu kultivātorus **„DELTA“**, rokas sakņu rušinātājus, cukurbiešu izceļamos arklus un dažādus dārza kaplīšus.

FR. VĒRBEĻA

pirts

tiek kurināta katru piektdienu un sestdienu.

Liepājā, Bērzu ielā 7.

DELIKĀTESU UN VĪNU TIRGOTAVA

A. Barišev s

Liepājā, Graudu ielā 56.
Tāļr. 421.

Ķīmikālijas, krāsas, ģērvielas un ģērekstrakti.

M. Mizrochis

Liepājā, Šaurā ielā 1.
Tāļr. 1309.

MANUFAKTŪRAS, AUDĒKLU UN KAŽOKU TIRGOTAVA

Brāļi Zebba

E. Kļaviņs

Liepājā, **Raiņa ielā 38,**
Lāču ielas stūrī. Tāļr. 297

MATERIĀLPREČU UN TAPETU TIRGOTAVA

TIRDZNIECĪBAS NAMS

J. I. Spektors,

Graudu ielā 46.
Tāļr. 921.

Manufaktūra un konfekcija.

DROGU UN KRĀSU TIRGOTAVA

D. Izraelsons

Vecais tirgus 11.

Lieber Liebermann

Liepājā, Graudu ielā 54.
Tāļr. 929.

RAKSTĀMLIETU TIRGOTAVA.

MANUFAKTŪRA, ZVĒRĀDAS UN DRĒBES

F. Ciriks

Zivju ielā 5.
Tāļr. 1033.

ĀDU NOLIKTAVA

Julius Lurie

Liepājā,
Biržas lauk. 19.
Tāļr. 3 un 352.

PĀRTIKAS PREČU VEIKALS

B. Tubin

Liepājā, Graudu ielā 33.
Tāļr. 1029.

LAUKSAIMNIEKI! Iepērkot mākslīgos mēslus un lopbarību un pārdodot savus ražojumus, pieprasiet cenas pie

A. Zandersons un b-ri
Liepājā, Brīvības ielā 13.
Tāļr. 1542.

PIEDĀVĀ VISĀDAS KONFEKTES
Liepājas konfekšu fabrika

E. Gordons

Stendera ielā 8.
Tāļr. 133.

KOKU ZĀĢĒTAVA

Konsts Hinše

Preču ielā 9.
Tāļr. 291, 991.

ZĀRKU VEIKALS

D. Kitt

Liepājā, Peldu ielā 22.

KOKU ZĀĢĒTAVA UN BŪVMATERIĀLU TIRGOTAVA

Silenieks un Remess

Liepājā, Jaunā ielā 74.
Tāļr. 766.

B. Glāzers — Liepājā

Biržas lauk. 18.
Tāļr. 113.

SIĻĶU IMPORTS

LAUKSAIMN. MAŠĪNU UN RĪKU AĢENTŪRA

Em. Zvaguls

Liepājā, Brīvības ielā 13.
Tek. rēķ. pastā Nr. 4949. Tāļr. 199.
Mākslīgie mēsli. Dažādas sēklas.

PIENA KANNU ALVOŠANAS UN AUTOGENA METINĀŠANAS DARBNĪCA

J. Meļķis — Liepājā

Brīvības ielā 25.
Tālrunis 1467.

R. Bruskin un B. Diner

Biržas laukumā 19.

LABĪBAS UN PĀRTIKAS PREČU TIRGOTAVA

I. Ziverts

Brīvības ielā 17.
Tāļr. 347.

TVAIKA DZIRNAVAS

J. Alperovičs un Ko

Brīvības ielā 23.
Tāļr. 230.

KOLONIĀL - AUGĻU UN DELIKATESU TIRGOTAVA

L. Gliks

Graudu ielā 40.
Tāļr. 757.

J. Hozioskis, Liepāja

SIĻĶU IMPORTS, MILTU UN KOLONIĀLPREČU LIELTIRGOTAVA
Tāļrunis 338, priv. 1053.

Kino «Palass»

Liepājā, Graudu ielā Nr. 27
Tāļrunis 1942

DZINTARPREČU FABRIKA

D. Karpus

Tirgoņu ielā Nr. 11. Tāļr. 1681.
Rīgā, Kr. Barona ielā Nr. 8.
Tāļr. 23780.

Lielā izvēlē manufaktūras preces, kungu, dāmu gatava veļa un kleitas pēc jaunākiem modeļiem.

O. un S. Dimonts

Tirgoņu ielā Nr. 5.
VAIRUMĀ. Tāļr. 523.

ADĪTAVA, VEĻAS UN MODES PRECES

J. Šenberger

Lielā izvēlē: dāmu kleitas, ceļojumu un dāmu rokas somas, lietus sargi un kungu pletkrekli.
Liepājā, Rožu lauk. 12. Tāļr. 1199.

MINERĀLŪDENS IESTĀDE

S. B. Brenners

Liepājā, Kuģinieku ielā Nr. 4
Tāļr. 180.

Liepājas medību biedrība

Jūlianes ielā Nr. 46.
Ik vakarus „JACC - TRIO" mūzika.
Bagāta bufete.
O
Ekonome A. MORICS.

ELEKTROTECHNISKS VEIKALS

Julius Nebels

Liepājā, Graudu ielā Nr. 27
Izpilda dažādu sistēmu elektr. mašīnu uzstādīšanu, apgaismošanu un motoru tīšanu.

Finieru un galdnieku pied. tirgotava

P. Berkovičs

Liepājā, Lielā ielā Nr. 6 Tāļr. 1633
Vislielākā izvēlē: Finieri visādos biezumos, nažoti eksotiski finieŗi, visādi moderni mēbeļu apkalumi un galdniecības piederumi.

KOKU EKSPORTS

Akc. sab. „Splints"

Lielā ielā Nr. 8.
Tāļr. 938.

Fossè & Co., Liepājā

Helēnes ielā 2 (īp. V. Fossé) Tāļr. 349
1. nod. **Būvmateriāli, krāsas, lakas, logu stikli, kristalla stikli.**
2. nod. **Stiklu slīpētava un spoguļu darbnīca.**

TIDEMAN, PERSON un Co

KUĢU AĢENTI
Rožu lauk. Nr. 13. Tel. 810 un 811.
Kārtīga kuģu satiksme:
Liepāja — Kopenhagena.

TABAKU VEIKALS

M. Prismans un S. Kopelovskis

Rožu lauk. Nr. 18.
VAIRUMĀ MAZUMĀ

Piedāvā: brilles, kniebjus, operas glāzes, tālskatāmās, palielināmās glāzes, barometrus u. t. t.

Pauls Starke Dib. 1881.

OPTIĶIS un MĒCHANIĶIS
Rožu lauk. Nr. 11. Tāļr. 832.

DZINTARU DARBNĪCA

Jonas Klompus

Jūlianes ielā Nr. 35.
Tāļr. 1279.

PIENA PRODUKTU VEIKALS

H. Bērmans

Helēnes ielā Nr. 14. Tāļr. 943.

AĢENTŪRAS un PRIEKŠSTĀVNIECĪBAS

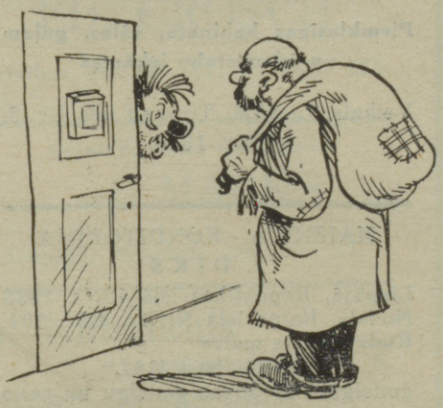
J. KNOTH

Helēnes ielā Nr. 12.
Tāļr. 412.

S. M. Finkelsteins un dēls

SIĻĶU IMPORTS Dib. 1877. g.
Kantoris:
Jēkaba ielā Nr. 16. Tāļr. 507.
Noliktava:
Bāreņu ielā Nr. 6. Tāļr. 1212.

Apstākļu pazinējs.

— Vai jums būtu kas pārdodams, kā lupatas, veci laikraksti un t. l.
— Nē, mana sieva ir aizbraukusi un es nekā nezinu. Pienākiet citu reizi.
— Tādā gadījumā jums varbūt būtu pārdodamas tukšas pudeles.

Dubultnieks.

—Puisīt, cik tev gadu?
— Mājās seši, bet tramvajā tikai četri.

GRĀMATU TIRGOTAVA

Rūdolfs Pūce

Liepājā, Graudu ielā Nr. 56.
Tāļr. 1286.

DROGU un PARFIMĒRIJAS TIRGOTAVA

Z. Levins

Liepājā, Graudu ielā Nr. 35.
Tāļr. 1226.

PĀRTIKAS un AUGĻU VEIKALS

VASERMAN

Graudu ielā Nr. 36.
Tāļr. 328.

DZELZS CAURULES, MELNĀS un CINKOTĀS, ČUGUNA NOVADU CAURULES un FASON DAĻAS

Firma **G. Aronstams**
Lielā ielā Nr. 2 Tāļr. 501.

KOLONIĀL- un SĪKPREČU NOLIKTAVA

Brāļi Kroks

Lielā ielā Nr. 4.
Tāļr. 1983.

KUĢU RŪPNIECĪBAS, LAUKSAIMNIECĪBAS un AVIĀCIJAS PIEDERUMI, KRĀSAS un ĶĪMIKĀLIJAS

ADOLF LEVY,

Lielā ielā Nr. 8.
Tāļr.: 323, 336, 1780.

MANUFAKTŪRAS NOLIKTAVA
vairumā DARBA UZVALKI

Adolf Minkovski

Liepājā, Lielā ielā Nr. 8.
Tāļr. 1106.

SLĪPĒTAVA un SPOGUĻU DARBNĪCA

S. Feldhūns

Lielā ielā Nr. 14.
Tāļr. 752.
Krāsu un glāzu noliktava.

POĻU BIEDRĪBA

„Ogniško"

Helēnes ielā Nr. 6.
Tāļr. 1750.

Žīdu kreditbiedrība

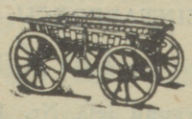
Liepājā,
Lielā ielā Nr. 6.

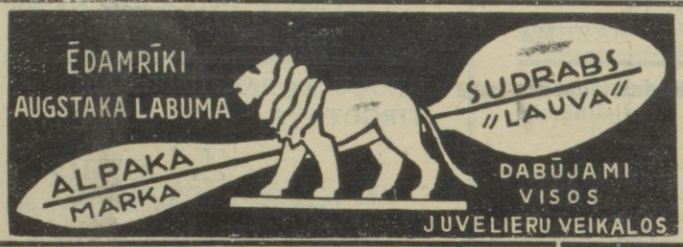

Brāļi JANKELSONI

Ezperanto ielā 12. Tāļr. 1519

piedāvā zem garantijas un uz izdevīgiem maksāšanas noteikumiem **atspeŗu un darba ratus, riteņus un visas koka apstrādāšanas mašinas.**

Tvaika dzirnavas

K.-S. M. CINS un b-dri

kviešu, rudzu milti, miežu putraimi un grūbas paša izstrādājumā.

Jūŗas ielā 18. Tāļr. 440.

Koku zāģētava

Piķelis un Spēks

Brīvības ielā Nr. 12.

Tvaika dzirnavas

Berend un Ko

Kaiju ielā 6, tāļr. 1142.

Grāmatas un rakstāmlietas

plašā izvēlē piedāvā

Liepājas un apkārtnes skolu kooperātīvs

Rožu lauk. Nr. 7.

Otrā Liepājas Savstarpējā Kredītbiedrība

Lielā ielā 23, pašas namā.
Tāļruņi: valde 170; kantoris 973.

Pieņem noguldījumus uz noteiktu un nenoteiktu laiku un tekošu rēķinu.

Izdara visas bankas operācijas.

Mašīnu lieltirgotava

„Agronoms"

piedāvā: lokomobīles, pašbraucējus, motorus, kūlējus, jaunus, kā arī darbā bijušus un citas rūpniec. un lauksaimn. mašīnas.

Izdevīgi maksāš. noteikumi.
Liepājā, Brīvības ielā Nr. 1.

Par mērenām cenām un uz izdevīgiem maksāšanas noteikumiem piedāvā:
Motocikletus: „NSU—D".
Velosipēdus: „LATVELLO" un „OMEGA".
Bērnu ratiņus un separātorus „WESTFALIA".
Paša mēchaniska darbnīca speciālista vadībā.
T./N. S. DANS
Liepājā, Graudu ielā 39. Tāļr. 29.

Koku eksports

H. Hiršbergs

Lielā ielā Nr. 16. Tāļr. 219.

Liepājas Galdnieku S-ba

Pirmklasīgas kabineta, zāles, guļam un ēdamistabu iekārtas

Veikals: Liepājā, Tirgoņu ielā Nr. 3.
Tāļr. 1340.

Sēklas

augstākā labuma par mērenām cenām

Sēklu tirgotava

K. Plissau

(īpašn. J. Lepešinskis)
Pēteŗa ielā Nr. 15, Liepājā, t. 18-93.
Dārzkopības piederumi,
Kaitekļu apkaŗošanas līdzekļi.

Kokosa grīdsegu fabrika

Hermanis Levy

Atslēdznieku ielā 12.
Firma dib. 1890. g.
Izstrādā: kokosa celiņus; kokosa tepiķus un kokosa kāju slaukāmos visaugstākā labumā. Ražojumi ir dabonami attiecīgos veikalos.
Vairumā: fabrikā, Atslēdznieku ielā Nr. 12 un Rīgā, **fabrikas noliktavā:** Jaunā ielā Nr. 30.

MAIZNĪCA - KONDITOREJA
J. DIKS
Liepājā, Republikas ielā 18, t. 1333
Nodaļa, Raiņa ielā Nr. 25, tāļr. 304.
Rudzu iesala maize
„PAIN NORMAL"
godalgota ar pirmo godalgu un zelta medāli.
Ja vēlaties lai jūsu māga būtu vesela, **lietojiet rudzu iesala maizi!**
Pasūtījumus pieņem arī provincē, kā vairumā, tā mazumā.

V. Riege

Kr. Valdemāra ielā 14. Tāļr. 225.
Dib. 1870. g.

Būvdarbu uzņemšana un būvmateriāli

Tvaika ķieģeļnīca Priekulē, tāļr. 7.
Izgatavo dažādu šķiru ķieģeļus un drenu caurules.

Fricis Vērbelis

Valču dzirnavas. Dažādu miltu un putraimu izstrādāšana. Liepājā, Jēkaba ielā Nr. 1.

FINIERU FABRIKA A.-S.
Tēlegr. adr.: „FANUA".
Tālruņi:
Fabrikas kantorim 1447, 1042.
Pilsētas kantorim 108, 504.

Jaun-Liepājas krāj-aizdevu sabiedrība
Liepājā, Kr. Barona ielā 3.
Tālr. 109.

O. Blūms
Kr. Barona ielā Nr. 27.
Tālr. 1001.

Lielā izvēlē dažādi PULKSTEŅI, ZELTA un SUDRABA LIETAS
J. Zalmansons
Lielā ielā Nr. 22.
Tālr. 1804.

Apavu rūpniecības P/S.
VAIRUMĀ MAZUMĀ «A. Plotkins»
Rožu lauk. Nr. 8. Tālr. 288.
Rožu lauk. Nr. 12. Tālr. 1064.

MANUFAKTŪRAS VEIKALS
Georg Patellis
Vecais tirgus Nr. 11.
Lielā izvēlē gatavas dāmu kleitas un veļa.

KOKU MATERIĀLU NOLIKTAVA un ZĀĢĒTAVA
L. FAKTORS
Jaunā ielā Nr. 8. Tālr. 455.
Piedāvā dažādus koku būvmateriālus un pērk mazapstrādātus kokus.

TVAIKA DZIRNAVAS un KOKU ZĀĢĒTAVA
J. GUTMAN
Bāreņu ielā Nr. 3.
Tālr. 859.

SPECIĀLA ELEKTROMOTORU un DINĀMO MAŠĪNU DARBNĪCA un VEIKALS
J. TIGERS
Kr. Barona ielā Nr. 31, paša namā.
Tālr. 667.
Lielā izvēlē AEG elektromotori.

PĒRK KARTUPEĻUS KATRĀ VAIRUMĀ
STĒRĶEĻU FABRIKA
A. Leibsons un Ko.
Kr. Barona ielā Nr. 7.
Tālr. 849.

PADOMJU HUMORS.

Priekšnieks atstāj kabinetu. Sekretārs paņem no galda sarkani zilu zīmuli un to rādīdams stenografistei, jautā:

— Ko jums šis zīmulis atgādina?

— Neko sevišķu. Zīmulis paliek zīmulis.

— Vai viņš jums neatgādina mūsu priekšnieku? Darbā viņš ir tikpat „sarkans" kā šī zīmuļa gals; runā par reformām, kuras būtu izvedamas, cenšas būt sabiedrisks, bet mājās... sekretārs rāda zilo galu — mājās bērnus kristī, sievas maina, iedzer.

Šai brīdī negaidot atgriežas priekšnieks.

— Ko jūs šeit spriežat? — jautā ienācējs.

— Mēs runājām par jums, biedri priekšniek — atbild sekretārs. — Es saku ka jūs sevis nemaz nesaudzējiet. Jūs atbraucāt šeit, saulē rūdīts, sārts, kā šis zīmuļa gals, bet kā tagad esat pārvērties... Zili riņķi zem acīm, vēl zilāki kā šis zīmuļa gals. Tā nav labi!... Laiks būtu padomāt par atpūtu.

— Ja, jums taisnība, — piekrīt priekšnieks un sāka pētīt Krimas kurorta karti.

Firma „Rudolfs Bergs"
Dib. 1889. g.
TECHNISKI un KUĢU PIEDERUMI. Dažādas krāsas, pernīca, visu šķiru eļļas, krītu, ģipsi u. t. t.
Lielā ielā Nr. 1.
Tālr. 112.

MODES PREČU, TŪBU ZĀBAKU un CEPURU VEIKALS
V. MERS
Liepājā, Lielā ielā Nr. 18.
Aizsargu un aizsardžu piederumi uz izdevīgiem nomaksas noteikumiem.

Liķieru fabrika un vīnu darītava.
ED. GROSCH
Brīvības ielā Nr. 21. Tālr. 372.

Dzintaru lietu darbnīca.
J. MARKS
Liepājā, Stendera ielā Nr. 14.

S. Kabalkins
Lielā ielā Nr. 5.
IMPORTS UN EKSPORTS
Tālr.: kantorī 152. Privāt. 449.

Liepājas papiru kulīšu fabrika
Jēkaba ielā Nr. 9.
Tālr. 1692.

KLIŅĢERU CEPTUVE
K. OSIPOVS
Liepājā, Kr. Barona ielā Nr. 19.
Tālr. 726.

Tīra! Balinā! Nebojā!
TIKAI ZIVTIŅA ZIEPES

A. ŠĻAPOČNIKS un M. BĒRS
KOKU TIRDZNIECĪBA un RŪPNIECĪBA
Liepājā, Kr. Valdemāra ielā Nr. 6.
Tālruņi: Liepājā Nr. 1474.
Pāvilostā Nr. 2.

GRĀMATU un RAKSTĀMLIETU VEIKALS
A. VITTE
Lielā izvēlē ceļojumu somas un portfeļi.
Zivju ielā Nr. 2.

J. C. FREIMANS, Liepājā
KAFIJAS LIELTIRGOTAVA,
Bāreņu ielā Nr. 35. Tālr. 851
Mazumā:
Pētera ielā Nr. 9. Tālr. 156.

KONFEKŠU, ŠOKOLĀDES un BISKVĪTU FABRIKA
„REKORD"
Īpašn. D. NEIBURGERS.
Liepājā, Helēnes ielā 10. Tālr. 561
Izdevīgākā iepirkšanas vieta.

Kleitas, manufaktūra, veļa, galantērija u. c.
„ĒRGLIS"
Zivju ielā Nr. 11.
Latviešu uzņēmums, īpašnieki: J. un A. ZIVĀRTI.

Tvaika dzirnavas un zāģētava.
Sab. „KOLUMBIJA"
Liepājā, Biržas laukumā Nr. 13.

Ādu ģērētava un gatavu zābaku fabrika
N. HEIDENS
Ūdenszābaki, tanki, pastalas un gatavas zirglietas, par fabrikas cenām.
Kr. Barona ielā Nr. 32. Tālr. 386.

Lielā izvēlē diegi, vilnas dzijas mežģīnes, garnitūra pogas un dažāda veļa.
L. JUDELOVIČS un biedri
Pēteŗa ielā Nr. 3. Tālr. 1449.

Liepājas pilsētas dziedniecības un peldu iestāde

Liepājā, G. Vašingtona prospektā. Tāļrunis 236.

SEZONAS SĀKUMS 23. MAIJĀ un BEIGAS 28. SEPTEMBRĪ.

LIEPĀJĀ TIEK PIELIETOTAS:

1) Dūņu vannas,
2) Dūņu sēžu vannas,
3) Dūņu iepakājumi,
4) Ogļskābes - sēra vannas,
5) Skābekļa vannas,
6) Ogļskābes vannas ar jūras ūdeni,
7) Jūras - sēra vannas,
8) Siltas jūras vannas,
9) Ūdensdziedniecība,
10) Zemūdens zarnu skalošana.

IESTĀDES PĀRVALDE.

Galantērijas — modes preču un papīru lieltirgotava. D. M. C. diegi.

Zalaman Mizrochi

Šaurā ielā Nr. 1.

Pieņem noguldījumus uz noteiktu un nenoteiktu laiku, maksā augstākās procentes. Izsniedz visāda veida aizdevumus

LIEPĀJAS TIRGOŅU un RŪPNIEKU SAV. S-BA

Kungu ielā Nr. 9. Tāļr. 387.

Stikls, porcelāns, lampas, ķēķa piederumi un rotaļlietas.

„V. Rēders, Liepājā“,

dib. 1887. g.

Graudu ielā Nr. 44. Tāļr. 713.

Piedāvā par solīdām cenām UZ NOMAKSU sākot no Ls 1.— nedeļā Dāmu un kungu gatavus apģērbus, kā kleitas un visādas manufaktūras preces.

E. M. ŠVARCS,

Annas tirgus stūrī Nr. 27.

ELEKTROTECHNISKAIS BIROJS

„MOTORS“

Lielā ielā Nr. 6. Tāļr. 912.

PULKSTEŅU LIELTIRGOTAVA

J. RUSIŅEKS

Liepājā, Jūlianes ielā Nr. 33. Tāļr. 823.

Nodaļa:

Rīgā, Kungu ielā Nr. 28. Tāļr. 23161.

M. LEIŠES

MĀJTURĪBAS ROKDARBU KURSI

Lielā ielā Nr. 12. Tāļr. 1660.

Jaunas kursistes pieņem katrā laikā.

Pirmā Latv. Mākslīga Ragu fabr. K.-S.

Lielā ielā 11-13, tāļr. 1485.

Izstrādā no mākslīga raga un mākslīga sveķa mēbeļu roktuŗus un apkalumus, zīdamo garnitūras un gumijas sūcekļus bērniem, salātu dakšiņas u. kaŗotes u. c. priekšm. š. noz.

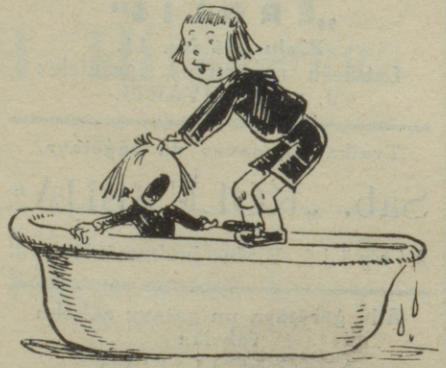
H. VALTERA

DRUKĀTAVA.

Liepājā, Šaurā ielā 1.

Visi drukas darbi. Mērenas cenas.

Vannas istabā.

— Kamdēļ jūs tā kliedzat, bērni? Kas noticis?

— Mēs spēlējam kuģa kastroļu, bet Jancis negrib slīkt.

Speciālitāte.

— Vai jūs ievērojāt labi to jaunkundzi, kuŗu es jums tikko stādīju priekšā? Viņas mati — kā zelts, acis — kā ametists, mutīte — kā rubīns, bet zobi — kā pērļu virkne.

— Vai jūs esat dzejnieks?

— Nē, es esmu juvelieris.

Desu rūpniecība un tirgotava

J. Jankovskis

Raiņa ielā Nr. 23. Tāļr. 894.

Vairumā. **Mazumā.**

Sabiedrība

Liepājas pulvera fabrika

Izgatavo šaujamo dūmu pulveri, akmeņu spridzināmo pulveri un spridzināmās vielas.

Liepājas kaŗa ostas darbnīcas

Lielākais rūpniecības uzņēmums Latvijā un viņas fabrikas moderni iekārtotas

Tiek izpildīti sekoši darbi:

a) **V E R F T E:**
Tēlegr. adr.: KOD Liepājā
Tālruņi: 750, 102 un 32

Kuģu un citu peldošu līdzekļu remonti
Vagonu, tiltu, krānu un tvaika katlu būves
Dažādu mašīnu un mēchanismu būve
Lauksaimniecības un piensaimniecības mašīnas un rīki
Velosipedu daļas
Petrolejas un gāzes pavardi
Kniedes, skrūves bultas
Pakavu radzes
Čuguna un bronzas lējumi. Temperēti čuguna lējumi
Autogena un elektriska šveisēšana, niķelēšana un chromēšana u. t. t.

b) **Drāšu fabrika:**
Tel. adr.: DRAFA Liepājā
Tālruņi 510, 56 un 1800
Adr.: Liepājā, Brīvības ielā 95

R a ž o: dažādu šķiru dzelzi, tēraudu, stiepules, naglas, ķēdes, vīles, visādus čuguna, vaŗa un tērauda lējumus, atsperes, lāpstas, dakšas, kalēju laktas, baznīcas zvanus u.t.t.

F a b r i k a p ē r k d z e l z s l ū ž ņ u s (š r o t u)

PIENĀCIS LAIKS
kā vasarājiem tā sakņaugiem
jādod
ČILES SALPETŖA
virsmēslojums
Nekavējaties iegādāties ČILES SALPETRI

Izlietojiet elektrību mājturībā —

viņa atvieglos, vienkāršos un darīs patīkamu līdzšinējo grūto nama mātes darbu.

Liepājas pilsētas elektrības un gāzes iestādes šīm vajadzībām pātērētai elektrības enerģijai piemēro pazeminātu tarifu: par izlietotu kv. stundu jāmaksā

tikai Ls 0,20, resp. Ls 0,10

Gāzes lietošana virtuvē izmaksā lētāki kā ogles jeb malka. Arī pašus aparātus — **pirmklasīgu fabriku ražojumus,** Liepājas pilsētas elektrības un gāzes iestādes, Kr. Barona ielā № 58 un Valsts elektrotechniskās fabrikas Liepājas veikals, Lielā ielā № 13 **pārdod uz nomaksu**